2025/2370

2025 12 16

KOMISIJOS SPRENDIMAS (ES) 2025/2370

2025 m. vasario 21 d.

dėl valstybės pagalbos priemonės SA.106107 (2024/N), kurią Belgija ketina taikyti dviejų branduolinių reaktorių („Doel 4“ ir „Tihange 3“) eksploatavimo trukmei pratęsti

(pranešta dokumentu Nr. C(2025) 1070)

(Tekstas autentiškas tik anglų kalba)

(Tekstas svarbus EEE)

EUROPOS KOMISIJA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 108 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą,

atsižvelgdama į Europos ekonominės erdvės susitarimą, ypač į jo 62 straipsnio 1 dalies a punktą,

pagal tas nuostatas ([1]) paprašiusi suinteresuotąsias šalis pateikti pastabų ir atsižvelgdama į jų pastabas,

kadangi:

1. PROCEDŪRA

(1) 2024 m. birželio 21 d. raštu Belgija pranešė Komisijai apie priemonę, kuria remiamas dviejų Belgijos branduolinių reaktorių („Doel 4“ (D4) ir „Tihange 3“ (T3), toliau kartu – ilgalaikio eksploatavimo blokai) eksploatavimo trukmės pratęsimas. Gavusi 2024 m. liepos 4 d. Komisijos prašymą pateikti informaciją, 2024 m. liepos 9 d. ir 10 d. raštais ji pateikė Komisijai papildomos informacijos.

(2) 2024 m. liepos 22 d. raštu Komisija informavo Belgiją apie sprendimą dėl šios priemonės pradėti Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 108 straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą (toliau – sprendimas pradėti procedūrą).

(3) Pastabų dėl sprendimo pradėti procedūrą Belgija pateikė 2024 m. rugpjūčio 22 d.

(4) Komisijos sprendimas pradėti procedūrą paskelbtas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ([2]). Komisija paragino suinteresuotąsias šalis pateikti pastabų.

(5) Komisija gavo suinteresuotųjų šalių pastabas. Ji jas perdavė Belgijai, suteikdama galimybę į jas atsakyti; jos pastabos buvo gautos 2024 m. spalio 30 d. raštu.

(6) Papildomos informacijos Belgija pateikė 2024 m. rugsėjo 2 d., 2024 m. spalio 23, 27 ir 30 d., 2024 m. lapkričio 8, 14, 18, 22, 25, 27 ir 30 d., 2024 m. gruodžio 2, 4, 5, 12, 13, 17 ir 20 d., 2025 m. sausio 7, 9, 17, 18, 20, 27, 29, 30 ir 31 d., 2025 m. vasario 1 d. ([3]).

(7) 2024 m. spalio 24 d. raštu Belgija išimties tvarka sutiko nesinaudoti savo teisėmis pagal SESV 342 straipsnį, taikomą kartu su Reglamento 1/1958 ([4]) 3 straipsniu, ir su tuo, kad šis sprendimas būtų priimtas ir pranešta anglų kalba.

([1]) Valstybės Pagalba – Belgija. Valstybės pagalba SA.106107 (2024/N) – Dviejų branduolinių reaktorių („Doel 4“ ir „Tihange 3“) eksploatavimo trukmės pratęsimas. Kvietimas teikti pastabas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 2 dalį (OL C, C/2024/4921, 2024 8 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4921/oj).
([2]) Žr. 1 išnašą.
([3]) Tam tikri techniniai, finansiniai, ekonominiai ar veiklos duomenys buvo parengti remiantis „Electrabel“ pateikta informacija.
([4]) Tarybos reglamentas Nr. 1, nustatantis Europos ekonominėje bendrijoje vartotinas kalbas, (OL 17, 1958 10 6, p. 385, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1958/1(1)/oj).

2. IŠSAMUS APLINKYBIŲ APIBŪDINIMAS

2.1. Branduolinės energetikos ūkis Belgijoje

(8) Iki 2022 m. Belgijos branduolinės energetikos ūkį sudarė septyni branduoliniai reaktoriai: keturi Flandrijoje (Dulyje) ir trys Valonijoje (Tianže). Visi reaktoriai pradėti eksploatuoti 1975–1985 m. ([5]), juos pastatė komunalinių paslaugų bendrovės („Ebes“, „Intercom“ ir „Unerg“), kurios vėliau, 1990 m. buvo sujungtos ir tapo „Electrabel SA“ (didžiąja dalimi priklausančia bendrovei „Tractebel“) (toliau – „Electrabel“). 1996 m. *Société Générale de Belgique* (SGB) tapo pagrindine bendrovės „Tractebel“ akcininke, o 1999 m. beveik 100 % SGB įsigijo bendrovė „Suez“. 2008 m. susijungus bendrovėms „Suez“ ir „Gaz de France“ (GDF), tikroji bendrovės „Electrabel“ savininkė yra bendrovė „Engie S.A.“ (toliau – „Engie“).

(9) Bendrovė „Electrabel“, bendrovei „Engie“ visiškai priklausanti patronuojamoji įmonė, nuo septynių Belgijos branduolinių reaktorių eksploatavimo pradžios yra šių branduolinių įrenginių operatorė ir pagrindinė jų savininkė. Dabartinė Belgijos branduolinių reaktorių nuosavybė:

— bendrovei „Electrabel“ priklauso 100 % „Doel 1“ ir „Doel 2“, 89,807 % „Doel 3“, „Doel 4“, „Tihange 2“ ir „Tihange 3“ ir 50 % „Tihange 1“,

— bendrovės „EDF Belgium“ patronuojamajai įmonei „Luminus“ priklauso 10,193 % „Tihange 2“, „Tihange 3“, „Doel 3“ ir „Doel 4“,

— bendrovei „EDF Belgium“ ([6]) priklauso likę 50 % „Tihange 1“.

(10) Kalbant apie ilgalaikio eksploatavimo blokų pajėgumus (žr. 2 lentelę),

— „Doel 4“ vardinė galia šiuo metu 2022 m. buvo 1 038 MW (2023 m. – 1 026 MW) ir 2022 m. pagaminta 8,940 TWh elektros energijos ([7]), o tai sudaro maždaug 11 % viso elektros energijos poreikio Belgijoje 2022 m. (82,9 TWh ([8]));

— „Tihange 3“ vardinė galia šiuo metu 2022 m. buvo 1 038 MW (2023 m. – 1 030 MW) ir 2022 m. pagaminta 7,366 TWh elektros energijos ([9]), o tai sudaro maždaug 9 % viso elektros energijos poreikio Belgijoje 2022 m. (82,9 TWh ([10])).

(11) Belgija aiškina, kad visi jos branduoliniai reaktoriai, įskaitant ilgalaikio eksploatavimo blokus, buvo sukonstruoti ir eksploatuojami kaip bazinės apkrovos blokai, veikiantys naudojant suslėgtojo vandens reaktorių (PWR) technologiją. XX a. aštuntajame dešimtmetyje sukurta konstrukcija būdinga bazinės apkrovos blokams, pvz., senesniems branduoliniams reaktoriams visame pasaulyje. Priešingai nei naujesnės (III kartos) technologijos, kurios gali veikti lanksčiai, be kita ko, per tam tikrą laiką kintant atiduodamajai galiai (toliau – kitimas arba reguliavimas pagal apkrovą), ir kurios užtikrina dažnio reguliavimą bei eksploatacinius rezervus, šie blokai, kai tik jie naudojami, paprastai eksploatuojami esant didžiausiai vardinei galiai ([11]). Eksploatuojant bazinės apkrovos įrenginius, galia paprastai sumažinama arba išjungiama tik tada, kai to reikia planiniam branduolinio kuro perkrovimui ir (arba) periodinei techninei priežiūrai, neplaninei skubiai techninei priežiūrai, kad būtų išspręstos elektrinės įrangos problemos, arba netikėti su konstrukcija ir (arba) sauga susiję suvaržymai. Taigi atiduodamosios galios sumažinimą veikiau lemia branduolinių įrenginių operatoriaus arba perdavimo sistemos operatoriaus (PSO) poreikiai, o ne rinkos signalai.

([5]) „Doel 1“, „Doel 2“ ir „Tihange 1“ 1975 m.; „Doel 3“ ir „Tihange 2“ atitinkamai 1982 ir 1983 m.; „Doel 4“ ir „Tihange 3“ 1985 m.
([6]) „EDF Belgium“ ir „Luminus“ yra atskiri teisės subjektai. Abi šios bendrovės priklauso grupei „EDF Group“. „EDF Belgium“ turi 68,6 % bendrovės „Luminus“ akcijų. Kitos bendrovės „Luminus“ akcininkės yra „Ethias“, „Publilec“, „Socofe“ ir „Nethys“.
([7]) *Šaltinis:* Pasaulio branduolinės energetikos asociacija (https://www.world-nuclear.org/country/default.aspx/Belgium).
([8]) *Šaltinis: Adequacy & flexibility study for Belgium (2024-2034)*, Elia Group – Issuu (p. 42).
([9]) *Šaltinis:* Pasaulio branduolinės energetikos asociacija (https://www.world-nuclear.org/country/default.aspx/Belgium).
([10]) *Šaltinis: Adequacy & flexibility study for Belgium (2024–2034)*, Elia Group – Issuu (p. 42).
([11]) *Šaltinis:* J. D. Jenkins, Z. Zhou, R. Ponciroli, R. B. Vilim, F. Ganda, F. de Sisternes, A. Botterud, „The benefits of nuclear flexibility in power system operations with renewable energy“, *Applied Energy*, 222 t., 2018, p. 872–884.

(12) Belgija aiškina, kad dėl konstrukcijos jos branduoliniai reaktoriai yra techniškai suvaržyti, o tai labai riboja atiduodamosios galios moduliavimo, ilgą laiką taikyto tik tinklo reguliavimui, galimybes. Mat Belgijos branduoliniuose reaktoriuose yra tik juodieji reaktoriaus valdymo strypai, kurie, priešingai nei pilkieji, labai riboja galimybę moduliuoti ([12]). Kita vertus, pavyzdžiui, kai kuriuose naujausiuose Prancūzijos branduoliniuose reaktoriuose yra ir juodųjų, ir pilkųjų valdymo strypų, taigi jie sukonstruoti ir pastatyti taip, kad būtų galima atlikti moduliavimą ir reguliavimą pagal apkrovą. Belgijos branduolinės saugos agentūra (AFCN/FANC) ([13]) dar visai neseniai draudė moduliavimą dėl ekonominių priežasčių, nes Belgijos branduolinių reaktorių konstrukcija pagrįsta juodaisiais valdymo strypais. Siekiant išvengti visiško atsijungimo, moduliavimas buvo priimtinas tik dėl techninių priežasčių arba gavus Belgijos PSO („Elia“) prašymą ([14]).

(13) Tačiau Belgija teigia, kad, atsižvelgiant į bendrą elektros energijos rinkų raidą ir būtinybę užtikrinti jos veikimo lankstumą, buvo atlikti tyrimai, susiję su tam tikrais atvejais, kai moduliavimą leista atlikti dėl ekonominių priežasčių, (toliau – ekonominis moduliavimas). 2015 m. „Engie“, „Electrabel“ ir Belgijos reguliavimo institucijos pradėjo saugumo tyrimus ([15]), kad išanalizuotų, kokios sąlygos turėtų būti įvykdytos, kad būtų galima atlikti tam tikrą moduliavimą dėl ekonominių priežasčių, ir, be kita ko, nagrinėjo tokio moduliavimo poveikį branduoliniam kurui. Tyrime padaryta išvada, kad „Tihange 3“ ir „Doel 4“ gali būti priimtina ne daugiau kaip 30 ekonominių moduliacijų per vieną branduolinio kuro ciklą, jei laikomasi tam tikrų techninių sąlygų, daugiausia susijusių su kuro elemento įšilimu ir atvėsimu:

— ne daugiau kaip 1 % / min. mažinama ir didinama sparta,

— mažiausia galia esant 50 % vardinės galios ([16]),

— vienas moduliavimas trunka ne mažiau kaip 2 valandas (3 valandas, jei tai einamosios paros moduliavimas) ir ne daugiau kaip 72 valandų,

— tarp dviejų moduliacijų tame pačiame reaktoriuje dėl stabilizavimo sumetimų turi praeiti ne mažiau kaip 72 valandos.

(14) Be to, moduliavimas nebūtų įmanomas tam tikrais laikotarpiais ([17]), pavyzdžiui:

a) branduolinio kuro ciklo pabaigoje, per paskutinius du mėnesius, kai boro koncentracija pirminėje grandinėje yra maža (mažesnė kaip 200 ppm boro rūgšties koncentracija);

b) kai reaktoriaus operatorius prašo neatlikti moduliavimo, kad tam tikromis aplinkybėmis (pvz., kas mėnesį atliekant neutronų srauto bandymus, dėl galimo vožtuvų nuotėkio, apžiūrint reaktoriaus patalpas ir kt.) arba dėl techninių problemų būtų išvengta pereinamojo proceso.

([12]) Juodieji reaktoriaus valdymo strypai (pagaminti iš boro karbido) sugeria visus atatrankos neutronus. Jie skirti reaktoriui išjungti, taigi moduliavimo metu gali nulemti smarkų terminį gradientą ir kuro elementų įtempį. Pilkieji valdymo strypai (pagaminti iš sidabro, indžio ir kadmio) sugeria tik dalį atatrankos neutronų ir jų paskirtis – užtikrinti lanksčią reaktoriaus atiduodamąją galią, nes netoli strypų neutronų srautas ir energijos paskirstymas slopinami kur kas mažiau, todėl dėl jų nekyla tokių pačių kuro perkaitimo problemų.

([13]) *Agence Fédérale de Contrôle Nucléaire* (AFCN) / *Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle* (FANC).

([14]) Tokie „Elia“ prašymai dėl moduliavimo gali būti suskirstyti į dvi kategorijas, atsižvelgiant į padėties kritiškumą: parengties etapas: moduliavimas, kurio prašė „Elia“ likus vienai savaitei, nes numato, kad tinkle gali susiklostyti kritinė padėtis; ekstremaliosios situacijos etapas: moduliavimas, kurio prašė „Elia“, tiesiai į branduolinių blokų valdymo skyrių, kad būtų galima nedelsiant apsaugoti tinklą.

([15]) *Šaltinis:* Femke Flachet, Jinzhao Zhang, Ruben Van Parys, Daniel Vantroyen, Christophe Schneidesch, „Core and fuel feasibility study for improved flexibility on the Belgian Nuclear Power Plants“, *Proceedings of WRFPM*, 2014, dok. Nr.°100136, Sendajus, Japonija, rugsėjo 14–17 d.

([16]) Praktiškai ekonominėms moduliacijoms elektrinių operatorių prašymu paprastai suteikiama iki 400 MW, o ne 500 MW galios (50 % vardinės galios), taigi daugiau operacijų tenka atlikti rankiniu būdu, todėl padidėja automatinio išjungimo rizika.

([17]) Žr. *Operational procedure, Fleet procedure nuclear modulation*, ZST.10010883175.000_06, Q1 priedas, 3.1 ir 3.2 skirsniai, p. 4–6.

(15) Po šių tyrimų AFNC/FANC leido operatoriui per ciklą atlikti iki 30 moduliacijų ([18]), o tai atitinka didžiausią moduliacijų, kurias galima atlikti pagal turimą eksploatavimo licenciją, skaičių. Atsižvelgdama į šiuos suvaržymus, bendrovė „Engie“ pažymėjo, kad kiekvieną sprendimą moduliuoti operatorius vertina atsargiai, nes tai kelia įvairių rūšių (pvz., skysčių ištekių susidarymo dėl moduliavimo, spartesnio įrenginių senėjimo, automatinio išjungimo, galimos žalos, dėl kurios būtų neįmanoma iš naujo paleisti reaktorių, ir kt.) rizikos, kuri plačiai aprašyta akademinėje literatūroje ([19]).

(16) Belgijos teigimu (remiantis „Electrabel“ pateikta informacija), atsižvelgiant į šiuo metu turimas žinias, nėra technologinių sprendimų, kuriais būtų galima padidinti lankstumą už pagrįstą kainą ir per pagrįstą laikotarpį. Techniniam modernizavimui atlikti, kad bazinės apkrovos reaktorius būtų paverstas įrenginiu, kurio veikimas reguliuojamas pagal apkrovą, ir būtų užtikrintas didesnis lankstumas, reikėtų iš esmės pakeisti konstrukciją, visų pirma pakeisti reaktoriaus slėginio indo galvutę, o tai yra labai ilga ir sudėtinga operacija. Be to, reikėtų atlikti naujus su saugos analizės ataskaita susijusius tyrimus ir iš esmės pakeisti reaktorių eksploatavimo licenciją, kurią turėtų išduoti Belgijos branduolinės saugos institucijos.

(17) Be to, Belgija (remiantis „Electrabel“ pateikta informacija) aiškina, kad reaktorių lankstumą taip pat varžo jų kuro specifinis pobūdis ir atjungimų valdymas:

a) kuras pritaikytas konkrečiai ciklo trukmei ir tam tikram galimų moduliacijų skaičiui. Kad reaktoriai būtų lankstesni, reikėtų pakeisti kuro sodrinimą, o tai neįmanoma, nes kuras jau užsakytas visam projekto laikotarpiui. Jei ilgalaikio eksploatavimo blokai būtų „modernizuoti“ siekiant padidinti galimų moduliacijų skaičių, kurą reikėtų vėl užsakyti, o tai būtų pernelyg brangu;

b) dėl AFNC/FANC nustatytų techninių ir teisinių suvaržymų ([20]) branduolinių įrenginių operatorius turi tik labai ribotą laisvę planuoti atjungimus dėl techninės priežiūros, darbų ir branduolinio kuro perkrovimo. Planinius atjungimus labai sudėtinga įgyvendinti ir jiems turi būti ruošiamasi kelis mėnesius ar net metus. Pagal REMIT ([21]) rinkos dalyvis turi laiku viešai paskelbti atjungimo datas, pavyzdžiui, skubių rinkos pranešimų platformoje „NordPool“ ([22]), paprastai likus 3 metams. Be to, atjungimo datas, kai tik jos bus paskelbtos, labai sunku pakeisti (atsižvelgiant į eksploatacinius suvaržymus, pavyzdžiui, galimybę gauti atsargines dalis ir pasitelkti rangovus), ir šiuos pakeitimus gali užginčyti PSO, kuris, jei jis mano, kad dėl nukrypimo trikdomas tinklo veikimas, iš branduolinių įrenginių operatoriaus gali reikalauti kompensacijos. Bet kuriuo atveju atjungimo datos negali būti keičiamos po praėjusių metų liepos mėn. vidurio be išankstinio PSO patvirtinimo;

c) kalbant apie eksploatavimą, ilgalaikio eksploatavimo blokai bus eksploatuojami 12 mėnesių branduolinio kuro ciklais (o ne 18 mėnesių branduolinio kuro ciklais, kaip yra šiuo metu). Šis sprendimas priimamas atsižvelgiant į ekonominę pusiausvyrą:

— pirma, siekiama kuo labiau padidinti ilgalaikio eksploatavimo blokų gamybos laikotarpį per ateinančias žiemas, kai elektros energijos poreikis yra didžiausias (kaip ir kainos), o elektros energijos gamyba iš atsinaujinančiųjų išteklių yra mažesnė. Todėl buvo susitarta, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai bus eksploatuojami 12 mėnesių branduolinio kuro ciklu, kad periodiniai atjungimai dėl branduolinio kuro perkrovimo būtų sinchronizuoti ir vykdomi kasmet vasarą,

([18]) Belgija suteikė AFNC/FANC patronuojamosios organizacijos „BelV“ generalinio direktoriaus leidimus atlikti ekonominį moduliavimą iki 30 kartų per ciklą:
Dėl „Doel 4“ žr. BelV, 3078/2739/POI.851, „Kerncentrale Doel – Eenheid Doel 4 – Gedeeltelijke keuring voor ontvangst van wijziging aan de vergunde installaties“, 2017 m. liepos 26 d.
Dėl „Tihange 3“ žr. BelV, 2018-0330, „Approbation MNI O3/14/03, Modulations de puissance étendues“, 2018 m. rugpjūčio 28 d.

([19]) Žr., pavyzdžiui, i) SFEN/RGN, 9. Parc nucléaire: la manoeuvrabilité au détriment de la performance?, 2023 m. liepos 25 d.; ii) C. Cany, C. Mansilla, G. Mathonnière, P. da Costa, Nuclear power supply: Going against the misconceptions. Evidence of nuclear flexibility from the French experience, *Energy*, 151 t., 2018, p. 289–296; iii) Alexey Lokhov, Suivi de charge dans les centrales nucléaires, *AEN Infos*, 2011, Nr. 29.2.

([20]) Žr. 18 išnašą.

([21]) 2011 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1227/2011 dėl didmeninės energijos rinkos vientisumo ir skaidrumo (OL L 326, 2011 12 8, p. 1) 2 straipsnio 1 dalies b punktas.

([22]) Toliau pateikiama nuoroda į visus skubius rinkos pranešimus dėl „Tihange 3“ ir „Doel 4“ ateityje: https://umm.nordpoolgroup.com/#/messages?publicationDate=all&eventDate=custom&eventDateStart=2024-01-01&eventDateStop=2124-08-01&units=22WTIHANG000242R&units=22WDOELX40000793.

— antra, siekiant atsižvelgti į vidutinės trukmės ir ilgalaikius rinkos signalus, branduolinės energetikos sektoriuje įprasta numatyti atjungimus tais mėnesiais, kai kainos yra mažesnės. Taigi, bendras „Doel 4“ ir „Tihange 3“ atjungimų planavimas nuo pat pradžių buvo optimizuotas siekiant kuo labiau apriboti poveikį rinkos kainai perėjus nuo 18 mėnesių prie 12 mėnesių branduolinio kuro ciklo (kaip paaiškinta pirmiau).

2.2. **Laipsniškas branduolinės energijos atsisakymas Belgijoje**

(18) Kaip aprašyta sprendimo pradėti procedūrą 2.1 skirsnyje, Belgijos federalinis parlamentas 2003 m. priėmė įstatymą, kuriuo uždraudė statyti naujus branduolinius blokus, skirtus pramoninei elektros energijos gamybai branduolių dalijimosi būdu Belgijoje, ir apribojo jau esamų reaktorių eksploatavimą 40 metų laikotarpiu, taip numatydamas laipsnišką branduolinės energijos atsisakymą 2015–2025 m. laikotarpiu (toliau – 2003 m. įstatymas arba Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymas) ([23]). Kaip iš pradžių buvo numatyta Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatyme, „Doel 3“ ir „Tihange 2“ buvo visam laikui atjungti nuo tinklo atitinkamai 2022 m. rugsėjo 23 d. ir 2023 m. sausio 31 d. 2013 m. gruodžio 18 d. ir 2015 m. birželio 28 d. įstatymais ([24]) Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymas buvo iš dalies pakeistas, o trijų seniausių reaktorių „Tihange 1“, „Doel 1“ ir „Doel 2“ eksploatavimo trukmė buvo pratęsta 10 metų, atitinkamai iki 2025 m. rugsėjo 30 d., 2025 m. vasario 14 d. ir 2025 m. lapkričio 30 d. (eksploatavimo trukmės pratęsimas 10 metų) ([25]).

(19) Pagal Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymą „Doel 4“ ir „Tihange 3“ turėjo būti uždaryti ne vėliau kaip 2025 m. Todėl nuo 2020 m. bendrovės „Engie“ strateginiai tikslai, susiję su branduolinės energetikos veikla, buvo i) pasitraukti iš branduolinės energijos gamybos veiklos Belgijoje, kad būtų sumažinta jai, kaip branduolinių įrenginių operatorei, dėl rinkos kainų svyravimo kylanti rizika, ir ii) branduolinės energijos gamybos nebelaikyti „Engie“ pagrindinės veiklos dalimi. Nuo 2020 m. dėl šio pasitraukimo buvo sustabdyti visi tyrimai, susiję su jos branduolinių elektrinių (jos visos yra Belgijoje) eksploatavimo trukmės pratęsimu. „Engie“ finansinis pranešimas nuo 2020 m. atitinka šį strateginį tikslą pasitraukti ir į jį atsižvelgta darant apskaitos prielaidas, kuriomis vadovautasi rengiant konsoliduotąsias finansines ataskaitas, visų pirma atliekant nuvertėjimo patikrinimus ([26]).

(20) 1 lentelėje apžvelgiami visi septyni Belgijos branduoliniai reaktoriai, įskaitant jų nuosavybės statusą, grynuosius pajėgumus ir pradines deaktyvinimo datas pagal Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymą ir paskesnes persvarstytas jo redakcijas.

1 lentelė

Belgijoje esančių branduolinių elektrinių apžvalga

Branduolinis reaktorius	Nuosavybė	2023 m. grynasis pajėgumas (MWe)	Deaktyvinimo data (Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymas)	Deaktyvinimo data (persvarstyta)
Doel 1	Electrabel (100 %)	445	2015 m. vasario 15 d.	2025 m. vasario 14 d.
Doel 2	Electrabel (100 %)	433	2015 m. gruodžio 1 d.	2025 m. lapkričio 30 d.

([23]) Žr. 2003 m. sausio 31 d. *Wet houdende de geleidelijke uitstap uit kernenergie voor industriële elektriciteitsproductie / Loi sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité*. Pagal Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymą branduolinių elektrinių Belgijoje uždarymo datos būtų buvusios tokios: 2015 m. vasario 15 d. („Doel 1“), 2015 m. gruodžio 1 d. („Doel 2“), 2022 m. spalio 1 d. („Doel 3“), 2025 m. liepos 1 d. („Doel 4“), 2015 m. spalio 1 d. („Tihange 1“), 2023 m. vasario 1 d. („Tihange 2“) ir 2025 m. rugsėjo 1 d. („Tihange 3“).

([24]) 2020 m. kovo 5 d. Konstitucinis Teismas panaikino 2015 m. birželio 28 d. įstatymą (byla 34/2020) po to, kai Europos Sąjungos Teisingumo Teismas priėmė prejudicinį sprendimą (byla C-411/17), nes nebuvo įvykdytos su poveikio aplinkai vertinimu susijusios pareigos, įstatymą paliekant galioti iki 2022 m. gruodžio 31 d. 2022 m. spalio 11 d., atlikus poveikio aplinkai vertinimą, buvo priimtas Pataisos įstatymas, kuriuo buvo pakeistos deaktyvinimo datos. Pataisos įstatymu „Doel 1“, „Doel 2“ ir „Tihange 1“ deaktyvinimas atidėtas iki 2025 m.

([25]) Žr. 2017 m. kovo 17 d. Komisijos sprendimą SA.39487 (2016/NN), Belgija, „Tihange 1“, „Doel 1“ ir „Doel 2“ branduolinių elektrinių eksploatavimo trukmės pratęsimas (OL C/2017/142, 2017 5 5, p. 1).

([26]) Žr. sprendimo pradėti procedūrą 7 ir 8 išnašose nurodytus duomenis.

Branduolinis reaktorius	Nuosavybė	2023 m. grynasis pajėgumas (MWe)	Deaktyvinimo data (Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymas)	Deaktyvinimo data (persvarstyta)
Doel 3	Electrabel (89,807 %) Luminus (10,193 %)	1 006	2022 m. spalio 1 d.	*Deaktyvinimas 2022 m. rugsėjo 23 d.*
Doel 4	Electrabel (89.807 %) Luminus (10,193 %)	1 026	2025 m. liepos 1 d.	2035 m. spalio 31 d. (*)
Tihange 1	Electrabel (50 %) EDF Belgium (50 %)	962	2015 m. spalio 1 d.	2025 m. rugsėjo 30 d.
Tihange 2	Electrabel (89,807 %) Luminus (10,193 %)	1 008	2023 m. vasario 1 d.	*Deaktyvinimas 2023 m. sausio 31 d.*
Tihange 3	Electrabel (89.807 %) Luminus (10,193 %)	1 030	2025 m. rugsėjo 1 d.	2035 m. spalio 31 d. (*)

Šaltinis: Belgijos valdžios institucijos. Remiamasi Ekonomikos reikalų federalinės viešosios tarnybos svetainėje pateikta informacija apie branduolinės energijos gamybą Belgijoje, paskutinį kartą žiūrėta 2024 m. birželio 18 d.: Parc de production de centrales nucléaires en Belgique | SPF Economie. Kaip nurodyta, „Doel 3“ ir „Tihange 2“ buvo deaktyvinti. Į šią ataskaitą įtraukti jų ankstesni grynieji pajėgumai: Tarptautinė atominės energijos agentūra, „Operating Experience with Nuclear Power Stations in Member States, Operating Experience with Nuclear Power Stations in Member States“, TATENA, Viena (2022) (galima susipažinti Ekonomikos reikalų federalinės viešosios tarnybos svetainėje).

(*) Persvarstyta deaktyvinimo data, jei branduoliniai reaktoriai veiks 2025 m. lapkričio 1 d.; paskutinė galima deaktyvinimo data – 2037 m. gruodžio 31 d.

2.3. **Belgijos sprendimas toliau naudoti branduolinę energiją**

(21) 2022 m. kovo 18 d. Belgijos federalinė vyriausybė (toliau taip pat – Belgijos vyriausybė) nusprendė iš naujo įvertinti laipsnišką branduolinės energijos atsisakymą, leisdama 10 metų pratęsti dviejų naujausių branduolinių reaktorių – „Doel 4“ ir „Tihange 3“ – eksploatavimo trukmę (vykdyti ilgalaikį eksploatavimą) (toliau – ilgalaikio eksploatavimo projektas). Belgija sprendimą priėmė atsižvelgdama į Europos atsaką į Rusijos karą prieš Ukrainą (įskaitant poreikį ES valstybėms narėms sumažinti savo dujų suvartojimą ir priklausomybę nuo dujų) ir dėl jo kilusią dujų krizę, taip pat į jau esamą susirūpinimą dėl tiekimo saugumo Belgijoje (taip pat žr. 2.4 skirsnį), atsižvelgiant į padidėjusius elektrifikavimo poreikius (kad būtų sudarytos sąlygos energetikos pertvarkai) ir menką Prancūzijos branduolinės energetikos ūkio prieinamumą 2021–2022 m. (dėl nenumatytų korozijos problemų ir kapitalinės techninės priežiūros, kad būtų pratęsta jo eksploatavimo trukmė) ([27]).

(22) Vėliau, 2022 m., Belgijos vyriausybė pradėjo derybas su Belgijos branduolinių įrenginių operatore „Electrabel“ dėl eksploatavimo trukmės pratęsimo įgyvendinimo. Priežastys, dėl kurių nebuvo surengtas konkursas, kurias nurodė Belgija ir dėl kurių Komisija sprendime pradėti procedūrą abejonių neišreiškė, nurodytos sprendimo pradėti procedūrą 38 konstatuojamojoje dalyje ir apima šias priežastis:

a) reikiamos praktinės patirties ir leidimų turėjimą: kad būtų galima naudotis branduolinės energijos gamybos pajėgumais, reikia specialios praktinės patirties, be kita ko, susijusios su konkrečia valstybe, kurios turi ne visi rinkos dalyviai ir kurią Komisija anksčiau pripažino visų pirma dėl „Electrabel“ (žr. sprendimo pradėti procedūrą 30 išnašą) ir apskritai dėl branduolinių įrenginių operatorių (žr. sprendimo pradėti procedūrą 31 išnašą); praktinė patirtis, intelektinė nuosavybė ir atitinkami leidimai, susiję su Belgijos branduoliniais įrenginiais, yra unikalūs ir šiuo metu juos turi tik „Electrabel“;

([27]) Žr. 2023 m. rugsėjo 29 d. Komisijos sprendimą SA.104336 (2023/N), Belgija, Atlyginimo už pajėgumus mechanizmo pakeitimai (OL C, C/2023/265, 2023 10 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/265/oj).

b) laiką: laikas nuo Belgijos vyriausybės sprendimo dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto iki planuojamos ilgalaikio eksploatavimo blokų veiklos atnaujinimo datos yra labai trumpas, o norint atnaujinti veiklą ne vėliau kaip 2025 m. rugsėjo mėn. („Tihange 3“) ir lapkričio mėn. („Doel 4“) reikia atlikti tam tikrus parengiamuosius darbus ir galimybių studijas („Plėtros veikla“ (žr. sprendimo pradėti procedūrą 32 išnašą) prieš faktiškai pradedant darbus. „Electrabel“, kaip vienintelė branduolinių įrenginių operatorė Belgijoje, buvo vienintelė įmonė, turinti unikalių žinių, išteklių ir priemonių, kad galėtų greitai ir veiksmingai vykdyti šią veiklą. Todėl konkurso tvarka, be „Electrabel“, negalėjo būti atrinktas joks kitas operatorius, o pradėjus ilgalaikio eksploatavimo blokų operatoriaus atrankos konkurso procedūrą, atsižvelgiant į ilgalaikio eksploatavimo projekto ypatumus ir apribojimus, nebūtų buvę pasiekta prasmingo rezultato.

(23) „Electrabel“ patronuojančioji įmonė „Engie“ iš pradžių turėjo abejonių, ar pradėti derybas su Belgija dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto, teigdama, kad branduolinė technologija tapo pernelyg brangi ir rizikinga, ir nurodydama „Engie“ ketinimą po 2025 m. nutraukti branduolinę veiklą Belgijoje (žr. 19 konstatuojamąją dalį). Taigi, Belgijos valstybė susitarė su „Engie“ sukurti mechanizmą, pagal kurį būtų subalansuotai ir skaidriai dalijamasi rizika ir nauda, susijusiomis su abiejų reaktorių eksploatavimo trukmės pratęsimu. Belgijos teigimu, „Engie“ nuo pat pradžių aiškiai pareiškė, kad be rizikos pasidalijimo mechanizmo ir susitarimo dėl branduolinių atliekų, susidarančių eksploatuojant septynias branduolines elektrines Belgijoje, ji nesvarstytų galimybės pratęsti dviejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmę, o tai priverstų „Engie“ iš esmės pakeisti įmonės strategiją ir rizikos poziciją ([28]).

(24) Derybų procesas išsamiai aprašytas sprendimo pradėti procedūrą 3.1 skirsnyje ir jį užbaigus 2023 m. gruodžio 13 d. buvo sudarytas įgyvendinimo susitarimas, siekiant vėl pradėti eksploatuoti ilgalaikio eksploatavimo blokus iki 2025–2026 m. žiemos. Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 36 konstatuojamojoje dalyje, įgyvendinimo susitarimą sudaro trys pagrindiniai komponentai, kurių visų tikslas yra tas pats – remti ilgalaikio eksploatavimo projekto vykdymą:

a) 1 komponentas: papriemonių rinkinys, susijęs su atlygiu ir finansinėmis priemonėmis, kuriomis užtikrinamos stabilios abiejų branduolinių reaktorių pajamos, taip pat akcininkų struktūros pokyčiais sukuriant BE-NUC (žr. 3.3.1 skirsnį);

b) 2 komponentas: papriemonių, susijusių su branduolinių elektrinių eksploatavimo nutraukimu ir perkrautų branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro ilgalaikiu saugojimu ir galutiniu šalinimu, rinkinys (įskaitant saugumo priemonių rinkinio pakeitimą siekiant stebėti branduolinių įrenginių operatoriaus finansinę padėtį pagal rizikos profilį, pakeistą dėl sutartos viršutinės ribos) (žr. 3.3.2 skirsnį);

c) 3 komponentas: susitarimai dėl rizikos pasidalijimo ir žalos atlyginimo, jei tam tikri teisės aktai būtų iš dalies pakeisti (žr. 3.3.3 skirsnį).

(25) Įgyvendinimo susitarimas 2024 m. buvo iš dalies pakeistas du kartus ([29]). Jo turinys išsamiau aprašytas 3 skirsnyje.

(26) Štai keli svarbūs ilgalaikio eksploatavimo projekto etapai:

a) sudarius sutartį bus toliau ruošiamasi vėl pradėti gamybą ne vėliau kaip 2025 m. rugsėjo 1 d. („Tihange 3“) ir lapkričio 1 d. („Doel 4“);

b) laikotarpis nuo pirminės reaktorių deaktyvinimo datos (kaip nustatyta 2003 m. Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatyme, t. y. 2025 m. liepos 1 d. „Doel 4“ atveju ir 2025 m. rugsėjo 1 d. „Tihange 3“ atveju (žr. 1 lentelę) iki gamybos atnaujinimo datos bus panaudotas tam, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai būtų paruošti vėl įjungti, ir vadinamas išjungimo laikotarpiu;

([28]) Žr. sprendimo pradėti procedūrą 10 išnašoje nurodytus duomenis.

([29]) 2024 m. gegužės 10 d. pirmasis dalinio keitimo susitarimas buvo susijęs su šiomis temomis: tam tikrų vertinimo eksperto RFP sąlygų pakeitimu, tikslinės pabaigos datos atidėjimu, tam tikrais patvirtinimais, techniniais pakeitimais, klaidos ištaisymu antrojoje akcijų pirkimo sutartyje, papildomu laiku administracinių paslaugų sutarčiai (APS) ir energijos valdymo paslaugų sutarčiai (EVPS) sudaryti. 2024 m. liepos 15 d. antrasis dalinio keitimo susitarimas buvo susijęs su šiomis temomis: galutinės datos nukėlimu iki 2025 m. vasario 21 d., susitarimu dėl energijos valdymo paslaugų sutarties sudarymo konkurso sąlygų, tam tikrais patvirtinimais, techniniu pirmosios akcijų pirkimo sutarties pakeitimu.

c) Trejų metų laikotarpis nuo 2025 m. rugsėjo mėn. iki 2028 m. gruodžio 31 d. (toliau – sutikrinimo data ([30])) yra įjungimo iš naujo etapas ir jis bus naudojamas siekiant užtikrinti, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai atitiktų Belgijos branduolinės saugos institucijos reikalavimus;

d) numatoma, kad nuo 2029 m. sausio 1 d. ilgalaikio eksploatavimo blokai visu pajėgumu veiks iki 2035 m. lapkričio 1 d. ir tai bus veikimo etapas.

(27) Taigi, 2026–2028 m. elektros energijos gamyba bus palyginti maža dėl daugiau nei įprasta planinių šių dviejų reaktorių atjungimų įjungimo iš naujo etape (toliau – planiniai ilgalaikio eksploatavimo atjungimai ([31])). Numatoma, kad per planinius ilgalaikio eksploatavimo atjungimus ilgalaikio eksploatavimo blokų nebus galima naudoti 24 savaites per metus ir taip bus per pirmuosius 3 metus po ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo datos.

(28) Be planinių ilgalaikio eksploatavimo atjungimų, numatoma, kad įprastas kasmetinis branduolinių elektrinių atjungimas (toliau – planiniai ne ilgalaikio eksploatavimo atjungimai ([32])) bus atliekamas visą eksploatavimo trukmės pratęsimo laikotarpį (t. y. įjungimo iš naujo ir veikimo etapais), likus ne daugiau kaip 1 metams iki „Doel 4“ eksploatavimo pabaigos ir iki paskutinių „Tihange 3“ eksploatavimo metų. Numatoma, kad kiekvienas planinis ne ilgalaikio eksploatavimo atjungimas truks 6 savaites. Taigi, numatoma, kad per pirmuosius 3 metus po ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo abu branduoliniai reaktoriai bus išjungti 30 savaičių per metus.

(29) Be planinių (ilgalaikio eksploatavimo ir ne ilgalaikio eksploatavimo) atjungimų, gali kilti neplanuotų ir nenumatytų problemų, dėl kurių ilgalaikio eksploatavimo blokus reikės išjungti papildomai. Pasirašymo finansiniame modelyje, kuriuo grindžiamas susitarimas dėl atlygio, daroma prielaida, kad priverstinio atjungimo lygis yra 10 % ([33]). Tai reiškia, kad „Doel 4“ ir „Tihange 3“ tikslinis prieinamumo lygis per 10 metų yra 90 %, neatsižvelgiant į planinius ilgalaikio eksploatavimo ir ne ilgalaikio eksploatavimo atjungimus.

(30) Įtraukus visus planinius ir neplaninius atjungimus, „Doel 4“ ir „Tihange 3“ tikslinis prieinamumo lygis yra atitinkamai apie 68,4 % ir 67,4 %.

(31) „Doel 4“ ir „Tihange 3“ elektros energijos gamybos vardinė galia, metinė elektros energijos gamyba ir nacionalinės elektros energijos paklausos dalis Belgijoje prieš eksploatavimo trukmės pratęsimą ir po jo apibendrinti 2 lentelėje. Kaip matyti iš 2 lentelės, numatoma, kad apskaičiuotasis per metus pagamintos elektros energijos kiekis ilgalaikio eksploatavimo blokuose po įjungimo iš naujo etapo padvigubės.

2 lentelė

Pagrindinės „Doel 4“ ir „Tihange 3“ charakteristikos (iki ilgalaikio eksploatavimo projekto ir po jo)

	Doel 4	Tihange 3
Prieš pratęsiant eksploatavimo trukmę		
Vardinė galia (*2022 m. duomenys*)	1 038 MWe	1 038 MWe
Per metus pagamintos elektros energijos kiekis (*2022 m. duomenys*)	8 940 GWh	7 366 GWh
Belgijos elektros energijos paklausos dalis (*2022 m. duomenys*)	11 %	9 %

([30]) Sutikrinimas – tai procesas, kuriuo užtikrinama, kad visos sąskaitos ir įrašai būtų tikslūs ir subalansuoti. Tai apima apskaičiuotųjų arba pradinių skaičių palyginimą su faktiniais galutiniais skaičiais ir būtinus patikslinimus.

([31]) Planiniai ilgalaikio eksploatavimo atjungimai – planiniai atjungimai, kurie yra reikalingi siekiant užtikrinti, kad ilgalaikio eksploatavimo įrenginiai atitiktų saugos institucijos reikalavimus.

([32]) Planiniai ne ilgalaikio eksploatavimo atjungimai – įprasti kasmetiniai atjungimai (daugiausia branduolinio kuro perkrovimo tikslais), kuriuos numatoma vykdyti jau nuo 1 metų, 2 metų ir 3 metų po ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo datos atitinkamai „Doel 4“ ir „Tihange 3“, likus ne daugiau kaip vieniems metams iki „Doel 4“ eksploatavimo pabaigos ir iki paskutinių „Tihange 3“ eksploatavimo metų.

([33]) Pasirašymo finansinis modelis – tai finansinis modelis, kuriuo grindžiamas 2023 m. gruodžio 13 d. pasirašytas susitarimas dėl atlygio.

	Doel 4	Tihange 3
Po eksploatavimo trukmės pratęsimo		
Vardinė galia (*2023 m. duomenys*)	1 026 MWe	1 030 MWe
Per metus pagamintos elektros energijos kiekis (*įverčiai*)	2026–2028 m.: 3 435 GWh po 2029 m.: 7 158 GWh	2026–2028 m.: 3 435 GWh po 2029 m.: 7 186 GWh
Belgijos elektros energijos paklausos dalis (*įverčiai*)	2026–2028 m.: 3–4 % po 2029 m.: 6–8 %	2026–2028 m.: 3–4 % po 2029 m.: 6–8 %

Šaltinis: IAEA PRIS, Pasaulio branduolinės energetikos asociacija; Belgijai skirtas „Elia“ pakankamumo ir lankstumo tyrimas (2024–2034 m.).

2.4. **Susirūpinimą keliantis išteklių adekvatumas Belgijoje**

(32) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 17 konstatuojamojoje dalyje, nuo 2019 m. Belgijos PSO „Elia“ atliko tris nacionalinius išteklių adekvatumo tyrimus (toliau – 2019 m. NIPT, 2021 m. NIPT ir 2023 m. NIPT) ir visuose tuose tyrimuose buvo nustatytas naujų pajėgumų poreikis 2025–2026 m. žiemai dėl (dalinio) laipsniško branduolinės energijos atsisakymo Belgijoje, kuris prasidėjo 2022 m. ir 2023 m. nutraukus „Doel 3“ ir „Tihange 2“ eksploatavimą (žr. 1 lentelę), kartu nutraukus šiluminės energijos gamybos pajėgumų eksploatavimą kaimyninėse šalyse ir susidūrus su problemomis, susijusiomis su Prancūzijos branduoliniais ištekliais.

(33) Siekdama išspręsti šiuos susirūpinimą keliančius klausimus, susijusius su išteklių adekvatumu, Belgija sukūrė ir nuo 2021 m., kai Komisija patvirtino, du kartus iš dalies pakeitė pajėgumų užtikrinimo mechanizmą ([34]). Pajėgumų užtikrinimo mechanizmas yra visos rinkos masto priemonė, kuria kompensuojama elektrinių parengtis tiekti elektros energiją iš anksto nustatytais laikotarpiais, neatsižvelgiant į tai, ar jos ją gamina ar ne. Pajėgumų užtikrinimo mechanizmo tikslas – spręsti elektros energijos išteklių adekvatumo klausimus, kartu remiant energetikos pertvarką; jį numatoma pradėti taikyti nuo 2025 m. žiemos, kai numatoma ir iš naujo įjungti abu ilgalaikio eksploatavimo blokus, (žr. 26 konstatuojamąją dalį).

2.5. **Elektros energijos rinka Belgijoje**

(34) Belgijos energijos rūšių derinyje šiuo metu dominuoja dujų ir branduolinės elektros energijos gamyba, nors pastaraisiais metais nuolat didėja atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis. 2023 m. branduolinės energijos, dujų ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalis energijos gamybos rūšių derinyje buvo atitinkamai 39,9 %, 21,4 % ir 32,7 % ([35]).

(35) Belgijos teigimu, pagrindiniai elektros energijos gamybos rinkos dalyviai pagal įrengtąją galią, prijungtą perdavimo tinklo lygmeniu, yra „Electrabel“ (9,3 GW 2023 m. – 65 %), „Luminus“ (2,2 GW 2023 m. – 15 %), RWE (0,7 GW 2023 m. – 5 %), „Eneco“ (0,7 GW 2023 m. – 5 %) ir „TotalEnergies“ (0,6 GW 2023 m. – 4 %). Belgija teigia, kad Herfindahlio-Hirschmano rinkos koncentracijos indeksas ([36]) sumažėjo nuo 5 510 (2016 m.) iki 4 431 (2023 m.) iš dalies dėl suintensyvėjusios atsinaujinančiųjų energijos išteklių (saulės ir vėjo) plėtros, kurią vykdė rinkoje neįsitvirtinę dalyviai ([37]).

([34]) Žr. 2021 m. rugpjūčio 27 d. Komisijos sprendimą SA.54915 (2020/C) (ex 2019/N), Belgija, Atlyginimo už pajėgumus mechanizmas (OL L 117, 2022 4 19, p. 40). Pirmasis dalinio keitimo sprendimas: 2023 m. rugsėjo 29 d. Komisijos sprendimas SA.104336 (2023/N), Belgija, Atlyginimo už pajėgumus mechanizmo pakeitimai (OL C, C/2023/265, 2023 10 18, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/265/oj). Antrasis dalinio keitimo sprendimas: 2024 m. rugsėjo 17 d. Komisijos sprendimas SA.114003 (2024/N), Belgija, Antrasis pajėgumų užtikrinimo mechanizmo pakeitimų rinkinys (OL C, C/2024/6138, 2024 10 14, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6138/oj).

([35]) Belgijos energetikos duomenų apžvalga (*SPF Economie 2024*). Daugiau informacijos apie Belgijos didmeninę ir mažmeninę elektros energijos rinką ir pagrindinių rinkos dalyvių padėtį rinkoje (remiantis 2022 m. duomenimis) pateikta sprendimo pradėti procedūrą 2.2.1 ir 2.2.2 skirsniuose.

([36]) Herfindahlio-Hirschmano indeksas yra rinkos koncentracijos matas, apskaičiuojamas kvadratu pakeliant kiekvienos rinkoje konkuruojančios įmonės rinkos dalį ir susumuojant gautus skaičius. Rinkos, kurių HHI viršija 2 500, paprastai laikomos labai koncentruotomis rinkomis. HHI vertės paimtos iš metinių CREG ataskaitų ir grindžiamos įrengtąja galia ir gamyba iš įrenginių, prijungtų perdavimo tinklo lygmeniu.

([37]) Metinė CREG ataskaita (2024 m.).

(36) Belgijos teigimu, pagrindiniai elektros energijos gamybos iš įrenginių, prijungtų prie perdavimo tinklo Belgijoje, dalyviai yra „Electrabel“ (39,1 TWh 2023 m. – 70 %), „Luminus“ (6,8 TWh 2023 m. – 12 %), „Eneco“ (2,5 TWh 2023 m. – 4 %), „TotalEnergies“ (2,4 TWh 2023 m. – 4 %) ir RWE (2 TWh 2023 m. – 4 %). Belgija teigia, kad dėl padidėjusios elektros energijos gamybos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių HHI rinkos koncentracijos rodiklis sumažėjo nuo 6 372 2016 m. iki 5 143 2023 m. ([38])

(37) Belgijos duomenimis, 2023 m. mažmeniniu lygmeniu Belgijoje iš viso veikė 16 elektros energijos tiekėjų. Pagrindiniai tiekiamos elektros energijos tiekėjai yra „Electrabel“ (47 % 2023 m.), „Luminus“ (18,2 % 2023 m.), „TotalEnergies“ (5,5 % 2023 m.) ir „Eneco“ (5,3 % 2023 m.), taip pat yra daug labai mažų dalyvių ([39]).

3. IŠSAMUS PRIEMONĖS APRAŠYMAS

3.1. Priemonės tikslai ir rinkos nepakankamumas

(38) Pratęsus abiejų ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmę bus sudarytos palankesnės sąlygos plėtoti ekonominę veiklą ir prisidėta prie išteklių adekvatumo klausimo sprendimo Belgijoje (žr. 2.4 skirsnį). Be to, Belgija teigia, kad pratęsiant branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmę taip pat siekiama sumažinti priklausomybę nuo importo apskritai ir visų pirma nuo importuojamo iškastinio kuro (atsižvelgiant į „REPowerEU“ tikslus), kartu taip prisidedant prie Belgijos elektros energijos sistemos dekarbonizacijos, taip pat užtikrinti bazinės apkrovos pajėgumus atsižvelgiant į artimiausiu metu Belgijoje didėsiančius elektrifikavimo poreikius.

(39) Belgija teigia, kad pagalbos priemonės tikslas – įveikti tam tikrą rinkos nepakankamumą, trukdantį bendrovei „Electrabel“ toliau eksploatuoti branduolinius reaktorius Belgijoje be papildomo Belgijos vyriausybės indėlio ([40]).

a) Pirma, Belgija teigia, kad yra daug gerai dokumentuotų elektros energijos rinkos nepakankamumo atvejų, kurie paprastai trukdo rinkoms suteikti pakankamai paskatų investuoti į gamybos pajėgumus, kurių reikia, kad būtų laikomasi išteklių adekvatumo standartų, kaip išsamiau aprašyta Komisijos sprendimuose dėl Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmo (žr. 34 išnašą).

b) Antra, Belgija teigia, kad elektros energijos ir anglies dioksido rinkose yra papildomų rinkos nepakankamumo sukeltų sunkumų, darančių poveikį visų pirma paskatoms investuoti į mažo anglies dioksido kiekio technologijas, pavyzdžiui, ilgalaikių apsidraudimo galimybių trūkumas (tai visų pirma daro poveikį švarioms technologijoms, kurios yra imlios kapitalui dėl nepastovių pajamų srautų), nepakankamas neigiamo išorinio šiltnamio efektą sukeliančių dujų poveikio padengimas (pvz., anglies dioksido kaina Europos apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemoje (ATLPS) yra mažesnė už socialines išlaidas dėl išmetamo anglies dioksido, taip pat ilgalaikio nuspėjamo anglies dioksido kainos signalo nebuvimas dėl struktūrinio ES ATLPS nepastovumo) ir paskatų investuoti į įvairų energijos gamybos rūšių derinį trūkumas, atsižvelgiant į elektros energijos rinkose iškastinio kuro (dujų) elektrinių kainų nustatymo pobūdį užtikrinant natūralų apsidraudimą.

c) Trečia, Belgija teigia, kad investicijoms į branduolinę energetiką kyla tam tikrų rūšių specifinė rizika, nuo kurios ypač sunku apsidrausti ar kurią sunku valdyti prekybiniams investuotojams, pavyzdžiui: i) techninė ir projektų valdymo rizika, ii) rizika, susijusi su atliekų tvarkymu ir eksploatavimo nutraukimu, ir iii) reguliavimo ir politinė rizika.

(40) Belgija teigia, kad, atsižvelgiant į šį bendrą rinkos nepakankamumą, susijusį su investicijomis į mažo anglies dioksido kiekio technologijas elektros energijos rinkose, taip pat į papildomą riziką, su kuria susiduria branduolinių įrenginių operatorius, Belgijos vyriausybė turi įsipareigoti remti ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimą. Todėl Belgija teigia, kad priemonės, apie kurią pranešta, tikslas yra įveikti šiuos rinkos nepakankamumo sukeltus sunkumus.

([38]) Metinė CREG ataskaita (2024 m.).
([39]) *Rapport Commun sur l'évolution des marchés de l'électricité et du gaz naturel en Belgique* (CREG, CWaPE, Brugel, VREG 2024).
([40]) Išsamesnis rinkos nepakankamumo aprašymas pateiktas sprendimo pradėti procedūrą 23 ir 24 konstatuojamosiose dalyse.

3.2. Belgijos atlikti priemonės pakeitimai priėmus sprendimą pradėti procedūrą

(41) Reaguodama į Komisijos sprendime pradėti procedūrą išreikštas abejones (žr. 3.8 skirsnį), Belgija pakeitė tam tikras priemonės dalis.

(42) Tie pakeitimai visų pirma susiję su:

a) Belgijos valstybės ir „Electrabel“ bendrosios įmonės BE-NUC (subjekto, kuriam priklausys 89,807 % ilgalaikio eksploatavimo blokų, kuris iš pradžių buvo įpareigotas atlikti moduliavimą kiekvieną kartą, kai buvo tenkinamos sutartyse nustatytos sąlygos) įgaliojimų priimti sprendimus dėl ekonominio moduliavimo perdavimu energijos valdymo paslaugų sutarties (EVPS) partneriui (parduodančiam branduolinę elektros energiją rinkoje) ir finansinių paskatų, kaip atlygio EVPS partneriui, sukūrimu siekiant toliau užtikrinti veiksmingą moduliavimo priemonių naudojimą (žr. 3.3.1.5 skirsnį). Todėl iš anksto nustatyta minus 20 EUR/MWh moduliavimo riba buvo panaikinta, nes EVPS partneris turės tinkamų paskatų nuspręsti, kada branduolinio reaktoriaus moduliavimas yra veiksmingiausias. Į pakeistą atlygio struktūrą taip pat atsižvelgta persvarstytoje pasiūlymų teikimo ir disbalanso strategijoje (PTDS);

b) sąnaudų ir naudos pasidalijimo mechanizmo intensyvinimu (toliau – rinkos kainos rizikos koregavimas arba RKRK), kad finansinė parama tiksliau atitiktų rinkos kainų pokyčius (pakoreguojant *de facto* projekto grąžos normą) (žr. 3.3.1.3.2 punktą);

c) minimalių veiklos sąnaudų ir kapitalo išmokos (MVSKI) sumos viršutine riba, siekiant išvengti pernelyg didelių MVSKI išlaidų Belgijos valstybei (žr. 3.3.1.3.3 punktą).

(43) Pirmiau nurodyti pakeitimai išsamiai išdėstyti likusioje šio sprendimo 3.3 skirsnyje.

3.3. Išsamus priemonės komponentų aprašymas

(44) Šiame poskirsnyje aprašomi įvairūs paramos ilgalaikio eksploatavimo projektui priemonių rinkinio komponentai, įskaitant pakeitimus, kuriuos Belgija atliko atsižvelgdama į Komisijos abejones, išreikštas sprendime pradėti procedūrą (žr. 3.3.1, 3.3.2 ir 3.3.3 skirsnius), taip pat Belgijos svarstytos alternatyvios finansavimo galimybės (žr. 3.3.4 skirsnį).

3.3.1. *1 komponentas. Finansinės ir struktūrinės priemonės*

(45) Numatytas finansinės paramos mechanizmų rinkinys, kad būtų galima finansuoti savalaikį ir saugų abiejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmės pratęsimą. Visos 1 komponento papriemonės išsamiai aprašytos likusioje šio skirsnio dalyje.

(46) Vykdant oficialų tyrimą, Belgija pateikė visų finansinės paramos dalių pagrindimą:

a) Belgija primena, kad investicijos į branduolinę energetiką yra didelės, šimtmečius pėdsaką paliksiančios investicijos į infrastruktūrą, kurioms būdingos didelės pradinės kapitalo sąnaudos, rizikingi ir neapibrėžti statybos laikotarpiai ir ilgi grąžos laikotarpiai ([41]). Kadangi prekybinėms investicijoms į branduolinį turtą kyla nekontroliuojama ir potencialiai didelio poveikio rizika, susijusi su politika, reguliavimu ir technologijomis, kurių išlaidų struktūra daugiausia yra pastovi, jų finansiniai rezultatai visų pirma priklauso nuo realizuoto prieinamumo ir galimo išlaidų viršijimo. Todėl istoriškai branduoliniai reaktoriai buvo finansuojami kaip viešoji nuosavybė ir (arba) taikant palankią reglamentavimo sistemą, kuria mažinama rizika ir užtikrinamas ilgalaikis vyriausybės įsipareigojimas.

([41]) Žr. Pasaulio branduolinės energetikos asociacija, „Financing Nuclear Energy“, 2024 m. gegužės 2 d., https://world-nuclear.org/information-library/economic-aspects/financing-nuclear-energy.

b) Daugeliu pastarojo meto investicijų į branduolinį turtą atvejų finansavimas buvo remiamas taikant įvairias reguliavimo priemones, kuriomis siekiama sušvelninti galimą rinkos rizikos poveikį, ir specialius mechanizmus, kuriais aprėpiama tik su branduoline sritimi susijusių technologijų, politikos ir reguliavimo rizika. Pavyzdžiui, kai kurie projektai buvo parengti pagal reguliuojamo turto bazės (RTB) modelį ([42]), kuris, Belgijos nuomone, labai gerai apsaugo. Belgija pasirinko abipusio susitarimo dėl skirtumų koncepciją. Siekiant užtikrinti projekto ekonominį gyvybingumą, ilgalaikio eksploatavimo projekto priemonių rinkinys buvo pritaikytas prie esamų investicijų į branduolinę energetiką poreikių.

c) Taikydama susitarime dėl atlygio numatytas priemones Belgija aiškina, kad ji ketina suteikti papildomą apsaugą, palyginti su atskiro susitarimo dėl skirtumų sistema, kad užtikrintų apsaugą nuo galimo nemokumo ar bankroto. Tačiau Belgija patikslina, kad:

— susitarimu dėl atlygio neužtikrinami bendrosios įmonės finansiniai veiklos rezultatai, visų pirma tuo atveju, kai esama didesnio prieinamumo problemų arba labai viršijamos išlaidos, pvz., dėl tam tikros reguliavimo rizikos, ir

— akcininkai vis dar susiduria su didele rizika ir turi finansinių paskatų, skatinančiomis veiklos rezultatus ir rinkos sąlygas atitinkantį elgesį, o tai skiriasi nuo įprastų RTB modelių, pagal kuriuos, be pakankamo finansavimo ir likvidumo, paprastai suteikiamos tvirtos garantijos, susijusios su sąnaudų padengimu ir investicijų grąža.

d) Be to, Belgija pažymi, kad finansų įstaigos labai atidžiai tikrina investicijas į branduolinę energetiką, laikosi griežtų išsamaus patikrinimo reikalavimų, vertindama galimą įvairių rūšių rizikos ir neapibrėžtumo poveikį, ir itin daug dėmesio skiria bendrai projektų struktūrai. Patirtis Europoje visų pirma rodo tai, kad gauti finansavimą investicijoms į branduolinę energetiką yra ypač sudėtinga, nes nėra tinkamų apsaugos mechanizmų ([43]).

3.3.1.1. Bendras plėtros susitarimas (BPS)

(47) Kaip minėta 22 konstatuojamojoje dalyje, dėl griežto ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo laiko branduolinių įrenginių operatorė „Electrabel“ nustatė ir susitarė su Belgija imtis tam tikros plėtros veiklos, kuri yra būtina, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai vėl pradėtų veikti laiku ir atitiktų saugos institucijos reikalavimus bei lūkesčius, prieš sudarant galutinį sandorį. Ši plėtros veikla nustatyta BPS, kuris paskutinį kartą iš dalies pakeistas 2024 m. liepos 18 d. (BPS++) ([44]).

(48) BPS++ nustatytos sąlygos, kuriomis Belgija iš anksto finansuoja „Electrabel“ plėtros veiklos sąnaudas ir išlaidas ([45]), kol bus priimti ir įsigalios visi reikiami teisės aktų pakeitimai (toliau – teisėkūros sąlyga). Netrukus po teisėkūros sąlygos įvykdymo (2024 m. liepos 15 d.) „Electrabel“ pradėjo finansuoti savo plėtros veiklos sąnaudas ir išlaidas ir toliau tai darys, kol „Electrabel“ finansavimo suma bus lygi Belgijos valstybės iš anksto finansuotai sumai (to tikimasi ne vėliau kaip 2025 m. pradžioje), o paskui „Electrabel“ ir Belgijos valstybė plėtros veiklos sąnaudų ir išlaidų finansavimą pasidalys per pusę.

([42]) RTB modeliai išsamiai aprašyti literatūroje. Žr., pavyzdžiui, Meshkat, Mustafa. „Building and Upgrading of Nuclear Power Plant Projects: Evaluation of Engineering, Procurement, Construction (EPC) and Regulated Asset Base (RAB) Models“, *Comparative Law Review,* 14.2 (2023): p. 1001–1022; Thomas, Steve, & al. „The proposed RAB financing method“, *Nuclear Consult* (2019).

([43]) Belgija teigia, kad, net jei su valstybe yra sudaryti rizikos pasidalijimo susitarimai, komerciniai bankai nerodo noro, o investuotojai neretai vengia prisiimti su branduoliniu turtu susijusią riziką, t. y. prisiimti riziką, susijusią su didelėmis investicijomis į branduolinį sektorių, atsižvelgiant į neaiškią politiką ir taisykles, ir technologinę riziką.

([44]) BPS++ 1 priede aprašyta plėtros veikla yra susijusi su techniniais tyrimais, daugiausia susijusiais su įrenginių kūrimu ir senėjimu, konstrukcijos patobulinimais, valdymo, bandymų ir tikrinimo programų kompetencija, poveikio aplinkai vertinimu (įskaitant būtinų licencijavimo ir leidimų išdavimo dokumentų rengimą) ir periodiniais ilgalaikio eksploatavimo blokų saugos persvarstymais.

([45]) Tai 89,807 % visų sąnaudų (t. y. ilgalaikio eksploatavimo blokų nuosavybės procentinė dalis), o likusią 10,193 % dalį padengia „Luminus“.

(49) Belgija teigia, kad Belgijos valstybės iš anksto finansuojamos plėtros veiklos sąnaudos ir išlaidos apima tik sąnaudas ir išlaidas, kurias faktiškai (gali) patirti bendrovė „Electrabel“, t. y. 89,807 % visų plėtros veiklos sąnaudų. Nustatomas kontrolės mechanizmas, o sutarties laikotarpio pabaigoje atliekamas sutikrinimas. Belgija taip pat teigia, kad BPS++ numatyta finansavimo tvarka grindžiama ištiestosios rankos principu ir ekonominiu naudingumu.

3.3.1.2. Bendroji įmonė ir akcininkų finansavimas

(50) Belgijos valstybė kartu su branduolinių įrenginių operatore „Electrabel“ investuos į bendrąją įmonę BE-NUC, kuriai priklausys 89,807 % ilgalaikio eksploatavimo blokų, (kaip šiuo metu priklauso bendrovei „Electrabel“). Likę 10,193 % ilgalaikio eksploatavimo blokų ir toliau valdys „Luminus“. „Electrabel“ ir Belgijos valstybė valdys po 50 % BE-NUC ir veiks kaip lygiateisės akcininkės pagal finansinį dalyvavimą (teikiant nuosavą kapitalą ir akcininkų paskolas) ir pagal elektros energijos pardavimo pajamų dalį. BE-NUC, kaip bendraturtė, padengs 89,807 % investicijų, reikalingų veiklai plėsti, taigi Belgijos valstybė netiesiogiai padengs 44,9035 % investicinių kaštų, susijusių su ilgalaikio eksploatavimo projektu. Likusius 10,193 % padengs „Luminus“.

(51) „Electrabel“ yra ir liks vienintelė abiejų branduolinių reaktorių operatorė pagal eksploatavimo ir techninės priežiūros (ETP) sutartį (žr. 3.3.1.4 skirsnį). BE-NUC netaps branduolinių įrenginių operatore, bet turės teisę kontroliuoti veiklos sąnaudas pagal ETP sutartį.

(52) Belgija teigė, kad nesitiki, jog bus galimybė didinti išorės skolą ilgalaikio eksploatavimo projektui finansuoti. Ilgalaikio eksploatavimo projektą visiškai finansuos jo akcininkai nuosavo kapitalo lėšomis ir akcininkų paskolomis (žr. 3.3.1.2.2 skirsnį).

3.3.1.2.1. Bendroji įmonė

(53) Belgijos valstybė nepirks ilgalaikio eksploatavimo blokų bendros nuosavybės dalių – jas „Electrabel“ perduos (iš dalies atskirdama atitinkamą turtą) bendrajai įmonei, atliekant sprendimo pradėti procedūrą 49 konstatuojamojoje dalyje aprašytus veiksmus.

(54) „Electrabel“ perduos savo 89,807 % ilgalaikio eksploatavimo blokų nuosavybės teisių (taip pat susijusius leidimus ir bet kokį kitą reikalingą turtą) bendrajai įmonei BE-NUC mainais už BE-NUC akcijų paskirstymą bendrovei „Engie“ (tuo metu buvusiai vienintelei „Electrabel“ akcininkei). „Electrabel“ indėlis į bendrąją įmonę BE-NUC bus vertinamas atsižvelgiant į pastato likvidacinę vertę, žemės vertę ir nekilnojamojo turto vertę, kaip aprašyta sprendimo pradėti procedūrą 51 konstatuojamojoje dalyje.

(55) Tokį „Electrabel“ indėlio vertinimą atspindi 24,7 mln. EUR pirkimo kaina (pritaikius koregavimą), kurią Belgijos valstybė turi sumokėti, kad įsigytų naujų akcijų ir išlaikytų 50 % bendrosios įmonės BE-NUC akcijų. BE-NUC direktorių valdyba paprašys (teisės aktų nustatytą auditą atliekančio) auditoriaus arba patvirtinto apskaitininko parengti ataskaitą dėl nepiniginio įnašo, kurioje visų pirma būtų įvertintas atliktas vertinimas ir tuo tikslu taikyti vertinimo metodai.

(56) Belgija teigia, kad turto vertinimas nedaro poveikio priešingos padėties scenarijaus analizei, ir pateikė įrodymų, kad turto (pastatų ir žemės) perdavimas pagal ilgalaikio eksploatavimo projektą yra neutralus. Belgijos teigimu, taikant konservatyvius turto vertinimo metodus (pagrįstus likvidacine arba tikrąja verte) užtikrinama, kad „Engie“ dėl turto perdavimo neįgytų jokio pranašumo.

(57) Be to, nekilnojamojo turto įrenginiai atitinka ilgalaikio eksploatavimo blokų įrangą, kuri įsigyjama teikiant ilgalaikio eksploatavimo paslaugas, eksploatavimo ir techninės priežiūros paslaugas ir BPS paslaugas ir kuri buvo įrengta ir įdiegta ilgalaikio eksploatavimo blokuose iki dalinio atskyrimo. Dėl priežasčių, susijusių su Belgijos nuosavybės teise, ir siekiant išvengti dvigubo skaičiavimo, šie konkretūs ilgalaikio eksploatavimo įrangos vienetai nėra tiesiogiai apmokami, bet į juos, kaip ir į žemę bei pastatus, atsižvelgiama vykdant dalinį atskyrimą. Be to, Belgija patvirtina, kad susiję pinigų srautai, sietini su šiais ilgalaikio eksploatavimo įrangos vienetais, jau atsispindi pasirašymo finansiniame modelyje.

(58) Buvo sudarytas bendrovės „Electrabel“, Belgijos vyriausybės ir BE-NUC akcininkų susitarimas dėl BE-NUC bendro valdymo ir kiekvieno iš jos akcininkų teisių. Pagal šį susitarimą BE-NUC direktorių valdybą sudaro keturi direktoriai, du skiriami Belgijos vyriausybės siūlymu ir du – „Electrabel“ siūlymu. BE-NUC pirmininkas ir vyriausiasis finansininkas visada bus Belgijos vyriausybės skiriami direktoriai. Direktorių valdybos kvorumas yra paprasta balsų dauguma ir dėl jos nutarimų balsuojama paprasta balsų dauguma. Priimtos nuostatos dėl interesų konfliktų.

(59) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 55 konstatuojamojoje dalyje, šiuo metu bendrovės „Electrabel“ turimas už Europos ribų esantis turtas bus perduotas bendrovei „Engie“. „Engie“, kaip bendrovės „Electrabel“ patronuojančioji įmonė, užtikrina, kad sandorio sudarymo metu bendrovėje „Electrabel“ liktų ne mažiau kaip 4 mlrd. EUR vertės turtas (remiantis 2023 m. birželio 30 d. apskaičiuota nuosavo kapitalo verte). Be to, sudarius sandorį taikomos kitos apsaugos priemonės, pavyzdžiui, CPN/CNV vykdoma nuolatinė ir sustiprinta branduolinių įrenginių operatoriaus finansinės būklės stebėsena ir bendrovės „Engie“ suteikta neapribota ir neatšaukiama patronuojančiosios įmonės garantija dėl tam tikrų branduolinių įrenginių operatoriaus pareigų vykdymo.

(60) Belgija teigia, kad bendroji įmonė yra *pari passu* investicija, nes abu akcininkai bendrojoje įmonėje dalyvauja vienodomis sąlygomis ir, kaip akcininkai, prisiima tokią pačią riziką ir gauna tokį patį atlygį.

3.3.1.2.2. Akcininkų finansavimas. Nuosavo kapitalo injekcija ir akcininkų paskolos

(61) Belgijos valstybei, kaip akcininkei, priklauso, *inter alia*, finansuoti bendrosios įmonės BE-NUC kapitalo sąnaudas (CAPEX) ir veiklos sąnaudas (OPEX), valdyti akcijas ir naudotis akcininko teisėmis (pvz., balsavimo teisėmis), taip pat remti du bendrosios įmonės BE-NUC direktorius, skiriamus Belgijos valstybės siūlymu, (žr. 58 konstatuojamąją dalį).

(62) Akcinio kapitalo įnašą sudaro:

a) nuosavo kapitalo injekcija: Belgijos vyriausybė ir „Electrabel“, kaip BE-NUC akcininkės, suteiks bendrajai įmonei BE-NUC nuosavo kapitalo padidindamos akcinį kapitalą, kad būtų galima finansuoti visas akcininkų susitarime numatytas išlaidas, ir

b) akcininkų paskolos: ir „Electrabel“, ir Belgijos vyriausybė išduos BE-NUC akcininkų paskolas (toliau atitinkamai – „Electrabel“ akcininkų paskola ir Belgijos vyriausybės akcininkų paskola) bet kokioms akcininkų susitarime numatytoms išlaidoms finansuoti.

(63) Belgija aiškina, kad „Electrabel“ akcininkų paskolos ir Belgijos vyriausybės akcininkų paskolos sąlygos yra identiškos. Abi akcininkų paskolos bus suteikiamos rinkos sąlygomis, taikant dar nenustatytas palūkanų normas, tačiau pagal akcininkų paskolų susitarimus jas nustatytų BE-NUC valdyba pagal akcininkų susitarimą, atsižvelgdama į vyraujančias rinkos normas ir bet kokį panašų trečiosios šalies teikiamą finansavimą skolintomis lėšomis, kuris gali būti prieinamas atitinkamu metu. Pagal Belgijos vyriausybės ir bendrovės „Engie“ sutartą procedūrą bendrovė „Engie“ parengė sąlygų dokumentą, kuriame nustatytos abiejų akcininkų paskolų sąlygos. Sąlygų dokumente aprašoma palūkanų normos nustatymo metodika. Belgija teigia, kad ši metodika atitinka „Engie“ sandorių kainodaros paskolų politiką ir EBPO BEPS principą ([46]), kuriuo užtikrinama, kad palūkanų norma būtų nustatoma laikantis ištiestosios rankos principo. Pagal sąlygų dokumentą palūkanų norma turėtų būti kintamoji palūkanų norma, lygi EURIBOR 6 mėn. normai (mažiausia riba – 0 %) pridėjus numatomą maždaug [0–3] % skirtumą.

(64) Belgija teigia, kad kartu su nuosavo kapitalo injekcija akcininkų paskolą numatoma naudoti atsižvelgiant į finansinius ir su sandoriais susijusius aspektus. Viena vertus, akcininkų paskola suteikia daugiau lankstumo rengiant lėšų išmokėjimo ir grąžinimo tvarkaraščius. Visų pirma dėl paskolų grąžinimo nuostatų gali būti susitarta taikant mažesnius reguliavimo suvaržymus nei dividendų mokėjimai ar nuosavo kapitalo grąžinimas. Kita vertus, paskola galėtų optimizuoti finansinę struktūrą apmokestinamųjų pajamų atžvilgiu (iki 30 % EBITDA gali būti išperkama siekiant atskaityti palūkanas).

([46]) BEPS – tai mokesčių bazės erozija (dėl kurios valstybėje sumažėja apmokestinamosios pajamos (arba mokesčio bazė) ir pelno perkėlimas (pelno perkėlimas į valstybes, kuriose mokesčiai yra daug mažesni arba visai netaikomi). EBPO BEPS principai yra susieti su tarptautinėmis gairėmis, skirtomis kovoti su tarptautinių bendrovių vykdomu mokesčių vengimu. Jais užtikrinama, kad įmonės mokėtų mokesčius ten, kur jos faktiškai gauna pelną ir vykdo realią verslo veiklą, ir neperkeltų pelno į mažus mokesčius taikančias valstybes.

(65) Remiantis preliminariais skaičiavimais pagal pasirašymo finansinį modelį, bendras akcinio kapitalo įnašas (nuosavo kapitalo injekcija ir akcininkų paskolos) sudaro [2 000–2 500] mln. EUR ([47]), kurių 89,807 % [...] dalimis turi suteikti tiek Belgijos vyriausybė, tiek „Electrabel“ *pari passu* sąlygomis nuo [...] iki [...], be kita ko, ilgalaikio eksploatavimo projekto kapitalo sąnaudoms finansuoti (likusius 10,193 % finansuoja „Luminus“). Akcinio kapitalo įnašas turi būti grąžintas bendrosios įmonės BE-NUC akcininkams, kelis kartus sumažinant akcinį kapitalą ir grąžinant akcininkų paskolą, ir už jį turi būti atlyginama paskirstant dividendus ir akcininkų paskolų palūkanas. Sprendimas dėl akcinio kapitalo įnašo ([2 000–2 500] mln. EUR) padalijimo į nuosavo kapitalo injekciją ir akcininkų paskolas dar nepriimtas.

(66) Belgija teigia, kad akcininkų finansavimo pareigos ir akcininkų paskola gali būti laikomi *pari passu* finansavimu ir kad akcininkų paskola bus suteikiama rinkos sąlygomis, kad akcininkų finansavimu gavėjams nebūtų suteikiamas atrankusis pranašumas.

3.3.1.3. Susitarimas dėl atlygio

(67) BE-NUC, „Luminus“ ir kita susitarimo dėl atlygio šalis, kuri bus savarankiškai apskaitą vykdanti nepriklausoma Belgijos valstybės tarnyba, (toliau – BE-WATT) sudarė susitarimą dėl atlygio. Susitarimo dėl atlygio tikslas – spręsti rinkos kainų neapibrėžtumo klausimą ir mažinti ilgalaikio eksploatavimo blokų savininkų, BE-NUC ir „Luminus“ pajamoms iš ilgalaikio eksploatavimo projekto kylančią riziką. Taigi BE-NUC ir „Luminus“ turėtų gauti pakankamai pajamų iš ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo, kad būtų užtikrintas saugus ir patikimas jų veikimas ir ekonominis gyvybingumas, kartu leidžiant akcininkams numatyti rinkos sąlygas atitinkančią reikiamą finansinę grąžą.

(68) Visų pirma Belgija aiškina, kad sandorio finansavimo principai yra šie:

a) ilgalaikio eksploatavimo projekto kapitalo sąnaudų poreikius pirmiausia finansuoja BE-NUC akcininkai *pari passu* pagrindu (ir „Luminus“ proporcingai savo bendros nuosavybės daliai) iš nuosavo kapitalo arba akcininkų paskolų lėšomis (žr. 3.3.1.2 skirsnį);

b) ilgalaikio eksploatavimo projekto veiklos ir techninės priežiūros sąnaudos visų pirma finansuojamos iš ilgalaikio eksploatavimo blokų veiklos pajamų, o veiklos pajamų srautas užtikrinamas pagal susitarimą dėl skirtumų (tiek, kiek ilgalaikio eksploatavimo blokai yra prieinami) (žr. 3.3.1.3.2 skirsnį). Apskaičiuotoji susitarimo dėl skirtumų vykdymo kaina yra tokia, kad tikėtina ilgalaikio eksploatavimo projekto pinigų srautų vidinė grąžos norma (VGN) pasiektų tikslinę 7 % VGN (tai nominalioji grąžos norma atskaičius mokesčius), neviršijant 6–8 % intervalo ribos (žr. 3.3.1.3.1 skirsnį);

c) MVSKI ir išjungimo laikotarpio sąnaudų paskolos (arba ILS paskolos) papildo ilgalaikio eksploatavimo veiklos pajamas ir jas sudaro apsaugos priemonės, kuriomis užtikrinama, kad BE-NUC visada turėtų pakankamai likvidumo, kad galėtų padengti savo veiklos, techninės priežiūros ir kuro sąnaudas, kad ilgalaikio eksploatavimo blokus būtų galima eksploatuoti saugiai ir patikimai.

— ILS paskolomis siekiama finansuoti išlaidas iki ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo ir užtikrinti pakankamą pinigų srautą pradiniu 3 metų laikotarpiu (iki 2028 m. gruodžio 31 d.), kai dar reikia atlikti svarbius darbus ir ilgalaikio eksploatavimo blokai negali veikti visu pajėgumu.

— MVSKI skiriama tik tuo atveju, jei (gerokai) sumažėja ilgalaikio eksploatavimo blokų prieinamumas, taip užtikrinant ilgalaikį finansinį stabilumą per visą eksploatavimo trukmės pratęsimo laikotarpį. Apyvartinio kapitalo priemonė (AKP) yra vienų metų sąsaja su metine MVSKI.

(69) Finansinės paramos mechanizmai (susitarimas dėl skirtumų, MVSKI ir ILS paskolos) išsamiau paaiškinti 3.3.1.3.2, 3.3.1.3.3 ir 3.3.1.3.4 skirsniuose.

([47]) Be PVM. Į pasirašymo finansinio modelio duomenis PVM neįtraukiamas.

3.3.1.3.1. Ilgalaikio eksploatavimo projekto grąžos norma

(70) Apskritai (tikslinė) VGN yra minimalaus lygio grąža, kurią investuotojams būtų priimtina gauti už tam tikrą investicinio projekto rizikos lygį. Tikslinė VGN neretai vadinama minimalaus pelningumo koeficientu, t. y. riba, kuriai projekto VGN prieš pradedant vykdyti projektą turi būti lygi arba kurią ji turi viršyti. Teoriškai minimalaus pelningumo koeficientas yra lygus kapitalo kainos (pvz., vidutinės svertinės kapitalo kainos, VSKK) ir minimalaus pelningumo priedo sumai. Kitaip tariant, tai yra panašių projektų ir (arba) turto grąžos normų ir koregavimų, kuriais siekiama jas suderinti su konkrečiu rizikos profiliu, derinys, įskaitant su konkrečiais projektais susijusius priedus, skirtus papildomai nediversifikuojamai rizikai padengti.

(71) Šioje byloje išlygintos elektros energijos sąnaudos (IEES) atitinka vidutinės elektros energijos kainos (arba susitarimo dėl skirtumų vykdymo kainos) minimalų lygį, kuris turi būti nustatytas ilgalaikio eksploatavimo projektui, kad būtų pasiekta jo tikslinė VGN. Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 72 konstatuojamojoje dalyje, preliminari vykdymo kaina pasirašymo finansiniame modelyje, pagrįsta prielaida, kad ilgalaikio eksploatavimo blokų modernizavimo išlaidos yra maždaug [2–2,5] mlrd. EUR, buvo [80–90] EUR už MWh (2022 m. vertėmis). Belgija teigia, kad svarstant (sustiprinto) sąnaudų ir naudos pasidalijimo mechanizmo (RKRK) taikymą vykdymo kaina, pagrįsta pasirašymo finansiniu modeliu, gali svyruoti nuo [80–90] EUR už MWh iki [80–90] EUR už MWh (2022 m. vertėmis).

(72) Belgija teigia, kad tikslinė VGN yra konservatyvi grąžos norma, atsižvelgiant į rizikos poziciją, susijusią su ilgalaikio eksploatavimo projektu, remiantis: i) kitų investicijų į branduolinę energetiką grąžos normų visame pasaulyje ir kito energetikos sektoriaus turto Belgijoje lyginamąja analize (žr. 3.3.1.3.1.1 skirsnį), ii) BE-NUC kapitalo sąnaudų (tiek VSKK, tiek nuosavo kapitalo kainos) vertinimu pagal kapitalo įkainojimo modelį (KĮM) (žr. 3.3.1.3.1.2 skirsnį) ir iii) tikėtinos pagal RKRK pakoreguotos VGN modeliavimu atsižvelgiant į atnaujintas rinkos aplinkybes, iš kurių matyti, kad tikėtina ilgalaikio eksploatavimo projekto VGN sumažėjo, palyginti su derybų dėl įgyvendinimo susitarimo metu (žr. 3.3.1.3.1.3 skirsnį).

3.3.1.3.1.1. Lyginamoji analizė

(73) Belgija pateikė įmonių, eksploatuojančių branduolines elektrines įvairiose geografinėse vietovėse, taip pat dujinių elektrinių, kurioms skiriamos kompensacijos pagal Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmą, ir bendrovių, eksploatuojančių kitų rūšių energijos perdavimo ir saugojimo infrastruktūrą Belgijoje, tikslinių grąžos normų ir kapitalo sąnaudų tarptautinį lyginamąjį indeksą. Lyginamoji analizė buvo patikslinta priėmus sprendimą pradėti procedūrą, visų pirma išsamiau apibūdinant reglamentavimo sistemų pobūdį ir galimas papildomas schemas, darančias poveikį rizikos paskirstymui nagrinėjamoms bendrovėms ir projektams. 3 lentelėje pateikiama lyginamų projektų ir bendrovių viešai paskelbtos tikslinės grąžos normos arba VSKK įverčių apžvalga.

3 lentelė

Viešai paskelbti lyginamų projektų / bendrovių VSKK įverčiai

Nagrinėjama bendrovė / projektas ir nuosavybė	Reglamentavimo sistema ir atitinkamas laikotarpis	Tikslinė grąžos norma / VSKK atskaičius mokesčius ir sprendimo metai ([1])	Priedas, taikomas viršijant nerizikingą palūkanų normą ([2])
Vertikaliai integruotos JAV komunalinės įmonės („Georgia Power“ ir „Duke Energy“), daugiausia privačioji nuosavybė	RTB modelis (2023–2025 m. trejų metų laikotarpiu – „Georgia Power“, nuo 2023 m. – „Duke Energy“ Pietų Karolinoje, nuo 2024 m. – „Duke Energy“ Šiaurės Karolinoje (metų pabaiga bus peržiūrima)	6,36–7,06 % (2022 ir 2023 m.)	2,8–4,2 %

Nagrinėjama bendrovė / projektas ir nuosavybė	Reglamentavimo sistema ir atitinkamas laikotarpis	Tikslinė grąžos norma / VSKK atskaičius mokesčius ir sprendimo metai ([1])	Priedas, taikomas viršijant nerizikingą palūkanų normą ([2])
Valstybės valdoma Kanados komunalinių paslaugų įmonė OPG (gamybos portfelis, įskaitant, be kita ko, branduolines ir hidroelektrines)	RTB modelis (5 metų laikotarpis – 2022–2026 m.)	5,6 % (2021 m.)	3,5–4,3 %
Atnaujinta Kanados branduolinė elektrinė „Bruce A“, privačioji nuosavybė	Dvišalis susitarimas dėl skirtumų su vykdymo kaina, pagrįsta tiksline VGN (25 metų sutartis, nuo to laiko, kai vėl pradėta eksploatuoti)	10,6–13,8 % (2007 m.)	6,0 –9,7 %
Nauja branduolinė elektrinė „Hinkley Point C“ (Jungtinė Karalystė), Jungtinės Karalystės valstybė nuosavybės teisių neturi	Dvišalis susitarimas dėl skirtumų su vykdymo kaina, pagrįsta tiksline VGN (35 metų sutartis, nuo to laiko, kai perduota eksploatuoti)	9,25–9,75 % (2014 m.)	5,8–7,5 %
Nauja Vengrijos branduolinė elektrinė „Paks II“, kurios statyba 100 % finansuojama valstybės lėšomis	Rinka grindžiamas atlygis, valstybės parama 100 % kapitalo sąnaudų finansavimui	7,38–8,4 % (2017 m.)	3,9–5,2 %
Esamas Prancūzijos EPF branduolinės energetikos turtas, EDF 100 % priklauso valstybei	Dalinis kainų reguliavimas (ARENH – pertvarkoma); daugiausia veikia rinkoje iki 2026 m., vėliau nežinoma	7,6 % (2022 m.)	4,9–6,2 %
Belgijos „Tihange 1“ branduolinio reaktoriaus eksploatavimo trukmės pratęsimas, Belgijos valstybė nuosavybės teisių neturi	Rinka grindžiamas atlygis su nenumatyto pelno mokesčiu (iki 2025 m.)	9,3 % (2013 m.)	5,9–6,9 %
Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmas (dujinės elektrinės)	Sutartis dėl pajėgumų (naujų pastatytų pajėgumų atveju – iki 15 metų)	7,6–8,6 % (2023 m.) ([3])	5,5–6,5 %

Šaltinis: „Compass Lexecon“ informacinis pranešimas, 2024 m. lapkričio 29 d., *SA.106107 BE – Prolongation of two nuclear reactors – Assessment of Aid Proportionality: Analysis of risk allocation and return on investment*.

([1]) Kai kuriais atvejais nagrinėjamos bendrovės / projekto reguliuojamajame sprendime nurodoma tikslinė grąžos norma (pvz., siekiant nustatyti susitarimo dėl skirtumų vykdymo kainą) arba VSKK (pvz., kaip atsižvelgiama RTB modelyje leidžiamosioms pajamoms nustatyti). Kiekvienai nagrinėjamai bendrovei / projektui nurodoma grąžos norma arba VSKK, į kurią atsižvelgiama atitinkamoje reglamentavimo sistemoje. Skliausteliuose nurodyti metai, kuriais buvo atliktas vertinimas / priimtas sprendimas dėl tikslinės grąžos normos / VSKK.

([2]) Kad rezultatus būtų galima palyginti, daugiausia dėmesio skiriama priedui, taikomam viršijant nerizikingą palūkanų normą, t. y. skirtumui tarp įvertintosios tikslinės grąžos normos / VSKK atskaičius mokesčius ir tuo metu taikytos nerizikingos palūkanų normos (priedas, taikomas viršijant nerizikingą palūkanų normą, vertinimo / reguliavimo institucijos sprendimo, susijusio su nagrinėjamu turtu / bendrove, priėmimo metu).

([3]) VSKK atskaičius mokesčius buvo apskaičiuota remiantis konkrečiai technologijai taikytina realiąja VSKK neatskaičius mokesčių (kurią pasiūlė CREG ir „Elia“ ir nustatė energetikos ministras); tokia VSKK buvo taikoma nustatant pajėgumų užtikrinimo mechanizmo aukciono parametrus.

(74) 4 lentelėje pateikiama lyginamiems projektams ar bendrovėms kylančios rizikos mažinimo priemonių apžvalga.

4 lentelė

Lyginamiems projektams / įmonėms kylančios rizikos mažinimo priemonės

	Bruce A	Tihange 1	Hinkley Point C	Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmas	Turimas Prancūzijos EDF branduolinės energetikos turtas	Paks II	Ilgalaikio eksploatavimo blokai	(*) OPG	(*) „Georgia Power“, „Duke Energy“ Pietų ir Šiaurės Karolinoje
Portfelis / rizika	4 rekonstruoti branduoliniai blokai	1 rekonstruotas branduolinis blokas	1 nauja branduolinė elektrinė (2 blokai)	/	Branduolinės energetikos ūkis (57 blokai)	1 nauja branduolinė elektrinė (2 blokai)	2 rekonstruoti branduoliniai blokai	Rekonstruoti branduoliniai blokai ir hidroelektrinė	Vertikaliai integruotos, įskaitant tinklus, branduolines ir kitas technologijas
Statyba	Vykdymo kainos koregavimas	-	-	-	-	100 % finansuojama valstybės lėšomis + vienkartinės išmokos inžinerijos, viešųjų pirkimų ir statybos išlaidoms	Vykdymo kainos koregavimas	RTB	RTB
Rinka	Abipusis susitarimas dėl skirtumų	-	Abipusis susitarimas dėl skirtumų	Sutartis dėl pajėgumų	ARENH (dalinis kainos reg.)	-	Abipusis susitarimas dėl skirtumų	RTB	RTB
Eksploatavimas	Vykdymo kainos indeksavimas / koregavimas Kuro sąnaudų perkėlimas	-	Vykdymo kainos indeksavimas / koregavimas	-	-	-	Vykdymo kainos indeksavimas / koregavimas + MVSKI	RTB	RTB
Finansavimas	-	-	Kredito garantija	Sutartis dėl pajėgumų	Valdoma valstybės	100 % finansuojama valstybės lėšomis	MVSKI / ILS paskola	RTB	RTB
Politika	-	Teisinė apsauga	Teisinė apsauga	-	Valdoma valstybės	100 % finansuojama valstybės lėšomis	Teisinė apsauga	RTB	RTB

Šaltinis: „Compass Lexecon“ informacinis pranešimas, 2024 m. lapkričio 29 d., *SA.106107 BE – Prolongation of two nuclear reactors – Assessment of Aid Proportionality: Analysis of risk allocation and return on investment.*

(*) „Compass Lexecon“ pažymi, kad negali įvertinti tikslaus rizikos profilio remdamasi JAV ir Kanados komunalinių paslaugų reglamentavimo sistema, nes neturi išsamios informacijos.

(75) Belgijos teigimu, atlikus šią lyginamąją analizę akcentuotini trys elementai:

a) į šį lyginamąjį indeksą įtrauktų reguliuojamų įmonių ir projektų negalima tiesiogiai palyginti su BE-NUC, nes jie skiriasi reglamentavimo sistema / finansavimo schema ir su tuo susijusiu rizikos paskirstymu ir (arba) tuo, kad apima kitų rūšių turtą (dėl kurio su branduoline energetika susijusi rizika yra diversifikuojama ir sumažinama). Tiesiogiai palyginamos bendrovės nėra, tačiau lyginamąjį indeksą sudaro tam tikros bendrovės ir projektai, kuriems būdingos atitinkamos individualios charakteristikos, pvz., geografinė padėtis, turto technologija, esamas ir (arba) naujas turtas, rinkos ir reglamentavimo / paramos sistema. Tačiau šios panašios bendrovės ir projektai panašūs į BE-NUC ne visais atžvilgiais. Nepaisant šių apribojimų, lyginamasis indeksas vis tiek suteikia svarbios informacijos, kad būtų galima įvertinti atlygio parametrus (tikslinę grąžos normą / VSKK), atsižvelgiant į kiekvienos bendrovės ar projekto ypatumus ir susijusius rizikos profilius. Taigi, pateiktą lyginamąjį indeksą reikėtų suprasti kaip svarbų aspektą vertinant ir pagrįstus rinka grindžiamus atlygio parametrų intervalus ir bandant suvokti jų kontekstą;

b) lyginamuoju indeksu pabrėžiama, kad priedai, taikomi viršijant nerizikingą palūkanų normą, sumažėja diversifikuojant portfelį, esant mažesnei rizikos pozicijai (dėl statybos, rinkos, veiklos, finansavimo ir politikos rizikos) ir galbūt dėl savininko ir (arba) operatoriaus pobūdžio, o rinkoje įsitvirtinusios, valstybės valdomos arba valstybės finansuojamos komunalinių paslaugų įmonės gali gauti naudos iš mažesnių finansavimo išlaidų (žr. 3 lentelę ir 4 lentelę).

— Apatinėje skalės dalyje Šiaurės Amerikos komunalinių paslaugų įmonėms (OPG, „Georgia Power“ ir „Duke Energy“), kurių turto portfeliai yra diversifikuoti ir kurioms taikomas RTB modelis, užtikrinant visapusišką rizikos draudimą, taikomi palyginti maži priedai, taikomi viršijant nerizikingą palūkanų normą (apie 2,8–4,3 %).

— Branduoliniam projektui „Paks II“ ir esamam EGF branduolinės energetikos ūkiui taikomi didesni priedai (apie 3,9–6,2 %). Jų atlygis bent iš dalies yra prekybinio pobūdžio, o nagrinėjamas turtas yra tik branduolinės elektrinės. Tačiau valstybės nuosavybė / finansavimas jos lėšomis gali lemti šiek tiek mažesnes finansavimo išlaidas.

— Naujoms dujinėms elektrinėms, kurioms taikomas Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmas, taikomas palyginti didelis rizikos priedas (5,5–6,5 %). Šiems naujai pastatytiems šiluminiams įrenginiams kyla statybos, veiklos ir politikos rizika, o rinkos rizika paprastai yra mažesnė dėl daugiamečių sutarčių dėl pajėgumų ir mokėjimų.

— Viršutinėje skalės dalyje vienam branduoliniam blokui „Tihange 1“ taikomas didelis priedas (5,9–6,9 %), nes savininkai prisiima investavimo ir veiklos riziką, o rinkos pajamos yra neužtikrintos ir nauda rinkoje yra ribota. Elektrinėje „Hinkley Point C“ taip pat yra palyginti didelis priedas (5,8–7,5 %), kurį galima paaiškinti turto pobūdžiu (nauja atskira branduolinė elektrinė) ir didele statybos ir (arba) veiklos rizika, kurią patiria akcininkai, nepaisant susitarimo dėl skirtumų ir kitų apsaugos priemonių. Panašiai, rizikos priedas, susijęs su tik branduoline veikla užsiimančia įmone „Bruce Power“, kuri yra privačioji bendrovė, su kuria sudarytas susitarimas dėl skirtumų (įskaitant kitas rizikos pasidalijimo schemas), yra palyginti didelis (6,0–9,7 %). Tačiau atlygis už šią elektrinę buvo nustatytas 2007 m., kai finansavimo ir rinkos sąlygos buvo kitokios;

c) apskritai Belgija pažymi, kad BE-NUC rizikos pozicija įvairiais aspektais patenka tarp turto ir komunalinių paslaugų, kurioms taikomas RTB modelis, rizikos pozicijos ir tų, kuriems taikomas susitarimas dėl skirtumų ir (arba) kitų rūšių rinka grindžiamas atlygis, rizikos pozicijos. BE-NUC tikslinė nominalioji VGN atskaičius mokesčius (toliau – projekto VGN) – 7 % (ir jos ribų intervalas nuo 6 iki 8 %) rodo, kad taikomas 3–5 % priedas, atsižvelgiant į tai, kad vidutinė nerizikinga norma yra maždaug 3 %. Remiantis empiriniais įrodymais, numanomas projekto VGN priedas pagal susitarimą dėl atlygio yra vienas iš mažesnių pagal investuotojo reikalavimus lyginamiems projektams / bendrovėms ir artimas priedams, apskaičiuotiems įvairiam komunalinių paslaugų įmonių turtui pagal RTB schemas, kurioms būdinga mažesnė su branduoline energetika susijusi rizika ir tikėtina mažesnė rizika prarasti investicijas ir grąžą.

(76) Todėl Belgija mano, kad projekto 6–8 % tikslinė VGN atitinka tikėtiną rinkos grąžos, dėl kurios nesusidarys kompensacijos permoka, intervalą.

3.3.1.3.1.2. Tikslinės VGN palyginimas su BE-NUC kapitalo sąnaudomis

(77) Be lyginamosios analizės, siekdama patvirtinti, ar tikslinė 7 % VGN atitinka tikėtiną rinkos sąlygas atitinkančios grąžos intervalą, Belgija pateikė kapitalo sąnaudų įvertinimą pagal du parametrus – VSKK ir nuosavo kapitalo kainą be finansinio sverto, atsižvelgiant į tai, kad BE-NUC nėra finansuojama skolintomis lėšomis.

(78) Belgija apskaičiavo, kad VSKK ir nuosavo kapitalo kaina be finansinio sverto sudarė 6,2–7,4 % (tai reiškia, kad projekto rizikos priedas yra 3,1–4,3 % didesnis už nerizikingą normą). Belgijos teigimu, tai įrodo ir papildomai patvirtina, kad tikslinė 7 % VGN yra proporcinga ir kompensacijos permoka dėl jos nesusidaro. Tolesniuose skirsniuose išsamiau paaiškinama, kaip buvo apskaičiuota VSKK ir nuosavo kapitalo kainos intervalas.

3.3.1.3.1.2.1. Ilgalaikio eksploatavimo projekto VSKK apskaičiavimas

(79) Pirmasis kapitalo sąnaudų apskaičiavimo matas yra VSKK, t. y. minimali grąžos norma, kurią projektas turi pasiūlyti kapitalui pritraukti. Ši minimali grąža – tai grąža, kurią potencialūs investuotojai galėtų uždirbti, jei nuspręstų investuoti į kitą projektą, kuriam būdingos lygiavertės pinigų srautų, laiko ir rizikos charakteristikos. VSKK atskaičius mokesčius apskaičiuojama pagal šią formulę:

VSKK = w_E * (nerizikinga norma + β_E * nuosavo kapitalo rizikos priedas) + (1–w_E) * skolos tvarkymo išlaidos atskaičius mokesčius

w_E: nuosavo kapitalo finansavimo dalis

B_E: nuosavo kapitalo beta koeficientas su finansiniu svertu, t. y. bendrovės sisteminės rizikos pozicija

(80) Taigi, VSKK yra i) nuosavo kapitalo kainos, nustatytos pagal nuosavo kapitalo rinkos vertę viso kapitalo atžvilgiu, (w_E) ir ii) skolos tvarkymo išlaidų (atskaičius mokesčius), nustatytų pagal skolos rinkos vertės dalį viso kapitalo atžvilgiu (1-w_E). Nuosavo kapitalo kaina apskaičiuojama pagal kapitalo įkainojimo modelį (KĮM) – standartinį modelį, taikomą siekiant apskaičiuoti grąžą, kurios investuotojas reikalauja pinigų vertės alternatyviosioms sąnaudoms padengti per nustatytą investavimo laikotarpį (nerizikinga norma), ir nustatyti rinkos rizikos poziciją ([48]). Rinkos rizikos pozicija priskiriama nuosavo kapitalo beta koeficiento be finansinio sverto vertei (β). Dėl parametrų nepastovumo KĮM įvesties duomenys buvo apskaičiuoti intervalais.

(81) Dėl nuosavo kapitalo beta koeficiento su finansiniu svertu apskaičiavimo Belgija teigia, kad kadangi bendroji įmonė yra nauja ir privati bendrovė, kuriai priklauso du esami ilgalaikio eksploatavimo branduoliniai blokai, kurių numatoma gamybos trukmė bus 10 metų, jos beta koeficiento negalima apskaičiuoti remiantis rinkos ar ankstesnių laikotarpių duomenimis, todėl jį reikia apskaičiuoti remiantis panašių biržinių bendrovių grupe. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad nėra panašių komunalinių paslaugų įmonių, kuriose 100 % sudarytų branduolinės energijos gamyba, Belgija vertino penkių biržinių Europos komunalinių paslaugų įmonių, kuriose branduolinės energetikos veiklos dalis yra didžiausia, t. y. panašių projektų, kuriuose 15–65 % energijos pagaminama eksploatuojant branduolines elektrines, imtį diversifikuotame portfelyje (žr. 5 lentelę).

([48]) Akademinėje literatūroje ir tarp sektoriaus specialistų KĮM plačiai pripažįstamas ir laikomas patikimu nuosavo kapitalo kainos apskaičiavimo metodu.

5 lentelė

Turto beta koeficiento vertės panašiose komunalinių paslaugų įmonėse, vykdančiose įvairaus masto branduolinės energetikos veiklą

Bendrovė	Branduolinės energetikos dalis mišinyje (%) 2022–2023 m.	Turto beta koeficiento vertės (be finansinio sverto)
ČEZ Group	[60–70] %	[0,40–1,00]
Fortum Oyj	[50–60] %	[0,40–1,00]
UPM-Kymmene Oyj	[40–50] %	[0,40–1,00]
Endesa, S.A.	[40–50] %	[0,40–1,00]
Iberdrola, S.A.	[10–20] %	[0,40–1,00]
Aritmetinis vidurkis	-	[0,40–1,00]
Mediana	-	[0,40–1,00]

Šaltinis: *Assessment of Aid Proportionality: Updated analysis of risk allocation and return on investment, Compass Lexecon,* 2024 m. lapkričio 29 d.

(82) Belgija paaiškino, kad kiekviena komunalinė įmonė yra diversifikuota komunalinių paslaugų įmonė, kurios akcijomis prekiaujama viešai ir kuriai būdinga tam tikra didelė RTB reguliuojamo tinklo turto ir (arba) remiamo atsinaujinančiųjų išteklių energijos turto pozicija, kitaip nei bendroji įmonė, kuri yra privatus subjektas, kuriame 100 % energijos gamybos sudaro branduolinė energetika ir su kuriuo yra sudarytas susitarimas dėl atlygio. Taigi, tikėtina, kad dėl sisteminės rizikos, apskaičiuotos remiantis šiomis panašiomis bendrovėmis, BE-NUC sisteminė rizika būtų įvertinta nepakankamai.

(83) Belgija naudojo 6 lentelės parametrus, kad įtrauktų juos į VSKK formulę, ir, remdamasi šiais ir papildomais įvesties duomenimis už 2023 m., apskaičiavo teorinę VSKK, kuri yra 6,2–7,4 %, įskaitant 3,1–4,3 % priedą, taikomą viršijant nerizikingą normą.

6 lentelė

BE-NUC VSKK įvertis ir pagrindiniai parametrai

Parametras	Prielaida / požiūris	Įvertis (*)
Nerizikinga norma	10 metų Belgijos vyriausybės obligacijų (OLO) pajamingumo intervalas 2023 m.	2,5–3,6 %
Nuosavo kapitalo rinkos rizikos priedas	Ekspertų įverčiai, susiję su brandžiomis rinkomis	4,6–6,0 %
Beta koeficientas (be finansinio sverto)	Panašių bendrovių mediana ir vidurkis	[0,40–1,00]–[0,40–1,00]
Tikslinis svertas	Panašių bendrovių mediana ir vidurkis	53,0–54,4 %
Beta koeficientas (su finansiniu svertu)	Hamados formulė su tiksliniu svertu	[0,40–1,00]–[1,00–1,60]
Nuosavo kapitalo kaina (su finansiniu svertu)	KĮM	7,4–9,3 %
Skolos tvarkymo išlaidos neatskaičius mokesčių	Nerizikinga norma + elektros energijos sektoriaus bendrosios rizikos priedas	5,3–5,5 %
Skolos dalis visame kapitale	Apskaičiuota pagal tikslinį svertą	34,6–35,2 %

Parametras	Prielaida / požiūris	Įvertis (*)
Mokesčio tarifas	Belgijos pelno mokesčio tarifas	25 %
VSKK neatskaičius mokesčių	Naudojama nuosavo kapitalo kaina su finansiniu svertu ir skolos tvarkymo išlaidos neatskaičius mokesčių	6,7–7,9 %
VSKK atskaičius mokesčius	Naudojama nuosavo kapitalo kaina su finansiniu svertu ir skolos tvarkymo išlaidos atskaičius mokesčius	**6,2–7,4 %**

Šaltinis: *Assessment of Aid Proportionality: Updated analysis of risk allocation and return on investment, Compass Lexecon,* 2024 m. lapkričio 29 d.

(*) Intervalas atitinka ankstesnę raidą nuo 2023 m. pradžios iki pabaigos.

3.3.1.3.1.2.2. Ilgalaikio eksploatavimo projekto nuosavo kapitalo kainos apskaičiavimas

(84) Antroji metodika grindžiama nuosavo kapitalo kaina, pagal kurią nustatoma akcininkų reikalaujama projekto grąža, darant prielaidą, kad finansuojama ne skolintomis lėšomis, kaip yra ilgalaikio eksploatavimo projekto atveju. Nors pagal nuosavo kapitalo kainos metodą taip pat taikomas KĮM, jis grindžiamas nuosavo kapitalo kaina be finansinio sverto ([49]). Nuosavo kapitalo kaina be finansinio sverto apskaičiuojama taip:

Kapitalo sąnaudos (be finansinio sverto) = nerizikinga palūkanų norma + β_A × nuosavo kapitalo rizikos priedas

β_A: beta koeficientas be finansinio sverto, arba turto beta

(85) Vertinant kiekvieną nuosavo kapitalo kainos lygties parametrą taikytas šis metodas (žr. 7 lentelę):

a) nerizikinga palūkanų norma apytiksliai nustatoma pagal 10 metų Belgijos vyriausybės obligacijų (OLO ([50])) pajamingumą, kuris visus 2023 m. kito 2,5–3,6 % intervale. Apskaičiuojant nuosavo kapitalo (rinkos) rizikos priedą, buvo atsižvelgta į įvairius išorės šaltinius, nuo kurių buvo atskaityta 4,6–6 %:

— A. Damodarano įverčiai: 2023 m. sausio mėn. – 5,9 %, o 2024 m. sausio mėn. – 4,6 %,

— „Kroll“ įverčiai 2023 m. siekia 5,5–6 %;

b) turto beta koeficiento (be finansinio sverto) įvertis buvo pagrįstas tomis pačiomis prielaidomis, kaip ir pirmiau apskaičiuojant VSKK, taigi penkioms komunalinių paslaugų įmonėms, kurių akcijomis prekiaujama ir kurios užsiima tam tikra branduolinės energijos gamybos veikla, nustatyta [0,40–1,00] ir [0,40–1,00] mediana ir vidutinė vertė (žr. 5 lentelę).

(86) Pirmiau pateiktus įverčius naudojant nuosavo kapitalo kainos lygtyje galima apskaičiuoti 6,2–7,5 % nuosavo kapitalo kainą be finansinio sverto (žr. 7 lentelę), įskaitant 3,1–4,3 % priedą, taikomą viršijant nerizikingą normą, o tai atitinka gautus VSKK rezultatus.

([49]) Priešingai nei beta koeficientas su finansiniu svertu, taip pat vadinamas tiesiog beta koeficientu, kurį taikant bendrovės skolos ir nuosavo kapitalo grąžos kintamumas lyginamas su platesnės rinkos grąžos kintamumu (pavyzdžiui, bendrovės, kurios beta koeficiento vertė yra 1,4, grąžos kintamumas yra 140 %, kaip ir rinkoje, su kuria ji lyginama), beta koeficientu be finansinio sverto, taip pat vadinamu turto beta koeficientu, įvertinama bendrovės rinkos rizika be skolos poveikio, kad būtų galima atskirti riziką, kylančią vien dėl bendrovės turto.
Nuosavo kapitalo kaina be finansinio sverto paprastai naudojama vertinant projektus ar investicijas, kurie finansuojami tik nuosavu kapitalu. Taigi, VSKK palyginimas su kapitalo sąnaudomis be finansinio sverto suteikia įžvalgų apie skolos poveikį bendrovės kapitalo sąnaudoms.

([50]) OLO – *Obligation Linéaire / Lineaire Obligatie*.

7 lentelė

BE-NUC nuosavo kapitalo kainos be finansinio sverto įverčiai ir pagrindiniai parametrai (visas intervalas)

Parametras	Prielaida / požiūris	Įvertis
Nerizikinga norma	10 metų OLO pajamingumo intervalas 2023 m.	2,5–3,6 %
Nuosavo kapitalo rinkos rizikos priedas	Ekspertų įverčiai, susiję su brandžiomis rinkomis	4,6–6,0 %
Beta koeficientas (be finansinio sverto)	Panašių bendrovių mediana ir vidurkis	[0,40–1,00]–[0,40–1,00]
Nuosavo kapitalo kaina (be finansinio sverto)	Kapitalo įkainojimo modelis	6,2 %– 7,5 %

Šaltinis: *Assessment of Aid Proportionality: Updated analysis of risk allocation and return on investment, Compass Lexecon,* 2024 m. lapkričio 29 d.

(87) Atsižvelgdama į pirmiau apskaičiuotus parametrus (neviršijant galimų intervalų per visus 2023 m.), Belgija apskaičiavo, kad 2023 m. šalims sudarius susitarimą tikėtini trys nuosavo kapitalo kainos be finansinio sverto scenarijai (intervalas – nuo 6,8 % iki 7,3 %) (žr. 8 lentelę).

8 lentelė

Trys scenarijai, susiję su BE-NUC nuosavo kapitalo kaina be finansinio sverto (sumažintas intervalas)

	Apatinė riba	Bazinis scenarijus	Viršutinė riba
Nerizikinga norma (2023 m. vidurkis)	3,11 %		
Nuosavo kapitalo rizikos priedas (2023 m. vidurkis)	5,27 % (A. Damodarano 2023 m. vidurkis)	5,51 % (A. Damodarano ir „Kroll“ vidurkis)	5,75 % („Kroll“ 2023 m. vidurkis)
Beta koeficientas be finansinio sverto (palyginamas vidurkis)	[0,40–1,00] (aritmetinis vidurkis, išskyrus „Iberdrola“)	[0,40–1,00] (5 bendrovių mediana)	[0,40–1,00] („Fortum“ ir CEZ aritmetinis vidurkis)
Finansinis svertas	0 %		
Nuosavo kapitalo kaina (be finansinio sverto)	**6,8 %**	**7,1 %**	**7,3 %**

Šaltinis: *SA.106107 Supplementary note – Additional explanations on the range of cost of capital estimates, Compass Lexecon,* 2024 m. gruodžio 5 d.

3.3.1.3.1.2.3. BE-NUC kapitalo sąnaudų įverčių, apskaičiuotų taikant KĮM, apribojimai

(88) Belgija pripažįsta KĮM metodo, pagal kurį vertinamos BE-NUC kapitalo sąnaudos, apribojimus, atsižvelgiant į tai, kad tiesiogiai palyginamų biržinių bendrovių nėra, ir į projekto rizikos profilio bei finansavimo metodo ypatumus ([51]). Visų pirma Belgija nurodo branduolinės energetikos sektoriaus specifiškumą ir ribotą palyginamumą su kitomis turto grupėmis.

([51]) Ne visada įmanoma visą galimą rinkos riziką išreikšti vienu parametru, ypač kai tai susiję su privačiomis investicijomis, kurių beta koeficientą galima apskaičiuoti remiantis tik panašia turto grupe, kurios palyginamumas yra ribotas.

(89) Be to, Belgija aptaria įvairius priedus, kurių paprastai reikalauja investuotojai, kad jie galėtų praktiškai investuoti į panašius ilgalaikius investicinius projektus, viršijant VSKK įvertį, gautą taikant KĮM metodą. Belgija pateikia vieną galimą pagrindimą, kodėl reikia apskaityti šį priedą viršijant VSKK įvertį, kiek tai susiję su ilgalaikių investicinių projektų kapitalo susaistymo rizika, kurios negalima sumažinti diversifikuojant ir už kurią nėra atlyginama pagal KĮM ([52]). Be to, dar vienas argumentas, pateiktas siekiant pagrįsti būtinybę apskaityti priedą, yra susijęs su nepakankamu kapitalu siekiant energetikos politikos tikslų Europoje, nes egzistuoja didelė konkurencija dėl investicijų tarp esamų projektų ir dėl to padidėja kapitalui pritraukti reikalinga grąžos norma. Belgija teigia, kad komunalinių paslaugų įmonės paprastai taiko 1,5–4 % priedą, ir pateikia tam tikrų pavyzdžių tam įrodyti ([53]). Galiausiai, Belgija taip pat teigia, kad dar vienas finansavimo priedo viršijant VSKK įvertį apskaitymo pagrindimas yra nelikvidumo priedas ([54]), atsižvelgiant į šios investicijos pobūdį; tai patvirtina tiek akademiniai tyrimai (kurie rodo atitinkamą 0,7–7,3 % intervalą) ([55]), tiek sektoriaus specialistai ([56]). Šiuos priedus būtų galima pridėti prie VSKK arba nuosavo kapitalo kainos įverčių, apskaičiuotų taikant KĮM metodą, kaip paaiškinta pirmesniuose skirsniuose, ir jais būtų galima pagrįsti Belgijos argumentą, kad tikslinė VGN yra konservatyvi grąžos norma, atsižvelgiant į projekto riziką.

3.3.1.3.1.3. Tikėtina atlikus RKRK patikslinta VGN, pagrįsta dabartiniais lūkesčiais dėl rinkos kainų

(90) Belgija aiškina, kad RKRK poveikis yra toks, kad tikslinė VGN po RKRK dinamiškai svyruoja nuo 6 % iki 8 %. Belgija teigia, kad net jei tikslinė VGN iki RKRK yra 7 %, dabartinėmis rinkos aplinkybėmis (kai tikėtinos rinkos kainos yra mažesnės nei tuo metu, kai buvo sukurtas pasirašymo finansinis modelis) galima tikėtis, kad VGN bus mažesnė, nei buvo apskaičiuota derybų dėl susitarimo dėl atlygio metu.

(91) Kad tai įrodytų, Belgija pateikė įvairiais šaltiniais pagrįstą rinkos lūkesčių raidos 2025–2035 m. laikotarpiu po derybų dėl susitarimo dėl atlygio analizę ir šių persvarstytų projekcijų poveikio numatomai ilgalaikio eksploatavimo projekto VGN (taikant RKRK).

(92) 1 diagramoje pavaizduotos pradinės kainos kreivės 2023 m. pabaigoje (t. y. susitarimų pasirašymo metu). Pagal įvairias kainų projekcijas rinkos kainos pagal pagrindinį scenarijų, pavaizduotą ištisinėmis linijomis, 2025 m. prasideda 120 EUR už MWh verte, o laikotarpiu iki 2033 m. sumažėja iki vidutinės 87 EUR už MWh vertės.

([52]) Belgijos teigimu, apskaičiuotąja grąža, nustatyta atlikus KĮM pagrįstą analizę naudojant tam tikrą palyginamąjį rinkinį, nebus atlyginama už riziką, susijusią su: i) privačiu investicijų į bendrąją įmonę pobūdžiu; ii) branduolinės energijos gamybai būdinga rizika ir iii) rizikos profiliu, nurodytu susitarime dėl atlygio.

([53]) Žr., pvz., CEER, 2017: p. 115–119: *„Elektros energijos tinklų kapitalo sąnaudų priedai svyravo nuo 0,6 % iki 3,5 % priklausomai nuo investicijų amžiaus (t. y. naujų investicijų) ir tiekimo kokybės“*. „Elia“, *Adequacy and Flexibility Study for Belgium 2024–2034*, p. 382: Belgijai skirto pakankamumo lankstumo tyrime investuotojų elgesys buvo modeliuojamas taikant rizikos vengimo požiūrį, prie VSKK pridedant 3,0–8,0 % minimalaus pelningumo priedą papildomai rizikai padengti. Kalbant konkrečiai apie branduolinius projektus, „Oxera“ apskaičiavo papildomą 2,0–4,0 % priedą, kurio pusę galima priskirti bet kurio gamintojo nuosavo kapitalo kainai, atsižvelgiant į liberalizuotą elektros energijos rinką, o kitą pusę – „technologinei ir statybos rizikai“ (Oxera, 2005:4). „Engie“ reikalauja, kad vidutinė realizuota VGN be finansinio sverto būtų [0–5] % didesnė už jos VSKK. „Fortum“, priklausomai nuo technologijos, reikalingas [0–5]–[0–5] % priedas. Nustatytas tikslinis „Iberdrola“ skirtumas, palyginti su VSKK, – [0–5] %.

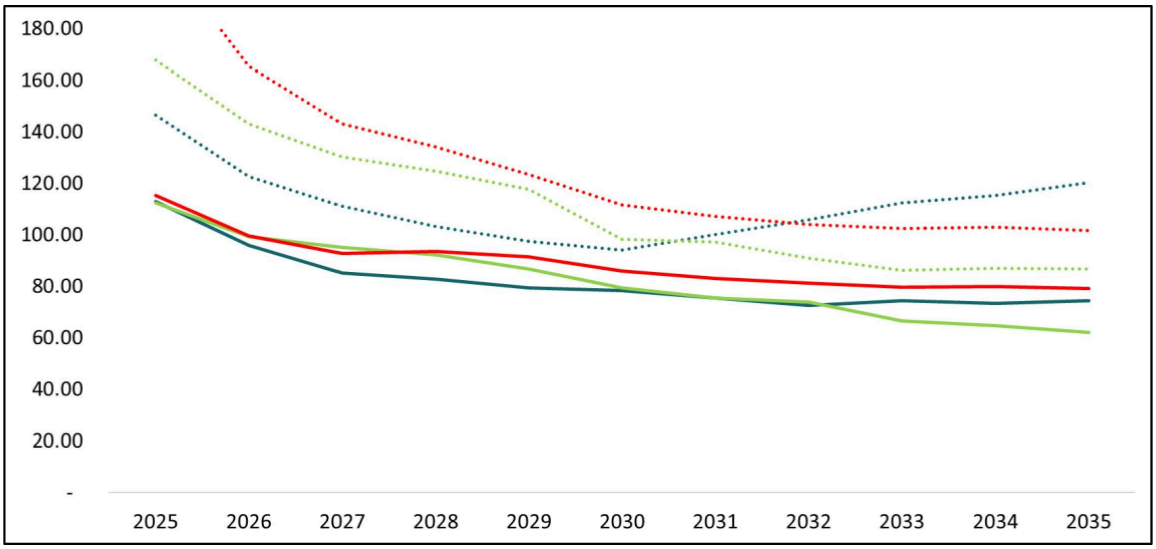
([54]) Turto perkamumas arba likvidumas rodo, ar jį galima greitai konvertuoti į pinigus nepatiriant didelių sandorio išlaidų ar nenuleidžiant kainos. Belgijos teigimu, nelikvidumas investuotojams yra svarbus, nes jie reikalauja didesnės grąžos iš ne tokio likvidaus turto, nei iš panašaus likvidesnio turto. Kitaip tariant, didesnė grąža reikalinga kaip kompensacija už alternatyviąsias sąnaudas, patirtas neinvestuojant į prekiaujamąjį turtą ir prisiimant nelikvidžių investicijų nuostolių riziką.

([55]) Iš akademinių tyrimų duomenų matyti, kad investuotojams reikia grąžos dėl investicijų nelikvidumo lygio. Belgijos valstybė pateikė išsamių akademinių nuorodų šiuo klausimu, be kita ko, Nair ir Radcliffe (1998), Damodaran (2005), Ibbotson (2013), Pemberton (2017), Torchio ir Surata (2014), Ilmanen, Chandra ir McQuinn (2020), „BNP Paribas“ (2023).

([56]) Belgijos reguliavimo institucijos pridėjo nelikvidumo priedą, priskirdamos reguliuojamojo dujų sektoriaus turto grąžą. Neseniai dėl nelikvidumo ir SGD įrenginio operatoriaus neįtraukimo į biržos sąrašus CREG nerizikingai normai ir rizikos priedui 2020–2023 m. reguliavimo laikotarpiu taikė koeficientą 1,2.

1 diagrama

Pradinių bazinės apkrovos kainų kreivės pagal pasirašymo finansinį modelį (EUR/MWh) (2022 m. vertės)

Šaltinis: *Assessment of Aid Proportionality: Supplementary Note – Updated market price projections and IRR impact through the MPRA, Compass Lexecon,* 2024 m. gruodžio 11 d.

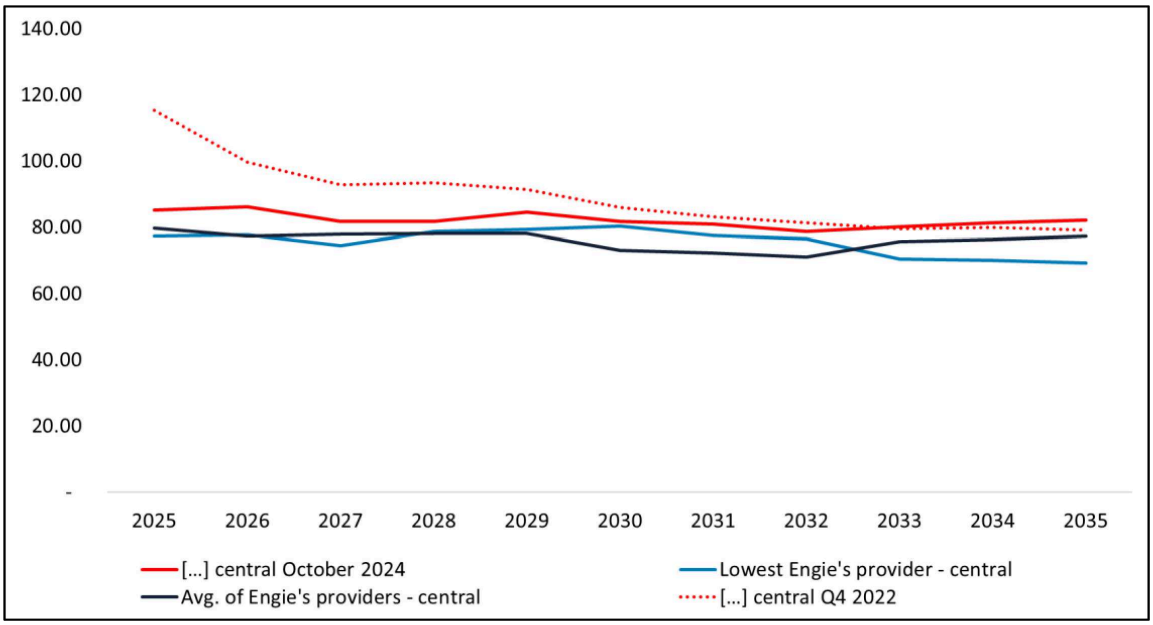
Pastaba. Konfidencialumo sumetimais kiekvieno paslaugų teikėjo pavadinimo nurodyti negalima. Ištisinėmis linijomis pavaizduotos įvairių paslaugų teikėjų kainų prognozės pagal pagrindinį scenarijų, o punktyrinėmis linijomis perteikiamas optimistinis scenarijus. Pilkoji zona [išbraukta dėl konfidencialumo sumetimų] perteikia vykdymo kainos RKRK kainų intervalą, t. y. rinkos kainų intervalą, kuriame vykdymo kaina koreguojama, kaip iš pradžių buvo numatyta susitarime dėl atlygio, neatsižvelgiant į 3.3.1.3.2 skirsnyje nurodytą atnaujinimą. Šį intervalą viršijanti arba jo nesiekianti vykdymo kaina koreguojama iki intervalo viršutinės (apatinės) ribos.

(93) 2 diagrama rodo, kad dabartinio pagrindinio scenarijaus elektros energijos kainų projekcijos ([57]), vaizduotos ištisinėmis linijomis, sumažėjo, palyginti su tomis, kurios buvo naudojamos tuo metu, kai buvo sukurtas pasirašymo finansinis modelis. [...] kainų projekcija pagal pagrindinį scenarijų 2022 m. IV ketv., kuri, be kita ko, buvo naudojama kaip orientacinė kreivė pasirašymo finansiniame modelyje, šioje diagramoje, pavyzdžiui, pavaizduojama raudona punktyrine linija. Nors 2022 m. pabaigoje buvo prognozuojama, kad 2025 m. kainos sudarys 120 EUR už MWh, šiuo metu prognozuojama, kad 2025 m. jos bus 85 EUR už MWh arba dar mažesnės. Dėl rinkos pokyčių nuo 2022 m. prognozuojamos didmeninės elektros energijos kainos per ateinantį dešimtmetį sumažėjo, visų pirma dėl mažėjančių biržos prekių (dujų ir CO_2) kainų projekcijų. 2 diagramoje taip pat matyti, kad pagal dabartinį pagrindinį scenarijų 2025–2035 m. prognozuojamos palyginti vienodos kainos – nuo 69 EUR už MWh iki 86 EUR už MWh.

([57]) 2022 m. III ir IV ketv., priklausomai nuo paslaugų teikėjo.

2 diagrama

Bazinės apkrovos kainų kreivės, atnaujintos 2024 m. rudenį (EUR/MWh) (2022 m. vertės)

Šaltinis: *Assessment of Aid Proportionality: Supplementary Note – Updated market price projections and IRR impact through the MPRA, Compass Lexecon*, 2024 m. gruodžio 11 d.

Pastaba. Ištisinėmis linijomis perteikiamos kainų projekcijos pagal pagrindinį scenarijų 2024 m. rudenį. O punktyrine linija pavaizduota 2022 m. IV ketv. [...] kainų projekcija, naudojama pasirašymo finansiniame modelyje. Pilkoji zona [išbraukta dėl konfidencialumo sumetimų] perteikia vykdymo kainos RKRK kainų intervalą, t. y. rinkos kainų intervalą, kuriame vykdymo kaina koreguojama, kaip iš pradžių buvo numatyta susitarime dėl atlygio, neatsižvelgiant į 3.3.1.3.2 skirsnyje nurodytą atnaujinimą. Šį intervalą viršijanti arba jo nesiekianti vykdymo kaina koreguojama iki intervalo viršutinės (apatinės) ribos.

(94) Remdamasi minėtais skaičiais Belgija daro išvadą, kad lūkesčiai dėl rinkos kainų sumažėjo.

(95) Belgija teigia, kad diagramose pirmiau parodyta pilkoji zona tikslinės VGN RKRK kainų intervalą (kaip iš pradžių buvo numatyta susitarime dėl atlygio), t. y. rinkos kainų intervalą, kuriame koreguojama tikslinė VGN ([58]). Taigi mažesni lūkesčiai dėl rinkos kainų rodo, jog tikėtina VGN atlikus RKRK sumažės. Pagal susitarime iš pradžių numatytus RKRK parametrus tikėtina ilgalaikio eksploatavimo projekto VGN 2024 m. III ketv. būtų 6,7 % (jei pasitvirtins visos pasirašymo finansinio modelio prielaidos). Atnaujinus RKRK parametrus (žr. 3.3.1.3.2 skirsnį), dėl kurių BE-NUC pajamos ir VGN tampa jautresnės rinkos kainų sąlygoms, tikėtina VGN būtų sumažinta iki 6,5 % (jei pasitvirtintų visos pasirašymo finansinio modelio prielaidos), atsižvelgiant į tas pačias kainų projekcijas (žr. 9 lentelę).

([58]) Jei yra kainų už intervalo ribų, koreguojama iki artimiausios intervalo ribos. Šis koregavimas atitinka tikslinę VGN; viršutinė intervalo riba yra 8 %, o apatinė – 6 %.

9 lentelė

Tikėtina VGN (taikant pradinį ir atnaujintą RKRK), palyginti su siektina VGN (2024 m. III ketv.)

Tikslinė VGN prieš atliekant RKRK	Prognozė	Vidutinė rinkos kaina (EUR/MWh) (2022 m. vertės)	Preliminari vykdymo kaina (EUR/MWh) (2022 m. vertės)	Tikėtina VGN su pradinio RKRK parametrais (± 30 %)	Tikėtina VGN su pradinio RKRK parametrais (± 20 %)
7 %	Paslaugų teikėjų vidurkis; pagrindinis scenarijus; 2024 m. III ketv.	[70–80]	[80–90]	6,7 %	6,5 %

Šaltinis: *Assessment of Aid Proportionality: Supplementary Note – Updated market price projections and IRR impact through the MPRA, Compass Lexecon,* 2024 m. gruodžio 11 d.

3.3.1.3.2. Abipusis susitarimas dėl skirtumų

(96) Susitarimas dėl skirtumų bus taikomas Belgijos valstybei ir BE-NUC, taip pat Belgijos valstybei ir „Luminus“, kuri yra dar viena abiejų branduolinių reaktorių bendraturtė. Tai reiškia, kad Belgijos valstybė užtikrins iš anksto nustatytą tikslinę kainą (toliau – vykdymo kaina), kuri bus indeksuojama per visą susitarimo dėl atlygio laikotarpį, už bendrą išmatuotą ilgalaikio eksploatavimo blokų pagamintą elektros energiją. Jei rinkos referencinė kaina (RRK) yra didesnė už vykdymo kainą, BE-NUC ir „Luminus“ Belgijos valstybei sumokės teigiamą skirtumą, padaugintą iš faktinio išmatuoto pagaminto kiekio. Jei RRK yra mažesnė, Belgijos valstybė bendrajai įmonei BE-NUC ir bendrovei „Luminus“ sumokės neigiamą skirtumą, padaugintą iš faktinio išmatuoto pagaminto kiekio. Skirtumų mokėjimai turi būti vykdomi pirmą elektros energijos tiekimo dieną (dieną, kurią atitinkamas ilgalaikio eksploatavimo blokas pirmą kartą perduoda elektros energiją į aukštosios įtampos tinklą po jo pradinės teisinės galiojimo pabaigos datos) ir bus proporcingi BE-NUC ir „Luminus“ tenkančiai ilgalaikio eksploatavimo blokų pagamintos elektros energijos daliai.

(97) Pagrindiniai susitarimo dėl skirtumų parametrai:

a) RRK, susijusi su kitos paros rinkos (KPR) momentine kaina Belgijos prekybos zonoje;

b) vykdymo kaina, kurią BE-NUC nustato pagal finansinį modelį, kurį turi patvirtinti kita susitarimo dėl atlygio šalis, kad atspindėtų faktines BE-NUC veiklos, kapitalo ir finansavimo sąnaudas, susijusias su ilgalaikio eksploatavimo trukmės pratęsimu nuo 2022 m. liepos 21 d., (taigi apskaičiuotas kaip išlygintos elektros energijos sąnaudos, IEES). Vykdymo kaina iš pradžių bus nustatoma taip, kad būtų pasiekta vidutinė tikslinė vidinė grąžos norma (VGN) – 7 % (nominalioji ir atskaičius mokesčius) (žr. 3.3.1.3.1 skirsnį).

(98) Belgijos teigimu, remiantis „Compass Lexecon“ atlikta nepriklausoma analize ([59]), pradinis KPR kaip RRK pasirinkimas susitarime dėl skirtumų yra tinkamas ilgalaikio eksploatavimo projekto kontekste, visų pirma ilgalaikio eksploatavimo blokų darbų vykdymo laikotarpiu (įjungimo iš naujo etapas iki 2028 m. gruodžio 31 d.). Be to, Belgija teigia, kad susitarime dėl atlygio numatytas lankstumas atveria galimybes alternatyviems RRK pasirinkimams sutarties galiojimo laikotarpiu, priklausomai nuo Belgijos rinkos aplinkybių ir poreikių raidos, kartu išlaikant pradinės susitarimo dėl skirtumų koncepcijos rizikos ir grąžos pusiausvyrą. Belgija taip pat pagrindžia KPR naudojimą remdamasi šiais elementais:

a) Belgijoje KPR yra tinkamas referencinis parametras, nes ji yra skaidri, tvirta ir santykinai likvidi, palyginti su kitomis Belgijos rinkomis. Belgija taip pat pažymi, kad KPR nesuteikia jokios pasirinkimo laisvės pirkėjams, nes kiekis siūlomas anoniminiame aukcione. Be to, KPR aukcionas sutelkia pasiūlą ir paklausą per vieną laikotarpį, o tai padidina rinkos gylį;

([59]) „Compass Lexecon“, 2024 m. gegužės 28 d. informacinis pranešimas, „*Analysis of the market reference price and balancing cost allocation, and comment on CREG's advice*“.

b) pasirinkta RRK kartu su tam tikromis konkrečiomis susitarimo dėl skirtumų priemonėmis, pavyzdžiui, RKRK ir moduliavimo paskatomis, išsaugomos paskatos veiksmingai veikti ir dalyvauti elektros energijos rinkoje, kuo labiau skatinant gamybą aukštų rinkos kainų laikotarpiu ir moduliavimą mažų kainų laikais;

c) pradinis KPR kaip RRK pasirinkimas kartu su PTDS numatyta prekybos tvarka (žr. 3.3.1.5 skirsnį) leidžia BE-NUC tinkamai valdyti rinkos riziką, nes šis rodiklis yra detalus ir leidžia suderinti RRK su nustatytomis KPR kainomis. Šiuo atžvilgiu KPR kaina yra ypač tinkama kaip RRK pradiniu ilgalaikio eksploatavimo blokų darbų laikotarpiu, ypač palyginti su ilgalaikiais produktais. Belgijos teigimu, pardavimas KPR sumažina BE-NUC rinkos riziką, palyginti su ateities sandorių naudojimu, nes leidžia geriau suderinti konkretų prieinamumo modelį pradiniu ilgalaikio eksploatavimo blokų darbų laikotarpiu. Ateities sandorių naudojimas galėtų sukelti papildomą rinkos riziką bendrajai įmonei BE-NUC dėl didesnės neplaninių atjungimų rizikos pradiniu ilgalaikio eksploatavimo blokų darbų laikotarpiu (t. y. jei iš anksto parduotos elektros energijos neįmanoma pristatyti ir ją reikia atpirkti, galbūt didesne rinkos kaina, pvz., KPR).

(99) Ekonomikos reikalų federalinė viešoji tarnyba užsakė BE-WATT (kitos susitarimo dėl skirtumų šalies) rinkos rizikos valdymo strategijos tyrimą. Šiuo metu atliekamu tyrimu siekiama imtis parengiamųjų veiksmų, kad BE-WATT pradėtų veikti, visų pirma kiek tai susiję su šio subjekto rizikos valdymo užduotimi. Visų pirma:

a) atliekant tyrimą bus nustatyta ir išanalizuota pagrindinė rinkos rizika, su kuria BE-WATT susiduria dėl būsimų branduolinių ir jūros vėjo jėgainių susitarimų dėl skirtumų, daugiausia dėmesio skiriant apimties ir kainų rizikai;

b) atliekant tyrimą bus nustatytos ir išanalizuotos įvairios galimos BE-WATT rizikos valdymo strategijos (apsidraudimo priemonių / produktų portfelis, dalis, trukmė, apsidraudimo laikas, koncepcijos variantai), visų pirma atsižvelgiant į i) jų galimą vaidmenį valdant rinkos riziką, kylančią dėl BE-WATT atvirosios pozicijos dėl susitarimo dėl skirtumų, ir ii) jų galimą indėlį į rinkos likvidumą ir rinkos plėtrą. Tyrime visų pirma nagrinėjami dviejų rūšių apsidraudimo produktai: i) EEPS ir ii) išankstiniai sandoriai, kurių pagrindinė forma yra standartizuotos priemonės, kuriomis prekiaujama organizuotose prekybvietėse ir kurios paprastai vadinamos ateities sandoriais. Abiem atvejais svarstomos finansinės sutartys;

c) apsidraudimo strategijos, grindžiamos ateities sandoriais, prisidės prie Belgijos išankstinių sandorių rinkos likvidumo sudarant įvairių terminų sutartis (savaičių, mėnesių, metų), atsižvelgiant į didelį atitinkamą kiekį (kelių GW branduolinės ir jūros vėjo energijos pajėgumų pagal susitarimą dėl skirtumų). Tikslus poveikis išankstinių sandorių rinkos likvidumui priklausys nuo tarnybos BE-WATT parduotų įvairių terminų sutarčių apimties.

(100) Pradinį RRK pasirinkimą Belgijos vyriausybė, kaip kita susitarimo dėl atlygio šalis, gali peržiūrėti iki trijų kartų per visą sutarties galiojimo laikotarpį, su sąlyga, kad BE-NUC ir „Luminus“ sutiks, nuo pradinio ilgalaikio eksploatavimo blokų darbų laikotarpio pabaigos, pvz., priklausomai nuo Belgijos rinkos aplinkybių ir poreikių raidos, kartu išlaikant pradinės susitarimo dėl skirtumų koncepcijos rizikos ir grąžos pusiausvyrą.

(101) Vykdymo kaina bus kasmet indeksuojama remiantis svertinio indeksavimo skaičiavimu ir tam tikru metu gali būti tikslinama:

a) preliminari vykdymo kaina: pagal pagrindinį scenarijų Belgija daro prielaidą, kad ilgalaikio eksploatavimo blokų modernizavimo išlaidos sudarys apie [2–2,5] mlrd. EUR, todėl kartu su kitomis su ilgalaikio eksploatavimo projektu susijusiomis išlaidomis (pvz., ETP išlaidomis per ilgalaikio eksploatavimo laikotarpį) preliminari vykdymo kaina bus [80–90] EUR už MWh;

b) pradinė vykdymo kaina: faktinę vykdymo kainos vertę nustatys BE-NUC pagal 2025 m., t. y. iki ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo, kitos susitarimo dėl atlygio šalies patvirtintą finansinį modelį, remdamasi eksploatavimo trukmės pratęsimo pagal branduolinės saugos reikalavimus sąnaudomis (tų reikalavimų taikymo sritį nustato Belgijos branduolinės saugos agentūra), taip pat su sauga nesusijusiomis sąnaudomis; abiejų rūšių sąnaudos apskaičiuojamos remiantis rangovų pateiktais kainų pasiūlymais arba įvertinamos branduolinio įrenginio operatoriaus techninių grupių;

c) patikslinta vykdymo kaina: pradinė vykdymo kaina bus perskaičiuota kuo greičiau po 2028 m. gruodžio 31 d. (toliau – sutikrinimo data), kad būtų atsižvelgta į faktinį įjungimo iš naujo laiką, ilgalaikio eksploatavimo blokų atjungimus, veiklos, kapitalo ir finansavimo sąnaudas iki tos datos (remiantis faktinėmis sąskaitomis faktūromis) ir patikslintas šių sąnaudų prognozes likusiu dešimties metų eksploatavimo trukmės pratęsimo laikotarpiu, remiantis raštišku BE-NUC ir kitos susitarimo dėl atlygio šalies susitarimu;

d) patikslinimą lemiantys įvykiai: po sutikrinimo datos vykdymo kaina iš esmės bus fiksuota ir nebus perskaičiuojama, išskyrus konkrečius jos patikslinimą lemiančius įvykius.

(102) Vykdymo kaina bus apskaičiuojama remiantis išsamiu finansiniu modeliu, kurį parengs ir atnaujins BE-NUC, pagal Belgijos praneštus parametrus. Finansinį modelį (ir visus jo naujinius) turi patvirtinti kita susitarimo dėl atlygio šalis. Jei toks patvirtinimas nesuteikiamas, BE-NUC ir kita susitarimo dėl atlygio šalis gali pavesti sprendimą dėl tokio finansinio modelio nustatymo priimti nepriklausomam ekspertui pagal nustatytą eksperto nustatymo procedūrą.

(103) Belgija teigia, kad dėl susitarimo dėl skirtumų sumažėja BE-NUC kylanti rinkos rizika ir rinkos kainų svyravimai.

a) Kita susitarimo dėl atlygio šalis bendrajai įmonei BE-NUC moka, kai RRK yra mažesnė už vykdymo kainą, o BE-NUC turės mokėti kitai susitarimo dėl atlygio šaliai, kai RRK yra didesnė už vykdymo kainą.

b) Susitarimo dėl atlygio modelyje numatyta pagrįsta tikslinė ilgalaikio eksploatavimo projekto grąžos norma: vykdymo kaina yra tokia, kad būtų pasiekta 6–8 % tikslinė VGN, o tai atitinka sektoriaus lyginamuosius indeksus (žr. 3 lentelę) ir ilgalaikio eksploatavimo projekto VSKK (žr. 6 lentelę) ir nuosavo kapitalo kainos (žr. 7 lentelę) įverčius.

(104) Belgija teigia, kad nors dėl susitarimo dėl skirtumų sumažinama BE-NUC rinkos rizika ir rinkos kainų svyravimai, jame numatyti rizikos pasidalijimo mechanizmai, kuriais turėtų būti užtikrinta, kad BE-NUC vis dar patirtų tam tikrą rinkos riziką ir paskatas. Visų pirma į susitarimą dėl atlygio įtrauktas sąnaudų ir naudos pasidalijimo mechanizmas (RKRK), kai rinkos kainos yra mažesnės arba didesnės už vykdymo kainą.

a) Kai RRK yra tarp vykdymo kainos ir nustatytos apatinės ribos, tikslinė grąža (mažesnės vykdymo kainos forma) sumažėja nuo 7 % VGN iki mažiausios 6 % VGN.

b) Kai RRK yra tarp vykdymo kainos ir nustatytos viršutinės ribos, tikslinė grąža (didesnės vykdymo kainos forma) padidėja iki didžiausios 8 % VGN.

(105) RKRK tikslas – skatinti BE-NUC optimizuoti savo sąnaudų struktūrą prieš nustatant ir patikslinant vykdymo kainą (2025–2029 m.), kuo labiau padidinti reaktorių gamybos apimtį, kai tikimasi didelių kainų ir elektros energijos sistemai gresia stygius, bei sumažinti nenumatytą pelną.

(106) RKRK nustatomas ir apskaičiuojamas taip:

a) pirma, vykdymo kaina apskaičiuojama taikant 7 % tikslinę nominaliąją vidaus grąžos normą (VGN) atskaičius mokesčius, hipotetinę mažesnę vykdymo kainą, kurios tikslinė VGN yra 6 % (žemesnė riba), ir hipotetinę viršutinę vykdymo kainą, kurios tikslinė VGN yra 8 % (viršutinė riba);

b) tada intervalas tarp vykdymo kainos ir viršutinės (atitinkamai apatinės) ribos padalijamas į 20 teigiamų (atitinkamai neigiamų) verčių (toliau – RKRK vertės). Šios vertės naudojamos koreguojant vykdymo kainą, kad būtų galima atlikti skirtumo mokėjimą pagal susitarimą dėl skirtumų;

c) vykdymo kainos koregavimas priklauso nuo RRK ir vykdymo kainos santykio (toliau – RRK santykis):

— jei santykis yra 1,20 arba didesnis, RKRK vykdymo kaina padidinama iki viršutinės ribos, prie vykdymo kainos pridedant 20 teigiamų RKRK verčių,

— jei santykis yra 0,80 arba mažesnis, ji sumažinama iki apatinės ribos,

— tarp šių ribų atlikus RKRK patikslinta vykdymo kaina koreguojama apskaičiuotame intervale. Pavyzdžiui, santykis yra 1,19, taigi koreguojama iki viršutinės ribos pridedant 19 RKRK verčių, o jei santykis yra 1,10 – pridedama 10 RKRK verčių;

d) todėl, kai RRK yra didesnė už vykdymo kainą, dėl atlikus RKRK patikslintos vykdymo kainos projekto VGN padidėja iki 8 %, jei remiamasi tomis pačiomis bazinio scenarijaus prielaidomis;

e) kitu atveju, kai RRK yra mažesnė už vykdymo kainą, dėl atlikus RKRK patikslintos vykdymo kainos projekto VGN sumažėja iki 6 %.

(107) Pagal pradinę RKRK koncepciją (toliau – pradinis RKRK), intervalas tarp vykdymo kainos ir viršutinės (atitinkamai apatinės) ribos padalijamas į 30 teigiamų (atitinkamai neigiamų) RKRK verčių. Palyginti su pradiniu RKRK, atnaujintas RKRK pradedamas taikyti greičiau, t. y. sąnaudų ir naudos pasidalijimo mechanizmas atitinka rinkos kainų intervalą, kuris yra ± 20 %, o ne ± 30 %.

(108) Todėl Belgija teigia, kad (atnaujintas) RKRK teikia BE-NUC stiprių (stipresnių) paskatų:

a) optimizuoti savo sąnaudų struktūrą prieš nustatant ir patikslinant vykdymo kainą. Vykdymo kaina bus tikslinama atitinkamai iki ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo datos (2025 m.) ir po sutikrinimo datos (2028 m.). Belgija teigia, kad mažesnės sąnaudos lemia mažesnę vykdymo kainą ir didesnę tikimybę, kad rinkos kaina bus didesnė už vykdymo kainą, ir kad taip užtikrinama didesnė VGN (ir sumažinama suma, kurią Belgijos valstybė gali sumokėti kaip skirtumą);

b) planuoti techninę priežiūrą mažiausios tikėtinos kainos laikotarpiais;

c) sumažinti galimą nenumatytą pelną. Kaip paaiškino Belgija, RKRK patenka į iš anksto nustatyto intervalo (RRK santykis nuo 0,80 iki 1,20) ribas. Dėl bet kokios RRK, nepatenkančios į šį intervalą, vykdymo kaina toliau nekoreguojama, taigi ji visiškai tampa skirtumo mokėjimo dalimi. Tokiu būdu nenumatyto pelno negalima realizuoti dėl didelių rinkos kainų.

(109) Be to, Belgija teigia, kad pakeistoje susitarimo dėl skirtumų koncepcijoje įgaliojimai priimti sprendimus dėl to, kada turėtų būti priimtas ekonominio moduliavimo sprendimas, perduodami EVPS partnerei (žr. 3.3.1.5 skirsnį). Atlygis pagal EVPS bus nustatytas ne tik taip, kaip planuota iš pradžių, bet, be fiksuotos dalies, jame bus kintama dalis, taigi bus numatytos paskatos kuo geriau pasinaudoti ribotu 30 moduliacijų skaičiumi per vieną branduolinio kuro ciklą (žr. 13 konstatuojamąją dalį). Palyginti su pradine susitarimo dėl skirtumų koncepcija, pagal kurią sprendimai dėl moduliavimo buvo priimami remiantis fiksuota moduliavimo riba, pakeista susitarimo dėl skirtumų koncepcija nebegrindžiama fiksuota moduliavimo riba, bet skatina, kad moduliavimas būtų atliekamas tuo metu, kai jis atsiperka daugiausia, (t. y. kai tikimasi, kad kainos bus labai neigiamos pakankamai ilgą laikotarpį). Atlygis pagal EVPS išsamiai aprašytas 3.3.1.5.2 skirsnyje.

(110) Galiausiai, Belgija teigia, kad dėl sprendimo pradėti procedūrą 80 konstatuojamojoje dalyje nurodytų priežasčių susitarimas dėl skirtumų yra tinkama ir proporcinga priemonė nustatytiems rinkos nepakankamumo ir konkrečios branduolinės rizikos klausimams spręsti, taip siekiant priemonės tikslų, kartu išsaugant veiksmingus rinkos signalus. Belgija aiškina, kad visos pajamos pagal susitarimą dėl skirtumų bus pervedamos į bendrąjį valstybės biudžetą, tačiau bus apskaitomos atskirai. Jos visų pirma bus naudojamos kitos susitarimo dėl atlygio šalies mokėjimams pagal susitarimą dėl skirtumų finansuoti. Jeigu pajamos pagal susitarimą dėl skirtumų viršytų sumas, būtinas susitarimo dėl skirtumų išlaidoms finansuoti, jos galėtų būti naudojamos kito susitarimo dėl skirtumų išlaidoms finansuoti. Belgija įsipareigoja, kad visos likusios pajamos pagal susitarimą dėl skirtumų būtų panaudotos jas paskirstant įmonėms. Belgija taip pat įsipareigoja informuoti Komisiją, jei pajamos pagal susitarimą dėl skirtumų būtų paskirstytos įmonėms, ir prireikus pranešti apie tokią priemonę. Belgija taip pat patvirtina, kad ji įtraukė nuostatas dėl sankcijų tuo atveju, kai susitarimas dėl skirtumų nepagrįstai vienašališkai nutraukiamas pirma laiko.

3.3.1.3.3. MVSKI ir AKP

(111) Jei BE-NUC pajamų nepakanka kurį nors mėnesį pagal ETP sutartį mokėtinoms išlaidoms padengti, taip pat visoms kitoms eksploatavimo, kuro ir techninės priežiūros kapitalo išlaidoms, reikalingoms ilgalaikio eksploatavimo blokų veikimui, padengti, kita susitarimo dėl atlygio šalis turi bendrajai įmonei BE-NUC sumokėti trūkstamą sumą, kad būtų užtikrintas pakankamas pinigų srautas šioms išlaidoms padengti, kad būtų užtikrintas ilgalaikis bendrosios įmonės ekonominis gyvybingumas ([60]).

([60]) Šiuo atžvilgiu BE-NUC pateikia metinę suderinimo ataskaitą. Jei šioje ataskaitoje nurodyta suma yra mažesnė už bendras minimalias veiklos sąnaudų sumas, kita susitarimo dėl atlygio šalis bendrajai įmonei BE-NUC sumokės sumą, lygią absoliučiajai atitinkamo trūkumo vertei. Bendrovei „Luminus“ bus išmokėta lygiavertė išmoka.

(112) MVSKI sudaro du komponentai: minimalios veiklos sąnaudos: i) pajamų trūkumo išmoka, siekiant užtikrinti pakankamus pinigų srautus, kad būtų galima padengti išlaidas, reikalingas ilgalaikio eksploatavimo blokų veikimui, ir užtikrinti ilgalaikį bendrosios įmonės ekonominį gyvybingumą, ir ii) 50 % investuoto kapitalo sąnaudų apsauga, palyginti su amortizuotomis kapitalo sąnaudomis, patiriamomis pratęsiant ilgalaikio eksploatavimo trukmę (kas trejus metus).

(113) Belgija teigia, kad dėl bet kokio pavienio įvykio, dėl kurio ilgą metų laikotarpį sumažėtų ilgalaikio eksploatavimo blokų prieinamumas, ir (arba) pasikartojančių atjungimų per kelerius metus BE-NUC gali patirti didelių nuostolių.

(114) Belgija paprašė „Electrabel“, remiantis ankstesniais duomenimis, įvertinti svarbių netikėtų įvykių riziką per visą ilgalaikio eksploatavimo blokų naudingo tarnavimo laiką. „Electrabel“ teigia, kad yra didelė tikimybė, jog ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo 10 metų laikotarpiu įvyks reikšmingas neplanuotas įvykis ([61]). Siekdama tai įrodyti, „Electrabel“ nustatė ankstesnius atvejus, kai per 11 metų laikotarpį nuo 2012 m. iki 2022 m. nebuvo prieinamas kiekvienas iš septynių branduolinių reaktorių (žr. 10 lentelę). „Electrabel“ teigia, kad šis ankstesnių duomenų nagrinėjimo metodas suteikia naudingų įžvalgų dėl šių priežasčių:

a) nėra bendros apibrėžties ir (arba) metodikos, pagal kurią būtų galima įvertinti ar apskaičiuoti neplanuotų neprieinamumo įvykių tikimybę ar su tokiais įvykiais susijusio neprieinamumo laikotarpio trukmę;

b) vienodi duomenys pateikiami tik už 2012–2022 m. laikotarpį; tačiau nuo eksploatavimo pradžios Belgijos branduolinės energetikos ūkis visada susidūrė su dideliais neprieinamumo įvykiais ir (arba) laikotarpiais;

c) Belgijos teisėje nustatyta, kad saugos įvertinimas turi būti atliekamas kas dešimt metų nuo tos dienos, kai branduolinei elektrinei išduodamas leidimas veikti visu pajėgumu. Šis vertinimas vadinamas periodiniu saugos persvarstymu (PSP) arba dešimties metų peržiūra ([62]). Paskutiniai „Tihange 3“ ir „Doel 4“ PSP buvo atlikti 2015 m. nagrinėjamuoju laikotarpiu (2012–2022 m.) rizikos analizei atlikti. Kadangi 2012–2022 m. 11 metų laikotarpis, per kurį buvo atliktas kiekvieno reaktoriaus PSP, daugiau ar mažiau atitinka ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo laikotarpį, šis laikotarpis laikomas tinkamu palyginimui.

10 lentelė

Netikėti neprieinamumo įvykiai septyniuose Belgijos branduoliniuose blokuose (2012–2022 m.)

	2012 m.	2013 m.	2014 m.	2015 m.	2016 m.	2017 m.	2018 m.	2019 m.	2020 m.	2021 m.	2022 m.
D1	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[10–15] %	[0–5] %	[60–70] %	[0–5] %	[5–10] %	[0–5] %	[0–5] %
D2	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[10–15] %	[0–5] %	[0–5] %
D3	[40–50] %	[40–50] %	[60–70] %	[90–100] %	[0–5] %	[10–20] %	[50–60] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %
D4	[0–5] %	[5–10] %	[30–40] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[30–40] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %
T1	[10–20] %	[0–5] %	[0–5] %	[5–10] %	[40–50] %	[50–60] %	[0–5] %	[0–5] %	[40–50] %	[0–5] %	[30–40] %
T2	[20–30] %	[40–50] %	[60–70] %	[90–100] %	[0–5] %	[5–10] %	[10–20] %	[60–70] %	[0–5] %	[10–20] %	[0–5] %
T3	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[60–70] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %	[0–5] %

Šaltinis: *SA.106107 – Technical meeting with the European Commission Necessity, appropriateness and proportionality of the SDC Loan and MOCP*, 2024 m. spalio 8 d.

([61]) Reikšmingas neplanuotas neprieinamumo įvykis apibrėžiamas kaip bet koks neplanuotas įvykis, dėl kurio įrenginys neprieinamas daugiau kaip 30 % per metus, t. y. 3,6 mėnesio.

([62]) Išsamią informaciją apie kas 10 metų atliekamą išsamų periodinį saugos persvarstymą galima rasti FANC/AFCN svetainėje: https://afcn.be/fr/dossiers/centrales-nucleaires-en-belgique/surete/revisions-decennales.

(115) Iš 10 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad 2012–2022 m. visuose septyniuose branduoliniuose blokuose buvo reikšmingų neplanuotų neprieinamumo atvejų, kurių branduolinių įrenginių operatorius negalėjo kontroliuoti, ir dėl to vienas blokas vidutiniškai būdavo neprieinamas 59 % (neskaičiuojant planinių atjungimų), o tai reiškia, kad kiekvieno įvykio atveju blokas būdavo neprieinamas vidutiniškai 7 mėnesius. 2012–2022 m. laikotarpiu septyniuose Belgijos branduoliniuose blokuose iš viso buvo 11 reikšmingų neplanuotų neprieinamumo įvykių. Netikėtus trikdžius lėmė, be kita ko, vandenilio sukelti reaktoriaus slėginių indų įtrūkiai, betono degradacija (reikalingas didelio masto remontas), įrangos gedimai, nuotėkiai ir sabotažas. Taigi, Belgija teigia, kad per dešimtmetį kiekviename reaktoriuje vidutiniškai buvo apie 1,6 (11/7) reikšmingų neplanuotų neprieinamumo įvykių.

(116) Belgija teigia, kad tuo atveju, kai veikia keli branduoliniai blokai (arba branduolinės energetikos ūkis), vieno ar kelių blokų gedimo laikotarpiu prarastas pajamas galima iš dalies kompensuoti iš kitų blokų gautomis pajamomis. Tačiau tikimasi, kad įgyvendinant ilgalaikio eksploatavimo projektą ši sisteminė rizika (neprieinamumo įvykiai, vienu metu darantys poveikį daugumai blokų) didės, nes nuo 2025 m. Belgijos branduolinės energetikos ūkis mažės ir taps mažiau diversifikuotas, juo labiau dėl to, kad abiejuose ilgalaikio eksploatavimo blokuose naudojamos tos pačios technologijos. Taigi negalima laikyti, kad svarbus įvykis, kuris didelę metų dalį daro poveikį abiem ilgalaikio eksploatavimo blokams, nėra tikėtinas.

(117) 59 % blokų neprieinamumo tikimybė, atitinkanti maždaug 7 mėnesių laikotarpį, atitinka vidutinę vieno reikšmingo neplanuoto neprieinamumo įvykio trukmę. „Electrabel“ mano, kad ši trukmė yra realistiškas įvertis, pagrįstas jos patirtimi, įgyta eksploatuojant ilgalaikio eksploatavimo blokus Belgijoje, nes svarbiems įvykiams reikia atlikti didelio masto inžinerinius darbus, pirkti atsarginių dalių, analizuoti poveikį saugai ir išsamiai diskutuoti su branduolinės saugos institucija, kad branduoliniai reaktoriai vėl galėtų pradėti veikti.

(118) Belgija taip pat aiškina, kad dėl reguliarių PSP, grindžiamų TATENA SSG-25 gairėmis ([63]), kurie buvo vykdomi kas 10 metų nuo eksploatavimo pradžios, buvo iš esmės patobulinta konstrukcija ir investuota siekiant susidoroti su branduolinių blokų senėjimu ir nusidėvėjimu ir padėti išlaikyti jų saugą ir patikimumą. Vis dėlto, nepaisant šių periodinių persvarstymų, branduolinių įrenginių operatorius negali atmesti galimybės, kad kils naujų problemų, dėl kurių branduoliniai blokai bus ilgą laiką neprieinami.

(119) Siekdama įvertinti reikšmingo neplanuoto neprieinamumo įvykio poveikį BE-NUC ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo laikotarpiu ir MVSKI poveikį, Belgija, remdamasi 10 lentelėje pateiktais duomenimis, apsvarstė tikėtinus svarbių neprieinamumo įvykių scenarijus (žr. 11 lentelę). Kaip ir su kitais vertinimais, atlikdama pavyzdinius skaičiavimus Belgija rėmėsi 2023 m. gruodžio 13 d. pasirašymo finansiniu modeliu.

a) Pagal 1 scenarijų daroma prielaida, kad skirtingais metais (2030 ir 2033 m.) vidutinis neprieinamumas yra 59 %, be planinių atjungimų, atskirai „Doel 4“ ir „Tihange 3“. Pagal tą scenarijų MVSKI nebūtų skiriama. Įgyvendinant ilgalaikio eksploatavimo projektą, metinis pajamų perviršis (perviršinės sąnaudos) vis tiek sudarytų [0–200] mln. EUR „Doel 4“ ir [0–200] mln. EUR „Tihange 3“, tačiau projekto VGN neviršytų [0–5] %.

b) Pagal 2 scenarijų 2029–2035 m. laikotarpiu (t. y. gamybos visu pajėgumu laikotarpio užbaigus ilgalaikio eksploatavimo blokų darbus) abu ilgalaikio eksploatavimo blokai vienu metu nebus prieinami ištisus metus. Šioje byloje skiriama MVSKI ir, priklausomai nuo metų, kuriais blokai neprieinami, bendrajai įmonei BE-NUC kasmet būtų mokama nuo [700–1 000] mln. EUR iki [1 000–1 300] mln. EUR. Belgija pateikė du konkrečius pavyzdžius (daugiau ar mažiau neigiamą scenarijų), kad būtų galima sumodeliuoti poveikį ilgalaikio eksploatavimo projektui:

— 2029 m. (labiau neigiamas scenarijus) ilgalaikio eksploatavimo projekto grynoji dabartinė vertė (GDV) būtų neigiama ir sudarytų [0–200] mln. EUR, taigi VGN būtų [0–5] %,

— 2034 m. (mažiau neigiamas scenarijus) reikšmingo neplanuoto neprieinamumo įvykio poveikis bendrosios įmonės akcininkams ir BE-NUC būtų santykinai mažesnis, nes ilgalaikio eksploatavimo projektas bus pasiekęs 10 metų laikotarpio pabaigą. Įgyvendinant ilgalaikio eksploatavimo projektą GDV būtų neigiama ir sudarytų [0–200] mln. EUR, o VGN būtų [5–10] %.

([63]) TATENA saugos standartai, *Periodic Safety Review for Nuclear Power Plants*, STI/PUB/1588.

c) Pagal 3 scenarijų abu ilgalaikio eksploatavimo blokai vienu metu neprieinami ištisus metus įjungimo iš naujo etape, t. y. 2026–2028 m. laikotarpiu, kuriam būdinga ribota gamyba atliekant su ilgalaikio eksploatavimo blokais susijusius darbus. Šiuo laikotarpiu numatyta, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai veiks mažiau nei 50 % pajėgumu, ir labiau tikėtina (nei veikimo etape), kad dėl bet kokio tolesnio neplanuoto neprieinamumo ilgalaikio eksploatavimo blokų nebus galima naudoti ištisus metus, o bet kokie nuostoliai pirmiausia bus dengiami iš ILS paskolos. Šioje byloje skiriama MVSKI, tačiau manoma, kad nei BE-NUC, nei „Luminus“ įjungimo iš naujo etape negaus jokio pelno; jokie neplanuoti įvykiai papildomo poveikio pelningumui neturėtų.

11 lentelė

Trijų tikėtinų reikšmingų neplanuotų neprieinamumo įvykių scenarijų poveikio bendrajai įmonei BE-NUC ir kitai susitarimo dėl atlygio šaliai pavyzdys, parengtas remiantis pasirašymo finansiniu modeliu

	Poveikis BE-NUC		Poveikis kitos susitarimo dėl atlygio šalies atliekamam MVSKI mokėjimui
	Ilgalaikio eksploatavimo blokų našumas	VGN	
1 scenarijus 59 % neprieinamumas – T3 2030 m. ir D4 2033 m.	2030 m.: [0–200] mln. EUR pajamų perviršio perviršinės sąnaudos 2033 m.: [0–200] mln. EUR pajamų perviršio perviršinės sąnaudos (GDV – minus [100–300] mln. EUR)	[0–5] %	Nevykdyti
2 scenarijus Plintantis neigiamas poveikis abiem blokams vienu metu ištisus metus veikimo laikotarpiu	**2029 m.**		
	2029 m. rinkos pajamų negauta (GDV – minus [0–200] mln. EUR)	[0–5] %	Pradėti vykdyti: [700–1 000] mln. EUR Nesant MVSKI: BE-NUC bankrotas
	2034 m.		
	2034 m. rinkos pajamų negauta (GDV – minus [0–200] mln. EUR)	[5–10] %	Pradėti vykdyti: [1 000–1 300] mln. EUR Nesant MVSKI: BE-NUC bankrotas
3 scenarijus Plintantis neigiamas poveikis abiem blokams vienu metu ištisus metus (2028 m.) įjungimo laikotarpiu	2028 m. gauta rinkos pajamų (GDV – 0 mln. EUR)	[5–10] %	Pradėti vykdyti: [600–800] mln. EUR Nesant MVSKI: BE-NUC bankrotas

Šaltinis: *SA.106107 – Technical meeting with the European Commission Necessity, appropriateness and proportionality of the SDC Loan and MOCP*, 2024 m. spalio 8 d.; *SA.106107 – Belgium's Response to RFI of 1 October 2024*, 2024 m. lapkričio 1 d. (atnaujinta redakcija).

(120) Belgijos teigimu, iš pateiktos analizės matyti, kad MVSKI sukurta taip, kad apimtų galimų svarbių įvykių, keliančių grėsmę bendrosios įmonės ekonominiam gyvybingumui, poveikį ir bendroji įmonė galėtų prisiimti daug su neprieinamumu susijusios rizikos: pagal 1 scenarijų MVSKI neskiriama, jei įvyksta vidutinis svarbus įvykis, ir neužtikrinama grąžos akcininkams, o jie ir toliau prisiima riziką, kad jų investicijos grąžos nebus.

(121) Pagal kai kuriuos scenarijus dėl MVSKI Belgijos valstybė gali patirti palyginti didelių išlaidų, nes, kaip parodyta pirmiau, jai teks spręsti didelio poveikio neprieinamumo įvykių problemą. Siekdama išspręsti šį susirūpinimą keliantį klausimą, Belgija nustatė MVSKI mokėjimų viršutinę ribą. Atitinkamai kita susitarimo dėl atlygio šalis (Belgijos valstybė) pasinaudos savo teise tą susitarimą nutraukti ([64]), jei MVSKI pasieks 2 mlrd. EUR išmokėtą sumą (toliau – MVSKI skyrimo veiksnys), jei tai atrodo tinkama atsižvelgiant, be kita ko, į:

— MVSKI skyrimo veiksnio priežastis,

— galimą jo poveikį trumpuoju ir ilguoju laikotarpiais,

— taikytiną požiūrį, susijusį su MVSKI mokėjimais pagal susitarimą dėl atlygio, (jei jis nėra nutrauktas),

— (numatomą) dėl nutraukimo mokėtinų išmokų sumą ir

— poveikį tiekimo saugumui.

(122) Belgija teigia, kad yra aplinkybių, kuriomis susitarimo nutraukimas būtų netinkamas:

— kai, priklausomai nuo to, kokia teisė nutraukti sutartį būtų taikoma, atitinkama išmoka dėl nutraukimo (jei yra) yra didesnė už numatomus būsimus MVSKI mokėjimus,

— kai pakaitinių pajėgumų našta ir sąnaudos, be kita ko, Belgijos valstybei, yra didesnės už numatomus MVSKI mokėjimus,

— kai nėra pakaitinių pajėgumų.

(123) Jei kita susitarimo dėl atlygio šalis nuspręs nesinaudoti teise (-ėmis) nutraukti susitarimą, Belgija pateiks savo motyvus Komisijai, kad ši juos įvertintų.

(124) MVSKI skyrimo veiksnio suma atitinka MVSKI mokėjimų viršutinę ribą pagal scenarijų, kai abu ilgalaikio eksploatavimo blokai vienu metu nėra prieinami dvejus metus iš eilės. Numatomi MVSKI mokėjimai, susiję su dvejų metų trukmės išjungimu, iš tiesų priklausys nuo metų, kuriais vyksta minėti išjungimai. Belgija pateikė metinius metinių MVSKI mokėjimų ir bendrų dvejų metų iš eilės skaičiavimus (žr. 12 lentelę), pagrįstus preliminariomis 2023 m. gruodžio 13 d. pasirašymo finansinio modelio prognozėmis.

12 lentelė

MVSKI mokėjimų modeliavimas

100 % neprieinamumo laikotarpis	1 metų MVSKI išlaidos (mln. EUR)	2 metų MVSKI išlaidos (mln. EUR)	Visos MVSKI išlaidos (mln. EUR)
2026–2027 m.	[600–800]	[600–800]	[1 100–1 300]
2027–2028 m.	[600–800]	[600–800]	[1 200–1 400]
2028–2029 m.	[600–800]	[800–1 000]	[1 400–1 600]
2029–2030 m.	[800–1 000]	[800–1 000]	[1 600–1 800]
2030–2031 m.	[800–1 000]	[1 000–1 100]	[1 800–2 000]
2031–2032 m.	[900–1 100]	[800–1 000]	[1 800–2 000]
2032–2033 m.	[800–1 000]	[800–1 000]	[1 800–2 000]
2033–2034 m.	[800–1 000]	[1 000–1 200]	[1 900–2 100]
2034–2035 m.	[1 000–1 200]	[600–800]	[1 700–1 900]

Šaltinis: Belgijos valdžios institucijos.

([64]) Belgija išsamiai apžvelgė teises nutraukti susitarimą pagal susitarimą dėl atlygio ir pareiškė, kad, be teisių nutraukti susitarimą, į susitarimą dėl atlygio taip pat įtrauktas vienas bendras ilgalaikio eksploatavimo blokų protokolas, kuris įvairiais būdais atspindi teisių nutraukti susitarimą tvarką, tačiau taikomas tik vieno ilgalaikio eksploatavimo bloko pašalinimui iš susitarimo dėl atlygio taikymo srities iki ilgalaikio eksploatavimo projekto įjungimo iš naujo datos.

(125) Siekdama įvertinti dvejų metų ataskaitinį laikotarpį, kuriuo remiantis apskaičiuojama siūloma 2 mlrd. EUR viršutinė MVSKI riba, Belgija pateikia keletą pavyzdžių, kai branduoliniai reaktoriai dėl techninių priežasčių Jungtinėse Amerikos Valstijose buvo visam laikui uždaryti (nes Europoje iki šiol to niekada nebuvo) ([65]). Belgijos teigimu, šie pavyzdžiai rodo, kad dvejų metų ataskaitinis laikotarpis atitinka sektoriaus tikrovę, nes dvejų metų laikotarpis po to, kai buvo nustatyta problema, dėl kurios reikia išjungti abu ilgalaikio eksploatavimo blokus, paprastai gali būti laikomas pagrįsta riba, kurią pasiekus galima kelti klausimą dėl tolesnio remonto arba galimybės galutinai uždaryti blokus.

(126) Siekdama, kad MVSKI būtų veiksminga, BE-NUC iš savo akcininkų arba iš išorės šalies ne vėliau kaip pirmąją ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo dieną gaus apyvartinio kapitalo priemonę (AKP). AKP paskirtis – finansuoti apyvartinio kapitalo poreikį, atsirandantį dėl ilgalaikio eksploatavimo blokų veikimo. BE-NUC bus leidžiama pasinaudoti AKP, jei jos gaunamų pinigų srautų ir pinigų išmokų skirtumas bus mažesnis už susitarime dėl atlygio nustatytas numatomas būsimo išlaidų laikotarpio veiklos sąnaudas. AKP suma turi būti bent vidutinė bendra numatoma trijų mėnesių veiklos sąnaudų suma. Iš tiesų AKP yra vienų metų sąsaja su metine MVSKI ir yra taikoma kaip atnaujinamojo kredito priemonė, kuri, ja pasinaudojus, kasmet būtų grąžinama išmokant Belgijos skirtą MVSKI.

(127) AKP sąlygos, kurios turi būti nustatytos rinkos sąlygomis ne vėliau kaip pirmąją ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo dieną, dar nežinomos. Tačiau Belgija taip pat paaiškino, kad AKP palūkanų norma bus nustatoma taikant tą pačią metodiką, dėl kurios susitarta dėl akcininkų paskolų (žr. 63 konstatuojamąją dalį).

3.3.1.3.4. ILS paskolos

(128) Be MVSKI, kuria užtikrinamas finansinis stabilumas per visą 10 metų eksploatavimo trukmės pratęsimo laikotarpį, per pirmuosius trejus ilgalaikio eksploatavimo projekto metus (įjungimo iš naujo etapas) Belgijos vyriausybė suteiks paskolą BE-NUC ir „Luminus“ vienodomis sąlygomis. Paskolų dydis priklausys nuo joms tenkančių proporcingų ilgalaikio eksploatavimo blokų dalių, taigi atitinkamų jų dalių padengiant išjungimo ir veiklos sąnaudas 2025 m. liepos 1 d. duomenimis. Kaip minėjo Belgija, ILS paskolos teikiamos siekiant iki 2028 m. užtikrinti likvidumą, nes veiklos sąnaudų negalima finansuoti pinigų srautais dėl ilgalaikio eksploatavimo blokų darbų.

(129) ILS paskolas, teikiamas taikant ribotą palūkanų normą ir grąžintinas pagal nustatytą grąžinimo grafiką, sudaro dvi skirtingos priemonės (t. y. po vieną kiekvienam ilgalaikio eksploatavimo blokui), kurių kiekvieną sudaro du segmentai:

a) segmentas, susijęs su atitinkamo bloko išjungimo sąnaudomis, kurias BE-NUC ir „Luminus“ patyrė nuo teisės aktais nustatytos išjungimo dienos iki atitinkamo bloko įjungimo iš naujo datos: šiuo segmentu finansuojamos ir apmokamos sąnaudos, reikalingos ilgalaikio eksploatavimo blokams prižiūrėti iki įjungimo iš naujo datos. Jei išjungimo laikotarpio sąnaudos yra didesnės, nei tikėtasi, kita susitarimo dėl atlygio šalis turi užtikrinti, kad segmento dydis būtų pakeistas;

b) segmentas, susijęs su veiklos sąnaudų padengimu ir kapitalo sąnaudų dalimi, tokias sąnaudas patyrus dėl atitinkamo bloko iki 2028 m. gruodžio 31 d. sutikrinimo datos: šis segmentas naudojamas veiklos pinigų srautų trūkumams, atsiradusiems iki 2028 m. gruodžio 31 d., padengti. Tačiau bet kokiems papildomiems nuostoliams, patirtiems dėl neplaninių atjungimų, padengti turi būti skiriama MVSKI.

(130) ILS paskolų sąlygos pateiktos sprendimo pradėti procedūrą 96 konstatuojamojoje dalyje ir nebuvo iš dalies pakeistos. ILS paskolos grąžinamos taikant iki 6 % palūkanas ir *pari passu* su akcininkų grąža. Kalbant apie palūkanų normai nustatyti naudotą metodiką, Belgija aiškina, kad tai buvo susitarimo dėl atlygio šalių derybų rezultatas ir kad didžiausia 6 % norma atitinka apatinę tikslinės 6–8 % VGN ribą (atsižvelgiant į RKRK).

([65]) Pavyzdžiui, 2013 m., praėjus 3,5 metų nuo rimtos problemos nustatymo, „Crystal River 3“ buvo visam laikui uždarytas. Panašiai, 2013 m., praėjus 1,5 metų nuo rimtos problemos nustatymo, buvo uždaryti „San Onofre 2“ ir „San Onofre 3“.

(131) Kaip nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 97 konstatuojamojoje dalyje, tikimasi, kad ILS paskolos (įskaitant kapitalizuotąsias palūkanas), kurių bendra suma yra [500–700] mln. EUR, bus išmokėtos [...] dalimis nuo [...] iki [...] ir grąžintos trimis dalimis nuo [...] iki [...]. Šie skaičiavimai ir sumos bus atnaujinti pagal finansinį modelį, kurį kita susitarimo dėl atlygio šalis patvirtino 2025 m., iki ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo datos, remiantis veiklos pratęsimo pagal Belgijos branduolinės saugos agentūros nustatytus branduolinės saugos reikalavimus sąnaudomis, apskaičiuotomis remiantis rangovų pateiktais kainų pasiūlymais.

(132) Belgija teigia, kad ILS paskolos nesuteikia akcininkams neproporcingos naudos: riziką, kad tikėtina grąža nebus realizuota, proporcingai pasidalija bendrosios įmonės akcininkai ir kita susitarimo dėl atlygio šalis, nes gaunant mažesnį pelną sumažės tiek ilgalaikio eksploatavimo projekto VGN, tiek ILS paskolos. Iš tiesų ILS paskolos nebus grąžintos (visai) tik tuo atveju, jei pagal ilgalaikio eksploatavimo projektą negaunama pakankamai pelno, kad būtų galima išmokėti bet kokią akcininkų investicijų grąžą ([66]). Todėl Belgija teigia, kad dėl ILS paskolų paslaugų teikėjui pagal susitarimą dėl atlygio nekyla jokios papildomos rizikos, viršijančios riziką, susijusią su ilgalaikio eksploatavimo projekto rezultatais ir pelningumu, nes priemonė nenaudojama kapitalo sąnaudoms finansuoti (ji naudojama tik amortizuotoms kapitalo sąnaudoms, susijusioms su ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimu įjungimo iš naujo etape finansuoti).

3.3.1.4. Eksploatavimo ir techninės priežiūros (ETP) susitarimas

(133) Pagal ETP sutartį „Electrabel“ turi bendrajai įmonei BE-NUC teikti:

a) ilgalaikio eksploatavimo paslaugas: nuo sandorio sudarymo dienos – darbus ir paslaugas, reikalingus kiekvieno ilgalaikio eksploatavimo bloko eksploatavimo trukmei pratęsti 10 metų;

b) ETP paslaugas: nuo kiekvieno ilgalaikio eksploatavimo pradinio teisės aktais nustatyto naudingo tarnavimo laikotarpio pabaigos – ilgalaikio eksploatavimo blokų, bendrų sistemų ir bendro turto eksploatavimo ir techninės priežiūros paslaugas, kiek tai susiję su ilgalaikio eksploatavimo blokais, (įskaitant atliekų tvarkymo paslaugas).

(134) Tam tikroms paslaugoms, įskaitant paslaugas, darbus ar veiklą, susijusius su ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo nutraukimu ir išmontavimu, už kuriuos ir toliau atsako „Electrabel“ (žr. 3.3.2.4 skirsnį), ETP sutartis aiškiai netaikoma.

(135) Pagal ETP sutarties 12 straipsnio 1 dalį ir su tam tikromis pataisomis ir išimtimis BE-NUC mokės bendrovei „Electrabel“ 89,807 % (atsižvelgiant į tai, kad bendrovei „Luminus“ priklauso 10,193 % ilgalaikio eksploatavimo blokų) visų sąnaudų, patirtų teikiant ilgalaikio eksploatavimo paslaugas ir ETP paslaugas, pridėjus atitinkamą skirtumą, t. y.:

— [0–5] % draudimo sąnaudoms ir mokesčiams,

— [0–5] % grupės „Engie“ narių tiekiamoms prekėms ir teikiamoms paslaugoms,

— [10–20] % visoms kitoms išlaidoms.

(136) Belgija teigia, kad skirtumų lygiai yra suderinti su tais, kurie taikomi pagal ilgalaikio eksploatavimo partnerystės sutartį su „Luminus“ (kuri pati apima įvairias paslaugas, įskaitant, be kita ko, ETP). 2003 m. birželio 26 d. sudarytas ir 2023 m. gruodžio 13 d. pakartotinai patvirtintas pradinis susitarimas, apimantis panašias paslaugas trečiajai šaliai – „Luminus“, yra tinkamas pagrindas siekiant pagrįsti poziciją, kad ETP sutartis atspindi ištiestosios rankos principą atitinkančias branduolinės veiklos sąnaudas. Be to, Belgija teigia, kad finansinė rizika, kurią patiria „Electrabel“, yra didesnė nei pagal partnerystės sutartį su „Luminus“, nes pagal ETP sutartį „Electrabel“ tenkantis skirtumas bus sumažintas, jei sąnaudos bus (nepagrįstai) viršijamos (t. y. bus patiriama sąnaudų, neįtrauktų į „Electrabel“ pasiūlytą ir šalių patvirtintą biudžetą) ir jei elektrinė bus neprieinama ilgiau nei numatyta.

(137) Be to, Belgija teigia, kad į ETP sutartį įtrauktos tam tikros sąnaudų kontrolės priemonės, įskaitant BE-NUC teisę tikrinti bendrovės „Electrabel“ atliktą mokesčių skaičiavimą ir paslaugų teikimą ir prašyti atlikti kainų, kurias „Electrabel“ taiko už su techniniais aspektais susijusias paslaugas, lyginamąją peržiūrą.

([66]) Taip būtų tik tuo atveju, jei blokai būtų iš esmės neprieinami kelerius metus, pvz., 2029–2035 m. kiekvienais metais prieinamumas būtų mažesnis nei 60 %.

(138) Galiausiai, kaip (vienintelė) ilgalaikio eksploatavimo blokų operatorė ir paslaugų teikėja bendrajai įmonei BE-NUC pagal ETP sutartį, bendrovė „Electrabel“ turės paskatų siektų gerų ilgalaikio eksploatavimo blokų techninių ir ekonominių rezultatų. Visų pirma pagal ETP sutartį:

a) „Electrabel“ bus įpareigota atlyginti atlygintinus nuostolius, jei ilgalaikio eksploatavimo blokų prieinamumas sutarties metais bus mažesnis nei [90–100] % (išskyrus ilgalaikio eksploatavimo blokų atjungimus, įprastus atjungimus ir pateisinamus įvykius). Padengus šiuos atlygintinus nuostolius, bendrovės „Electrabel“ tais sutarties metais gaunamas skirtumas pagal slankiąją skalę sumažėja nuo [10–20] % iki [0–5] %;

b) jei sąnaudos viršijamos, „Electrabel“ neturi turėti teisės gauti jokio atitinkamo skirtumo, susijusio su bet kokiu sąnaudų perviršiu, išskyrus atvejus, kai sąnaudos viršijamos dėl pateisinamų priežasčių;

c) jei sąnaudos viršijamos tik įjungimo iš naujo etape, bendrovės „Electrabel“ skirtumui bus taikomos nuobaudos (iki [50–60] % ETP paslaugų skirtumo ir iki [70–80] % su ilgalaikio eksploatavimo paslaugomis susijusio skirtumo).

(139) Todėl Belgija daro išvadą, kad ETP sutartis apima tik patirtas išlaidas ir kad ETP sutarties finansinės sąlygos turi atitikti rinkos sąlygas.

3.3.1.5. Energijos valdymo paslaugų sutartis (EVPS)

(140) Nors BE-NUC formaliai bus 89,807 % ilgalaikio eksploatavimo blokų pagamintos elektros energijos savininkė (likę 10,193 % priklauso bendrovei „Luminus“), ji perleidžia tos elektros energijos nuosavybę energijos valdytojui, kuris ją parduos ([67]). Šiuo tikslu BE-NUC sudarys EVPS su partneriu, kuris pirks elektros energiją iš BE-NUC ir ją parduos.

(141) EVPS bus nustatytos pagrindinės nuostatos, sąlygos ir rizikos paskirstymas, todėl, laikantis nustatytų parametrų, joje bus išsamiai nustatyta PTDS ir energijos pardavimų vadovo (toliau – EVPS partneris) vaidmuo šioje srityje. Pagal EVPS paskirtas EVPS partneris bus bendrajai įmonei BE-NUC tenkančios ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamos elektros energijos dalies pirkėjas ir savininkas, ir jam bus taikoma iš anksto nustatyta PTDS. Laikantis susitarime dėl atlygio nustatytos išsamios tvarkos, PTDS gali būti reguliariai peržiūrima ir iš dalies keičiama. Belgijos vyriausybė (BE-WATT), kaip kita susitarimo dėl atlygio šalis, gali taikyti PTDS tiek, kiek ji atitinka susitarime dėl atlygio nustatytas PTDS sąlygas. EVPS partneris šiuo klausimu atlieka patariamąjį vaidmenį.

(142) Siekdamos, kad gaminama elektros energija būtų tiekiama į didmeninę elektros energijos rinką konkurencingai ir skaidriai, „Electrabel“ ir Belgijos valstybė susitarė dėl šių paslaugų skelbti viešąjį konkursą, kuriuo užtikrinamas skaidrumas ir konkurencija, (žr. 3.3.1.5.1 skirsnį). Konkurso procedūrai taikoma viešųjų pirkimų teisė ir visos susijusios būtinos apsaugos priemonės.

3.3.1.5.1. Konkurso procedūra

(143) Belgija teigia, kad konkursas rengiamas savanoriškai pagal 2016 m. birželio 17 d. Belgijos viešųjų pirkimų įstatymą ir 2017 m. birželio 18 d. Karališkąjį dekretą dėl viešųjų pirkimų komunalinių paslaugų sektoriuose ([68]).

([67]) „Luminus“ yra ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamos elektros energijos dalies (10,193 %) savininkė. Bendrovė „Luminus“ elektros energijos pardavimą valdo savarankiškai ir nėra susijusi su EVPS, kurios tikslas – parduoti bendrajai įmonei BE-NUC tenkančią ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamo kiekio dalį.

([68]) *Loi relative aux marches publics*. Paskelbta adresu: https://etaamb.openjustice.be/fr/loi-du-17-juin-2016_n2016021053.html. 2016 m. birželio 17 d. Viešųjų sutarčių įstatymu į nacionalinę teisę perkeliama 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/25/ES dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų, kuria panaikinama Direktyva 2004/17/EB.

(144) EVPS bus skiriama vykdant derybas su išankstiniu skelbimu apie pirkimą ([69]); tai yra standartinė procedūra komunalinių paslaugų sektoriuje. Kvietimas teikti pasiūlymus paskelbtas atitinkamose Belgijos ([70]) ir ES platformose ([71]), kad konkurso procedūroje galėtų dalyvauti visi galimi kandidatai.

(145) Atsižvelgdama į paslaugos, dėl kurios skelbiamas konkursas, svarbą ir jautrumą konkurencijos požiūriu, Belgija įgyvendino papildomas nuostatas ir apsaugos priemones, siekdama užtikrinti, kad būtų pasiekti EVPS tikslai ir kad numatytos paslaugos būtų teikiamos tinkamai:

a) prieš rengiant konkurso dokumentus, 2024 m. rugsėjo 3 d. buvo paskelbtas prašymas pateikti informaciją dėl EVPS (iki 2024 m. spalio 2 d.), siekiant surinkti rinkos dalyvių nuomones keliais su EVPS susijusiais klausimais ([72]). Prašyme pateikti informaciją įtvirtinti du svarbiausi tikslai: i) iš anksto pranešti rinkai apie numatomą konkurso procedūrą, taip užtikrinant pakankamai laiko suinteresuotiems kandidatams pasirengti dalyvauti ([73]) ir užtikrinant papildomą skaidrumą; ii) į prašymo pateikti informaciją rezultatus prireikus atsižvelgiama rengiant konkurso dokumentus, taip padedant BE-NUC pasiūlyti patobulintą, rinkos sąlygomis išbandytą pasiūlymą, taip pat padidinant kriterijų aiškumą ir užtikrinant, kad nustatytos sąlygos ar kriterijai būtų nediskriminaciniai. Pavyzdžiui, iš prašymo pateikti informaciją matyti, kad kiekvienam ilgalaikio eksploatavimo blokui neturėtų būti rengiami atskiri konkursai ir kad jiems galima surengti bendrą konkursą;

b) 2024 m. gruodžio 11 d. buvo paskelbtas prašymas pateikti kandidatūras, kuriame suinteresuotosios šalys raginamos pareikšti susidomėjimą dalyvauti konkurse ne vėliau kaip 2025 m. sausio 13 d. Kelių šalių prašymu pateikimo terminas buvo atidėtas iki 2025 m. vasario 3 d., kad konkurso procedūroje būtų užtikrinta pakankama konkurencija. Po to suinteresuotosios šalys bus paragintos pateikti pasiūlymus, pagrįstus būsimais sutartiniais dokumentais, (įskaitant pakeistą atlygio struktūrą, kaip paaiškinta 3 diagramoje). Belgija teigia, kad išsamus paslaugų, dėl kurių skelbiamas konkursas, aprašymas leidžia jai nustatyti vienintelį sutarties sudarymo kriterijų, grindžiamą kaina. Kadangi sutartis bus skiriama vykdant derybas, perkančioji organizacija, kai kandidatai pateiks savo pasiūlymus atsiliepdami į prašymą pateikti pasiūlymus (įskaitant EVPS projektą ir bet kokius papildomus dokumentus), gali pakviesti kandidatus pateikti geresnį pasiūlymą, kuriuo užtikrinamas konkurencingiausias rezultatas.

(146) Be to, Belgija teigia, kad į pasiūlymą įtraukti įvairūs atrankos kriterijai, kuriais siekiama užtikrinti, kad kiekvienas kandidatas atitiktų profesionalumo sąlygas ir turėtų reikiamą infrastruktūrą, kad EVPS būtų vykdoma tvarkingai. Tačiau šie kvalifikacijos reikalavimai yra kuo labiau apriboti, dėl kiekvieno iš jų darant nuorodą į privalomą reikalavimą teikti numatytas paslaugas, kad konkurso metu būtų užtikrinta kuo didesnė konkurencija.

(147) Palyginti su informacija, kurią Komisija turėjo tuo metu, kai buvo priimtas sprendimas pradėti procedūrą, Belgija pateikė daugiau informacijos apie kvalifikacijos reikalavimus. Konkurso dalyvis (arba pagal pirmuosius keturis toliau aprašytus reikalavimus, pasitelkdamas kito subjekto pajėgumus) privalo:

a) pateikti bent dvi rekomendacijas dėl patirties (apimančias ne mažiau kaip vienus eksploatavimo metus) Europos Sąjungos šalyse, Jungtinėje Karalystėje arba ELPA šalyse esančių šiluminės ar branduolinės energijos gamybos įrenginių portfelio, kurio bendra galia yra ne mažesnė kaip 1 000 MW (pagal visas rekomendacijas), energijos valdymo srityje ([74]);

([69]) Pagal 2016 m. birželio 17 d. Belgijos viešųjų pirkimų įstatymo 120 straipsnį.
([70]) Bulletin der Aanbestedingen / Bulletin des Adjudications.
([71]) *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* priedas.
([72]) Tai, be kita ko, rizikos profilis, garantijos, susijusios su sandorio šalimi ir sandorio šalies rizika, kainų mechanizmas, mokėjimo sąlygos, sąskaitų faktūrų išrašymo dažnumas ir delspinigiai, PTDS, vidaus portfelių balansavimo rezervai, konkurso padalijimas į dvi dalis (kiekvienam energetikos įrenginiui), kredito ir susijusios garantijos struktūra ir už balansą atsakingos šalies (toliau – BAŠ) telkimas.
([73]) Belgijos valstybė aktyviai nustatė atitinkamus rinkos dalyvius, su kuriais ji nori susisiekti ir kuriuos ji nori paraginti atsiliepti į prašymą pateikti informaciją ir dalyvauti paskesnėje konkurso procedūroje.
([74]) 1 000 MW kriterijumi užtikrinama, kad kvalifikuoti / atrinkti dalyviai būtų finansiškai pajėgūs patenkinti reikalavimus, kurie bus jiems teikiami, t. y. nuo 1 000 iki 2 000 MW.

b) pateikti bent dvi rekomendacijas dėl šiluminės ar branduolinės energijos gamybos objektų energijos valdymo (apimančias ne mažiau kaip vienus eksploatavimo metus). Kiekviena rekomendacija turi būti susijusi su vienu ne mažesnės kaip 350 MW galios įrenginiu, esančiu Europos Sąjungos šalyse, Jungtinėje Karalystėje arba ELPA šalyse ([75]);

c) pateikti bent vieną rekomendaciją dėl energijos valdymo (ne mažiau kaip vienus eksploatavimo metus) dirbant trečiajai šaliai, kai vieno gamybos įrenginio, esančio Europos Sąjungos šalyse, Jungtinėje Karalystėje arba ELPA šalyse, gamybos pajėgumas yra bent 350 MW ([76]);

d) turėti investicinį kredito reitingą, t. y. toliau nurodytą kredito reitingą, kurį suteikia viena iš šių reitingų agentūrų (arba lygiavertį): i) „Fitch“: ne mažiau kaip BBB-, ii) „S&P“: ne mažiau kaip BBB-, iii) „Moody's“: ne mažiau kaip Baa3 ([77]);

e) aktyviai priklausyti bent vienam Belgijoje veikiančiam paskirtajam elektros energijos rinkos operatoriui (PEERO), ir turėti teisę prekiauti elektros energija ([78]).

(148) EVPS galiojimo laikotarpiu EVPS partneriui taikomos, be kita ko, šios sąlygos:

a) turėti Belgijoje sudarytą sutartį su „Elia“ dėl už balansą atsakingos šalies (BAŠ);

b) turėti investicinį kredito reitingą, t. y. toliau nurodytą kredito reitingą, kurį suteikia viena iš šių reitingų agentūrų (arba lygiavertį): i) „Fitch“: ne mažiau kaip BBB-, ii) „S&P“: ne mažiau kaip BBB-, iii) „Moody's“: ne mažiau kaip Baa3;

c) aktyviai priklausyti bent vienam Belgijoje veikiančiam PEERO ir turėti teisę prekiauti elektros energija.

(149) Dėl pasiūlymo pateikimo laiko Belgija teigia, kad ji siekia užbaigti konkursą laiku, ne vėliau kaip 2025 m. gegužės 15 d., kad EVPS partneris turėtų pakankamai laiko atlikti būtinus parengiamuosius darbus iki ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo.

(150) Paslaugas, dėl kurių skelbiamas konkursas, sudaro, be kita ko, i) išankstinio ir realizuoto energetikos turto atstovavimo paslaugos, ii) kitos paros ir einamosios paros optimizavimo ir veiklos paslaugos, iii) paslaugos, susijusios su rinkos reguliavimo įpareigojimais, iv) Belgijos PSO sutarčių sudarymo paslaugos ir v) prekyba, patekimas į rinką ir rinkos analizė. Dėl įvairių išvardytų užduočių tarpusavio priklausomybės ir įprastos rinkos praktikos šias paslaugas sujungti į vieną komercinę sutartį, kad būtų užtikrintas veiklos efektyvumas, šios paslaugos bus įtrauktos į vieną bendrą EVPS paslaugų apibrėžtį.

3.3.1.5.2. Ilgalaikio eksploatavimo blokų elektros energijos pardavimas ir EVPS partnerio atlygis

(151) Belgija paaiškino, kad EVPS partneris prekiauja ne kaip atstovas arba ne BE-NUC vardu, o parduoda įsigytą elektros energiją, nes jis yra jos savininkas. Be to, pakeistoje susitarimo dėl skirtumų koncepcijoje EVPS partneris įgyja įgaliojimus priimti sprendimus dėl ekonominio moduliavimo, siekiant skatinti veiksmingą riboto moduliavimų skaičiaus naudojimą ir geresnį reagavimą į rinkos signalus (žr. 153 ir paskesnes konstatuojamąsias dalis).

([75]) Svarbių, bendrų rinkos nepakankamumo aspektų valdymui reikalinga speciali veiklos struktūra ir specialūs darbuotojų mokymai. Nors taikant standartinį požiūrį į mažesnį decentralizuotą turtą, dispečeriui, kai iškyla problema, tiesiog nurodoma kuo greičiau rasti trūkstamą kiekį einamosios paros rinkoje, toks metodas nėra tinkamas didesnio dydžio įrenginiams.

([76]) Šiuo kriterijumi užtikrinama, kad sandorio šalis būtų pajėgi vykdyti operacijas su trečiąja šalimi ir turėtų tvirtą sutartinę sistemą.

([77]) Šis kriterijus nustatytas siekiant užtikrinti pakankamai didelius EVPS partnerio pajėgumus įvykdyti savo finansinius įsipareigojimus.

([78]) Priklausymas PEERO (Belgijoje tai „Epexspot“ ir „Nord Pool“), t. y. organizacijai, įgaliotos valdyti integruotas kitos paros ir einamosios paros elektros energijos rinkas, užtikrina galimybę patekti į elektros energijos rinkas. Šiuo kriterijumi užtikrinama, kad kandidatas galėtų laiku patekti į prekybos rinkas ir turėtų pakankamą ir naujausią patirtį, susijusią su Europos rinkos veikimu.

(152) Belgija teigia, kad EVPS partnerio ir BE-NUC susitarimas grindžiamas KPR, siekiant apriboti BE-NUC bazinę riziką, nes tai reiškia, kad kartu su BE-NUC skirtumo mokėjimu pagal susitarimą dėl skirtumų, kai RRK yra KPR kaina, BE-NUC gauna vykdymo kainą (žr. 3.3.1.3.2 skirsnį) ([79]). Belgija patvirtina, kad EVPS partneris galės laisvai prekiauti jo pasirinktoje rinkoje ir neprivalo teikti pasiūlymų KPR.

(153) Kaip paaiškinta 2.1 skirsnyje ir 109 konstatuojamojoje dalyje, kadangi ilgalaikio eksploatavimo blokuose per ciklą galima atlikti ne daugiau kaip 30 moduliacijų ir todėl juose nėra techninių ir reguliavimo galimybių bet kuriuo metu keisti savo gaminamo kiekio, EVPS partnerio atlygis buvo pakeistas siekiant suteikti paskatų kuo geriau panaudoti ribotą leidžiamų moduliavimų skaičių. Užuot taikius tik fiksuotą mokestį (nustatytą konkurso būdu), į pakeistą atlygio formulę taip pat įtrauktas kintamasis mokestis (remiantis iš anksto nustatyta formule ir priklausomai nuo moduliavimo ir koregavimo atsiskaitymo mokėjimo). Dėl tokio atlygio EVPS partneriui tenka dalis galimų didesnių pajamų, gautų dėl moduliavimo, kai kainos yra neigiamos (taip pat dalis galimų mažesnių pajamų dėl moduliavimo teigiamų kainų laikais, jei jis atliekamas), kartu EVPS partneriui tiesiogiai susidaro disbalansas ir einamosios paros sąnaudos, kaip nurodyta toliau. Taigi, kintamąjį mokestį sudarys fiksuota procentinė padidėjusių pajamų, dėl kurių kitos paros rinkoje taikomas moduliavimas, dalis (alfa koeficientas) ir diferencijuota einamosios paros ir disbalanso išlaidų bei pajamų procentinė dalis (beta koeficientas), t. y. koregavimo atsiskaitymo mokėjimai (kurie gali apimti pajamas, padidėjusias atlikus moduliavimą einamosios paros rinkoje); t. y.:

a) alfa koeficientas nustatomas *ex ante* ir sudaro 20 %. Nustatoma pakankamai didelė alfa koeficiento vertė, kad būtų pakankamai paskatų priimti optimalius moduliavimo sprendimus, tačiau ji nėra per didelė, kad nebūtų atgrasomi rizikos vengiantys konkurso dalyviai;

b) didesnės pajamos, gautos dėl moduliavimo, apskaičiuojamos *ex post*, kaip moduliuoti skirto KPR atpirkto kiekio ir skirtumo tarp nulinės kainos ir KPR kainos sandauga;

c) beta koeficientas yra diferencijuotas, bet jis taip pat nustatomas *ex ante* ir atspindi EVPS partnerio, kaip BAŠ, finansinę atsakomybę susidarius disbalansui. Šiuo atžvilgiu Belgija teigia, kad reaktoriai yra palyginti seni, o ilgalaikio eksploatavimo projektui ir moduliavimui būtini darbai gali padidinti neplanuoto išjungimo riziką ir dėl to susidaro disbalansas. Be to, įrenginiams taikomi ypač aukšti saugumo reikalavimai ir dėl to išjungimo rizika dar labiau padidėja. Be to, nors Belgijos einamosios paros ir balansavimo rinkos vis labiau integruojamos į gretimas rinkas, jos tebėra gana mažos, palyginti su abiejų reaktorių dydžiu. Dėl to bet koks išjungimas sumažins BAŠ galimybę rasti sandorio šalių, kad išjungimo poveikis būtų sušvelnintas, ir neproporcingai padidins kainų šuolių dėl išjungimo riziką. Taigi, Belgija teigia, kad beta koeficientas turėtų skirtis priklausomai nuo įvykio, dėl kurio susidaro disbalansas, pobūdžio ir poveikio, kartu išlaikant tinkamas paskatas EVPS partneriui (kaip BAŠ) mažinti disbalansą ([80]). Tačiau EVPS partneris vis tiek prisiima visą finansinę riziką dėl visų disbalansų, kuriuos daugiausia lemia gamybos apimties nuokrypiai, palyginti su prognozuotais kiekiais, arba prekybos klaidos;

d) korekcinis atsiskaitymas yra einamosios paros ir disbalanso mokėjimų suma, o beta koeficientas taikomas abiem atvejais. Tam tikrą valandą jis gali būti teigiamas ir (arba) neigiamas.

([79]) Energijos valdytojai naudoja sandorių finansavimo ir pozicijų valdymo sistemas, kad racionalizuotų darbo srautus, apimančius prognozavimą, optimizavimą, aukcionų pasiūlymų teikimą, dispečerinį skirstymą tikruoju laiku ir atsiskaitymą už sandorius. Konkrečiai kalbant, šios sistemos registruoja visus BE-NUC ir EVPS partnerio sandorius, taip pat su rinka susijusius pardavimus ir mainus su PSO. Įrašyti duomenys apdorojami per atsiskaitymų modulį, kuriame sandorių apimtis konvertuojama į finansinius atsiskaitymus pagal iš anksto nustatytas sutartines formules. Sistemoje sugeneruotos ataskaitos elektroniniu būdu pateikiamos bendrajai įmonei BE-NUC peržiūrėti. BE-NUC gali jas sutikrinti ir prireikus paprašyti atlikti koregavimus.

([80]) Visų pirma beta koeficientas sudarys 100 % bazinės apkrovos gamybos atvejais, 20 % ekonominio moduliavimo atvejais, t. y. iki 30 kartų per metus, ir 8 % neplanuotų išjungimų, t. y. išskirtinių didelio poveikio įvykių, kurie viename bloke paprastai įvyksta rečiau nei vieną kartą per metus, atvejais.

3 diagrama

Pakeista atlygio pagal EVPS formulė

EVPS partnerio atlygis = fiksuotas mokestis + kintamasis mokestis

Kintamasis mokestis = alfa koeficientas * pajamų padidėjimas + beta koeficientas *korekcinis atsiskaitymas
Pajamų padidėjimas = atpirktas kiekis * (0 – kitos paros kaina)
Korekcinis atsiskaitymas = einamosios paros ir disbalanso išlaidos arba pajamos

(154) 3 diagramoje pavaizduota formulė taikoma visai apimčiai moduliavimo metu, įskaitant atvejus, kai moduliavimas atliekamas tuo metu, kai kainos yra teigiamos (pvz., didėjimo / mažėjimo laikotarpiais), o ne tik neigiamų kainų laikotarpiais ([81]). Kintamąjį mokestį bendroji įmonė pagal EVPS moka BE-NUC, tačiau šios išlaidos ir (arba) pajamos pagal susitarimą dėl atlygio bus perduotos tarnybai BE-WATT.

(155) Belgijos teigimu, taikant pakeistą atlygio formulę, EVPS partneris, be kita ko, skatinamas ekonominį moduliavimą atlikti optimaliai ir per visą kitos paros ir einamosios paros laikotarpį ir mažinti einamosios paros rinkos ir disbalanso sąnaudas. Belgija teigia, kad alfa ir beta parametrai pasirinkti siekiant išsaugoti veiksmingą rinkos veikimą ir kartu neatgrasyti rizikos vengiančių konkurso dalyvių.

(156) Pakeista atlygio formulė darys poveikį tam, kaip konkurso dalyviai teiks pasiūlymus už fiksuotą mokestį. Konkurso dalyviai į savo pasiūlymus įtrauks numatomą moduliavimo padidėjimą (pasirinkimo vertę), taip pat į sąnaudas ir galimas pajamas, susijusias su einamosios paros rinkos ir disbalanso mokėjimais. Belgija teigia, kad konkurso dokumentuose bus paaiškinta atlygio (paskatų) struktūra, kad pakeistos atlygio formulės potencialas, susijęs su sumažėjimu / padidėjimu, būtų aiškus konkurso dalyviams. Belgija įvertins EVPS partnerio (pakeistos) atlygio formulės tinkamumą ir paskatų, kurias ji teikia įvairiose rinkose, atitiktį rinkai ir veiksmingumą. Vertinimas bus atliktas ne vėliau kaip per dvejus metus nuo eksploatavimo pradžios, kad būtų galima laiku persvarstyti sutartį arba surengti naują konkursą; tai galima padaryti po 3,5 metų ([82]). Tačiau, siekiant išlaikyti tinkamas paskatas EVPS partneriui, alfa ir beta parametrus galima tik padidinti ([83]).

(157) Belgija teigia, kad, pritaikant atlygį pagal EVPS, EVPS partnerio, kuris turi ekonominio moduliavimo sprendimų priėmimo įgaliojimus (atsižvelgiant į galutinį operatoriaus sprendimą, pvz., saugos ar reguliavimo klausimais), paskatos suderinamos su rinkos signalais, taip išsklaidant Komisijos susirūpinimą šiuo klausimu. Be to, EVPS partneris turi tinkamų paskatų vykdyti savo, kaip BAŠ, užduotį taip, kad jam nedarytų visapusiško poveikio disbalansai, kurių ji pats negali kontroliuoti. Be to, Belgija teigia, kad BE-NUC, branduolinių įrenginių operatorius ir EVPS partneris nuolat dalysis tikslia informacija (įskaitant reguliarų keitimąsi nauja informacija apie ilgalaikio eksploatavimo blokų prieinamumą, techninius pajėgumus ir kt.), kad EVPS partneris, turėdamas priemonių veiksmingiems sprendimams priimti, galėtų priimti pagrįstus sprendimus dėl ekonominio moduliavimo.

([81]) Tai susiję su techniniais moduliavimo apribojimais (žr. 13 konstatuojamąją dalį).

([82]) BE-NUC gali vienašališkai nutraukti EVPS praėjus 3,5 metų (42 mėnesiams) nuo pirmojo branduolinio bloko įjungimo iš naujo dienos. BE-NUC vėliau gali sudaryti naują sutartį po naujo konkurso kitokiomis sąlygomis.

([83]) Alfa ir beta parametrų vertinimas bus grindžiamas: i) dalyvavimo konkurse ir jo rezultato vertinimu (rodikliai gali būti šie: konkurso dalyvių skaičius ir tipas, konkurso rezultatai kainos / sąnaudų požiūriu ir kt.), ii) sprendimų moduliuoti arba nemoduliuoti vertinimu, įskaitant (finansines) jų pasekmes susijusioms šalims, atsižvelgiant į (numatomas ir tikrąsias) rinkos sąlygas ir eksploatavimo / moduliavimo apribojimus, ir iii) prekybos kitos paros ir einamosios paros rinkose sprendimų, taip pat dėl jų susidariusio disbalanso BAŠ perimetre vertinimu. Pagrindinė šiam vertinimui skirta informacija bus grindžiama duomenimis, surinktais iš EVPS partnerio pagal EVPS, taip pat operatoriaus „Electrabel“ duomenimis, gautais per BE-NUC ir pagal ETP sutartį, taip pat visa atitinkama su tuo susijusia vieša / rinkos informacija.

(158) Belgija taip pat patvirtina, kad kita susitarimo dėl skirtumų šalis (BE-WATT) parengs savo atvirosios pozicijos rizikos valdymo strategiją, kaip numatyta teisės aktuose, ir kad jos įgyvendinimas prisidės prie išankstinių sandorių elektros energijos rinkų likvidumo (žr. 99 konstatuojamąją dalį). Strategijos priėmimas priklauso nuo reguliavimo institucijos rekomendacijų, kurios apims strategijos poveikio atitinkamoms elektros energijos rinkoms vertinimą.

3.3.1.5.3. Su energijos valdytoju susijusios papildomos apsaugos priemonės

(159) EVPS partneris iš esmės bus atrinktas rengiant skaidrų, atvirą ir konkurencingą konkursą (žr. 3.3.1.5.1 skirsnį). Konkurse taip pat gali dalyvauti „Engie“ prekybos subjektas GEMS (atsakingas už energijos valdymą ir pardavimus visame pasaulyje), kuris yra grupės „Engie“ verslo padalinys, valdymo požiūriu nepriklausomas nuo branduolinės veiklos padalinio. Siekiant užtikrinti sąžiningą procesą, numatytos konkrečios nuostatos ir priemonės, taikomos tuo atveju, jei GEMS dalyvautų konkurso procedūroje.

(160) Belgija teigia, kad yra ir bus imamasi pakankamai priemonių ir jos yra ir bus įgyvendinamos siekiant veiksmingai nustatyti galimus interesų konfliktus ir užkirsti jiems kelią. Šias priemones galima apibendrinti taip:

a) prašyme pateikti informaciją leista atlikti rinkos tyrimus ir bet kuri suinteresuotoji šalis šiomis aplinkybėmis galėjo pasiūlyti kitokias sąlygas ir pateikti kitokius pasiūlymus, užtikrinant, kad konkurse nebūtų kliūčių, kurios būtų nepalankios jokiam suinteresuotajam dalyviui, palyginti su GEMS (arba bet kuria grupės „Engie“ bendrove). „Electrabel“ (arba bet kuri grupės „Engie“ bendrovė) nedalyvauja ir nedalyvaus rengiant konkurso dokumentus (toliau – išsamūs konkurso dokumentai) po prašymo pateikti informaciją (rezultatų);

b) jei vykstant konkurso procedūrai GEMS joje dalyvautų, net kaip subrangovas arba atlikdamas bet kokį kitą vaidmenį, „Electrabel“ (arba bet kuri grupės „Engie“ bendrovė) ir jos direktoriai ar atstovai negali dalyvauti priimant bet kokį BE-NUC sprendimą ir svarstant pasiūlymą (pvz., priimant sprendimą dėl atrankos ir sprendimą dėl sutarties skyrimo);

c) apskritai „Electrabel“ viduje buvo ir toliau bus nustatomos griežtos su informacija ir etika susijusios skiriamosios ribos tarp asmenų, atsakingų už pasiūlymų teikimą GEMS, ir asmenų, dalyvaujančių BE-NUC valdyme. Tos pačios apsaugos priemonės bus nustatytos tuo atveju, jei po sėkmingo konkurso GEMS galiausiai būtų pasirinktas kaip EVPS partneris;

d) jei GEMS bus pasirinktas EVPS partneris, jam bus taikomos tos pačios pareigos, kaip ir BAŠ ir EVPS sutarties partneriui, taip pat tos pačios rinkos paskatos, kaip ir bet kuriam kitam kandidatui. Visų pirma, kaip EVPS partneris, jis gaus tiek fiksuotą, tiek kintamąjį atlygį, kuris paskatins rinkos sąlygas atitinkantį moduliacijų skaičiaus ir pajamų iš elektros energijos pardavimo optimizavimą. Be to, GEMS veiks kaip šalis pagal tikslius PTDS nurodytus įgaliojimus, nuo kurių jis negali nukrypti. Šiomis apsaugos priemonėmis užtikrinama, kad, laimėjęs EVPS konkursą, GEMS veiktų kaip bet kuris kitas EVPS konkurso dalyvis ir, pagal EVPS struktūrą ir pakeistą atlygio formulę, būtų skatinamas veikti atsižvelgdamas į rinkos signalus.

(161) Jei per konkurso procedūrą tinkamas kandidatas nepaskiriamas ir EVPS nesudaroma laiku, ne vėliau kaip iki 2025 m. gegužės 15 d., kaip atsarginis sprendimas, EVPS paslaugas laikinai teiks GEMS. Šios paslaugos bus teikiamos ribotą laikotarpį laikantis šalių sutartų sąlygų, kad BE-NUC galėtų skirti EVPS surengusi kitą konkurso procedūrą. Jei konkurso procedūra buvo sėkminga, atrinktas kandidatas perims EVPS paslaugų teikimą iš GEMS, kai pasibaigs atitinkamas laikotarpis, per kurį šias paslaugas teikė GEMS. Pakartotinių konkurso procedūrų skaičius neribojamas.

(162) Belgija teigia, kad ši tvarka yra būtina ir tinkama siekiant užtikrinti viešųjų paslaugų tęstinumą (t. y. branduoliniuose blokuose gaminamos elektros energijos pardavimą), tačiau šis sprendimas yra griežtai apribotas laiko atžvilgiu ir iki būtino minimumo.

(163) Galiausiai, Belgija teigia užtikrinsianti, kad BE-NUC griežtai laikytųsi viešųjų pirkimų teisės aktų ir principų. Išsamių konsultacijų procesas suteikia papildomų garantijų, kuriomis užtikrinama, kad paslaugos būtų perkamos taikant konkurencingą, skaidrią, nediskriminacinę ir besąlyginę konkurso procedūrą. Taigi, Belgija mano, kad bet kokios rizikos, kad „Engie“ apribos konkurencines galimybes ir imsis kitų galimų antikonkurencinių veiksmų, išvengiama ir kad priimtos visos priemonės, įskaitant apsaugos priemones, siekiant užtikrinti, kad būtų paskirtas nepriklausomas EVPS partneris. Tik kaip atsarginis sprendimas, šias paslaugas laikinai teiktų GEMS, nes jos yra būtinos ir tinkamos viešųjų paslaugų tęstinumui užtikrinti.

3.3.1.6. Kitos papriemonės

(164) Dar dvi sandorio papriemonės yra „Electrabel“ ir BE-NUC sudaryta administracinių paslaugų sutartis (APS) ir susitarimas, kuriuo nustatoma išlaidų padengimo nuostolių atlyginimo tvarka, jei susitarimas nebūtų sudarytas. Šios papriemonės paaiškintos sprendimo pradėti procedūrą 3.3.10 ir 3.3.11 skirsniuose.

3.3.2. *2 komponentas. Branduolinių įrenginių operatoriaus atsakomybės už ilgalaikį branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro saugojimą ir galutinį šalinimą viršutinė riba*

3.3.2.1. Bendrieji branduolinių atliekų tvarkymo principai

(165) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 121 konstatuojamojoje dalyje, ES radioaktyviosioms atliekoms ir panaudotam branduoliniam kurui taikoma teisinė sistema grindžiama šiais dviem pagrindiniais principais: i) principu „teršėjas moka“ ([84]) ir ii) valstybių narių galutine atsakomybe (įskaitant finansinę atsakomybę) už atsakingą ir saugų panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą (įskaitant šalinimą) ([85]).

(166) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 3.4.2 skirsnyje, pagal esamus Belgijos teisės aktus branduolinių įrenginių operatorius prisiima finansinę (per branduolinių atidėjinių bendrovę „Synatom“ ir kartu su „EDF Belgium“ ir „Luminus“ (toliau – prisidedančios bendrovės) ir veiklos atsakomybę už septynių branduolinių elektrinių eksploatavimo nutraukimą, taip pat už radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro galutinį kondicionavimą ir tvarkymą, taip pat už jų ilgalaikį saugojimą po to, kai jį priėmė ONDRAF/NIRAS, iki jų galutinio šalinimo. Branduolinius atidėjinius, susijusius su panaudotu branduoliniu kuru ir eksploatavimo nutraukimo atliekomis, finansuoja „Electrabel“ ir prisidedančios bendrovės, kurias valdo „Synatom“, o šios veiklos prudencinę priežiūrą vykdo nepriklausoma valdžios institucija – Branduolinių atidėjinių komisija (CPN/CNV). Kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 123–125 konstatuojamosiose dalyse, Belgija teigia, kad „Electrabel“, kaip vienintelė ilgalaikio eksploatavimo blokų operatorė, toliau vykdys tam tikras pareigas pagal i) Europos ir Belgijos teisės aktus ir ii) įgyvendinimo susitarimo sutartinius įsipareigojimus, taip laikydamasi principo „teršėjas moka“.

(167) CPN/CNV ir ONDRAF/NIRAS yra Belgijos priežiūros institucijos:

a) ONDRAF/NIRAS (kas 5 metus) rengia išsamią inventorizacijos ataskaitą apie visus gamintojus, kurių veikloje susidaro radioaktyviųjų atliekų, Belgijoje ir įvertina lėšas atitinkamiems branduoliniams įsipareigojimams valdyti;

b) CPN/CNV (kas 3 metus) peržiūri metodus, naudotus branduoliniams atidėjiniams apskaičiuoti, taip pat jų tinkamumą ir būsimų įsipareigojimų „Synatom“ sąskaitose GDV (metodikos, atskaitos scenarijaus ir kt. auditas).

([84]) 2011 m. liepos 19 d. Tarybos direktyvos 2011/70/Euratomas, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo Bendrijos sistema, (OL L 199, 2011 8 2, p. 48), 4 straipsnio 3 dalies e punktas, kuriame reikalaujama, kad „*panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo išlaidas padengia tie subjektai, dėl kurių veiklos tos medžiagos susidarė*“.

([85]) Direktyvos 2011/70/Euratomas 4 straipsnio 1 dalis ir 9 straipsnis.

(168) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 129 konstatuojamojoje dalyje ir 4 lentelėje, remiantis 2023 m. liepos mėn. paskutine kas trejus metus atliekama CPN/CNV peržiūra, dabartinė bendra atidėjinių, susijusių su branduolinės energetikos įsipareigojimais, suma yra 18 225 mln. EUR ir ją sudaro atidėjiniai išmontavimo veiklai (8 122 mln. EUR), panaudoto branduolinio kuro tvarkymui (9 070 mln. EUR) ir eksploatavimo atliekoms (1 033 mln. EUR) ([86]).

3.3.2.2. Susitarimas dėl atliekų viršutinės ribos

(169) Vykstant deryboms dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto, „Engie“ ir Belgijos valstybė susitarė dėl radioaktyviųjų atliekų, susidarančių gaminant branduolinę elektros energiją, gamintojų ilgalaikės atsakomybės viršutinės ribos (toliau – susitarimas dėl atliekų viršutinės ribos), kad būtų sumažintas neapibrėžtumas šiuo klausimu (žr. sprendimo pradėti procedūrą 3.4.3 skirsnį). Susitarime dėl atliekų viršutinės ribos numatytas finansinių įsipareigojimų, susijusių su visų septynių Belgijos branduolinių blokų galutinai kondicionuotų radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro gamyba, laikymu ar nuosavybe, perleidimas iš branduolinių įrenginių operatorės („Electrabel“) Belgijos valstybei, laikantis atitinkamų sutartinių perleidimo kriterijų, sumokant vienkartinę sumą ([87]).

(170) Ši vienkartinė suma nustatyta kiekvienai branduolinių atliekų kategorijai. Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 131 konstatuojamojoje dalyje, radioaktyviąsias branduolines atliekas galima suskirstyti į tris kategorijas, atsižvelgiant į ONDRAF/NIRAS parengtą senąją radiologinę klasifikaciją ir laikantis Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) klasifikacijos: A kategorijos atliekos – trumpaamžės atliekos, kurių radioaktyvumas mažas arba vidutinis; B kategorijos atliekos – ilgaamžės atliekos, kurių radioaktyvumas mažas arba vidutinis, ir C kategorijos atliekos – trumpaamžės ir ilgaamžės atliekos, kurių radioaktyvumas didelis, arba panaudotas branduolinis kuras.

(171) 13 lentelėje parodytas esamų 18 225 mln. EUR atidėjinių paskirstymas „Electrabel“ (8 410 mln. EUR) ir Belgijos vyriausybei (9 815 mln. EUR) pagal susitarimą dėl atliekų viršutinės ribos, taip pat paskirstymas pagal atliekų kategoriją.

13 lentelė

Išsamus susitarimo dėl atliekų viršutinės ribos aprašymas

Suma (mln. EUR)	Belgijos valstybės atsakomybė (po perleidimo)				„Engie“ atsakomybė	Atidėjiniai (2022 m.)
	A kat.	B kat.	C kat.	Iš viso		
Bazinių išlaidų įvertis *(be nenumatytų atvejų)*	1 465	496	4 797	6 758	7 171	13 929
Nenumatyti atvejai	145	179	2 732	3 056	1 240	4 296
Bazinė suma	**1 611**	**675**	**7 528**	**9 815**	**8 410**	**18 225**
Rizikos priedas	1 889	325	2 972	5 185		5 185
Apribota suma	**3 500**	**1 000**	**10 500**	**15 000**	**8 410**	**23 411**

Šaltinis: Belgijos valdžios institucijų atsakymas į 2024 m. spalio 1 d. Komisijos prašymą pateikti informaciją.

([86]) Eksploatavimo atliekoms skirtų atidėjinių auditą atlieka „Engie“ išorės auditoriai („Deloitte“), atlikdami metinę audito peržiūrą.

([87]) Šiame sprendime susitarimas dėl atliekų viršutinės ribos reiškia radioaktyviųjų atliekų, susidarančių gaminant branduolinę elektros energiją, gamintojų ilgalaikės atsakomybės viršutinę ribą, o sandoris dėl atliekų – visų 2 komponento papriemonių derinį, t. y. taip pat susitarimą dėl išmontavimo ir eksploatavimo nutraukimo ir kt.

(172) Susitarimo dėl atliekų viršutinės ribos principai nebuvo pakeisti ir yra aprašyti sprendimo pradėti procedūrą 133 konstatuojamojoje dalyje. Juos galima apibendrinti taip:

a) apribotos sumos: kiekvienai sutartimi nustatytus perleidimo kriterijus atitinkančių radioaktyviųjų atliekų kategorijai nustatyta vienkartinė išmoka, įskaitant rizikos priedą, 2022 m. gruodžio 31 d. indeksuota 3 % per metus, kurios bendra suma yra 15 mlrd. EUR (3,5 mlrd. EUR A kategorijai, 1 mlrd. EUR B kategorijai ir 10,5 mlrd. EUR C kategorijai, žr. 13 lentelę). Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 134 ir 135 konstatuojamosiose dalyse ir kaip parodyta 13 lentelėje, Belgija teigia, kad:

— kiekiai, kuriais grindžiamos apribotos sumos, grindžiami atliekų duomenimis, kurie buvo naudojami 2022 m. CPN/CNV peržiūrint branduolinius atidėjinius ir ONDRAF/NIRAS bei branduolinių įrenginių operatoriaus sektoriaus atskaitos scenarijų, (kurie šiuo metu yra geriausias septynių branduolinių elektrinių kondicionuotų branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro kiekio, susidariusio (ir susidarysiančio) septyniose branduolinėse elektrinėse pagal ne ilgalaikio eksploatavimo scenarijų, įvertis),

— apribotų sumų vertė yra rizikos priedo taikymo esamiems branduoliniams atidėjiniams rezultatas;

b) kiekio kreditai: apribota (vienkartinė) suma pagal atliekų kategoriją atitinka kiekio kreditą už iš anksto nustatytus kiekius ir tai skatina branduolinių įrenginių operatorių kuo labiau sumažinti branduolinių atliekų susidarymą;

c) kiekio koregavimo mokesčiai: kai atliekų kategorijos kiekio kreditas yra visiškai išnaudotas, už kiekvieną reikalingą papildomą kiekio kreditą turi būti sumokama papildoma suma. Sumos nustatomos kaip i) atliekų kategorijos apribotos sumos, padalytos iš tos kategorijos kiekio kreditų skaičiaus, ir ii) vieno papildomo kiekio kredito ribinių sąnaudų aritmetinis vidurkis;

d) sutartinio perleidimo kriterijai (SPK): kiekvienai branduolinių atliekų pakuočių rūšiai nustatyti sutartiniai perleidimo kriterijai, t. y. kriterijai, kuriuos turi atitikti kiekviena atliekų pakuotė ir panaudotas branduolinis kuras, kad finansinė atsakomybė būtų perleista viešajam subjektui „Hedera“ (žr. 178 konstatuojamąją dalį). Atsakomybė (ir susijusios išlaidos) už radioaktyviųjų atliekų atitikties SPK užtikrinimą tenka branduolinių įrenginių operatoriui.

(173) Kaip minėta 107 konstatuojamosios dalies a punkte ir išsamiai paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 3.4.5.1 ir 3.4.5.2 skirsniuose, 15 mlrd. EUR apribotų sumų nustatymas grindžiamas dabartine branduolinių įrenginių operatoriaus branduolinių atidėjinių suma (bazine suma) ir rizikos priedu. Belgija paaiškino, kad į bazinę sumą jau įtraukti skirtumai, susiję su nenumatytais, neapibrėžtais atvejais ir kita rizika, kuri gali kilti dėl išmontavimo, radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymo. Nuostatos dėl apribotų sumų mokėjimo paaiškintos sprendimo pradėti procedūrą 3.4.5.3 skirsnyje ir nebuvo keičiamos.

(174) Belgija paaiškino, kad į Belgijos valstybei perleistinas apribotas sumas jau įtraukti visi ankstesni ir numatomi būsimi su branduolinėmis atliekomis susiję įsipareigojimai (iki pradinės teisės aktuose nustatytos visų Belgijos branduolinių elektrinių eksploatavimo pabaigos datos 2025 m.). Todėl nustatant apribotas sumas jau atsižvelgiama į visas branduolines atliekas ir panaudotą branduolinį kurą, kurie susidaro arba susidarys Belgijos elektrinėse per teisės aktuose nustatytą jų eksploatavimo laikotarpį.

(175) Belgija taip pat aiškina, kad faktinis atliekų kiekis bus žinomas tik tada, kai atliekos bus kondicionuotos ir fiziškai perleistos Belgijos valstybei. Taigi, vienkartinė 15 mlrd. EUR suma padengia tik iš anksto nustatytą atitinkamų atliekų kiekį (kiekio kreditus), dėl kurio susitarta įgyvendinimo susitarime. Jei faktinis atitinkamų susidariusių atliekų kiekis bus didesnis už kiekio kreditus, „Engie“ už kiekvieną papildomą kiekio kreditą mokės kiekio koregavimo mokestį (žr. sprendimo pradėti procedūrą 133 konstatuojamąją dalį).

(176) Be to, BE-NUC ir „Luminus“ kiekvienam papildomam atliekų kiekiui finansuos visas atliekas (toliau – ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekos) ir panaudotą branduolinį kurą (toliau – ilgalaikio eksploatavimo blokų panaudotas branduolinis kuras), susidariusius pratęsus ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmę. Už kiekvieną papildomą ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų ir ilgalaikio eksploatavimo blokų panaudoto branduolinio kuro kiekį reikės atlikti du mokėjimus:

a) ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekos: ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų išlaidos, kaip apibrėžta ETP sutartyje, apima dviejų rūšių išlaidas:

— ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų tvarkymo išlaidų, mokėtinų bendrovei „Electrabel“ už ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo atliekų tvarkymą, apdorojimą ir kondicionavimą (toliau – ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų tvarkymo paslaugos), apmokėjimą, siekiant paruošti ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų pakuotę,

— ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų kiekio koregavimo mokesčiai, kuriais padengiamos išlaidos, patirtos perleidus su branduolinėmis atliekomis susijusius įsipareigojimus viešajam subjektui „Hedera“ ([88]);

b) ilgalaikio eksploatavimo blokų panaudoto branduolinio kuro tvarkymo paslaugos: panaudoto branduolinio kuro baigiamojo apdorojimo išlaidos bus apmokamos remiantis indeksuotu mokesčiu už bet kokį papildomą panaudotą branduolinį kurą, susidariusį įgyvendinant ilgalaikio eksploatavimo projektą ([89]).

(177) Belgija taip pat aiškina, kad pasirašymo finansiniame modelyje atsižvelgiama į ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų ir ilgalaikio eksploatavimo blokų panaudoto kuro tvarkymo arba baigiamojo apdorojimo išlaidas, kurios, kaip apskaičiuota, sudaro apie 0,9 mln. EUR vienam įrenginiui (2022 m. vertėmis), iš kurių maždaug 0,3 mln. EUR vienam įrenginiui skiriama saugojimui vietoje ir maždaug 0,6 mln. EUR vienam įrenginiui – su panaudotu branduoliniu kuru susijusiam ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų kiekio koregavimo mokesčiui.

(178) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 3.4.4 skirsnyje, Belgija įsteigė naują *sui generis* viešąją įstaigą „Hedera“, kurios vaidmuo yra dvejopas:

a) valdyti ir užtikrinti turtą, skirtą Belgijos valstybės ilgalaikiams įsipareigojimams, susijusiems su branduolinėmis atliekomis ir panaudotu branduoliniu kuru, finansuoti, ir

b) stebėti ir kontroliuoti perleistų branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų valdymo išlaidas, nepriklausomai valdžios institucijai (CPN/CNV) vykdant kontrolę.

(179) Viešojo subjekto „Hedera“ gautos atliekų viršutinės ribos sumos turi būti užtikrintos ir investuojamos, kad būtų gauta reikiama grąža perleistų atliekų tvarkymo išlaidoms padengti suėjus terminui. „Hedera“ yra atskirtasis fondas, kurio priežiūrinę kontrolę vykdo CPN/CNV – speciali nacionalinė įstaiga, atliekanti labai svarbų vaidmenį užtikrinant ir garantuojant tinkamą lėšų valdymą, kontrolę ir naudojimą ([90]). Tai atspindi dvejopas „Hedera“ vaidmuo, t. y. užtikrinti, kad: i) gautos sumos būtų užtikrintos ir iš jų būtų gaunama reikiama grąža ([91]) ir ii) atliekų

([88]) Tokie indeksuoti ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų kiekio koregavimo mokesčiai bendrovei „Electrabel“ mokėtini iš karto, kai tik bus paruošta ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų pakuotė arba dėl jos paruošimo bus priimtas tvirtas sprendimas. Toks mokestis bus naudojamas ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų saugojimui finansuoti. Kiekvienos atliekų kategorijos ilgalaikio eksploatavimo blokų atliekų koregavimo mokestis jau numatytas „Phoenix“ įstatymo 16–18 straipsniuose.

([89]) Šį mokestį sudaro: i) visos saugojimo vietoje išlaidos, kurias „Electrabel“ patirtų iki 2050 m. prieš perleisdama objektą Belgijos valstybei, ir ii) visos išlaidos, susijusios su ONDRAF/NIRAS po perleidimo, mokėtinos viešajam subjektui „Hedera“. Saugojimo vietoje išlaidos jau apskaičiuotos vienam įrenginiui, o panaudoto branduolinio kuro kiekio koregavimo mokestis yra nustatytas ir numatytas „Phoenix“ įstatymo 16–18 straipsniuose.

([90]) 2006 m. spalio 24 d. Komisijos rekomendacijos 2006/851/Euratomas dėl branduolinių įrenginių eksploatavimui nutraukti, panaudotam kurui ir radioaktyviosioms atliekoms tvarkyti skirtų finansinių išteklių valdymo ir Jungtinės panaudoto kuro tvarkymo saugos ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo saugos konvencijos taikymas.

([91]) Siekiant užtikrinti, kad vienkartinė suma ilgainiui būtų pakankamai didinama, viešojoje įstaigoje „Hedera“ įsteigiamas investicijų komitetas (kurį sudaro trys nepriklausomi finansų ekspertai, SPF ekonomikos klausimų valdymo komiteto pirmininkas, „Hedera“ investicijų pareigūnas, Belgijos skolų agentūros atstovas ir SPFIM atstovas), kad jis konsultuotų „Hedera“ valdymo komitetą, be kita ko, investicijų strategijos ir rizikos valdymo klausimais.

ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymo bei perleistų įsipareigojimų išlaidos būtų pakankamai kontroliuojamos ([92]). Be to, finansiniai ištekliai turės būti pakankamai atskirti nuo Belgijos valstybės bendrojo biudžeto (kaip numatyta „Hedera“ įstatyme), kad jie būtų naudojami tik ilgalaikio saugojimo ir galutinio saugojimo išlaidoms padengti ir nebūtų naudojami kitiems tikslams arba bet kokiam būsimam biudžeto deficitui padengti.

(180) Belgija teigia, kad į susitarimą dėl atliekų viršutinės ribos įtrauktos ir kartu taikomos kitos rizikos mažinimo priemonės, įskaitant:

a) griežtų sutartinio perleidimo kriterijų (SPK) įtraukimą: Su branduolinėmis atliekomis susijusių įsipareigojimų perleidimas priklauso nuo to, ar tenkinami SPK. Su atliekų viršutine riba susijusi vienkartinė išmoka mokama prieš faktiškai ateityje perleidžiant branduolinių atliekų pakuotes Belgijos valstybei ir priklauso nuo to, ar branduolinių įrenginių operatorius laikosi SPK. Tai reiškia, kad branduolinių įrenginių operatorius išlieka atsakingas už visas branduolinių atliekų išlaidas, susijusias su SPK nesilaikymu;

b) SPK nustatyti A, B ir C kategorijų atliekų srauto lygmeniu: nors kiekio kreditai nustatomi kiekvienai atliekų kategorijai, SPK laikymasis užtikrinamas atliekų srauto lygmeniu. Tai riboja Belgijos valstybės riziką ateityje valdyti nenumatytus atliekų srautus ir kartu suteikia tikrumo branduolinių įrenginių operatoriui ateinančiais dešimtmečiais;

c) X kategorijos atliekas: kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 69 išnašoje, siekiant dar labiau apsaugoti Belgijos valstybę nuo nenumatytų atliekų srautų, kurių gali atsirasti nutraukiant branduolinių reaktorių eksploatavimą, sandoryje dėl atliekų taip pat numatytas mechanizmas, skirtas visoms branduolinėms atliekoms, kurios nebuvo nustatytos 2022 m. gruodžio 31 d., tvarkyti. Šios atliekos vadinamos X kategorijos atliekomis. Numatytas mechanizmas, pagal kurį, susitarus dėl finansinių ir techninių perleidimo sąlygų, būtų galima perleisti X kategorijos atliekas;

d) nacionalinių subjektų žinių išsaugojimą ir gebėjimų stiprinimą: branduolinių įrenginių operatoriaus žinių perdavimas Belgijos branduolinių atliekų tvarkymo agentūrai (ONDRAF/NIRAS) yra svarbus į sandorį dėl atliekų įtrauktas dalykas. Vienas iš Belgijos valstybės prioritetų – surinkti ir išsaugoti branduolinių įrenginių operatoriaus žinias prieš jam galutinai nutraukiant elektros energijos gamybą 2035 m. ir SF2 veiklą 2050 m. ([93]) Perleidžiant ankstesnių laikotarpių atliekas perleidžiama visa turima informacija apie jau paruoštas atliekų pakuotes ir visa su jų paruošimu susijusi informacija, įskaitant technines ataskaitas, techninius brėžinius ir kompiuteriniams skaičiavimams naudojamus modelius, bet jais neapsiribojant. Susitarta, kad ONDRAF/NIRAS ir operatorius jau turės susitarti dėl tokio perleidimo tvarkos uždarymo metu. Dalijimasis praktine patirtimi ir ONDRAF/NIRAS darbuotojų mokymas laikomas bendru tikslu, kad branduolinių įrenginių operatorius ir Belgijos valstybė saugiai ir ilgą laiką valdytų branduolines atliekas ir panaudotą branduolinį kurą. Ilgalaikis branduolinės srities žinių išsaugojimas ir nacionalinių subjektų gebėjimų stiprinimas padės užtikrinti, kad ilgalaikio branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymo išlaidos atitiktų sandoryje dėl atliekų padarytas prielaidas;

([92]) Kas penkerius metus ONDRAF/NIRAS turi pateikti viešajam subjektui „Hedera“ tvirtinti planą, kuriame nurodytos paslaugos, už kurias „Hedera“ prisiėmė finansinę atsakomybę, ištekliai ir investicijos, kurių jai reikia, kad galėtų įgyvendinti šį planą, kartu su pridedamais išlaidų skaičiavimais. „Hedera“ įvertina planą, prašo CPN/CNV pateikti rekomendacijas ir patvirtina 5 metų planą (arba jo nepatvirtina). Kiekvienais metais (tokio penkerių metų plano galiojimo laikotarpiu) ONDRAF/NIRAS pateikia „Hedera“ tvirtinti kitų kalendorinių metų išsamų metinį planą. „Hedera“, vėlgi gavusi CPN/CNV rekomendaciją, patvirtina planą. Be to, „Hedera“ apmokės jai ONDRAF/NIRAS pateiktas sąskaitas faktūras tik šiomis sąlygomis: i) prašomos sumos atitinka taikytiną penkerių metų planą ir išsamų metinį planą, ii) prašomos sumos yra pagrįstos faktiniais veiklos rezultatais ir iii) prašomos sumos yra susijusios su faktinėmis vykdomos veiklos išlaidomis.

([93]) Kaip reikalaujama pagal Direktyvą 2011/70/Euratomas. Pagal šią direktyvą reikalaujama, kad valstybės narės planuotų švietimą ir mokymą, taip pat mokslinių tyrimų ir plėtros veiklą, kad būtų patenkinti nacionalinės panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo programos poreikiai, siekiant įgyti, išlaikyti ir toliau plėtoti būtinas ekspertines žinias ir įgūdžius ir taip sudaryti sąlygas saugiam ir patikimam ilgalaikiam branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymui.

e) perleistų lėšų prudencinę priežiūrą: apribotų sumų mokėjimas yra vienkartinis mokėjimas, kuriuo turėtų būti padengti visi perleisti branduoliniai įsipareigojimai iki galutinės branduolinių atliekų saugyklos Belgijoje uždarymo po 2100 m. Taigi, siekiant užtikrinti finansinių išteklių, kurių reikia visiems atitinkamiems finansiniams įsipareigojimams įvykdyti, buvimą, prieinamumą ir pakankamumą, svarbu kontroliuoti išlaidas ir perleistos sumos investicijų grąžą. Šiuo atžvilgiu Belgijos valstybė laikėsi CPN/CNV nuomonės, grindžiamos Komisijos rekomendacija 2006/851/Euratomas (žr. 93 išnašą):

— viešasis fondas, valdantis branduolinių atliekų atidėjinius, „Hedera“ yra nepriklausoma viešoji įstaiga, tiesiogiai atskaitinga Belgijos parlamentui, užtikrinanti skaidrumą ir nepriklausomumą,

— „Hedera“ finansiniai ištekliai yra rezervuoti: jie gali būti naudojami tik tuo tikslu, kuriuo jie buvo sukurti ir valdomi, (žr. 179 konstatuojamąją dalį),

— „Hedera“ biudžeto planavimą kontroliuoja ir prižiūri CPN/CNV,

— „Hedera“ vykdo diversifikuotą ir rizikos vengimu grindžiamą investicijų politiką, kuria užtikrinama teigiama grąža per ilgą laikotarpį,

— „Hedera“ pateikia savo išlaidų apskaičiavimą CPN/CNV, siekdama užtikrinti, kad ONDRAF/NIRAS galėtų laiku skirti pakankamai finansinių išteklių;

f) neapribotų branduolinių įsipareigojimų saugumo priemonių rinkinį: žr. 3.3.2.4 skirsnį.

(181) Kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 172 konstatuojamojoje dalyje, Belgija pripažįsta, kad susitarimas dėl branduolinių atliekų daro teigiamą poveikį branduolinių įrenginių operatoriaus rizikos profiliui, nes didelė jo branduolinės veiklos įsipareigojimų dalis bus padengta iš apribotų sumų, ir kad šis kitoks rizikos profilis pateisina ir reikalauja peržiūrėti priemonių rinkinį, kad būtų užtikrinta branduolinių įrenginių operatoriaus finansinės padėties sauga ir priežiūra: vienkartinis 15 mlrd. EUR mokėjimas įstaigai „Hedera“ pateisina ne Europoje esančio „Electrabel“ turto perdavimą (ir kartu vykdomą CPN/CNV stebėseną). „Engie“, kaip „Electrabel“ patronuojančioji įmonė, užtikrins, kad sudarant Belgijos valstybės ir „Electrabel“ susitarimą bendrovėje „Electrabel“ liktų ne mažiau kaip 4 mlrd. EUR vertės turto (nuosavo kapitalo vertė 2023 m. birželio 30 d.). Be to, bendrovė „Engie“ paprašius nedelsiant suteikia neribotą ir neatšaukiamą patronuojančiosios įmonės garantiją i) bendrovės „Electrabel“ eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimams (kurie taip pat apima riziką, kad atidėjinių vertė bus nepakankama), ii) kiekio rizikai iki viršutinės ribos ir iii) iš bendrovės „Synatom“ gaunamų (esamų ar būsimų) paskolų grąžinimui.

(182) Belgija mano, kad perleisti įsipareigojimai, susiję su branduolinėmis atliekomis, ir papildomi eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimai, susiję su ilgalaikio eksploatavimo projektu, nesuteikia ekonominio pranašumo bendrovei „Electrabel“ ir prisidedančioms bendrovėms, atsižvelgiant į tai, kad jie tinkamai atspindi vėlesnių valstybės perimtų išlaidų svyravimų riziką ir kad rizikos perleidimo struktūra yra tokia, kad privatus investuotojas būtų sutikęs ją prisiimti.

3.3.2.3. Papildomi su diskonto veiksniu ir rizikos priedu susiję pagrindimai

3.3.2.3.1. Diskonto veiksnys

(183) Belgija teigia, kad branduoliniai atidėjiniai, kurias branduolinių įrenginių operatorius / „Synatom“ surinko prieš sudarant susitarimą dėl atliekų viršutinės ribos, buvo apskaičiuoti taikant 2,5 % diskonto veiksnį išmontavimo veiklai (įskaitant išmontavimo atliekas) ir 3 % diskonto veiksnį visai veiklai, susijusiai su panaudotu branduoliniu kuru, (kaip nusprendė CPN/CNV per kas trejus metus atliekamą peržiūrą 2022 m. pabaigoje).

(184) Belgija aiškina, kad dviejų skirtingų diskonto normų naudojimas atidėjiniams apskaičiuoti (išmontavimo įsipareigojimai, palyginti su panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimais) yra pagrįstas trukmės skirtumu ir atspindi pinigų laiko vertę ([94]).

([94]) Atidėjiniai išmontavimui diskontuojami taikant 2,5 % diskonto normą dėl jų trumpesnio laikotarpio (11,4 metų trukmė). Priešingai, atidėjiniams panaudotam branduoliniam kurui taikoma didesnė 3 % diskonto norma, siekiant atsižvelgti į ilgesnį laikotarpį (30 metų trukmė).

(185) Kaip pažymėta 198 konstatuojamojoje dalyje, susitarimas dėl atliekų viršutinės ribos apima tik perleistų branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų perleidimą Belgijos valstybei, o eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimai tenka branduolinių įrenginių operatoriui (išskyrus dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto kilusią disinergiją, žr. 199 konstatuojamąją dalį). Taigi, Belgija teigia, kad apskaičiuojant dabartinę perleistų branduolinių atliekų ir panaudoto kuro įsipareigojimų vertę buvo išlaikytas vienas 3 % diskonto veiksnys (1 % realioji norma + 2 % infliacija), siekiant atsižvelgti į tai, kad branduolinių atliekų ir panaudoto kuro įsipareigojimai trunka ilgiau nei eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimai (žr. sprendimo pradėti procedūrą 148 konstatuojamąją dalį).

(186) Belgija paprašė CPN/CNV rekomendacijų dėl tinkamiausio diskonto veiksnio, naudotino apskaičiuojant atliekų viršutinę ribą ([95]). Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 149 konstatuojamojoje dalyje, CPN/CNV pasiūlė pakoreguoti diskonto veiksnį, taikomą branduolinių atliekų / eksploatavimo nutraukimo ir panaudoto kuro įsipareigojimams, taikant dviejų etapų metodą, kurį sudaro diskonto veiksnys, pagrįstas 3,17 % faktine 30 metų OLO norma pirmaisiais 30 metų, ir 2,17 % diskonto veiksnys, pagrįstas įverčiu, apskaičiuotu remiantis nerizikingos normos OLO norma kitu 30 metų laikotarpiu.

(187) Belgija primena, kad derybų laikotarpis buvo ilgas (1,5 metų) ir kad vieno 3 % diskonto veiksnio pasirinkimas buvo pagrįstas poreikiu užtikrinti tam tikrą nuolaidų veiksnio, naudojamo derybose su „Engie“, nuspėjamumą. Mat diskonto veiksnys daro tiesioginį poveikį pervestinos vienkartinės sumos apskaičiavimui. Belgija aiškina, kad metodika, kurią CPN/CNV naudojo savo 2023 m. rekomendacijoje, vėliau buvo naudojama kartu su Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos (EIOPA) ([96]) galutine išankstinių sandorių palūkanų norma (angl. *Ultimate Forward Rate*, UFR), kaip *ex post* patvirtinimu, kad 3 % diskonto veiksnys buvo apdairi ilgalaikė norma.

(188) Pirma, Belgija paprašė nepriklausomo konsultanto apskaičiuoti vieną diskonto veiksnį, lygiavertį CPN/CNV dvipakopiam metodui, naudojant CPN/CNV pasiūlytas nerizikingas normas, taip pat įvairius kitus OLO normos duomenis ([97]). Iš analizės matyti, kad CPN/CNV pasiūlytam metodui ypač svarbu, kuris laikotarpis naudojamas skaičiavimams. Pavyzdžiui, taikant dvipakopį metodą gaunamas lygiavertis 2,8 % diskonto veiksnys, naudojant CPN/CNV pasiūlytas nerizikingas normas, lygiavertė 3,1 % norma taikant CPN/CNV metodiką su sprendimo pradėti procedūrą metu turimais OLO normos duomenimis, ir lygiavertė 3,2 % norma įgyvendinimo susitarimo pasirašymo metu. Kaip parodyta 14 lentelėje, taikant CPN/CNV siūlomą dvipakopį metodą gaunamos dvi lygiavertės diskonto normos su 40 bazinių punktų skirtumu, atsižvelgiant į du skirtingus laikotarpius, kurie skiriasi tik 9 mėnesiais.

(189) Antra, iš 14 lentelės taip pat matyti palyginimas su EIOPA pateikta UFR, nes EIOPA nuoroda taip pat buvo naudojama Vokietijos precedentinėje byloje (SA.45296 ([98])), kurioje buvo nustatyta, kad 4,58 % diskonto veiksnys yra proporcingas.

([95]) 2023 m. kovo 7 d. CPN/CNV rekomendacija energetikos ministrui, p. 4–6 („*Advies van de Commissie voor Nucleaire Voorzieningen aan de Minister van Energie betreffende de overdracht van de financiële verantwoordelijkheid van ENGIE aan de Belgische staat van het beheer van het radioactief afval en de verbruikte splijtstof van de zeven Belgische kerncentrales*“).

([96]) EIOPA kiekvieną mėnesį skelbia nerizikingų palūkanų normų struktūrą pagal terminą. Ją naudoja EEE veikiančios draudimo bendrovės savo įsipareigojimams pagal „Mokumas II“ reglamentavimo sistemą įvertinti. EIOPA kreivė yra EEE šalių nerizikingos palūkanų normos, taikomos terminams iki 150 metų, pajamingumo kreivė. Iki 20 metų termino palūkanų normos apskaičiuojamos pagal apsikeitimo sandorių palūkanų normas (t. y. fiksuotąsias palūkanų normas, kurias taikant rinkos dalyviai noriai keistų kintamosios palūkanų normos įsipareigojimus). Ilgesnio termino palūkanų normos ekstrapoliuojamos ir sulyginamos su galutine išankstinių sandorių palūkanų norma (UFR) labai ilgu laikotarpiu.

([97]) Žr. 2024 m. lapkričio 28 d. „Compass Lexecon“ parengtą pranešimą „*Response to the EC concerns on discount rate – 281124*“.

([98]) 2017 m. birželio 16 d. Komisijos sprendimas SA.45296 (2017/N), Vokietija, Radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro perleidimas Vokietijoje (OL C 254, 2017 8 4, p. 1).

14 lentelė

Lygiavertė CPN norma ir EIOPA normos raida po 2023 m. kovo mėn. pateiktos CPN rekomendacijos

	CPN/CNV rekomendacija 2023 m. kovo 7 d.	Pasirašymas 2023 m. gruodžio 13 d.	Pranešimas 2024 m. birželio 21 d.	Sprendimas pradėti procedūrą 2024 m. liepos 22 d.
CPN/CNV ekvivalentinė norma	2,82 %	3,23 %	3,04 %	3,08 %
UFR	3,45 %	3,45 %	3,30 %	3,30 %

Šaltinis: „Compass Lexecon“ analizė, pagrįsta Invest.com duomenimis.

(190) Kaip matyti iš 14 lentelės, išlaikytas 3 % diskonto veiksnys yra tarp

a) CPN/CNV pasiūlymo, kai buvo pateikta CPN rekomendacija energetikos ministrui (2023 m. kovo 7 d.), laikomo apatine riba, ir

b) UFR, laikomos optimistiškesne norma ([99]).

(191) Be to, 3 % norma atrodo konservatyvesnė nei CPN/CNV pasiūlymas ir UFR susitarimo pasirašymo metu ir vėliau.

(192) Belgija taip pat teigia, kad realusis 1 % diskonto veiksnys atrodo konservatyvus, palyginti su grąžos norma, kurios „Hedera“ gali tikėtis taikydama tinkamą apdairų turto ir įsipareigojimų valdymo metodą. Kaip lyginamąjį pavyzdį, Belgija nurodo specialų EDF turto portfelį, kad būtų užtikrintas saugus jos ilgalaikių branduolinių įsipareigojimų finansavimas, aprašytas 2023 m. EDF universaliame registracijos dokumente ([100]). Šis portfelis valdomas taikant turto ir įsipareigojimų metodą ir jį sudaro diversifikuoto turto portfelis, panašus į „Hedera“ valdomo hipotetinio portfelio aprašymą, todėl galima pagrįstai tikėtis panašios grąžos.

(193) Galiausiai, Belgija, apskaičiuodama atliekų viršutinę ribą, daro prielaidą, kad pastovus infliacijos lygis yra 2 %, o tai yra aiškus ilgalaikis siektinas Europos Centrinio Banko (ECB) infliacijos lygis. ECB mano, kad vartotojų kainų indeksas (VKI) yra tinkamas infliacijos matas. Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 150 konstatuojamosios dalies b punkte, CPN/CNV išreiškė susirūpinimą, kad faktinė branduolinės energetikos objektų statybos sąnaudų infliacija (remiantis ABEX indeksu) gali būti didesnė už VKI infliaciją. Belgija teigia, kad ECB 2 % tikslinis infliacijos lygis yra teisingas infliacijos pakaitinis rodiklis apskaičiuojant atliekų viršutinę ribą dėl šių priežasčių:

a) pirma, Belgija teigia, kad ABEX indeksas apima namų ir gyvenamųjų pastatų statybos Belgijoje išlaidas, todėl, atsižvelgiant į esminius branduolinio projekto ir namų statybos skirtumus, yra tik silpnas branduolinės energetikos objektų statybos išlaidų pakaitinis rodiklis. Be to, Belgija priduria, kad būsimų branduolinių įrenginių išlaidų didėjimo rizika, susijusi su branduolinių atliekų tvarkymu, yra vienas iš ONDRAF/NIRAS sektoriaus scenarijaus nenumatytų atvejų, taigi ji įtraukiama į bazinę sumą;

b) antra, Belgija teigia, kad ankstesnė ABEX indekso raida iš esmės nesiskiria nuo infliacijos, matuojamos pagal VKI indeksą, ir kad šių dviejų normų skirtumus lemia įvairūs veiksniai, kaip antai energijos ir žaliavų sąnaudos, darbo sąnaudos ir statybos paklausa. Belgija teigia, kad šie skirtumai yra susiję su kontekstu ir nėra struktūrinio pobūdžio.

(194) Dėl pirmiau nurodytų priežasčių Belgija mano, kad 3 % diskonto veiksnys yra tinkama ir konservatyvi ilgalaikių įsipareigojimų diskontavimo norma.

([99]) Pagal EIOPA metodą rinkos sąlygos sudaromos tik trumpiems terminams (iki 20 metų). Jei terminas ilgesnis, metodika grindžiama ne apsikeitimo sandorių palūkanų normomis, o ankstesnių laikotarpių vidurkiais, kurie nebūtinai atspindi dabartinę ekonominę tikrovę, todėl ilgesnio laikotarpio įsipareigojimai gali būti gerokai nepakankamai įvertinti. Taigi, UFR yra labai ilgalaikės nerizikingos nominaliosios normos rodiklis, tinkamas pensijų fondams. Tačiau, atsižvelgiant į branduolinių įsipareigojimų trukmę ir į tai, kad šiems įsipareigojimams padengti mokamas pradinis priedas nelaukiant papildomų įmokų (kitaip nei pensijų fondų atveju), tai nebūtinai yra svarbu šioje byloje.

([100]) 2023 m. universaliame registracijos dokumente (p. 354) EDF pažymi, kad numatoma šio portfelio grąžos norma per ateinančius 20 metų yra didesnė nei 4,5 % norma, kurią EDF taiko diskontuodama savo branduolinius įsipareigojimus, t. y. 1,5 procentinio punkto didesnė už Belgijos išlaikytą diskonto normą.

3.3.2.3.2. Rizikos priedas

(195) Kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 153 konstatuojamojoje dalyje, Belgija teigia, kad prie 9 815 mln. EUR bazinės sumos pridėtas didelis papildomas 5 185 mln. EUR rizikos priedas likusiems neapibrėžtiems atvejams. Kaip nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 154 konstatuojamojoje dalyje, rizikos priedas grindžiamas ONDRAF/NIRAS techniniu pranešimu ([101]), kuriame analizuojamas neapibrėžtumas ir rizika, susiję su finansinės atsakomybės už septynių Belgijos branduolinių elektrinių radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto kuro tvarkymą perleidimu Belgijos valstybei, (žr. sprendimo pradėti procedūrą 80 išnašą). Kaip nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 156 konstatuojamojoje dalyje, Belgija teigia, kad 52,83 % rizikos priedas yra tinkamas ir viršija 35,47 % rizikos priedą, taikomą Vokietijos byloje (SA.45296 (žr. 101 išnašą)).

(196) Be paaiškinimų dėl rizikos priedo, išdėstytų sprendimo pradėti procedūrą 154 konstatuojamojoje dalyje, Belgija per oficialų tyrimą išsamiau paaiškino, kaip rizikos priedas buvo apskaičiuotas remiantis ONDRAF/NIRAS techniniu pranešimu. 14 lentelėje pateikiami išsamūs paaiškinimai ir rizikos priedo sudėtis, dėl kurių atitinkamai nustatyta 5 033 mln. EUR ir 5 133 mln. EUR apatinė ir viršutinė ribos. Vykstant deryboms dėl susitarimo dėl atliekų viršutinės ribos, nustatytas šiek tiek didesnis rizikos priedas – 5 185 mln. EUR, kad būtų galima gauti 15 mlrd. EUR vienkartinę išmoką (žr. 13 lentelę).

15 lentelė

Išsami rizikos priedo sudėtis ir apskaičiavimas

Rizikos priedo komponentai (sumos mln. EUR)	A kat.	B kat.	C kat.	Aprašymas
A kategorijos atliekų priimtinumas	900			Visos A kategorijos SPK atitinkančios atliekos gali būti perleistos kaip A kategorijos atliekos Belgijos valstybei ir tikriausiai bus saugomos A kategorijos saugykloje. Tačiau, siekdama padengti riziką, kad šių atliekų dalis neatitiks A kategorijos priimtinumo kriterijų, Belgijos valstybė laikėsi ONDRAF/NIRAS rekomendacijos į šią riziką tinkamai atsižvelgti, nors ji iš pradžių nebuvo įtraukta į 2022 m. branduolinius atidėjinius; tam reikia imtis kelių veiksmų, pavyzdžiui, tvarkyti atliekas po apdorojimo, atlikti papildomus MTP, pakeisti suprojektuotas pertvaras antžeminėse saugyklose, kad saugyklos atitiktų specifines probleminių atliekų charakteristikas, ir pakeisti atliekas, kad jos būtų pritaikytos saugyklai. Šią rizikos priedo dalį papildo suma, skirta rizikos priedo komponentui „A kategorijos reguliavimo rizikos perkėlimas į B kategoriją“.
Saugyklų rizika	500			Skirtumas tarp atskaitos scenarijaus ir sumos, skiriamos likutinei rizikai ir neapibrėžtiems atvejams padengti.
Reguliavimo rizika – perkėlimas iš A kategorijos į B kategoriją	500	-500		A kategorijos SPK atitinkančios atliekos gali būti perleistos kaip A kategorijos atliekos Belgijos valstybei ir šalinamos A kategorijos saugykloje. Tačiau, siekdama padengti riziką, kad šių atliekų dalis neatitiks A kategorijos priimtinumo kriterijų ir ją reikės šalinti geologiniuose atliekynuose, A kategorijos rizikos priede yra komponentas šiai rizikai padengti. Jį papildo A kategorijos atliekų priimtinumui skirta rizikos priedo suma.
Panaudoto branduolinio kuro saugykla (sausasis scenarijus vietoj DE pastato)			-367	Siekdama sumažinti panaudoto branduolinio kuro perleidimo Belgijos valstybei riziką galutinio šalinimo įrenginiuose, „Electrabel“ turi pakeisti DE pastatą (t. y. panaudoto branduolinio kuro saugyklą Tianže) ir atliekas perleisti stabilizuotu pavidalu. Taigi, atitinkamų atidėjinių DE pastatui pakeisti, įskaitant atidėjinius jo eksploatavimui iki 2050 m. ir paskesniam jo eksploatavimo nutraukimui, Belgijos valstybei galima neperleisti.
B kategorijos atliekų saugyklos pastatas		-100		TSC saugyklos pastatas į atliekų viršutinę ribą neįtraukiamas dėl su jo konstrukciniais reikalavimais susijusio neapibrėžtumo. Šio pastato sąnaudos į 2022 m. branduolinius atidėjinius dar neįtrauktos.
Bendras išlaidų perviršis ir alternatyvusis 600 m scenarijus (B kategorijos ir C kategorijos atliekos)				Atlikdama su alternatyviuoju 600 m scenarijumi susijusios rizikos vertinimą, ONDRAF/NIRAS rėmėsi ekspertų nuomone [x1,21], o ne tikimybiniu modeliu. Taigi, Belgijos valstybė rėmėsi ekspertų nuomone, kad atsižvelgtų į 70 procentilių tikimybę (P70) ir išlaidų perviršį, susijusį su alternatyviuoju 600 m scenarijumi, kuriam P70 nebuvo apskaičiuota, kad nustatytų P70 išlaidų scenarijų ir pritaikytų jam 3 % diskonto normą, (pripažįstant, kad 400 m scenarijų patvirtino ONDRAF/NIRAS ir CPN/CNV, kad alternatyviojo 600 m scenarijaus išlaidų tikimybiniai skirstiniai yra nežinomi ir kad abi institucijos laikėsi nuomonės, kad šis scenarijus yra labiau netikėtinas nei tikėtinas). Taip buvo nustatyti rizikos priedo viršutinės ribos ir apatinės ribos įverčiai. Į šią sumą įtraukti MTP skirti 10 % atidėjiniai.
apatinė riba		4100		
viršutinė riba		4200		
Rizikos priedas iš viso				
apatinė riba	**5033**			
viršutinė riba	**5133**			

Šaltinis: Belgijos valdžios institucijų atsakymas į 2024 m. spalio 1 d. Komisijos prašymą pateikti informaciją.

([101]) NIRAS/ONDRAF, 2023 m. kovo mėn. techninis pranešimas (konfidencialus), „*Note technique documentant une analyse des incertitudes et des risques associés au transfert de la responsabilité financière de la gestion des déchets radioactifs et du combustible usé des sept centrales nucléaires belges d'Engie à l'État belge*“.

(197) Belgija teigia, kad ONDRAF/NIRAS nuomonėje, pateiktoje jos techniniame pranešime, pateikiamas rizikos, susijusios su branduolinių įsipareigojimų perleidimu Belgijos valstybei, katalogas, kuris, padedant ONDRAF/NIRAS ekspertams, buvo įtrauktas į 2022 m. atidėjinių bylą, siekiant įvertinti, kokio minimalaus rizikos priedo reikia visai žinomai rizikai padengti. Taigi, Belgija teigia, kad susitarime dėl atliekų viršutinės ribos nustatytas rizikos priedas skirtas padengti visą riziką, kuri yra labiau netikėtina nei tikėtina ir kuri yra nustatyta ONDRAF/NIRAS pranešime, ir papildomą riziką, nustatytą per derybas, remiantis pokalbiais su „Electrabel“ ir ekspertų nuomonėmis. Galiausiai, Belgija primena, kad ONDRAF/NIRAS ekspertai dalyvavo derybose dėl susitarimo dėl atliekų viršutinės ribos, kad padėtų Belgijos vyriausybei nuspręsti, kaip atsižvelgti į jų 2023 m. kovo mėn. techniniame pranešime pateiktas rekomendacijas.

3.3.2.4. Eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimai

(198) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 163 konstatuojamojoje dalyje, priešingai nei perleistų branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų atveju, tik branduolinių įrenginių operatorius išlieka atsakingas už viso branduolinės energetikos ūkio eksploatavimo nutraukimą ir išmontavimą (o prisidedančios bendrovės finansiškai prisideda padengiant eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo išlaidas). Taigi, eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimai yra neapriboti.

(199) Tačiau, sudarydama sandorį, Belgijos valstybė prisiėmė finansinę atsakomybę už „papildomus eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimus, atsirandančius dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto“ arba „eksploatavimo nutraukimo disinergijos“. Dvi pagrindinės kategorijos, į kurias atsižvelgta, yra po eksploatavimo etapo padidėjusios sąnaudos (veiklos ir projektų sąnaudos) ir eksploatavimo nutraukimo bei išmontavimo išlaidos, susijusios su ilgalaikio eksploatavimo projektu (veiklos, projekto ir investicijų sąnaudos). Sprendimo pradėti procedūrą 85 ir 86 išnašose pateikti pavyzdžiai, kas konkrečiai sudaro šią eksploatavimo nutraukimo disinergiją. Galutinė eksploatavimo nutraukimo disinergijos suma yra ilgalaikio eksploatavimo projekto poveikio vertinimo rezultatas ir neapima jokių veiklos sąnaudų, susijusių su kasdieniu valdymu ar įprasta veikla. Galutinė eksploatavimo nutraukimo disinergijos suma yra ilgalaikio eksploatavimo projekto poveikio skirtingoms išlaidų pakategorėms vertinimo rezultatas, nes dviejų reaktorių eksploatavimo nutraukimo nukėlimas tam tikru metu daro poveikį tam tikrų investicijų planavimui, organizavimui, laiko parinkimui ir poreikiui ([102]). Nei BE-NUC, nei Belgijos valstybė neprisiima jokios kitos atsakomybės už eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimus.

(200) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 168 konstatuojamojoje dalyje, kadangi „Electrabel“ ir Belgijos valstybė nesutarė dėl eksploatavimo nutraukimo disinergijos masto, CPN/CNV buvo pavesta priimti sprendimą, o galutinė suma sprendimo pradėti procedūrą priėmimo metu dar nebuvo žinoma. 2024 m. birželio 24 d. CPN/CNV patvirtino [100–500] mln. EUR (nominaliąja verte) sumą, o 2024 m. spalio 16 d. CPN/CNV pranešė Belgijai ir „Engie“, kad 2024 m. pabaigoje galutinė mokėtina suma būtų [100–500] mln. EUR ([103]). Eksploatavimo nutraukimo disinergijos suma, kurią turi sumokėti Belgijos vyriausybė, yra fiksuota vienkartinė išmoka, kurios negalima padidinti, jei papildomos išlaidos yra didesnės, nei numatyta; tačiau jei ilgalaikio eksploatavimo projektas nebus vykdomas taip, kaip tikėtasi, Belgijos valstybė gaus kompensaciją.

(201) Belgija teigia, kad sandoryje dėl atliekų taip pat numatytas išsamus saugumo priemonių rinkinys, kuriuo siekiama užtikrinti, kad neapribotus branduolinius įsipareigojimus prisiimtų ekonomiškai gyvybingas branduolinių įrenginių operatorius:

a) eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų padidėjimas (ilgalaikio eksploatavimo ir ne ilgalaikio eksploatavimo blokų atveju) dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto, už kurį ir toliau yra atsakinga Belgijos valstybė, yra galutinė vienkartinė išmoka, kuria užtikrinama, kad visa eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo rizika ir toliau tektų branduolinių įrenginių operatoriui (žr. 200 konstatuojamąją dalį);

b) neapribotiems branduoliniams įsipareigojimams ir toliau taikoma CPN/CNV prudencinė kontrolė, kaip ir prieš sudarant sandorį dėl atliekų (t. y. kas trejus metus peržiūrimos eksploatavimo nutraukimo išlaidos, investicijos ir kt.);

([102]) Belgija teigia, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto poveikis esamai eksploatavimo nutraukimo programai gali būti neigiamas (disinergija) arba teigiamas (sinergija). Bendra suma apskaičiuota kaip neigiama (disinergija), nors taip pat atsižvelgta į teigiamą poveikį.

([103]) Jei sandoris užbaigiamas vėliau nei 2024 m. gruodžio 31 d., suma bus padidinta [0–0,500] mln. EUR per mėnesį, kad būtų atsižvelgta į atitinkamą metinį [0–5] % padidėjimą.

c) siekiant užtikrinti branduolinių įrenginių operatoriaus ekonominį gyvybingumą, be kita ko, imamasi šių priemonių:

— užtikrintas „Electrabel“ likusio turto perimetras (žr. 181 konstatuojamąją dalį),

— sumažintos kapitalistinių sprendimų, kuriems turi pritarti CPN/CNV, ribos (žr. sprendimo pradėti procedūrą 175 konstatuojamąją dalį),

— grupės vidaus paskolų sąlygos,

— patronuojančiosios įmonės garantija (PĮG) (žr. sprendimo pradėti procedūrą 57 ir 174 konstatuojamąsias dalis),

— išplėstos pareigos teikti informaciją.

3.3.2.5. Sandorio dėl atliekų poveikis 1 komponento finansinėms priemonėms

(202) Belgija teigia, kad sandoris dėl atliekų gali būti vertinamas atskirai nuo kitų priemonės dalių.

(203) Pirma, Belgija teigia, kad sandoris dėl atliekų taikomas ne tik ilgalaikio eksploatavimo blokams, bet ir visiems septyniems branduoliniams reaktoriams Belgijoje. Formuojant branduolinius atidėjinius, kuriais grindžiamos apribotos sumos, atsižvelgiama į visus branduolinius atidėjinius, kurie turi būti padaryti iki septynių branduolinių reaktorių pradinių teisės aktuose nustatytų eksploatavimo pabaigos datų (žr. 1 lentelę).

(204) Antra, kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 170 konstatuojamojoje dalyje, ilgalaikio eksploatavimo blokų bendraturtės (BE-NUC ir „Luminus“) apmokės sąnaudas, susijusias su ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo atliekomis ir panaudotu branduoliniu kuru, susidariusiais per ilgalaikio eksploatavimo laikotarpį, įskaitant sąnaudas, susijusias su eksploatavimo atliekų atitikties SPK užtikrinimu, ir kiekio koregavimo mokestį už šiuos papildomus kiekius. „Electrabel“ ir prisidedančios bendrovės formuos radioaktyviosioms eksploatavimo atliekoms skirtus atidėjinius pagal taikytinas apskaitos taisykles. Šios papildomos išlaidos atsispindi pasirašymo finansiniame modelyje, kuriuo grindžiamos ilgalaikio eksploatavimo projekto 1 komponento finansinės paramos priemonės, taigi į jas atsižvelgiama kalibruojant 1 komponento papriemones.

(205) Trečia, branduolinių įrenginių operatorius lieka atsakingas už visų septynių Belgijos branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimą ir išmontavimą. Šios išlaidos neatsispindi nei sandoryje dėl atliekų, nei pasirašymo finansiniame modelyje. Yra viena išimtis, susijusi su eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų padidėjimu (ilgalaikio eksploatavimo blokų ir ne ilgalaikio eksploatavimo blokų atveju) dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto, kuriam CPN/CNV nustatė ir patvirtino fiksuotą vienkartinę sumą ir kurią kaip vienkartinę išmoką mokės Belgijos valdžios institucijos. Į šios disinergijos sumą atsižvelgta pasirašymo finansiniame modelyje.

3.3.3. *3 komponentas. Teisės aktuose numatytos apsaugos priemonės*

(206) Kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 3.5 skirsnyje, Belgijos valstybės ir „Engie“ susitarime taip pat yra nuostatų dėl teisės aktuose numatytų apsaugos priemonių, kuriose apibrėžiamas rizikos pasidalijimas tuo atveju, jei ateityje būtų padaryti tam tikri teisės aktų pakeitimai. „Phoenix“ įstatymo 4 skyriuje nustatytas teisinis pagrindas apsaugoti bendrovę „Engie“ nuo tam tikrų įstatymo pakeitimų. Tačiau šalių santykiai, susiję su žalos atlyginimu atitinkamų teisės pakeitimų atveju, bus reglamentuojami tik įgyvendinimo susitarimo nuostatomis.

(207) Šiose su „Engie“ ir „Electrabel“ sudarytose nuostatose numatyta, kad jei Belgijos federalinė vyriausybė arba Belgijos federalinis parlamentas priims naujus teisės aktus, konkrečiai susijusius su branduolinių įrenginių operatoriais Belgijoje arba „Electrabel“ branduoline veikla, kurie daro neigiamą poveikį esminėms sandorio sąlygoms, Belgijos valstybė atlygins bendrovei „Engie“ (arba vienai iš paveiktų grupės „Engie“) dėl to faktiškai patirtus tiesioginius nuostolius. Tai taip pat apima mokėjimus, kuriuos bendrovė „Engie“ turi atlikti bendrovei „Luminus“ tokios kompensacijos kontekste. Pagal Belgijos teisę pareiškėjas turi įrodyti savo reikalavimą, o žalos atlyginimo dydį nustato teismas arba jis nustatoma arbitražo tvarka. Belgijos teismai yra kompetentingi, tačiau UNCITRAL arbitražui taikoma abipusio arbitražo galimybė.

(208) Ši nuostata netaikoma, jei teisės aktų pakeitimas susijęs su Europos ar tarptautinės teisės perkėlimu į nacionalinę teisę, išskyrus atvejus, kai Belgijos federalinė vyriausybė arba Belgijos federalinis parlamentas skatino arba aktyviai propagavo tokių teisės aktų egzistavimą ir turinį kitu lygmeniu (tarptautiniu, viršvalstybiniu, Europos regionų, savivaldybių ir kt.) arba skatino ar aktyviai ragino priimti teismo sprendimą.

(209) Kaip nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 180 konstatuojamojoje dalyje, Belgija teigia, kad Komisijos sprendimų priėmimo praktika rodo, jog apsauga nuo teisės pakeitimų gali būti valstybės pagalba. Belgija šiuo klausimu nurodo Komisijos sprendimą dėl kitų trijų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmės pratęsimo Belgijoje, kuriame Komisija išnagrinėjo Belgijos valstybės ir branduolinių elektrinių savininkų sudarytuose susitarimuose numatytas žalos atlyginimo sąlygas. Taigi, Belgija daro išvadą, kad Belgijos valstybės ir „Engie“ susitarimas dėl teisės aktuose numatytų apsaugos priemonių galėtų reikšti, kad bendrovei „Engie“ suteikiamas atrankusis ekonominis pranašumas.

3.3.4. *Alternatyvios finansavimo galimybės*

(210) Belgija teigia, kad dviejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmei pratęsti reikia specialaus paramos priemonių rinkinio, atsižvelgiant į konkrečią ekonominę padėtį ir specifinį branduolinės energetikos rizikos pobūdį.

(211) Kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 22 konstatuojamojoje dalyje, „Electrabel“ neformavo jokių ilgalaikio eksploatavimo atidėjinių, nes iki 2022 m. kovo mėn. pagal Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymą visus Belgijos branduolinius objektus buvo planuojama uždaryti ne vėliau kaip 2025 m. Priėmus sprendimą dėl „Doel 4“ ir „Tihange 3“ eksploatavimo trukmės pratęsimo, reikėjo skubiai atnaujinti ilgalaikio eksploatavimo blokus. Atsižvelgiant į įtemptą tvarkaraštį ir padidėjusias kuro bei kitų būtinų dalių sąnaudas pastaraisiais metais, neapibrėžtumas, susijęs su ilgalaikio eksploatavimo projekto investicinėmis išlaidomis, yra didelis.

(212) Belgijos valdžios institucijos išnagrinėjo alternatyvius paramos mechanizmus, pavyzdžiui, branduolinės technologijos dalyvavimą Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizme, fiksuotą supirkimo priedą, vienpusį susitarimą dėl skirtumų arba RTB modelį.

(213) Belgijos valdžios institucijų teigimu, atsižvelgiant į 3.1 skirsnyje minėtą rinkos nepakankamumą, tos alternatyvos laikytos mažiau tinkamomis ilgalaikio eksploatavimo projektui remti dėl šių priežasčių:

a) galimo ilgalaikio eksploatavimo blokų finansavimo trūkumo ir specifinio rizikos profilio klausimai negali būti tinkamai išspręsti dalyvaujant pajėgumų užtikrinimo mechanizme, nes: i) pajėgumų užtikrinimo mechanizmą sudaro konkurencinis procesas su metiniais aukcionais, kurių rezultatas dalyviams iš esmės yra neaiškus, o tai nesuderinama su Belgijos sprendimu į savo energijos rūšių derinį įtraukti branduolinę energiją, ii) atlygis pajėgumų užtikrinimo mechanizmo aukcionuose yra nesuderinamas su eksploatavimo trukmės pratęsimo laiku, kai investicijos turi būti pradėtos kuo greičiau, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai vėl būtų prieinami ne vėliau kaip 2025 m. lapkričio mėn., ir iii) taikant pajėgumų užtikrinimo mechanizmą tik pašalinamas investicinio projekto finansavimo trūkumas, bet nėra sprendžiami klausimai, susiję su specifine rizika, su kuria susiduria branduolinių įrenginių operatorius;

b) taikant fiksuotą supirkimo priedą būtų mokama tokia pati suma už kiekvieną elektros energijos vienetą (neatsižvelgiant į didmeninių kainų lygį), dėl to galėtų susidaryti kompensacijos permoka arba nepriemoka ir operatorius patirtų pernelyg didelę likutinę rinkos riziką;

c) pagal vienpusį susitarimą dėl skirtumų nebūtų reikalaujama, kad gamintojai grąžintų rinkos pajamas, viršijančias vykdymo kainą, taip sudarant sąlygas galimai kompensacijos permokai;

d) branduoliniams blokams skirtas RTB modelis geriau tinka naujoms investicijoms į branduolinius pajėgumus, kad būtų sumažinta statybos laikotarpio rizika ir didelės kapitalo išlaidos.

(214) Belgija teigia, kad pagal abipusį susitarimą dėl skirtumų, kartu su kitomis paramos priemonių rinkinio papriemonėmis, reikiama parama vartotojams teikiama mažesnėmis sąnaudomis, palyginti su alternatyviais atlygio paramos mechanizmais.

3.4. **Naudos gavėjai**

(215) Kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 181 konstatuojamojoje dalyje, galutiniai naudos pagal priemonę, apie kurią pranešta, gavėjai yra i) „Engie“, kaip „Electrabel“ patronuojančioji įmonė, kuri yra vienintelė ilgalaikio eksploatavimo blokų operatorė ir bendraturtė (89,807 %) ir kuri yra tiesioginė su Belgijos vyriausybe sudaryto įgyvendinimo susitarimo šalis, ir ii) „EDF S.A.“ (toliau – EDF), kaip tikroji „Luminus“ patronuojančioji įmonė, kuri yra ilgalaikio eksploatavimo blokų bendraturtė (10,193 %) ir viena iš prisidedančių bendrovių, ir kaip „EDF Belgium“ patronuojančioji įmonė ir viena iš prisidedančių bendrovių. Kai vyko oficialus tyrimas, Komisija nenustatė jokių priežasčių, dėl kurių jai tektų pakeisti savo vertinimą dėl pagrindinių naudos gavėjų.

(216) Tačiau Komisija sutinka su Belgijos nuomone dėl priemonės 1 komponento naudos gavėjų nustatymo. Visų pirma Belgija savo pastabose dėl sprendimo pradėti procedūrą teigė, kad BE-NUC (Belgijos valstybės ir „Electrabel“ bendroji įmonė) ir „Luminus“, o ne „Electrabel“ ir „Luminus“, yra tiesioginiai susitarimo dėl skirtumų, ILS paskolų, MVSKI ir AKP naudos gavėjai. „Electrabel“, kaip BE-NUC akcininkė ir esama ilgalaikio eksploatavimo blokų bendraturtė, vis dėlto gali būti laikoma svarbia šių 1 komponento papriemonių naudos gavėja. Kalbant apie kitas 1 komponento papriemones, pagal kurias teikiama parama ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimui ir techninei priežiūrai, „Electrabel“ yra tiesioginė naudos gavėja, kaip branduolinių įrenginių operatorė ir BE-NUC akcininkė kartu su Belgijos valstybe, o „Luminus“ yra netiesioginė naudos gavėja kaip ilgalaikio eksploatavimo blokų bendraturtė. Pagal Komisijos pranešimo dėl pagalbos sąvokos 115 ir 116 punktus pranašumas gali būti suteikiamas ir kitoms įmonėms nei tos, kurioms tiesiogiai perleidžiami valstybiniai ištekliai (netiesioginis pranašumas). „Luminus“ gauna naudos iš 1 komponento papriemonių derinio, nes dėl jo sumažėja ilgalaikio eksploatavimo projekto veiklos ir nemokumo rizika, nors ji pati tiesiogiai nedalyvauja šiose papriemonėse. Taigi, galima laikyti, kad „Luminus“ dėl šių papriemonių įgyja netiesioginį pranašumą. Šis netiesioginis pranašumas netaikomas EVPS, nes „Luminus“ yra ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamos elektros energijos dalies savininkė ir savarankiškai valdys elektros energijos pardavimą, ir APS, kurią turi sudaryti „Electrabel“ ir BE-NUC.

(217) Kalbant apie priemonės, apie kurią pranešta, 2 komponentą, branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų perleidimas ir susitarimas dėl eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų naudingas branduolinių įrenginių operatorei „Electrabel“, taip pat „Luminus“ ir „EDF Belgium“ kaip prisidedančioms bendrovėms, kurios kartu su branduolinių įrenginių operatoriumi yra finansiškai atsakingos už branduolinių atliekų ir eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimus.

(218) Kiek tai susiję su priemonės, apie kurią pranešta, 3 komponentu, teisės aktuose numatytomis apsaugos priemonėmis nustatoma, kad Belgijos valstybės priimtos vienašalės priemonės, konkrečiai susijusios su branduolinių blokų operatoriais Belgijoje arba jiems taikomos ir nepalankiai pakeičiančios esmines sandorio sąlygas, suteiktų teisę į žalos atlyginimą. Todėl tiesioginiai naudos gavėjai yra „Engie“, kaip „Electrabel“ patronuojančioji įmonė, Belgijos branduolinių reaktorių operatorė (ir bendraturtė), ir BE-NUC. Panašiai kaip kai kurių 1 komponento papriemonių atveju, nors „Luminus“ tiesiogiai nedalyvauja taikant 3 komponento teisės aktuose numatytas apsaugos priemones, „Luminus“ suteikiamas netiesioginis pranašumas, nes jai taip pat bus atlyginta dėl teisinių pakeitimų, darančių poveikį ilgalaikio eksploatavimo projektui (žr. 3.3.3 skirsnį). Taigi, „Luminus“ yra netiesioginis priemonės 3 komponento naudos gavėja.

3.5. **Teisinis pagrindas ir skaidrumas**

(219) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 3.7 skirsnyje, įgyvendinant ilgalaikio eksploatavimo projektą reikia atlikti tam tikrus teisės aktų pakeitimus, apibendrintus šiame skirsnyje.

3.5.1. *Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymo pakeitimas*

(220) Nuo 2003 m. Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatyme numatytas laipsniškas elektros energijos gamybos naudojant branduolinę energiją Belgijoje nutraukimas ir jis jau tris kartus iš dalies pakeistas, kad būtų galima pratęsti „Tihange 1“, „Doel 1“ ir „Doel 2“ eksploatavimo trukmę.

(221) Dėl „Doel 4“ ir „Tihange 3“ eksploatavimo trukmės pratęsimo 10 metų Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymą reikia iš dalies pakeisti dar kartą. Pakeitimai įgyvendinti įstatymu, kuriuo iš dalies keičiamas Laipsniško branduolinės energijos atsisakymo įstatymas, kurį Parlamentas patvirtino 2024 m. balandžio 18 d. plenarinėje sesijoje, kurį 2024 m. balandžio 26 d. pasirašė Karalius ir kuris 2024 m. birželio 5 d. paskelbtas Belgijos oficialiajame leidinyje.

(222) Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2011/92/ES ([104]), Tarybos direktyvą 92/43/EEB ([105]) ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2009/147/EB ([106]) Belgija teigia, kad poveikio aplinkai vertinimas ir tarpvalstybinės konsultacijos ([107]) yra būtini ir buvo surengti.

3.5.2. *„Phoenix“ įstatymas*

(223) Įvairūs ilgalaikio eksploatavimo projekto elementai įgyvendinami atskiru įstatymu, kuriuo siekiama užtikrinti energijos tiekimo saugumą energetikos sektoriuje ir reformuoti branduolinės energetikos sektorių, taip pat vadinamu „Phoenix“ įstatymu. Išsamus įvairių „Phoenix“ įstatymo skyrių aprašymas pateiktas sprendimo pradėti procedūrą 191 konstatuojamojoje dalyje. „Phoenix“ įstatymą parlamentas patvirtino 2024 m. balandžio 18 d. plenarinėje sesijoje, o 2024 m. balandžio 26 d. jį pasirašė Karalius. 2024 m. birželio 5 d. jis paskelbtas Belgijos oficialiajame leidinyje.

3.5.3. *Įstatymai dėl Belgijos vyriausybės struktūros*

(224) Kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 193 konstatuojamojoje dalyje, Belgijos valstybė įsteigė du naujus viešuosius subjektus, kurie imsis tam tikrų su ilgalaikio eksploatavimo projektu susijusių pareigų:

a) BE-WATT: BE-WATT įstatymu įsteigtą savarankiškai apskaitą tvarkančią nepriklausomą tarnybą, kuri Belgijos vyriausybės vardu taps BE-NUC akcininke ir kita susitarimo dėl atlygio šalimi;

b) „Hedera“: „Hedera“ įstatymu įsteigtą naują juridinio asmens statusą turinčią *sui generis* viešąją instituciją, perimančią finansinę atsakomybę už perleistus branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimus ir valdančią apribotas sumas.

(225) BE-WATT įstatymą ir „Hedera“ įstatymą Parlamentas patvirtino 2024 m. balandžio 18 d. plenarinėje sesijoje, o 2024 m. balandžio 26 d. juos pasirašė Karalius. 2024 m. birželio 5 d. jie paskelbti Belgijos oficialiajame leidinyje.

3.5.4. *Karališkieji dekretai*

(226) Pirma, Karališkuoju dekretu dėl leidimų reglamentuojamas įrenginių, kuriuose kondicionuojamos branduolinės atliekos, leidimas. Šis karališkasis dekretas buvo iš dalies pakeistas, kad būtų leista naudoti įrenginius, kuriuose branduolinės atliekos kondicionuojamos pagal sutartyje nustatytus perleidimo kriterijus. Bus nustatyta atskira leidimų, susijusių su kondicionavimo įrenginių, kuriuose atliekos kondicionuojamos pagal sutartinius perleidimo kriterijus, kategorija. Jis priimtas 2024 m. liepos 11 d., o 2024 m. liepos 15 d. paskelbtas Belgijos oficialiajame leidinyje.

(227) Antra, Karališkajame dekrete dėl sutartinių perleidimo kriterijų nustatyti sutartiniai perleidimo kriterijai ir atliekų pakuotės priskyrimas prie tam tikros kategorijos, taip pat tai, kaip juos taikant panaudojamas kiekio kreditas. Jis priimtas 2024 m. liepos 11 d., o 2024 m. liepos 15 d. paskelbtas Belgijos oficialiajame leidinyje.

3.6. **Biudžetas ir finansai**

(228) Belgija visą ilgalaikio eksploatavimo projekto finansavimo poreikį finansuos iš bendrojo valstybės biudžeto, įskaitant galimus atsiskaitymus pagal abipusį susitarimą dėl skirtumų.

([104]) 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 1 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

([105]) 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL L 206, 1992 7 22, p. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj).

([106]) 2009 m. lapkričio 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/147/EB dėl laukinių paukščių apsaugos (OL L 20, 2010 1 26, p. 7, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj).

([107]) Daugiau informacijos apie šiuos tarpvalstybinius pranešimus, skirtus kitoms ES valstybėms narėms pagal PAV direktyvos 7 straipsnį (įskaitant visas gautas pastabas), galima rasti specialiame Ekonomikos reikalų federalinės viešosios tarnybos puslapyje.

(229) Kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 200 konstatuojamojoje dalyje, Belgija apskaičiavo, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto kapitalo sąnaudos sudaro [2–2,5] mlrd. EUR, o bendros veiklos sąnaudos per visą eksploatavimo laikotarpį – [7 000–8 000] mln. EUR.

(230) Grynasis poveikis Belgijos valstybės biudžetui yra dvejopas: pirma, 24,7 mln. EUR kapitalo injekcija į bendrąją įmonę ir, antra, grynosios priemonių, už kurias turi sumokėti kita susitarimo dėl atlygio šalis, sąnaudos. Belgija teigia, kad numatomos biudžeto išlaidos priklauso ne tik nuo sąnaudų prognozių, bet ir nuo energijos rinkos kainos / pajamų projekcijų, nes ilgalaikio eksploatavimo projektas bus finansuojamas iš rinkos pajamų, skirtumo mokėjimų pagal susitarimą dėl skirtumų, minimalių veiklos sąnaudų ir kapitalo mokėjimų bei ILS paskolų.

(231) Pagal pasirašymo finansinio modelio bazinę projekciją per visą projekto eksploatavimo laikotarpį kita susitarimo dėl atlygio šalis gaus [0–500] mln. EUR bendrą grynąją nominaliąją sumą.

(232) Tačiau jei elektros energijos kainos keistųsi pagal mažesnę projekciją, priemonės sąnaudos Belgijos vyriausybei padidėtų [4 000–4 500] mln. EUR dėl didesnių išmokų pagal susitarimą dėl skirtumų. Jei netikėtai įvyktų taip, kad abu branduoliniai įrenginiai būtų neprieinami, kita susitarimo dėl atlygio šalis taip pat turėtų suteikti papildomą [500–1 000] mln. EUR paramą per metus, kai jie neprieinami. Esant neigiamam mažų elektros energijos kainų scenarijui ir 12 mėnesių neprieinamumo įvykiui, kita susitarimo dėl atlygio šalis per visą projekto eksploatavimo laikotarpį turėtų suteikti [4 000–4 500] mln. EUR bendrą grynąją (nominaliąją) sumą, t. y. priemonės biudžetas atitiktų maždaug [40–50] % visų kapitalo ir veiklos sąnaudų.

3.7. **Sumavimas**

(233) Belgija patvirtina, kad priemonė negali būti sumuojama su kita pagalba, gauta toms pačioms ilgalaikio eksploatavimo projekto išlaidoms padengti. Belgija teigia, kad finansuojant ilgalaikio eksploatavimo projektą nenumatyta jokių kitų lėšų, išskyrus valstybės biudžetą, ir patvirtina, kad Sąjungos lėšos nebus naudojamos.

3.8. **Pagrindas pradėti oficialią tyrimo procedūrą**

(234) Komisija priėmė sprendimą pradėti procedūrą 2024 m. liepos 22 d. Komisija laikėsi preliminarios nuomonės, kad priemonė yra valstybės pagalba, ir išreiškė abejonių dėl priemonės suderinamumo su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą. Sprendime pradėti procedūrą Komisija išreiškė abejonių dėl pagalbos būtinumo, tinkamumo ir proporcingumo, dėl Sąjungos teisės nepažeidimo ir dėl galimo netinkamo konkurencijos ir prekybos iškraipymo.

(235) Pirma, dėl pagalbos būtinumo Komisija išreiškė abejonių dėl 1 komponento finansinės paramos priemonių. Nors Komisija pripažįsta, kad branduolinių įrenginių operatoriui ir branduolinių reaktorių savininkams gali reikėti turėti stabilų pajamų šaltinį, nes neaišku, kokia bus elektros energijos rinkos kaina ateityje, Komisija abejojo, ar visos abipusį susitarimą dėl skirtumų papildančios finansinės paramos priemonės yra būtinos. Visų pirma Komisijai kilo abejonių dėl bendrosios įmonės, kurios akcininkė bus Belgijos vyriausybė, įsteigimo, dėl minimalių veiklos sąnaudų ir kapitalo mokėjimo bei dėl ILS paskolų.

(236) Antra, kalbant apie pagalbos tinkamumą, Komisija vėl išreiškė abejonių dėl 1 komponento finansinės paramos priemonių. Komisija norėjo išsamiau ištirti Belgijos pasiūlytą abipusio susitarimo dėl skirtumų koncepciją, nes, panašu, joje trūko tinkamų paskatų reaguoti į rinkos aplinkybes ir kuo veiksmingiau planuoti techninę priežiūrą (įskaitant KPR kainos, kuri susitarimo dėl skirtumų koncepcijoje naudojama kaip referencinė rinkos kaina, naudojimą). Be to, Komisija abejojo, ar atlygio priemonių derinys neleidžia naudos gavėjams atsikratyti pernelyg didelės rinkos ir operacinės rizikos dalies.

(237) Trečia, dėl pagalbos proporcingumo Komisija išreiškė abejonių dėl kelių finansinio atlygio priemonių (įskaitant ILS paskolas ir MVSKI) proporcingumo. Komisija laikėsi nuomonės, kad tos priemonės yra taikomos kartu su susitarimu dėl skirtumų ir kad jas taikant iš esmės turėtų būti pasiekta tikslinė 7 % grąžos norma, o tai galima įvertinti tik atsižvelgiant į pačias priemones ir jomis užtikrinamą rizikos sumažinimą. Taigi, Komisija laikėsi nuomonės, kad priimdama sprendimą pradėti procedūrą ji negalėjo įvertinti šios tikslinės grąžos normos proporcingumo *in abstracto*, ir padarė išvadą, kad proporcingumo vertinimas gali būti atliktas tik įvertinus priemonių tinkamumą. Be to, Komisijai kilo abejonių dėl 15 mlrd. EUR vienkartinės išmokos sumos už branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų perleidimą nustatymo (visų pirma dėl taikytos diskonto normos ir rizikos priedo dydžio), taip pat dėl papildomų eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų, susijusių su ilgalaikio eksploatavimo projektu, sumos (kuri dar nebuvo žinoma sprendimo pradėti procedūrą priėmimo metu).

(238) Galiausiai Komisija abejojo dėl to, ar netinkama susitarimo dėl skirtumų koncepcija ir visos finansinės paramos priemonės kartu negalėtų sukelti nepagrįstų rinkos iškraipymų. Be to, Komisijai reikėjo papildomo patikinimo dėl subjekto, parduodančio ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamą kiekį rinkoje pagal EVPS, tapatybės ir nepriklausomumo.

4. **BELGIJOS POZICIJA**

(239) Belgija pateikė savo atsakymą dėl sprendimo pradėti procedūrą 2024 m. rugpjūčio 22 d. Belgijos pateiktoje medžiagoje pateikta papildomų nepriklausomų analizių, kurias parengė „Compass Lexecon“ dėl susitarimo dėl skirtumų koncepcijos, ILS paskolų ir MVSKI, (pateiktų rugpjūčio 22 d.), taip pat dėl atliekų viršutinės ribos (pateikta 2024 m. rugpjūčio 30 d.), kuriomis atsakoma į sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštas abejones dėl finansinės paramos priemonių rinkinio būtinumo, tinkamumo ir proporcingumo (pagalbos priemonės 1 komponentas), dėl sandorio dėl atliekų proporcingumo (pagalbos priemonės 2 komponentas), dėl susitarimo dėl skirtumų struktūros atitikties Sąjungos teisei ir dėl galimo netinkamo konkurencijos ir prekybos iškraipymo.

(240) Belgijos atsakyme į sprendimą pradėti procedūrą aptariama pradinė priemonė (ilgalaikio eksploatavimo projektas), aprašyta sprendime pradėti procedūrą. Dabartinė priemonė apima pakeitimus (atliktus siekiant išsklaidyti Komisijos sprendime pradėti procedūrą išreikštas abejones), palyginti su pradine priemone, ir yra išsamiai aprašyta šio sprendimo 3 skirsnyje.

(241) Belgijos pateikti argumentai išsamiau išdėstyti toliau.

4.1. **Belgijos pozicija dėl finansinių priemonių rinkinio (1 komponentas)**

4.1.1. *Susitarimo dėl skirtumų koncepcijos tinkamumas*

(242) Belgija sutiko su Komisija, kad labai svarbu, jog paramos mechanizmų koncepcija būtų remiamos rinkos sąlygas atitinkančios paskatos ir kuo labiau mažinamas galimas nepagrįstas iškraipymas.

(243) Belgijos teigimu, remiantis „Compass Lexecon“ parengta nepriklausoma papildoma ekonomine analize ([108]), susitarimo dėl skirtumų koncepcijos įgyvendinamumą ir tinkamumą lemia ilgalaikio eksploatavimo blokų techniniai, reguliavimo ir ekonominiai suvaržymai (taip pat žr. 2.1 skirsnį). Belgija visų pirma teigė, kad teikiant ekonomines paskatas branduolinių įrenginių operatoriui reaguoti į rinkos aplinkybes tais atvejais, kai gebėjimas reaguoti yra ribotas, rizika gali būti paskirstoma neoptimaliai ir gali padidėti neapibrėžtumas dėl būsimų pajamų, o tai sušvelninti nėra jokios galimybės. Taigi, dėl didesnės pagalbos gavėjui kylančios rizikos, kurios negalima sumažinti taikant veiklos mokesčius, gali pablogėti investicijų rizikos ir grąžos profilis ir sistemoje gali susidaryti ekonominis disbalansas (pvz., gali prireikti didesnės tikslinės VGN). Taigi, numatomas poveikis paramos išlaidoms turi būti suderintas su kitos susitarimo dėl atlygio šalies išlaidomis, patiriamomis tiesiogiai prisiimant tą riziką.

([108]) „Compass Lexecon“, informacinis pranešimas *CfD Design,* 2024 m. rugpjūčio 22 d.

(244) Belgija taip pat teigia, kad ilgalaikio eksploatavimo blokų prekybinis eksploatavimas ir atitinkami sprendimai teikti pasiūlymus yra susitarimo dėl skirtumų koncepcijos, kuria užtikrinamas rinkos sąlygas atitinkantis elgesys, ekonominis lyginamasis indeksas.

(245) Belgija primena, kad šioje byloje įvairūs techniniai ir veikimo suvaržymai labai riboja laisvę keisti techninės priežiūros grafiką ir moduliuoti, taigi ir vertės kūrimo potencialą, siejamą su didesnėmis ekonominėmis paskatomis:

a) dėl veiklos suvaržymų ir dėl atjungimų tvarkaraščio sudarymo (ir keitimo) techninių bei teisinių reikalavimų ilgalaikio eksploatavimo blokams sunku užtikrinti tiekimo saugumą žiemos laikotarpiais;

b) ilgalaikio eksploatavimo blokų techninė konstrukcija optimizuojama taip, kad jie veiktų kaip bazinės apkrovos įrenginiai, o tai daro didelį poveikį saugos reguliavimui ir riboja moduliavimo galimybes (pvz., ne daugiau kaip 30 moduliacijų per vieną kuro ciklą; gali kilti automatinio išjungimo rizika);

c) veikimo ir moduliavimo suvaržymai bei susijusi rizika priverčia branduolinių įrenginių operatorių patirti alternatyviųjų sąnaudų (pvz., rizika, kad automatinio išjungimo atveju bus prarastos pajamos, praleistos moduliavimo galimybės, nes pasiekta moduliacijų skaičiaus viršutinė riba, o ciklas dar nepasibaigęs).

(246) Belgija teigė, kad, atsižvelgiant į ilgalaikio eksploatavimo blokų veikimo ir saugos suvaržymus, dėl toliau išsamiai aprašytų kai kurių alternatyvių susitarimo dėl skirtumų koncepcijos savybių rizika nebūtų paskirstoma ir rinkos sąlygas atitinkantis elgesys nebūtų skatinamas veiksmingiau, nei pagal siūlomą koncepciją. Visų pirma Belgija teigė, kad kai kuriais atvejais naudojant ilgalaikes referencines kainas ir referencinį kiekį gali būti skatinami veiksmingi skirstymo / veikimo sprendimai, nes mokėjimai pagal susitarimą dėl skirtumų tokiu būdu yra atsiejami nuo nustatytos rinkos kainos. Tačiau šioje byloje tai gali būti netikslinga, atsižvelgiant į ilgalaikio eksploatavimo blokų veikimo suvaržymus ir unikalų prieinamumo modelį ilgalaikio eksploatavimo blokų darbų vykdymo laikotarpiu, kaip paaiškinta toliau:

a) pirma, taikant ilgalaikių produktų kainą kaip alternatyvią RRK (pvz., ateities sandoriai, metiniai kitos paros vidurkiai), o ne KPR kainą, neatsižvelgiama į unikalų prieinamumo modelį ilgalaikio eksploatavimo blokų darbų laikotarpiu, nes tai gali kelti didelę referencinės kainos ir nustatytų kainų neatitikimo riziką, nuo kurios BE-NUC negalėtų veiksmingai apsidrausti ar kurios ji negalėtų veiksmingai suvaldyti veiklos mokesčiais, (žr. 98 konstatuojamąją dalį). Tačiau alternatyvią RRK galima pateisinti skirtingomis aplinkybėmis ir veikimo suvaržymais;

b) antra, apskaičiuojant atlygio sumą remiantis referenciniu kiekiu, o ne faktiškai pagamintu kiekiu, gali kilti papildoma rinkos rizika, nuo kurios BE-NUC veiksmingai neapsidraustų ar kurios ji veiksmingai nesuvaldytų. Vėlgi, taikyti referencinius kiekius gali būti tikslinga atsižvelgiant į skirtingas aplinkybes ir technologinius bei veikimo suvaržymus;

c) be to, kaip jau paaiškinta 11 ir 12 konstatuojamosiose dalyse, dėl griežtų veikimo ir moduliavimo suvaržymų, taikomų ilgalaikio eksploatavimo blokams, papildomos vertės kūrimo potencialas, susijęs su didesnėmis rinkos paskatomis dėl alternatyvios susitarimo dėl skirtumų koncepcijos savybių, būtų ribotas, palyginti su pasirinkta susitarimo dėl skirtumų koncepcija, (žr. toliau).

(247) Belgijos teigimu, pasirinkta susitarimo dėl skirtumų koncepcija kartu su konkrečiomis priemonėmis (RKRK ir moduliavimo tvarka) buvo siekiama suderinti rinkos rizikos poziciją su veiklos paskatomis siekiant remti tiek investicijas, tiek trumpalaikį rinkos veiksmingumą. Ji skatina laiku reaguoti į rinkos signalus nesukeliant nereikalingo sudėtingumo ir atitinka ilgalaikio eksploatavimo blokų techninius ir reguliavimo suvaržymus. Belgija šiuo atžvilgiu nurodė:

a) RKRK, kuris tinkamai skatina gamybą esant didelėms rinkos kainoms, atsižvelgiant į (ribotą) laisvę koreguoti techninės priežiūros tvarkaraščius;

b) moduliavimo tvarką, parengtą taip, kad ji praktiškai atitiktų ilgalaikio eksploatavimo blokų techninius ir reguliavimo suvaržymus ir rinkos operacijas. Fiksuotos moduliavimo ribos tikslas buvo subalansuoti galimą moduliavimo naudą ir susijusias alternatyviąsias sąnaudas, taikant paprastą mechanizmą.

(248) Dėl pirmiau išdėstytų priežasčių Belgija padarė išvadą, kad sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštas susirūpinimas dėl susitarimo dėl skirtumų koncepcijos tinkamumo yra nepagrįstas.

(249) Tačiau per oficialų tyrimą Belgija nusprendė iš dalies pakeisti susitarimo dėl skirtumų koncepciją ir RKRK mechanizmą, siekdama sustiprinti rinkos sąlygas atitinkančias paskatas ir atsižvelgti į rinkos raidą.

a) Pirma, Belgija nusprendė pakeisti susitarimo dėl skirtumų koncepciją, EVPS partneriui suteikdama įgaliojimus priimti sprendimus dėl ekonominio moduliavimo (taip panaikindama pradinės koncepcijos moduliavimo tvarką) ir pakeisdama EVPS partnerio fiksuotą atlygį fiksuotu ir kintamuoju mokesčiu, taip sukurdama paskatų atlikti dinamiškus moduliavimus pagal rinkos raidą, kartu atsižvelgdama į ilgalaikio eksploatavimo blokų techninius suvaržymus (ir galimą automatinio išjungimo riziką). Išsamus pakeistos atlygio formulės aprašymas pateiktas 3.3.1.5.2 skirsnyje.

b) Antra, Belgija sustiprino RKRK mechanizmą, kad tikėtina ir realizuota VGN labiau atitiktų kintančias rinkos sąlygas. Išsamus šio pakeitimo aprašymas pateiktas 3.3.1.3.2 skirsnyje.

4.1.2. *Bendrosios įmonės struktūra*

(250) „Electrabel“ ir Belgijos valstybė numato įsteigti bendrąją, joms lygiomis dalimis priklausančią įmonę; ji turės atitinkamą turtą, reikalingą tolesniam ilgalaikio eksploatavimo blokų veikimui užtikrinti.

(251) Belgija teigė, kad taikant šį metodą Belgijos valstybė gali bendrai kontroliuoti projekto bendrovę, nes abi akcininkės sudaro bendrąją įmonę vienodomis sąlygomis ir, kaip akcininkės, prisiima tokio paties lygio riziką (atitinkančią įprastą akcininkų riziką ir finansavimą) ir gauna tokį patį atlygį (visų pirma dividendus). Tai taip pat suteikia Belgijos valstybei galimybę išlaikyti tam tikrą ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nuosavybės dalį.

4.1.3. *MVSKI ir ILS paskolos*

(252) Belgija paaiškino, kad jei BE-NUC pajamų nepakaks ilgalaikio eksploatavimo blokų veiklos sąnaudoms (ETP sutarties sąnaudoms ir kitoms eksploatavimo, kuro ir techninės priežiūros kapitalo sąnaudoms padengti), tuomet Belgijos valstybė, kaip kita susitarimo dėl atlygio šalis, privalo BE-NUC (ir bendrovei „Luminus“) sumokėti trūkstamą sumą. Tuo atžvilgiu BE-NUC turi teikti metinę suderinimo ataskaitą. Šia minimalia veiklos sąnaudų išmoka siekiama užtikrinti pakankamai pinigų šioms sąnaudoms padengti, kad būtų užtikrintas ilgalaikis BE-NUC gyvybingumas ir mokumas. Be to, kita susitarimo dėl atlygio šalis suteiks kapitalo mokėjimą, kurį sudaro 50 % investuoto kapitalo sąnaudų apsaugos, palyginti su amortizuotomis kapitalo sąnaudomis, patiriamomis pratęsiant ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmę. Minimalių veiklos sąnaudų ir kapitalo išmoka vadinama MVSKI ir taikoma nuo ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo dienos.

(253) Belgija paaiškino, kad nuo 2025 m. liepos 1 d. ji taip pat suteiks galimybę bendrajai įmonei BE-NUC ir bendrovei „Luminus“ naudoti lėšų išmokėjimo priemones, kad būtų galima finansuoti eksploatavimo ir techninės priežiūros sąnaudas, patiriamas tam tikrais išjungimo laikotarpiais pagal susitarimo dėl atlygio 3.2 straipsnio A dalį („ILS paskolų pirkimas“). Konkrečiai, Belgijos valstybė, taikydama apribotą palūkanų normą, bendrajai įmonei BE-NUC ir bendrovei „Luminus“ teiks ILS paskolas, grąžintinas pagal nustatytą grąžinimo grafiką, o ne papildomą kapitalą, kad dviem segmentais būtų galima finansuoti:

a) išlaidas, patirtas išjungiant branduolines elektrines (2025 m. liepos 1 d. – „Doel 4“ ir 2025 m. rugsėjo 1 d. – „Tihange 3“) ir iki ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo dienos;

b) planinių ilgalaikio eksploatavimo blokų darbų išlaidas laikotarpiu nuo ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo dienos iki 2028 m. gruodžio 31 d. (siekiant išvengti abejonių, visi kiti nuostoliai, patirti dėl neplaninių atjungimų, turi būti padengti skiriant MVSKI).

(254) Belgija paaiškino, kad MVSKI apima didelio poveikio riziką, dėl kurios veiklos etape patiriama nuostolių. Kartu su ILS paskolomis prieš prasidedant įjungimo iš naujo etapui, šios priemonės yra labai svarbios siekiant užtikrinti, kad įgyvendinant projektą būtų generuojami pakankami pinigų srautai, kad būtų galima sumokėti branduolinių įrenginių operatoriui ir išlaikyti ilgalaikį veiklos gyvybingumą. Belgija teigia, kad be šių priemonių branduolinė elektrinė galėtų bankrutuoti, jei būtų užsitęsę atjungimai arba įvyktų reguliavimo (politikos) pokyčiai, kurie lemtų neprieinamumą.

(255) Siekdama dar tvirčiau pagrįsti šiuos teiginius, Belgija pateikė šias pastabas, pagrįstas „Compass“ Lexecon parengta nepriklausoma analize ([109]):

a) prekybinėms investicijoms į branduolinį turtą kyla nekontroliuojama ir didelio poveikio rizika, susijusi su reguliavimu / politika ir technologijomis, o tai gali daryti poveikį elektrinių prieinamumui. Branduolinių projektų sąnaudų struktūra daugiausia yra pastovi, todėl jų finansiniai veiklos rezultatai ypač priklausomi nuo neprieinamumo laikotarpių. Kitaip nei RTB modelio atveju, vien susitarimo dėl skirtumų schemos nepakanka šiai didelio poveikio neprieinamumo rizikai pašalinti, todėl reikia papildomo rizikos valdymo mechanizmo;

b) MVSKI yra būtina siekiant iš dalies apsidrausti nuo scenarijų, susijusių su dideliais nuostoliais, kurie galėtų kelti pavojų ilgalaikio eksploatavimo blokų ekonominiam ir finansiniam gyvybingumui (ir mokumui). ILS paskolos yra būtinos fiksuotoms veiklos sąnaudoms, kurių reikia ilgalaikio eksploatavimo blokams prižiūrėti prieš įjungiant juos iš naujo ir vykdant planinius ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo darbus, finansuoti;

c) atsižvelgiant į ankstesnius Belgijos ir užsienio branduolinių elektrinių veiklos rezultatus, negalima atmesti tikimybės, kad didelę metų dalį abu branduoliniai blokai bus iš esmės neprieinami. Manoma, kad ateityje ši sisteminė rizika didės, nes nuo 2025 m. Belgijos branduolinės energetikos ūkis mažės. Be to, gali pasitaikyti dažnesnių, ne tokių rimtų įvykių, dėl kurių vis tiek būtų patirta nuostolių įgyvendinant ilgalaikio eksploatavimo projektą, o tai dar labiau pateisintų MVSKI mechanizmo poreikį.

(256) Taigi, Belgija padarė išvadą, kad MVSKI ir ILS paskolos yra tinkamos ir proporcingos:

a) MVSKI neapsaugo ilgalaikio eksploatavimo projekto nuo visos veiklos rizikos, todėl ši priemonė yra tinkama, nes ji reikalinga tik siekiant įveikti reikšmingus neprieinamumo įvykius ir užkirsti kelią BE-NUC bankrotui. Kita veiklos rizika ir toliau tenka akcininkams, todėl atsiranda daug scenarijų, pagal kuriuos pelningumas sumažėja, o 7 % projekto VGN lieka nepasiekta net ir taikant pagalbos priemonę;

b) MVSKI yra proporcinga, nes ji skiriama tik trūkstamiems mokėjimams, kurių reikia siekiant išvengti nuostolių (minimalių veiklos sąnaudų komponentas), o patyrus investicijų nuostolių (t. y. esant neigiamai projekto VGN) ji apima tik 50 % nuosavo kapitalo įnašų (kapitalo išmokos komponentas). Kitaip tariant, net ir skiriant MVSKI akcininkai gali prarasti iki 50 % savo investicijų;

c) ILS paskola užtikrinamas likvidumas skiriant finansavimą tik pajamų trūkumui padengti, todėl pagalba yra tinkama;

d) ILS paskola yra proporcinga, nes ja siekiama kuo labiau sumažinti nuostolius, ją gavus patiriama išlaidų ir yra ji turi būti grąžinama su palūkanomis.

(257) Po oficialios tyrimo procedūros Belgija nusprendė nustatyti viršutinę galimų MVSKI mokėjimų ribą, kuri yra ne didesnė kaip 2 mlrd. EUR, pasinaudodama savo teise (-ėmis) nutraukti sutartį, kaip numatyta susitarime dėl atlygio, išskyrus atvejus, kai Belgijos valstybės analizė rodo, jog toks nutraukimas galėtų neigiamai paveikti Belgijos tiekimo saugumą ir (arba) nutraukimas nebūtų tinkamas finansiniu požiūriu. Išsamiau žr. 3.3.1.3.3 skirsnį.

4.1.4. *Akcininkų paskolos ir AKP*

(258) Belgijos teigimu, Belgijos valstybė ir „Electrabel“, kaip akcininkės, sutinka finansuoti joms tenkančią *pro rata* BE-NUC finansavimo poreikių dalį arba nenumatytą finansavimo trūkumą (kiek tai susiję su sąnaudomis ir išlaidomis, kurios nėra finansuojamos pagal kitus mechanizmus, pavyzdžiui, BE-NUC pajamomis, skirtumo mokėjimais bendrajai įmonei BE-NUC pagal susitarimą dėl atlygio, ILS paskolos lėšomis ir kt., užtikrinant, kad sąnaudos nebūtų dengiamos du kartus).

([109]) „Compass Lexecon“, informacinis pranešimas *Supplemental Note on SDC Loan and MOCP*, 2024 m. rugpjūčio 22 d.

(259) Belgija paaiškino, kad „Electrabel“ ir Belgijos valstybė su BE-NUC sudarė individualius ir vienodus susitarimus dėl akcininkų paskolų. Palūkanų normos nebuvo nustatytos, tačiau akcininkų paskolų susitarimuose numatyta, kad kiekvienos akcininkų paskolos palūkanų normą, laikantis ištiestosios rankos principo, pagal akcininkų susitarimą nustatys BE-NUC valdyba, atsižvelgdama į vyraujančias rinkos normas ir bet kokį panašų trečiosios šalies finansavimą skolintomis lėšomis, kuris gali būti prieinamas atitinkamu metu. Sumų grąžinimo sąlygos ir palūkanų normos yra vienodos.

(260) Belgija paaiškino, kad AKP paskirtis – finansuoti apyvartinio kapitalo poreikį, atsirandantį dėl ilgalaikio eksploatavimo blokų veikimo. BE-NUC bus leidžiama pasinaudoti AKP, jei jos gaunamų pinigų srautų ir pinigų išmokų skirtumas bus mažesnis už susitarime dėl atlygio nustatytas numatomas būsimo išlaidų laikotarpio veiklos sąnaudas. AKP suma turi būti bent vidutinė bendra numatoma trijų mėnesių veiklos sąnaudų suma. Belgija patikslino, kad iš tiesų AKP yra vienų metų sąsaja su metine MVSKI ir yra taikoma kaip atnaujinamojo kredito priemonė, kuri, ja pasinaudojus, kasmet būtų grąžinama išmokant Belgijos valstybės skiriamą MVSKI.

(261) Belgija paaiškino, kad „Electrabel“ pasiūlys sąlygų dokumente aprašytą „Electrabel“ akcininkų paskolų metodiką, apie kurią turi būti pranešta BE-NUC valdybai ir kuri vėliau turi būti pritaikyta Belgijos valstybės paskolai, taip pat AKP. Sumų grąžinimo sąlygos ir palūkanų normos yra vienodos. Belgija teigė, kad metodika vis dar svarstoma ir apie ją bus pranešta vėliau.

4.2. **Belgijos pozicija dėl EVPS**

4.2.1. *EVPS skyrimas konkurso tvarka*

(262) Kalbant apie energijos valdytojo paslaugų pirkimą pagal EVPS, Belgija teigė, kad šios paslaugos perkamos taikant konkurencingą, skaidrią, nediskriminacinę ir besąlyginę konkurso procedūrą. Visų pirma, EVPS bus skiriama vykdant derybas su išankstiniu skelbimu apie pirkimą (2016 m. birželio 17 d. Belgijos viešųjų pirkimų įstatymo 120 straipsnis); tai yra standartinė procedūra komunalinių paslaugų sektoriuje. Taigi, Belgija daro išvadą, kad EVPS nesuteikia pranašumo energijos valdytojui (EVPS partneriui) ir kad EVPS partneris negauna naudos iš valstybės pagalbos.

(263) Belgija teigė, kad nors viešųjų pirkimų direktyvų taikymas jau suteikia tam tikrų garantijų, atsižvelgiant į siūlomų paslaugų svarbą ir jautrumą konkurencijos požiūriu, buvo įgyvendintos papildomos nuostatos ir apsaugos priemonės, konkurse siekiant užtikrinti pakankamą konkurenciją.

(264) Kalbant konkrečiau, Belgija paaiškino, kad, prieš rengiant konkurso dokumentus, buvo paskelbtas prašymas pateikti informaciją dėl EVPS, siekiant sužinoti rinkos nuomones, be kita ko, išsiaiškinti daug klausimų, susijusių su EVPS turiniu. Be to, pasiūlyme nustatyti konkretūs atrankos kriterijai, kuriais užtikrinama, kad kvalifikuoti ir (arba) atrinkti dalyviai būtų tinkami, atsižvelgiant į paslaugos, dėl kurios rengiamas konkursas, svarbą ir jautrumą. Daugiau informacijos apie konkurso procedūrą ir atrankos kriterijus pateikta 3.3.1.5.1 skirsnyje.

(265) Kaip pažymėta 3.3.1.5.2 skirsnyje, po oficialios tyrimo procedūros Belgija nusprendė EVPS partneriui suteikti įgaliojimus priimti sprendimus dėl ekonominio moduliavimo ir pakeisti EVPS partnerio fiksuotą atlygį kartu su fiksuotu ir kintamuoju mokesčiu, taip suteikdama daugiau paskatų atlikti moduliavimus pagal rinkos signalus, kartu atsižvelgdama į ilgalaikio eksploatavimo blokų techninius suvaržymus (ir galimą automatinio išjungimo riziką).

4.2.2. *Su energijos valdytoju susijusios papildomos apsaugos priemonės*

(266) Belgija teigė, kad numatytos konkrečios priemonės, susijusios su galimu GEMS – bendrovės „Engie“ prekybos subjekto (grupės „Engie“ verslo padalinio, kuris valdymo požiūriu nepriklauso nuo branduolinės veiklos padalinio), – dalyvavimu konkurso procedūroje.

(267) Belgija taip pat paaiškino, kad yra ir bus imamasi pakankamai priemonių ir jos yra ir bus įgyvendinamos siekiant veiksmingai nustatyti galimus interesų konfliktus ir užkirsti jiems kelią. Šias priemones galima apibendrinti taip:

a) prašyme pateikti informaciją leidžiama atlikti rinkos tyrimus ir bet kuri suinteresuotoji šalis šiomis aplinkybėmis galėjo pasiūlyti kitokias sąlygas ir pateikti kitokius pasiūlymus, kurie turi būti atspindėti prašyme pateikti informaciją, užtikrinant, kad konkurse nebūtų kliūčių, kurios būtų nepalankios jokiam suinteresuotajam dalyviui, palyginti su GEMS (arba bet kuria grupės „Engie“ bendrove). „Electrabel“ (arba bet kuri grupės „Engie“ bendrovė) nedalyvaus rengiant konkurso dokumentus po prašymo pateikti informaciją (rezultatų);

b) jei vykstant konkurso procedūrai GEMS joje dalyvautų, net kaip subrangovas arba atlikdamas bet kokį kitą vaidmenį, „Electrabel“ (arba bet kuri grupės „Engie“ bendrovė) ir jos direktoriai ar atstovai negali dalyvauti priimant bet kokį BE-NUC sprendimą ir (arba) svarstant pasiūlymą (pvz., priimant sprendimą dėl atrankos ir sprendimą dėl sutarties skyrimo);

c) „Electrabel“ viduje buvo ir toliau bus nustatomos griežtos su informacija ir etika susijusios skiriamosios ribos tarp asmenų, atsakingų už pasiūlymų teikimą GEMS, ir asmenų, dalyvaujančių BE-NUC valdyme. Tos pačios apsaugos priemonės bus nustatytos tuo atveju, jei po sėkmingo konkurso GEMS galiausiai būtų pasirinktas kaip energijos valdytojas.

(268) Belgija taip pat paaiškino, kad EVPS nesudaroma laiku, kaip atsarginis sprendimas, EVPS paslaugas laikinai teiks GEMS, kad būtų užtikrintas tęstinumas. Belgija teigė, kad ši tvarka yra būtina ir tinkama siekiant užtikrinti viešųjų paslaugų tęstinumą (t. y. ilgalaikio eksploatavimo blokuose gaminamos elektros energijos pardavimą), tačiau šis sprendimas yra griežtai apribotas laiko atžvilgiu ir iki būtino minimumo.

4.2.3. *Belgijos išvada dėl EVPS*

(269) Belgija padarė išvadą, kad EVPS konkurso procedūroje nenumatyta jokia galima valstybės pagalba, nes: i) Belgijos valstybė užtikrins, kad BE-NUC griežtai laikytųsi viešųjų pirkimų teisės aktų ir principų, ir ii) išsamių konsultacijų procesas prieš faktiškai paskelbiant konkursą suteikia papildomų garantijų, kuriomis užtikrinama, kad paslaugos būtų perkamos taikant konkurencingą, skaidrią, nediskriminacinę ir besąlyginę konkurso procedūrą.

(270) Be to, Belgija padarė išvadą, kad bet kokios rizikos, kad „Engie“ apribos konkurencines galimybes ir imsis kitų galimų antikonkurencinių veiksmų, išvengiama ir kad priimtos visos priemonės ir apsaugos priemonės siekiant užtikrinti, kad būtų paskirtas nepriklausomas EVPS partneris. Tik kaip atsarginis sprendimas, šias paslaugas laikinai teiktų GEMS, nes jos yra būtinos ir tinkamos viešųjų paslaugų tęstinumui užtikrinti.

4.3. **Belgijos pozicija dėl sandorio dėl atliekų**

4.3.1. *Eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimai*

(271) Belgija paaiškino, kad ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimus, susijusius su ilgalaikio eksploatavimo projektu, (toliau – disinergija), jei „Electrabel“ tai įrodys, Belgijos valstybė padengs vienkartine (visa ir galutine) išmoka sandorio pabaigos dieną. Belgija paaiškino, kad įgyvendinimo susitarime numatyta, jog Belgijos valstybė ir „Electrabel“ turėtų susitarti dėl sumos per nustatytą laikotarpį, o jei jos nesusitartų, klausimas bus perduotas CPN/CNV sprendimui priimti.

(272) Belgija priminė, kad, kadangi tuo metu, kai buvo priimtas sprendimas pradėti procedūrą, klausimas dar buvo nagrinėjamas CPN/CNV lygmeniu, sprendime pradėti procedūrą jo proporcingumas nebuvo įvertintas.

(273) Belgija paaiškino, kad Belgijos valstybė ir „Electrabel“ per nustatytą laikotarpį nesusitarė dėl sumos, todėl klausimas buvo pateiktas CPN/CNV sprendimui priimti. Kalbant konkrečiau, Belgija paaiškino, kad:

a) 2023 m. gruodžio 12 d. „Electrabel“ pateikė Belgijos valstybei savo persvarstymo pasiūlymą: „Electrabel“ teigė, kad ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimų suma sudarytų 689,9 mln. EUR (2021 m. vertėmis) ir 580 mln. EUR (2023 m. vertėmis);

b) 2024 m. sausio 25 d. Belgijos valstybė atsakė į persvarstymo pasiūlymą. Savo atsakyme Belgijos valstybė laikėsi nuomonės, kad „Electrabel“ nepateikė pakankamai įrodymų apie kiekvieną iš šių poveikių ir kad „Electrabel“ nurodytos sąnaudos nebuvo pakankamai tiksliai apskaičiuotos, todėl ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimai yra lygūs nuliui;

c) kadangi po tolesnių „Electrabel“ ir Belgijos valstybės diskusijų nebuvo pasiektas abipusis susitarimas dėl ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimų dydžio, klausimas buvo perduotas CNV/CPN;

d) CNV/CPN paprašė ONDRAF/NIRAS ir FANC/AFCN rekomendacijų ir jos jas pateikė atitinkamai 2024 m. kovo 25 d. ir 2024 m. kovo 27 d. Papildomas pastabas raštu ONDRAF/NIRAS pateikė 2024 m. birželio 6 d.;

e) 2024 m. birželio 24 d. CPN/CNV pateikė rekomendaciją dėl ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimų ir padarė išvadą, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto poveikis eksploatavimo nutraukimo sąnaudoms yra eksploatavimo nutraukimo sąnaudų (vienos nakties sąnaudų) padidėjimas [100–500] mln. EUR (2021 m. vertėmis). Apskaičiuotos vienos nakties sąnaudos turi būti diskontuojamos taikant diskonto ir infliacijos normą, nustatomą kas trejus metus atliekamos 2022 m. peržiūros metu. Tuo remiantis eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo sąnaudos padidėja [100–500] mln. EUR (2023 m. vertėmis).

(274) Taigi, Belgija padarė išvadą, kad, kaip nustatyta 2024 m. birželio 24 d. CPN/CNV rekomendacijoje, papildomų eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų, susijusių su ilgalaikio eksploatavimo projektu, perleidimo suma yra proporcinga.

4.3.2. *Belgijos pozicija dėl atliekų viršutinės ribos proporcingumo*

(275) Be to, 2024 m. rugpjūčio 30 d. Belgija pateikė „Compass Lexecon“ parengtą papildomą nepriklausomą analizę, kurioje pateikta ekonominė atliekų viršutinės ribos koncepcijos analizė, įskaitant 3 % diskonto normos analizę ir išsamesnius paaiškinimus, kad CPN/CNV nustatyta papildoma rizika jau įtraukta į Belgijos valstybės apskaičiuotą rizikos priedą arba tokios papildomos rizikos tikimybė ir (arba) poveikis yra nedideli.

4.3.2.1. Su diskonto veiksniu susiję susirūpinimą keliantys klausimai

(276) Belgija teigė, kad Komisijos susirūpinimas dėl diskonto normos kyla iš CPN/CNV analizės, pateiktos jos 2023 m. kovo 7 d. rekomendacijoje energetikos ministrui ([110]), kurioje CPN/CNV laikosi nuomonės, kad diskonto norma, kuri turėtų būti taikoma panaudoto branduolinio kuro išlaidoms, turi palaipsniui priartėti prie ilgalaikės nerizikingos grąžos normos (apskaičiuotos kaip 2,17 %), ir siūlo taikyti dvipakopę diskonto normą (3,17 % pirmuosius 30 metų ir 2,17 % pasibaigus pirmųjų 30 metų laikotarpiui).

([110]) CPN/CNV, „*Advice to the Minister of Energy concerning the transfer of financial responsibility from ENGIE to the Belgian State of the management of radioactive waste and spent fuel from Belgium's seven nuclear power plants*“, 2023 m. kovo 7 d.

(277) Belgija nurodė „Compass Lexecon“ parengtą nepriklausomą analizę ([111]), iš kurios matyti, kad Belgijos valstybės išlaikyta 3 % diskonto norma yra proporcinga, remiantis: i) CPN/CNV rekomenduojamo metodo ekonomine analize, ii) kitais atitinkamais metodais ir iii) Vokietijos precedentu byloje SA.45296.

a) Pirma, nepriklausoma diskonto normos analizė parodė, kad CPN/CNV siūlomas dvipakopis metodas diskonto normai nustatyti yra lygiavertis mokėjimų srautų diskontavimui taikant unikalią 2,9 % ([112]) diskonto normą. Be to, analizė parodė, kad CPN/CNV pasiūlytos normos buvo apskaičiuotos per konkretų nuolat mažų palūkanų normų laikotarpį ir kad, atnaujinant skaičiavimą remiantis 2024 m. liepos 22 d. sprendimo pradėti procedūrą metu turėtais OLO normos duomenimis, taikant dvipakopį metodą gaunama lygiavertė 3,2 % ([113]) diskonto norma, t. y. 24 baziniais punktais didesnė už Belgijos valstybės išlaikytą diskonto normą.

b) Antra, iš nepriklausomos analizės matyti, kad CPN/CNV siūlomas dvipakopis metodas nėra vienintelis sprendimas siekiant nustatyti diskonto normą, kuri palaipsniui priartėtų prie ilgalaikės nerizikingos grąžos normos. Diskonto norma iš tiesų turėtų atspindėti grąžą, kurią „Hedera“ šiuo metu gali gauti investuodama vienkartinę sumą į nerizikingą turtą. Ši analizė patvirtina, kad investuodama į tam tikrų fiksuotųjų pajamų vertybinių popierių portfelį, įskaitant skirtingo termino Belgijos vyriausybės obligacijas, Belgijos valstybė galėtų užsitikrinti didesnę nei 3 % normą ([114]).

c) Galiausiai, nepriklausoma analizė parodė, kad Vokietijos precedentinėje byloje, susijusioje su branduolinių atliekų įsipareigojimų perleidimu Vokietijos valstybei, (byla SA.45296) diskonto norma buvo 4,58 %, remiantis numatoma Europos draudimo ir profesinių pensijų institucijos (EIOPA) 30 metų grąžos norma, kuri 2017 m. birželio mėn. Komisijos sprendimo priėmimo metu buvo 1,994 %. Komisija nusprendė, kad 4,58 % diskonto veiksnys yra priimtinas Vokietijos radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų atžvilgiu. Atsižvelgiant į tai, kad EIOPA norma gerokai padidėjo, Belgijos valstybės siūloma daug mažesnė 3 % diskonto norma, atrodo, atitinka dabartinį palūkanų normos lygį.

4.3.2.2. Susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su rizika, į kurią atsižvelgiama susitarime dėl atliekų viršutinės ribos

(278) Belgija teigė, kad Komisijos susirūpinimas dėl rizikos, į kurią atsižvelgiama susitarime dėl atliekų viršutinės ribos, taip pat kyla iš CPN/CNV rekomendacijos energetikos ministrui (žr. 113 išnašą), kurioje reikėtų atsižvelgti į trijų rūšių riziką:

a) išlaidų perviršį – riziką, kad numatomos vienos nakties sąnaudos gali būti nepakankamai įvertintos, todėl atsargų nenumatytiems atvejams gali nepakakti;

b) nepakankamą statybų infliacijos įvertinimą – riziką, kad faktinė statybų infliacija bus didesnė už Europos Centrinio Banko tikslinę 2 % infliacijos normą, kuria remiamasi nustatant CPN/CNV diskonto normą;

c) investavimo riziką – riziką, kad pasikeitus palūkanų normoms „Hedera“ negalės pasiekti tikėtinos grąžos normos. Tai mažos tikimybės scenarijus, CPN/CNV nuomone.

([111]) „Compass Lexecon“, informacinis pranešimas *Analysis of the concerns of the EU Commission relating to the nuclear waste cap design,* 2024 m. rugpjūčio 30 d.

([112]) Šią vertę paneigė „Compass Lexecon“ analizė, atlikta remiantis išsamesniais duomenimis, išdėstytais 2024 m. lapkričio 30 d. pateiktame dokumente „CL – Response to the EC concerns on discount rate – 291124“, kuriame nustatyta 2,8 % lygiavertė norma.

([113]) Šią vertę paneigė „Compass Lexecon“ analizė, atlikta remiantis išsamesniais duomenimis, išdėstytais 2024 m. lapkričio 30 d. pateiktame dokumente „CL – Response to the EC concerns on discount rate – 291124“, kuriame nustatyta 3,1 % lygiavertė norma.

([114]) Tai papildyta atsakymu į spalio 1 d. prašymo pateikti informaciją 5.4 klausimą. Praktiškai, siekdama apsidrausti nuo infliacijos rizikos, „Hedera“ daugiausia dėmesio skirs dinamiškam turto ir įsipareigojimų valdymui, grindžiamam diversifikuotu portfeliu, į kurį įtrauktas turtas, leidžiantis fondui apsidrausti nuo infliacijos. Pavyzdžiui, „Hedera“ galėtų suformuoti portfelį, kurį sudaro (bet ne tik) obligacijos ir skolos priemonės, nuosavas kapitalas, nekilnojamasis turtas ir išvestinės finansinės priemonės, siekiant ilgalaikio tikslo užtikrinti 1 % realiąją grąžą, kartu kuo labiau sumažinant kintamumo riziką.

(279) „Compass Lexecon“ atlikta nepriklausoma analizė parodė, kad į šią riziką buvo atsižvelgta ir kad Belgijos valstybės taikomas metodas yra apdairus ir numato pakankamai atsargų nenumatytiems atvejams, kad ši rizika būtų padengta.

a) Kalbant apie išlaidų viršijimo riziką, analizėje pažymėta, kad Belgijoje dažnai audituojamos ir atnaujinamos branduolinių atliekų tvarkymo išlaidos ir kad atliekų viršutinė riba grindžiama naujausiais turimais duomenimis. Be to, pati atliekų viršutinė riba apima bazinę sumą ir rizikos priedą. Bazinė suma grindžiama atliekų duomenimis ir ONDRAF/NIRAS parengtu sektoriaus atskaitos scenarijumi, atspindinčiu padėtį, kuri yra labiau tikėtina nei netikėtina, (t. y. 50-ojo procentilio rizikos scenarijus), o tai reiškia, kad likusių atsargų nenumatytiems atvejams pakaks išlaidų perviršiui padengti esant 50 % tikimybei. Rizikos priedas, pridedamas prie bazinės sumos, grindžiamas ONDRAF/NIRAS pranešimu, pagal kurį, taikant principą „iš apačios į viršų“, nustatoma ir kiekybiškai įvertinama tam tikra papildoma rizika, apimanti: i) papildomo išlaidų, susijusių su geologiniu atliekynu, perviršio riziką, dar nepadengtą bazinės sumos atsargomis nenumatytiems atvejams, ii) riziką, kad bus pasirinktas kitas techninis sprendinys nei 400 m gylyje esantis geologinis atliekynas, iii) papildomo išlaidų, susijusių su „Belgoprocess“ objekte esančių saugyklų eksploatavimu ir technine priežiūra, panaudoto branduolinio kuro saugyklų eksploatavimu po 2050 m. ir papildomų įrenginių, kurie dar neįtraukti į bazinės sumos atsargas nenumatytiems atvejams, statyba, perviršio riziką ir iv) reguliavimo riziką, kad kai kurios atliekos gali būti netinkamos saugoti antžeminėse saugyklose. Be to, analizėje pažymėta, kad rizikos priedas sudaro 5 185 mln. EUR, t. y. 53 % bazinės sumos (9 815 mln. EUR), o tai gerokai daugiau nei 35 % rizikos priedas, įtrauktas į branduolinių atliekų įsipareigojimų perleidimo Vokietijos valstybei metodiką, kurios laikytasi panašioje byloje SA.45296. Vokietijos precedento byloje naudota metodika buvo panaši, tačiau Belgijos byloje atskaitos scenarijui naudojami naujesni duomenys, įskaitant atsiliepimus apie projektus Šveicarijoje ir Suomijoje, taigi ji grindžiama naujesniu duomenų rinkiniu.

b) Kalbant apie riziką, kad statybos sąnaudų infliacija gali būti nepakankamai įvertinta, analizė parodė, kad *Association Belge des Experts* (ABEX) nustatyta statybos sąnaudų raida iš esmės nesiskiria nuo infliacijos, apskaičiuotos pagal VKI. Remiantis analize, CPN/CNV susirūpinimą lėmė didesnė nei įprasta statybos sąnaudų infliacija 2022 m. ir į šį infliacijos šuolį atsižvelgiama nustatant rizikos priedą. Analizėje taip pat pažymėta, kad panašioje byloje SA.45296 Vokietijoje išlaikyta ilgalaikė infliacija buvo 1,60 %, o ilgalaikė infliacija šioje byloje yra 2 %, t. y. ECB tikslinis infliacijos lygis.

c) Dėl investicinės rizikos ir CPN/CNV susirūpinimo, kad už atidėjinius atsakingam fondui „Hedera“ gali kilti rizika, kad grąža bus nepakankama išlaidoms padengti, rizika, analizė parodė, kad šiandien investuodamas į skirtingo termino obligacijų portfelį ir laikydamas jas iki termino pabaigos, fondas gaus kuponus, kurių palūkanų norma nekinta, todėl fondui nekiltų palūkanų normos pokyčio rizika (naudojant turto ir įsipareigojimų valdymo (TĮV) metodus, turtą suėjus terminui suderinti su įsipareigojimais). Tačiau analizėje buvo paminėtos dvi likutinės rizikos, su kuriomis fondas susidurtų taikant šį metodą:

— pirma, siekiant sudėti palūkanas, gautas išmokant kuponus, fondas turės dažnai reinvestuoti į naujas išleistas obligacijas. Nuo šios rizikos galima apsidrausti, atsižvelgiant į tai, kad fondas turi palyginti tam tikrą mokėjimų už atliekų tvarkymą srautą, kad būtų galima sukurti fiksuotųjų pajamų vertybinių popierių portfelį, kuris atitiktų išlaidų sąlygas,

— antra, ilgiausias Belgijos obligacijų terminas yra 50 metų, o panaudoto branduolinio kuro išlaidos patiriamos iki 2135 m. Tačiau išlaidos, patiriamos po 50 metų, yra ribotos, nes jos sudaro tik 13 % visų nediskontuotų išlaidų, ir yra kai kurių ilgesnio termino fiksuotųjų pajamų vertybinių popierių, pavyzdžiui, 100 metų Austrijos obligacijų.

(280) Ši analizė papildyta atsakymu į 2024 m. spalio 1 d. prašymo pateikti informaciją 5.4 klausimą. Belgija teigė, kad praktiškai „Hedera“ portfelis turėtų būti parengtas taip, kad būtų galima atsižvelgti į visus laikotarpio ekonominius scenarijus, visų pirma kiek tai susiję su infliacijos lygiu. „Hedera“ tikslas – realiai pasiekti 1 % grąžą (t. y. 1 % viršyti infliacijos lygį). Šiuo tikslu „Hedera“ parengs strategiją, kurioje bus atsižvelgiama į riziką, kad tokia grąža gali būti nepasiekta tam tikromis ekonominėmis aplinkybėmis (pavyzdžiui, užsitęsus didelės infliacijos laikotarpiui), kai portfelį sudaro tik obligacijos. Taigi, „Hedera“ daugiausia dėmesio skirs dinamiškam turto ir įsipareigojimų valdymui, grindžiamam diversifikuotu portfeliu, į kurį įtrauktas turtas, leidžiantis fondui apsidrausti nuo infliacijos. Pavyzdžiui, „Hedera“ galėtų suformuoti portfelį, kurį sudaro (bet ne tik) obligacijos ir skolos priemonės, nuosavas kapitalas, nekilnojamasis turtas ir išvestinės finansinės priemonės, siekiant ilgalaikio tikslo užtikrinti 1 % realiąją grąžą, kartu kuo labiau sumažinant kintamumo riziką. Galiausiai reikėtų pažymėti, kad „Hedera“ į savo portfelį įtrauks tik Belgijos nuosavybės vertybinius popierius, obligacijas ir nekilnojamąjį turtą. Taip siekiama užtikrinti diversifikavimą ir užtikrinti, kad fondas būtų pakankamai atsietas nuo Belgijos ekonomikos.

4.4. Belgijos pozicija dėl papriemonių kaupiamojo poveikio

(281) Belgija teigė, kad įvairūs ilgalaikio eksploatavimo projekto komponentai ir papriemonės buvo įtraukti į bendrovės „Engie“ prašymus susitarti dėl eksploatavimo trukmės pratęsimo ir visi jie buvo įtraukti į 2023 m. gruodžio 13 d. pasirašytus bendruosius sandorių dokumentus. Tačiau Belgija taip pat pastebėjo, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto komponentai skiriasi keliais elementais ir vienas kitą papildo, o tai riboja galimą kaupiamąjį poveikį.

(282) Belgija rėmėsi jurisprudencija, pagal kurią, vertinant paeiliui taikomas priemones, nagrinėjama, be kita ko:

— atitinkamų intervencinių priemonių dalykas, pobūdis ir kontekstas,

— jų chronologija,

— jų tikslas,

— įmonės aplinkybės tų intervencinių priemonių metu,

— dotacijų teikėjų arba jų gavėjų tapatybė (įskaitant jų teisinį pobūdį ir finansinę ir (arba) ekonominę padėtį),

— klausimas, ar įvairios nagrinėjamos intervencinės priemonės buvo planuojamos ar numatomos pirmosios intervencinės priemonės metu.

4.4.1. *1, 2 ir 3 komponentų dalykas ir pobūdis*

(283) Belgija teigė, kad trijų ilgalaikio eksploatavimo projekto komponentų dalykas ir pobūdis iš esmės skiriasi, ir pažymėjo, kad Komisija savo sprendime pradėti procedūrą konkrečiai neatsižvelgė į 1, 2 ir 3 komponentų dalyko ir pobūdžio skirtumus ar panašumus. Šiuo atžvilgiu Belgija pateikė šias pastabas:

a) 1 komponentą sudaro finansinės ir struktūrinės priemonės, kuriomis remiamas ilgalaikis gyvybingas BE-NUC veikimas, be kita ko, taikant susitarimą dėl skirtumų, pagal kurį remiamos pajamos ir mažinama rinkos kainos rizika, ir keletas atlygio mechanizmų, kuriais padengiami kiti finansavimo trūkumai, kad būtų apsaugotas ilgalaikis ekonominis gyvybingumas dėl tam tikros apimties / veiklos rezultatų rizikos;

b) 2 komponentą sudaro įsipareigojimų, susijusių su branduolinėmis atliekomis, panaudotu branduoliniu kuru visam Belgijos branduolinės energetikos ūkiui, perleidimas, taigi jis apima labai ilgą laikotarpį, kuris gerokai viršija 1 ir 3 komponentų taikymo laikotarpį;

c) 3 komponentą sudaro teisinės apsaugos priemonės, skirtos apsisaugoti nuo būsimų teisės aktų pakeitimų, todėl jo dalykas labai skiriasi nuo 1 ir 2 komponentų dalykų.

4.4.2. *1, 2 ir 3 komponentų tikslas*

(284) Belgija pažymėjo, kad bendras šių trijų komponentų tikslas yra susijęs su ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimu. Tačiau Belgija teigė, kad konkretus kiekvieno komponento tikslas yra svarbus vertinimo elementas:

a) pagrindinis 1 komponento tikslas – sumažinti neapibrėžtumą dėl pajamų ir užtikrinti ilgalaikio eksploatavimo projekto ilgalaikį gyvybingumą užkertant kelią BE-NUC nemokumui ir bankrotui. Kartu juo taip pat siekiama išvengti pernelyg didelio atlygio akcininkams ir apriboti Belgijos valstybės, kaip kitos susitarimo dėl atlygio šalies, paramą. Visų pirma 1 komponento pagrindinėmis finansinėmis priemonėmis proporcingai atsižvelgiama į skirtingą riziką: susitarimu dėl skirtumų sumažinama rizika, susijusi su didmeninės rinkos kainomis, skiriant MVSKI valdoma didelio poveikio rizika, susijusi su staigiu neprieinamumu, dėl kurio veiklos etape bus patirta nuostolių, o ILS paskolomis užtikrinami pakankami pinigų srautai išjungimo ir planinių ilgalaikio eksploatavimo darbų metu. Belgija teigė, kad Komisija tai pripažino ir sprendimo pradėti procedūrą 208 konstatuojamojoje dalyje;

b) 2 komponentas susijęs su ilgalaikių Belgijos branduolinės energetikos ūkio aplinkosaugos ir eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų, kurie skiriasi nuo BE-NUC veiklos ir finansinių klausimų, sprendžiamų 1 komponente, valdymu. Šiuo komponentu visų pirma siekiama perkelti atitinkamus būsimus įsipareigojimus, susijusius su branduolinėmis atliekomis, o tai yra kitas tikslas nei veiklos finansavimo užtikrinimas. Belgija teigė, kad Komisija, atrodo, patvirtino šį atskirą 2 komponento tikslą sprendimo pradėti procedūrą 208 konstatuojamojoje dalyje;

c) 3 komponente numatytos teisinės apsaugos priemonės, kuriomis siekiama apsisaugoti nuo kai kurių būsimų teisės aktų pakeitimų. Šis komponentas susijęs su reguliavimo rizika, kylančia dėl galimų tam tikrų Belgijos valstybės politikos ir taisyklių pokyčių, ir nėra tiesiogiai susijęs su finansiniais, veiklos ar atsakomybės aspektais, kuriuos apima kiti komponentai.

4.4.3. *Tiesioginiai 1, 2 ir 3 komponentų naudos gavėjai*

(285) Belgija taip pat teigė, kad 1, 2 ir 3 komponentų tiesioginiai naudos gavėjai yra skirtingi. Belgija pripažino, kad kiekvienos priemonės naudos gavėjų nustatymas yra svarbus aspektas vertinant, ar yra kaupimasis poveikis. Šiuo požiūriu Belgijos valstybė pateikė šias pastabas:

a) 1 komponentas susijęs su finansavimo mechanizmais, pagal kuriuos kiekvienai priemonei nustatomi konkretūs naudos gavėjai. Belgija pažymėjo, kad, priešingai, nei nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 182 konstatuojamojoje dalyje, BE-NUC ir „Luminus“, o ne „Electrabel“ ir „Luminus“, yra tiesioginiai susitarimo dėl skirtumų, ILS paskolų, MVSKI ir AKP naudos gavėjai (bendrovė „Electrabel“ gautų naudos netiesiogiai, kaip akcininkė);

b) kalbant apie 2 komponentą, su branduolinėmis atliekomis susijusių įsipareigojimų perleidimas ir susitarimas dėl papildomų eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų dėl ilgalaikio eksploatavimo yra naudingi bendrovei „Electrabel“, kaip branduolinių įrenginių operatorei, taip pat „Luminus“ ir „EDF Belgium“ kaip prisidedančioms bendrovėms. Taigi, Belgija padarė išvadą, kad 2 komponentas bendrajai įmonei BE-NUC naudos neteikia;

c) 3 komponente nustatyta, kad tam tikros Belgijos (federalinės) valstybės priimtos vienašalės priemonės suteikia teisę į žalos atlyginimą bendrovei „Electrabel“, o netiesiogiai ir bendrovei „Luminus“.

4.4.4. 1, 2 ir 3 komponentų kaupiamasis poveikis

(286) 1, 2 ir 3 komponentai labai skiriasi savo dalyku, pobūdžiu, tikslu ir naudos gavėjais; jie buvo sudaryti tuo pačiu metu ir atitinka bendrą ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo tikslą. Kaip parodyta pirmiau, kiekvienas komponentas atitinka konkretų tikslą, taigi jie vienas kitą papildo, o tai riboja bet kokį galimą kaupiamąjį poveikį.

(287) Atsižvelgiant į tai, kad dėl 2 ir 3 komponentų gali pasikeisti „Electrabel“ rizikos profilis, šios priemonės iš tiesų gali būti naudingos bendrovei „Electrabel“, kaip branduolinių įrenginių operatorei, ir taip ilgainiui apskritai pagerinti „Electrabel“ rizikos profilį. 2 ir 3 komponentai pagrindinės 1 komponento naudos gavėjos BE-NUC rizikos profilio nekeičia. Kaip įvertinta „Compass Lexecon“ atliktoje nepriklausomoje analizėje, BE-NUC rizikos profilis, atsižvelgiant į konkrečią riziką, kuri daro poveikį projektui, ir rizikos paskirstymas tarp Belgijos vyriausybės ir BE-NUC yra svarbūs veiksniai vertinant 1 komponento proporcingumą.

5. **BENDROVĖS „ENGIE“ POZICIJA**

(288) Bendrovė „Engie“ savo pastabas dėl sprendimo pradėti procedūrą pateikė 2024 m. rugsėjo 9 d. Savo pastabose „Engie“ pateikia įrodymų ir analizę, kuriais pagrindžia savo argumentą, kad Komisijos sprendime pradėti procedūrą išreikštos abejonės yra nepagrįstos. „Engie“ atsakyme į sprendimą pradėti procedūrą aptariama pradinė priemonė, aprašyta sprendime pradėti procedūrą. Dabartinė priemonė apima pakeitimus (atliktus siekiant išsklaidyti Komisijos sprendime pradėti procedūrą išreikštas abejones), palyginti su pradine priemone, ir yra išsamiai aprašyta šio sprendimo 3 skirsnyje. „Engie“ pozicija suderinta su Belgijos valdžios institucijų pozicija.

(289) „Engie“ teigė, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas yra bendro sutarimo ir išsamių bei ilgalaikių derybų su Belgijos vyriausybe rezultatas ir jo pagrindinis principas – toliau įsipareigoti Belgijai ir prisidėti prie šalies tiekimo saugumo, patenkinant Belgijos prašymą pratęsti dviejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmę, taip nesilaikant jos viešosios strategijos nutraukti branduolinę veiklą Belgijoje po 2025 m. (žr. 23 konstatuojamąją dalį). Be to, „Engie“ teigė, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas daro teigiamą poveikį vidaus rinkai dėl šių priežasčių:

a) pirma, ilgalaikio eksploatavimo projektas yra labai svarbus siekiant užtikrinti Belgijos elektros energijos tiekimo saugumą ateinančiais metais, kartu galbūt sumažinant Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmo finansavimo išlaidas. Šis teigiamas poveikis taip pat bus netiesiogiai naudingas kaimyninėms valstybėms narėms, sujungtoms su Belgija, kurios gali importuoti elektros energiją, (pažymėta, kad šis eksportas sietinas ne su tiesioginiu pardavimu, o su balansavimo operacijomis, kurias valdo PSO);

b) antra, ilgalaikio eksploatavimo projektas padeda siekti su žaliuoju kursu susijusių dekarbonizavimo tikslų.

(290) „Engie“ taip pat teigė, kad yra keletas skirtumų tarp ilgalaikio eksploatavimo projekto („Doel 4“ ir „Tihange 3“ eksploatavimo trukmės pratęsimas) ir „Doel 1“, „Doel 2“ ir „Tihange 1“ eksploatavimo trukmės pratęsimo 2015 m. (toliau – esami ilgalaikio eksploatavimo įrenginiai):

a) pirma, ilgalaikio eksploatavimo projektą Belgijos valstybė inicijavo 2022 m. po to, kai „Engie“ priėmė sprendimą (2020 m.) nutraukti branduolinę veiklą ir perorientuoti savo veiklą į atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir energetikos infrastruktūrą. Todėl ji pareikalavo, kad „Engie“ visiškai atsisakytų savo strategijos ir vien tai lėmė ilgalaikio eksploatavimo projekto sąnaudų padidėjimą, visų pirma dėl to, kad „Electrabel“ neatliko jokių preliminarių saugos tyrimų ir nesuformavo jokių atidėjinių dėl galimo naujo eksploatavimo trukmės pratęsimo arba esamų ilgalaikio eksploatavimo įrenginių eksploatavimo trukmės pratęsimo. Tačiau tuo metu, kai buvo pratęsta esamų ilgalaikio eksploatavimo įrenginių eksploatavimo trukmė, „Electrabel“ vis dar vykdė preliminarius Belgijos branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmės pratęsimo tyrimus, nes tuo metu buvo manoma, kad toks scenarijus yra tikėtinas;

b) antra, dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto įtempto tvarkaraščio buvo patirta tam tikrų sąnaudų. Belgijos vyriausybės prašymu ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimas iš naujo buvo paankstintas iki 2025 m. lapkričio 1 d. (vietoj iš pradžių numatytos datos – 2026 m. lapkričio 1 d.);

c) trečia, numatoma, kad, be neaiškaus reguliavimo, BE-NUC susidurs su didesniu rinkos kainų svyravimu (palyginti su 2015 m. padėtimi), o atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalimi energijos rūšių derinyje didės. Be to, 2015 m. rinkos sąlygos taip pat iš esmės skyrėsi, kai didesnę energijos rūšių derinio dalį sudarė iškastiniu kuru pagrįsti ir stabilesni energijos šaltiniai, o mažos ir (arba) neigiamos kainos buvo retos;

d) ketvirta, esamų ilgalaikio eksploatavimo įrenginių finansiniams rezultatams neigiamą poveikį padarė didesnio nei tikėtasi masto neprieinamumas, kapitalo sąnaudos ir mažesnė užfiksuota elektros energijos kaina. Nuo 2016 m. „Engie“ sąskaitose užfiksuota keletas su jos branduoline veikla susijusių vertės sumažėjimo atvejų, dėl kurių grupė „Engie“ patyrė reikšmingų finansinių nuostolių, (todėl padaryta išvada, kad šios veiklos negali prisiimti vien privatus rinkos dalyvis, netaikant subalansuoto rizikos pasidalijimo mechanizmo);

e) galiausiai, 2021 m. pozicijos dokumente ([115]) AFCN/FANC aiškiai akcentavo daugybę esamų ilgalaikio eksploatavimo įrenginių ir šio ilgalaikio eksploatavimo projekto skirtumų. Kad būtų galima iš naujo įjungti blokus ne vėliau kaip 2025 m. lapkričio 1 d., t. y. vienais metais anksčiau, nei planuota iš pradžių, AFCN/FANC leido atlikti būtinus saugumo patobulinimus per trejų metų laikotarpį po įjungimo iš naujo (iki 2028 m. gruodžio 31 d.), o esamiems ilgalaikio eksploatavimo įrenginiams AFCN/FANC skyrė penkerių metų laikotarpį po įjungimo iš naujo būtiniems darbams atlikti.

(291) „Engie“ teigė, kad dėl visų šių veiksnių „Engie“ ir Belgijos valstybė sudarė išsamų susitarimą, kuriame numatytas tiek prašomas eksploatavimo trukmės pratęsimas (su sąlyga, kad bendrovei „Engie“ kylanti rizika bus sumažinta), tiek perleisto panaudoto branduolinio kuro ir branduolinių atliekų tvarkymas, ir laikėsi nuomonės, kad esami ilgalaikio eksploatavimo įrenginiai nėra tinkamas matas, kuriuo būtų galima vadovautis vertinant įvairių šio ilgalaikio eksploatavimo projekto priemonių būtinumą ir tinkamumą.

(292) Toliau išsamiau išdėstyti pagrindiniai „Engie“ argumentai, susiję su Komisijos abejonėmis, išsakytomis sprendime pradėti procedūrą.

5.1. „Engie“ pozicija dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto valstybės pagalbos laikymo viena intervencine priemone ir dėl jos skatinamojo poveikio

5.1.1. *Viena intervencinė priemonė*

(293) Komisija mano, kad trys priemonės komponentai gali būti vertinami kaip vienos Belgijos valstybės intervencinės priemonės dalis, nes visi jie susiję su tuo pačiu įvykiu, t. y. ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimu.

(294) „Engie“ teigė, kad neprieštarauja tam, kad ši priemonė būtų laikoma viena intervencine priemone, nes ji atitinka Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje ([116]) nustatytus kriterijus. Visų pirma „Engie“ pritarė sprendimo pradėti procedūrą 208 konstatuojamojoje dalyje išdėstytai Komisijos nuomonei, kad trys priemonės komponentai yra tarpusavyje susiję ir apskritai prisideda prie susitarimo dėl eksploatavimo trukmės pratęsimo vykdymo, todėl juos galima laikyti viena intervencine priemone. „Engie“ pripažino, kad buvo susiklosčiusios būtinos sąlygos, susijusios su jos rizikos pozicija ir panaudoto branduolinio kuro bei branduolinių atliekų tvarkymu, todėl buvo sudarytas bendras ir išsamus susitarimas, kuris neapsiribojo vien atlygio mechanizmo, skirto pratęstam branduolinių blokų eksploatavimui, įdiegimu. Tačiau, nekvestionuodama šio siūlomo pagalbos laikymo viena intervencine priemone, „Engie“ pažymėjo, kad kai kurios ilgalaikio eksploatavimo projekto papriemonės nėra valstybės pagalba, nes jomis bendrovei „Electrabel“ nėra suteikiamas atrankusis pranašumas, visų pirma:

a) administracinių paslaugų sutartis (APS), pagal kurią „Electrabel“ gali teikti netiesioginio aptarnavimo paslaugas (įskaitant sekretoriato, apskaitos ir mokesčių paslaugas) bendrajai įmonei BE-NUC, t. y. rinkos standartą atitinkanti sutartis, kuri bus sudaryta laikantis ištiestosios rankos principo;

([115]) AFCN/FANC, 2021 m. lapkričio 28 d., *„Position de l'AFCN sur le projet LTO pour Doel 4 et Tihange 3“*, p. 5, (neoficialus vertimas), paskelbta adresu https://afcn.fgov.be/fr/system/files?file=2021-11-28-afcn-position-lto-final-fr.pdf. *„„Doel 4“ ir „Tihange 3“ padėtis nesulyginama su „Doel 1“ ir „Doel 2“ blokų padėtimi (2014 m. sprendimas pratęsti jų eksploatavimo trukmę buvo priimtas tik paskutinę minutę). 2015 m. žiemą „Doel 1“ ir „Doel 2“ blokus buvo galima gana greitai iš naujo įjungti, nes: i) šiems reaktoriams skirta ilgalaikio eksploatavimo medžiaga buvo parengta ir patvirtinta dar 2012 m., todėl pakeitimai, kuriuos reikėjo atlikti, kad reaktorius būtų galima įjungti iš naujo (susijusius su įrangos tinkamumu ir nusidėvėjimo valdymu), buvo puikiai žinomi, ir ii) Karališkojo dekreto dėl PSIN 30 straipsnis dar nebuvo įsigaliojęs, todėl saugos koncepcijos pakeitimus buvo galima paskirstyti įvairiems 2015–2020 m. numatytiems išjungimams. […] Siekiant pratęsti saugų branduolinių reaktorių „Doel 4“ ir „Tihange 3“ eksploatavimą, reikalingas išplėstinis veiksmų planas, kuriame daugiausia nagrinėjami elementai, susiję su branduolinės saugos užtikrinimu. Šis veiksmų planas apima potencialiai didelio skaičiaus komponentų projektavimą, kontrolę ir statybą / gamybą / įrengimą. Todėl naujiesiems saugos reikalavimams įvykdyti reikalingų pakeitimų parengimas ir įgyvendinimas užtruks daug metų.“*

([116]) „Engie“ nurodė 1998 m. rugsėjo 15 d. Bendrojo Teismo sprendimą *BP Chemicals / Komisija*, T-11/95: *„Kai tarp kelių iš eilės įgyvendintų intervencijų, ypač atsižvelgiant į jų laiką, tikslą ir įmonės padėtį šių intervencijų metu, yra toks glaudus ryšys, kad jų neįmanoma atskirti, jos gali būti laikomos „viena intervencija“.“*

b) ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamos elektros energijos pardavimo užsakomosios paslaugos pagal energijos valdymo paslaugų sutartį (EVPS), kuri bus skirta konkurencinio, skaidraus, nediskriminacinio ir besąlyginio konkurso būdu, taip užtikrinant atitiktį rinkos sąlygoms;

c) Belgijos valstybės užtikrinamas sąnaudų padengimo nuostolių atlyginimas tuo atveju, kai sutartis nesudaroma, neviršijant įsipareigojimų įprastomis rinkos sąlygomis sudarant panašius sandorius, kai kiekviena šalis laikoma atsakinga už sąnaudas, patirtas dėl sutarties (rengiantis ją sudaryti) tuo atveju, jei sutartis nesudaroma dėl bet kurios iš šalių. „Engie“ išlieka 100 % atsakinga už tokias sąnaudas, jei ji yra atsakinga už tai, kad sutartis nesudaroma, o jas pasidalyti numatoma tuo atveju, jei už sutarties nesudarymą nėra atsakinga nė viena šalis.

5.1.2. *Skatinamasis poveikis*

(295) „Engie“ pabrėžė, kad skatinamasis poveikis, kurį Komisija laikė tikėtinu savo vertinime, pateiktame sprendimo pradėti procedūrą 229 ir 239 konstatuojamosiose dalyse, nėra hipotetinis, tačiau nėra abejonių, kad „Electrabel“ nebūtų tęsusi ilgalaikio eksploatavimo blokų veiklos, jei nebūtų pradėtas ilgalaikio eksploatavimo projektas, įskaitant tris komponentus. Šiuo klausimu „Engie“ pareiškė, kad:

a) „Electrabel“ jau buvo pradėjusi įgyvendinti savo strategiją apskritai nutraukti branduolinę veiklą ir neturėjo galimybės panaikinti šio sprendimo (paskelbto „Engie“ viešajame finansiniame pranešime ([117])) pagal tuo metu galiojusią teisinę sistemą;

b) „Engie“ pozicija buvo aiškiai atspindėta AFCN/FANC pozicijos dokumentuose ir ataskaitose dėl ilgalaikio „Doel 4“ ir „Tihange 3“ eksploatavimo projekto įgyvendinamumo ([118]);

c) „Engie“ pranešime apie derybas dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto su Belgijos vyriausybe labai aiškiai nurodyta, kad nesant rizikos pasidalijimo mechanizmo ir sprendinio, susijusio su panaudoto branduolinio kuro ir branduolinių atliekų, susidarančių eksploatuojant septynias Belgijos branduolines elektrines, sąnaudomis, „Electrabel“ ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo nesvarstys ([119]). Ši pozicija buvo aiškiai pareikšta nuo ilgalaikio eksploatavimo projekto diskusijų pradžios, kaip nurodyta AFCN/FANC ataskaitoje ir „Engie“ generalinio direktoriaus pranešime (kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 6 konstatuojamojoje dalyje).

(296) Be to, „Engie“ pabrėžė, kad paskata bendrovei „Electrabel“ toliau eksploatuoti ilgalaikio eksploatavimo blokus yra susijusi su visu ilgalaikio eksploatavimo projekte numatytu paramos priemonių rinkiniu , kuris šiuo tikslu buvo tinkamai sukalibruotas. Nė viena atskira papriemonė nebūtų galėjusi suteikti pakankamai paskatų. Be to, pašalinus bet kurį rinkinio elementą „Engie“ būtų atsisakiusi tęsti ilgalaikio eksploatavimo projektą. Taigi, „Engie“ daro išvadą, kad sprendimo pradėti procedūrą 235 konstatuojamojoje dalyje nurodytos priemonės neturėtų būti laikomos atskirai suteikiančiomis konkrečią (ar papildomą) paskatą, o turėtų būti vertinamos kartu.

([117]) Todėl 2020 m. „Engie“ branduolinis turtas buvo nuvertėjęs. „Engie“, 2020 m. universalus registracijos dokumentas, 1.4.1 skirsnis, p. 13. Paskelbta adresu: www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2021-03/ENGIE_URD_2020_0.pdf.

([118]) Žr., pvz., AFCN/FANC, 2021 m. lapkričio 28 d., *„Position de l'AFCN sur le projet LTO pour Doel 4 et Tihange 3,“*, p. 5 (neoficialus vertimas), paskelbta adresu https://afcn.fgov.be/fr/system/files?file=2021-11-28-afcn-position-lto-final-fr.pdf. *„2020 m. lapkričio mėn. operatorė „Electrabel“ paskelbė, kad Belgijos vyriausybė savo vyriausybiniame susitarime aiškiai nusprendė visiškai atsisakyti branduolinės energetikos ne vėliau kaip 2025 m. Likus mažiau nei penkeriems metams iki šios datos Dulio ir Tianžo branduolinių elektrinių operatorė nusprendė, kad nebeįmanoma pasirengti galimam „Doel 4“ ir „Tihange 3“ blokų eksploatavimo trukmės pratęsimui. Todėl „Electrabel“ nusprendė visus savo išteklius skirti pasirengimui galutinai uždaryti ir išmontuoti visus 7 branduolinius reaktorius Dulio ir Tianžo objektuose. Taigi tuo metu operatorė parengiamąjį ilgalaikio eksploatavimo projektą nutraukė.“*

([119]) Žr., pvz., AFCN/FANC, 2022 m. sausio 17 d., *„Résumé et analyse des actions nécessaires pour l'activation du plan B – Long Term Operation Doel 4 & Tihange 3“*, p. 9, (neoficialus vertimas), paskelbta adresu https://afcn.fgov.be/fr/system/files?file=20220118-note-afcn-liste-analyse-actions-late-lto-vf.pdf. *„[...] „Electrabel“ norėtų būti tikra prieš imdamasi veiksmų pati. Jei Vyriausybė nori pradėti įgyvendinti B planą* [ilgalaikį „Doel 4“ ir „Tihange 3“ eksploatavimą], *ji turės teikti pirmenybę diskusijoms su „Electrabel“ dėl būtinų sąlygų ir tikrumo prieš tęsdama B plano rengimą (1 užduotis). AFCN dar kartą atkreipia Vyriausybės dėmesį į tai, kad beveik visiems B plano veiksmams, kurie priklauso AFCN kompetencijai (parengti ilgalaikio eksploatavimo dokumentaciją), reikalingas „Electrabel“ bendradarbiavimas. „Electrabel“ teigimu, bet kokia diskusija dėl galimo ilgalaikio eksploatavimo priklauso nuo aiškios, stabilios ir nuoseklios branduolinės saugos reguliavimo sistemos. AFCN supranta šį požiūrį, todėl 2022 m. pirmą ketvirtį planuoja tęsti darbą, susijusį su branduolinės saugos reguliavimo sistemos išaiškinimu.“*

5.2. „Engie“ pozicija dėl kelių 1 komponento papriemonių būtinumo, tinkamumo ir proporcingumo

5.2.1. *Bendrosios įmonės įsteigimas*

(297) „Engie“ laikėsi nuomonės, kad norint pasiekti ilgalaikio eksploatavimo projekto tikslus, t. y. iš naujo įjungti ilgalaikio eksploatavimo blokus laiku – ne vėliau kaip 2025 m. lapkričio mėn., būtina sukurti bendrą struktūrą, kurioje Belgijos valstybei priklausytų 50 % akcijų. „Engie“ teigė, kad, prieš priimdama susitarimą dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto, paprašė Belgijos valstybės taikyti rizikos pasidalijimo per pusę mechanizmą.

(298) „Engie“ teigimu, šiuo tikslu netinkama taikyti tik atlygio mechanizmus dėl kelių priežasčių: i) pagal susitarimą dėl atlygio likutinė rizika paliekama bendrovei „Engie“, ii) nesant bendrosios įmonės, „Engie“ būtų turėjusi laikinai padengti 100 % nuostolių, kol bus gauta kompensacija, kuri kitu atveju būtų numatyta susitarimuose, ir iii) „Engie“ pradėjo riboti savo veiklą branduolinės energetikos srityje ir nenorėjo viena investuoti daugiau nei [2–2,5] mlrd. EUR reikalingų kapitalo sąnaudų į ilgalaikio eksploatavimo projektą ir viena prisiimti visus galimus nuostolius dėl netikėto neprieinamumo ir sąnaudų perviršio.

(299) Be to, „Engie“ tvirtino, kad Belgijos valstybei finansiškai prisidedant prie ilgalaikio eksploatavimo blokų pelno ir nuostolių (visų pirma dividendų), „Engie“ numatė, kad Belgijos valstybė bus toliau skatinama atsižvelgti į ilgalaikio eksploatavimo blokus ateityje priimdama politinius sprendimus. Taigi, „Engie“ padarė išvadą, kad bendros struktūros sukūrimas atitinka Belgijos valstybės ir „Engie“ interesus.

(300) „Engie“ taip pat teigė, kad bendroji įmonė yra tinkama ir proporcinga, nes „Engie“, kaip privati operatorė, galės atsverti bet kokią Belgijos valstybės riziką, iš dalies bendrai kontroliuodama strateginių sprendimų dėl BE-NUC priėmimą, ir Belgijos valstybė ir „Engie“, valdydamos BE-NUC, naudosis savo teisėmis vienodomis sąlygomis.

5.2.2. *„Engie“ pozicija dėl susitarimo dėl skirtumų*

(301) Dėl susitarimo dėl skirtumų būtinumo „Engie“, atsižvelgdama į rinkos nepakankamumą, susijusį su branduolinės energetikos sektoriumi, ir į didelį elektros energijos rinkos nepastovumą ateinančiais metais, teigė, kad ilgalaikio eksploatavimo projektui kyla didelė finansavimo trūkumo rizika, todėl susitarimas dėl skirtumų yra būtina priemonė bendros svarbos tikslui pasiekti. „Engie“ taip pat nurodė trumpą eksploatavimo pratęsimo trukmę (10 metų), palyginti su vidutinėmis investicijomis į branduolinės energetikos sektorių, dideles sąnaudas ir tai, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai per pirmuosius trejus metus veiks ne 100 % pajėgumu, nes tuo pačiu metu bus baigiami ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo darbai.

(302) „Engie“ teigė, kad susitarimo dėl skirtumų koncepcija ir RKRK yra tinkami ir proporcingi siekiant išsaugoti ilgalaikio eksploatavimo blokų paskatas veiksmingai reaguoti į rinkos signalus. Šiuo atžvilgiu „Engie“ daro nuorodą į tuos pačius Belgijos valstybės argumentus, susijusius su ilgalaikio eksploatavimo blokų techniniais, reguliavimo ir ekonominiais suvaržymais (žr. 2.1 skirsnį). „Engie“ teigė, kad net šiandien, nesant susitarimo dėl skirtumų ir eksploatuojant penkių reaktorių ūkį, leidžiantį įgyvendinti didesnio diversifikavimo strategiją, „Engie“ turi labai ribotą lankstumą branduolinės elektros energijos gamybą pritaikyti taip, kad būtų atsižvelgiama į trumpalaikius ir vidutinės trukmės rinkos signalus. „Engie“ teigimu, kadangi veiksmų laisvė ribota, susitarimas dėl skirtumų buvo parengtas taip, kad BE-NUC būtų visapusiškai skatinama reaguoti į kainų signalus, kiek tai techniškai įmanoma.

a) Pirma, „Engie“ pabrėžė, kad, priešingai nei lankstūs elektros energijos gamybos šaltiniai, naujesni gamybos įrenginiai ir (arba) kitų rūšių branduoliniai reaktoriai, ilgalaikio eksploatavimo blokai buvo suprojektuoti bazinės apkrovos gamybai ir turi labai ribotus moduliavimo pajėgumus, todėl būtų racionalu neatlikti moduliavimo kiekvieną kartą, kai kainos tampa neigiamos arba mažesnės už trumpalaikes ribines sąnaudas. „Engie“ paaiškino, kad tik nuo 2015 m. AFCN/FANC leido Belgijos branduolinių blokų ekonominį galios moduliavimą, taikant griežtus techninius suvaržymus, kaip paaiškinta šio sprendimo 13–15 konstatuojamosiose dalyse. Todėl, atsižvelgdama į šiuos suvaržymus (kartu su automatinio išjungimo rizika atliekant kiekvieną moduliavimą, disbalanso, kurį sukeltų toks išjungimas, rizika ir tuo, kad moduliavimo metu nesutaupoma kuro), „Engie“ paaiškino, kad branduolinių įrenginių operatorius, reaguodamas į neigiamas kainas, negali laisvai koreguoti blokų elektros energijos gamybos ir kad reikėtų kuo geriau išnaudoti ribotus moduliavimo pajėgumus.

b) Antra, RKRK ir kuro ciklo trukmės pasikeitimas užtikrina, kad planuojami atjungimai būtų numatyti vasaros laikotarpiu, kai kainos ankstesniais laikotarpiais buvo ir, tikėtina, bus mažiausios. Taip bus užtikrinta, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai būtų prieinami tada, kai numatoma, kad elektros energijos paklausa (ir kainos) bus didžiausia. „Engie“ taip pat pridūrė, kad planuojamas branduolinio bloko atjungimas užtrunka maždaug 12 mėnesių, apie jį turi būti iš anksto pranešama rinkai ir jame dalyvauja daug suinteresuotųjų subjektų. Suplanavęs atjungimą, branduolinių įrenginių operatorius negali pakeisti atjungimo datos be išankstinio tinklo operatoriaus sutikimo. Todėl praktiškai, nors atjungimą galima planuoti atsižvelgiant į ilgalaikes rinkos sąlygas, planuojant branduolinės elektrinės techninės priežiūros darbus į trumpalaikius rinkos signalus neatsižvelgiama.

c) Trečia, „Engie“ teigė, kad RKRK yra pakankama paskata bendrajai įmonei BE-NUC kuo labiau padidinti ir nustatyti didžiausią rinkos kainą planuojant atjungimus tada, kai tikimasi, kad kainos bus mažiausios, ir kategoriškai nesutinka su Komisijos preliminaria nuomone, kad RKRK poveikis „*praktiškai yra nedidelis*“ (kaip nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 290 konstatuojamojoje dalyje).

(303) Galiausiai, dėl susitarimo dėl skirtumų koncepcijos parametrų „Engie“ teigė, kad KPR kaina yra tinkama RRK.

a) Pirma, „Engie“ tvirtino, kad ilgalaikiai produktai nedaro poveikio branduolinės elektrinės, kurios trumpalaikės ribinės sąnaudos iš esmės yra labai mažos, sprendimams dėl dispečerinio skirstymo. Ateities energijos kainos jokioje Europos rinkoje niekada nebuvo neigiamos ir toks įvykis ateityje gali būti laikomas labai mažai tikėtinu. Taigi, „Engie“ tvirtino, kad ilgalaikiai produktai neduoda rinkos signalų, reikalingų dispečerinio skirstymo sprendimams įvertinti, tačiau, nepaisant pasirinktos RRK, dispečerinį skirstymą visada lems trumpalaikių ribinių sąnaudų ir alternatyviųjų sąnaudų palyginimas su KPR kaina (atsižvelgiant į elektrinės lankstumo pajėgumus).

b) Antra, „Engie“ teigė, kad naudojant išankstinių sandorių produktus kaip RRK bendrajai įmonei BE-NUC kiltų didelė ir nevaldoma rizika, susijusi su nepakankamu tinkamų ilgalaikių produktų prieinamumu Belgijos rinkoje, nes:

— Belgijos išankstinių sandorių rinkai būdingas mažas ir vis mažėjantis likvidumas. Pagaminamas kiekis, kuriuo prekiaujama kitų metų rinkoje, yra gerokai mažesnis už numatomą metinį ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamą kiekį ([120]). Šis neatitikimas rodo, kad neįmanoma naudoti ilgalaikių rinkos produktų kaip susitarimo dėl skirtumų referencinės kainos,

— dėl išankstinių sandorių rinkos nelikvidumo ji ne tik yra prastas lyginamasis indeksas skirtumui su vykdymo kaina apskaičiuoti, bet ir kelia didelę riziką, susijusią su kainodara, rinkos iškraipymais ir vykdymo išlaidomis. Priešingai, KPR kaina užtikrina didžiausią likvidumą ir kainų formavimo skaidrumą, taip išvengiant problemų, susijusių su neskaidriu likvidumu, atgaminimo išlaidomis, netiesioginio apsidraudimo sąnaudomis ir garantinės įmokos nustatymo reikalavimais,

— Belgijos išankstinių sandorių rinka nėra pakankamai detali, kad būtų tinkama RRK ([121]).

([120]) Pavyzdžiui, numatoma, kad 2024 m. kitų metų rinkoje bus parduodama tik 9 TWh elektros energijos, tačiau apskaičiuota, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai kasmet gamins 14 TWh.

([121]) Dėl išankstinių sandorių produktų daugiausia sudaromi tvarkaraščiai, planuojant kitą ketvirtį ir kitą mėnesį. Tačiau, atsižvelgiant į kintantį ir neapibrėžtą ilgalaikio eksploatavimo blokų gamybos modelį, sąlygojamą planuojamų atjungimų (kuriuos dar labiau apsunkina ilgalaikio eksploatavimo blokų darbai iki 2029 m. ir neapibrėžtumas dėl darbo ir planavimo) ir neplanuojamo neprieinamumo, ilgalaikio produkto, kaip RRK, naudojimas sukeltų didelę su apimtimi susijusią riziką ir dideles išankstinių apsidraudimo sandorių nutraukimo sąnaudas, jei gamyba nevyktų, o tai dar labiau keltų riziką pinigų srautų generavimui ir BE-NUC finansiniam gyvybingumui.

c) „Engie“ teigė, kad papildoma rizika kyla dėl to, kad nuo 2025 m. jos branduolinės energetikos ūkis gerokai sumažės dėl penkių iš septynių branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimo. Dėl šio sumažėjimo padidės neprieinamumo rizika, nes bet kokios ilgalaikio eksploatavimo blokų prastovos ar eksploatavimo problemos negali būti kompensuojamos kitu turtu. Taigi, dėl BE-NUC gamybos modelio atsiras daugiau netikrumo ir padidės rizika, kad elektros energija pagal ilgalaikes sutartis nebus tiekiama. Pagal tokius scenarijus BE-NUC būtų priversta atpirkti elektros energiją potencialiai didesnėmis kainomis, o tai lemtų ne tik didelius finansinius nuostolius, bet ir pajamų sumažėjimą dėl sumažėjusios elektros energijos gamybos. Šiuos nuostolius dar labiau padidintų ilgalaikių rinkų nelikvidumas, nes dėl didelių pirkimo ir pardavimo kainų skirtumų ir ribotos prekybos apimties sutartinių įsipareigojimų vykdymo sąnaudos galėtų dar labiau padidėti ([122]).

5.2.3. *„Engie“ pozicija dėl MVSKI ir ILS paskolos*

(304) „Engie“ pabrėžė, kad MVSKI ir ILS paskolų būtinumas visų pirma susijęs su konkrečiomis ilgalaikio eksploatavimo projekto aplinkybėmis, nes: i) sprendimas pratęsti „Doel 4“ ir „Tihange 3“ eksploatavimo trukmę buvo priimtas vėlai ir laikas, per kurį reikia parengti ir įgyvendinti būtinus ilgalaikio eksploatavimo darbus, yra ribotas, ii) turtas senėja, o sisteminė rizika didėja, nes abiejų blokų technologija yra vienoda, iii) ilgalaikio eksploatavimo blokus per pirmuosius trejus metus numatoma iš naujo įjungti ir eksploatuoti vienu metu ir iv) yra išlygintos elektros energijos sąnaudos pratęsiant branduolinių blokų eksploatavimo trukmę ir tai labiau sietina su ETP, nei su plyno lauko turtu.

(305) „Engie“ taip pat teigė, kad tiek MVSKI, tiek ILS paskolos yra tikrai būtinos, nes: i) Belgijos valstybės atliktini mokėjimai pagal susitarimą dėl atlygio neapima svarbių neprieinamumo įvykių, kilusių dėl techninių problemų arba dėl nenumatytų su tarptautiniu reguliavimu susijusių atvejų ar branduolinių avarijų; ii) priešingai, nei teigiama sprendimo pradėti procedūrą 269 konstatuojamosios dalies b punkte, tokie nenumatyti įvykiai nėra „ypatingi, mažos tikimybės“ scenarijai, o tikėtina, kad jie įvyks per ateinančius dešimt metų, ir iii) tai taikoma tik tam tikrą ribą viršijantiems įvykiams.

a) Pagal susitarimą dėl atlygio leidžiama koreguoti susitarimo dėl skirtumų vykdymo kainą BE-NUC naudai, kai yra konkrečių patikslinimą lemiančių įvykių, tačiau su tam tikrais apribojimais ir išimtimis. Pavyzdžiui, susitarimas dėl atlygio nebūtų taikomas vieno arba abiejų ilgalaikio eksploatavimo blokų išjungimui dėl saugos priemonių po avarijos arba dėl tarptautinių taisyklių pakeitimo. Be to, susitarimas dėl atlygio nebūtų taikomas, kad blokai yra neprieinami dėl tam tikrų techninių problemų, kaip antai: saugos sumetimais nulemtų atjungimų po planinių teisės aktais nustatytų apžiūrų, kurie yra numatomos veiklos dalis; privalomų modernizavimo darbų, kurių reikalaujama pagal esamas arba plačiai priimtas tarptautines taisykles, pavyzdžiui, taisykles, priimtas po Fukušimos avarijos Tarybos direktyva 2014/87/Euratomas ([123]); profilaktinio išjungimo dėl tarptautinių incidentų, kai taip numatoma elgtis pagal teisės aktus; griežtesnių aplinkosaugos taisyklių, kurias taiko regioninės valdžios institucijos ir kurios neretai daro poveikį daugeliui sektorių; tiekimo grandinės sutrikimų, dėl kurių negalima atlikti būtinos techninės priežiūros ar remonto, ir nenumatyto ypatingos svarbos įrangos pablogėjimo.

b) Tokių techninių / reguliavimo / ekstremaliųjų įvykių tikimybė nėra tokia maža, kaip nurodyta sprendime pradėti procedūrą, ir gali daryti poveikį tiek ilgalaikio eksploatavimo blokų veiklos sąnaudoms, tiek jų prieinamumui. Šiuo atžvilgiu „Engie“ paminėjo:

— tokios avarijos, kokia įvyko Černobylyje arba Fukušimoje, tikimybės negalima atmesti, nepaisant dabartinių branduolinės saugos taisyklių griežtumo,

— MVSKI įtraukimas į susitarimą buvo grindžiamas „Electrabel“ branduolinės energetikos ūkio Belgijoje eksploatavimo patirtimi ir istorija: 2012–2022 m. laikotarpiu dėl techninių priežasčių, darančių poveikį septyniems Belgijos branduoliniams blokams, buvo 11 reikšmingų netikėtų neprieinamumo atvejų,

— yra keletas pastarojo meto pavyzdžių, kai kiti branduolinės energetikos ūkiai pasaulyje buvo ilgesnį laiką neprieinami (pvz., 2022 m. Švedijoje – „Ringhals 4“, 2021 m. Prancūzijoje – „Civaux 1“, 2021 m. Kinijoje – „Taishan 1“).

([122]) „Engie“ susidūrė su tokia padėtimi 2018 m., kai keli blokai buvo neprieinami vienu metu ir bendrovė turėjo vidutiniškai tik 52 % savo vardinių pajėgumų. „Engie“ turėjo atpirkti savo išankstines apsidraudimo priemones tokiomis aplinkybėmis, kai Belgijos kainos buvo gerokai padidėjusios, o jungties pajėgumai buvo perpildyti ir metų pabaigoje dėl savo branduolinės veiklos bendrovė patyrė [0–0,5] mlrd. EUR EBITDA nuostolį (palyginti su [0–0,5] mlrd. EUR pelnu ankstesniais metais).

([123]) 2014 m. liepos 8 d. Tarybos direktyva 2014/87/Euratomas, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2009/71/Euratomas, kuria nustatoma Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema, (OL L 219, 2014 7 25, p. 42, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2014/87/oj).

c) Visi įvykiai, dėl kurių sąnaudos nesiekia 5 mln. EUR ribos, nelaikomi patikslinimą lemiančiais įvykiais, todėl kita susitarimo dėl atlygio šalis jų nekompensuoja.

(306) „Engie“ teigė, kad MVSKI nėra neribota dotacija (priešingai, nei tvirtino Komisija savo sprendime pradėti procedūrą), atsižvelgiant į susitarime dėl atlygio numatytas kitos to susitarimo šalies teises nutraukti sutartį, kurios leistų apriboti jai daromą poveikį.

(307) „Engie“ teigė, kad ILS paskolų pratęsimo principą, kad būtų padengta sąnaudų dalis po įjungimo iš naujo datos, Belgijos valstybė patvirtino dėl paankstinto ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo datos (ne 2026 m., o 2025 m.) jos prašymu, o tai reiškia, kad ilgalaikio eksploatavimo blokų darbai turi būti vykdomi eksploatuojant blokus, ir tai lems mažesnes pajamas per pirmuosius trejus eksploatavimo metus. Ji laikėsi pagrindinio principo, dėl kurio susitarė „Engie“ ir Belgijos valstybė, pagal kurį akcininkai prisiima bet kokias sąnaudas, susijusias su ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimu, o BE-NUC ETP sąnaudas finansuoja iš savo pajamų.

(308) Kalbant apie ilgalaikio eksploatavimo projekte numatytų finansinių mechanizmų proporcingumą, „Engie“ teigė, kad jie neapsaugo BE-NUC nuo jokios operacinės rizikos, kaip Komisija tvirtino sprendime pradėti procedūrą. BE-NUC, be kita ko, iš dalies susiduria su prieinamumo rizika per visą ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo laikotarpį, taip pat veiklos sąnaudų perviršio po sutikrinimo datos rizika, o tai gali užkirsti kelią jos pinigų srautų generavimui ir neigiamai paveikti BE-NUC grąžos normą. Tos sąnaudos, be kita ko, yra susijusios su personalo išlaidų (išlaikymo programų ir papildomų įdarbinimo / mokymo sąnaudų tęsiant veiklą) padidėjimu, ETP sąnaudomis (medžiagų kainų padidėjimu, trūkumu pagrindinių atsarginių ir sudėtinių dalių tiekimo grandinėje, ANFC/FANC reikalavimais (visus projekto pakeitimus prieš patvirtinimą išsamiai peržiūri ir užginčija AFCN/FANC), neplanuotais esminiais įrangos gedimais prieš įjungimą iš naujo ir kt.) ir kuro sąnaudomis (sutartys iš dalies susiejamos su pokyčiais rinkose).

(309) Be to, „Engie“ teigė, kad „Electrabel“, kaip ilgalaikio eksploatavimo blokų operatorė, turi didelių paskatų kuo labiau padidinti ilgalaikio eksploatavimo blokų prieinamumą įprastomis eksploatavimo sąlygomis, kad išvengtų atlygintinų nuostolių mokėjimo, jei kuriais nors sutarties vykdymo metais prieinamumas sumažėtų iki mažiau nei [90–100] %.

(310) „Engie“ pateikė modeliavimą, iš kurio matyti įvykių, kuriems nebūtų skiriama MVSKI, poveikis ilgalaikio eksploatavimo blokų pelningumui; tai būtų: i) pavyzdžiui, sumažėjusio prieinamumo įvykiai veikimo etapo (didesnis priverstinių atjungimų skaičius (PAS) ir ii) dėl nenumatytų sąnaudų padidėjusios kai kurios veiklos sąnaudos po sutikrinimo datos, taip pat abu įvykiai kartu. Iš 16 lentelės matyti, kad šie įvykiai gali turėti didelį neigiamą poveikį bendrosios įmonės BE-NUC VGN.

16 lentelė

Įvykių, kuriems neskiriama MVSKI, poveikis ilgalaikio eksploatavimo blokų pelningumui (100 %)

	Bazinis atvejis (prieinamumas nesumažėjęs)	PAS +5 %	PAS +10 %
Bazinis atvejis (veiklos sąnaudos neviršytos)		VGN = [5–10] % GDV = minus [100–300] mln. EUR	VGN = [0–5] % GDV = minus [200–400] mln. EUR
Veiklos sąnaudos +5 %	VGN = [5–10] % GDV = minus [0–200] mln. EUR	VGN = [5–10] % GDV = minus [100–300] mln. EUR	VGN = [0–5] % GDV = minus [200–400] mln. EUR
Veiklos sąnaudos +10 %	VGN = [5–10] % GDV = minus [0–200] mln. EUR	VGN = [0–5] % GDV = minus [100–300] mln. EUR	VGN = [0–5] % GDV = minus [200–400] mln. EUR

Šaltinis: „Engie“ atsakymas į sprendimą pradėti procedūrą.

(311) „Engie“ taip pat teigė, kad ILS paskolų palūkanų norma yra proporcinga ir tinkama, kaip matyti iš nepriklausomos analizės ([124]). „Engie“ pridūrė, kad ILS paskolas numatoma grąžinti, jei BE-NUC gaus pakankamai pinigų, kartu su palūkanomis, ilgalaikio eksploatavimo laikotarpio pabaigoje.

5.2.4. *„Engie“ pozicija dėl AKP ir akcininkų paskolų sąlygų*

(312) „Engie“ paaiškino, kad akcininkų paskolų ir AKP palūkanų normą, laikantis ištiestosios rankos principo, nustatys BE-NUC valdyba, atsižvelgdama į vyraujančias rinkos normas ir bet kokį panašų trečiosios šalies finansavimą skolintomis lėšomis, kuris gali būti prieinamas atitinkamu metu.

(313) „Engie“ taip pat paaiškino, kad parengė sąlygų dokumentą, kuriame aprašoma palūkanų normų nustatymo metodika. „Engie“ paaiškino, kad ši metodika atitinka „Engie“ sandorių kainodaros paskolų politiką ir EBPO BEPS principą, kuriuo užtikrinama, kad palūkanų norma būtų ištiestosios rankos principą atitinkančio dydžio (žr. 63 konstatuojamąją dalį).

(314) Taigi, „Engie“ padarė išvadą, kad tiek AKP, tiek akcininkų paskolų palūkanų norma yra proporcinga.

5.2.5. *„Engie“ pozicija dėl EVPS*

(315) Pirma, „Engie“ pabrėžė, kad grupės „Engie“ subjektas (GEMS), kuris konkurse gali būti atrinktas kaip EVPS partneris arba kaip laikinas atsarginis sprendimas, bus visiškai nepriklausomas nuo branduolinės veiklos padalinio. „Engie“ paaiškino, kad nuo 2024 m. sausio mėn. įdiegtos, viena vertus, tinkamos konkurso procedūros ir, kita vertus, grupės „Engie“ vidaus užkardos, siekiant išvengti bet kokio „Electrabel“ dalyvavimo atrenkant EVPS partnerį.

(316) Antra, „Engie“ teigė, kad dėl galimo GEMS pasirinkimo konkurse dėl EVPS jokios konkurencinių galimybių ribojimo rizikos nekyla. „Engie“ teigė, kad GEMS veiks kaip šalis pagal tikslius įgaliojimus, kuriuose nurodoma PTDS (nuo kurios ji negali nukrypti), ir gaus atlygį sumokant šiam subjektui mokestį, o elektros energijos nuosavybės teisės liks bendrajai įmonei BE-NUC iki jos pardavimo. Todėl, kadangi atitinkami BE-NUC pardavimai negalėjo būti priskirti GEMS / grupei „Engie“, „Electrabel“ padėtis Belgijos rinkoje negalėtų būti sustiprinta, jei GEMS būtų paskirtas EVPS partneriu.

(317) Trečia, EVPS partnerio atrankos konkurso procedūra atitinka Komisijos praktikoje nustatytus konkurencingumo, skaidrumo ir nediskriminacinio bei besąlyginio pobūdžio reikalavimus. Ji buvo paskelbta ES lygmeniu ir joje bus nurodyti kvalifikacijos kriterijai (visų pirma susiję su pareiškėjo finansiniu pajėgumu ir eksploatavimo patirtimi). Taigi, jei GEMS būtų atrinktas konkurso tvarka, toks GEMS paskyrimas EVPS partneriu gali būti laikomas proporcingu. „Engie“ taip pat teigė, kad tuo atveju, jei konkurso procedūra nebūtų sėkminga ir GEMS būtų paskirtas EVPS partneriu kaip atsarginis sprendimas, proporcingumo kriterijus vis tiek būtų tenkinamas: GEMS bus atlyginama rinkos sąlygomis, mokant kainą, kurią, jei šalys nesutaria, nustato nepriklausomas ekspertas, kad šis atlygis neviršytų to, kas tikrai būtina EVPS tikslui pasiekti. Be to, „Engie“ paaiškino, kad šis atsarginis sprendimas būtų tik laikinas, o Belgijos valstybė nedelsdama vėl imtų rengti naują konkursą.

([124]) 2024 m. rugpjūčio 22 d. „Compass Lexecon“, „*Supplementary note on MOCP and SDC Loan*“, 1.12 punktas.

5.3. „Engie“ pozicija dėl sandorio dėl atliekų

(318) „Engie“ teigė, kad atliekų viršutinės ribos bendros sumos pakanka bet kokiai papildomai rizikai, į kurią nebūtų atsižvelgta apskaičiuojant bazinę sumą, padengti. Be to, „Engie“ pažymi, kad atliekų viršutinė riba nustatoma siekiant valstybei perleisti gerokai mažesnę riziką, nei Vokietijos precedentinėje byloje, kurioje Komisija suteikė patvirtinimą. Visų pirma „Engie“ pateikė šiuos argumentus:

a) apmokėjus atliekų viršutinę ribą, atliekos nebus automatiškai perleistos „Hedera“. Bus perleidžiamos tik tos atliekos, kurios atitinka labai griežtus sutartinius perleidimo kriterijus (SPK), kitaip už jas ir toliau bus atsakinga bendrovė „Electrabel“. Dėl SPK susitarė ekspertai ir jie grindžiami dabartine geriausia praktika. Be to, jei „Electrabel“ turi perleisti papildomus kiekius, ji turi sumokėti viešajai įstaigai „Hedera“ papildomą sumą (toliau – kiekio koregavimo mokesčiai);

b) Vokietijos byloje liko neaišku, kur yra atliekynai, o šioje byloje A kategorijos atliekų galutinio šalinimo įrenginys jau žinomas, taigi, neapibrėžtumo yra gerokai mažiau;

c) priešingai nei Vokietijos byloje, į ilgalaikio eksploatavimo projekto bazinę sumą jau įtraukta daug nenumatytų atvejų;

d) Vokietijos byloje taikyta 4,58 % nominalioji diskonto norma (nustatyta atsižvelgiant į EIOPA normas). Atsižvelgiant į tai, kad EIOPA norma gerokai padidėjo (+56 baziniais punktais), ilgalaikio eksploatavimo projekte taikoma daug mažesnė (–158 baziniais punktais) 3 % diskonto norma, atrodo, visiškai atitinka dabartinį palūkanų normos lygį. Be to, 1 % reali norma, taikoma ilgalaikio eksploatavimo projekte, yra konservatyvi, palyginti su kitomis Europos šalimis;

e) „Hedera“ galės gauti investicijų grąžą, kurios pakaktų jos mokėjimo įsipareigojimams padengti. Šią nuomonę patvirtina [...] atliktas turto ir įsipareigojimų valdymo (TĮV) tyrimas, susijęs su 2022 m. CPN peržiūra.

(319) Taigi, „Engie“ padarė išvadą, kad suma, kurią „Electrabel“ turi mokėti pagal sandorį dėl atliekų, pakankamai padengs Belgijos vyriausybės perimtus neapibrėžtus atvejus, todėl bus proporcinga.

(320) Dėl eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų „Engie“ teigė, kad „Electrabel“, kaip septynių Belgijos branduolinių blokų operatorė, ir toliau bus atsakinga už savo eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimus. Tačiau „Engie“ pripažino, kad Belgija padengs (didesnes) eksploatavimo nutraukimo išlaidas, tiesiogiai susijusias su ilgalaikio eksploatavimo projektu, sumokėdama bendrovei „Electrabel“ vienkartinę (visą ir galutinę) išmoką.

(321) „Engie“ nurodė CPN/CNV rekomendaciją dėl ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimų, kurioje ji padarė išvadą, kad dėl ilgalaikio eksploatavimo poveikio eksploatavimo nutraukimo sąnaudos (vienos nakties sąnaudos) padidėjo (disinergija) [100–500] mln. EUR (2021 m. vertėmis) arba atlikus patikslinimą – [100–500] mln. EUR (2023 m. vertėmis). Taigi, „Engie“ padarė išvadą, kad, kaip apibrėžė CPN/CNV, papildomų eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų, susijusių su ilgalaikio eksploatavimo projektu, perleidimo suma yra proporcinga.

6. TREČIŲJŲ ŠALIŲ PASTABOS

(322) Be „Engie“ atsakymų, per viešas konsultacijas dėl sprendimo pradėti procedūrą, kurios truko iki 2024 m. rugsėjo 9 d., Komisija gavo 7 trečiųjų šalių pastabas.

(323) Pastabų pateikė valstybės narės, įmonės, asociacijos ir nevyriausybinės organizacijos. Trečiųjų šalių pastabos atitinkamose vertinimo dalyse taip pat bus nagrinėjamos konkrečiai nenurodant konkrečios pastabos.

(324) Toliau aprašomos valstybės pagalbai įvertinti svarbūs trečiųjų šalių komentarai ir pastabos, sugrupuoti pagal temas.

6.1. Pastabos dėl pagalbos buvimo

(325) Dėl pagalbos buvimo pastabų negauta.

6.2. **Pastabos dėl pagalbos suderinamumo**

6.2.1. *Pastabos dėl priemonės tinkamumo ir būtinumo*

(326) Dauguma trečiųjų šalių pritaria sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštoms abejonėms, susijusioms su priemonės tinkamumu ir būtinumu.

6.2.1.1. Bendrosios pastabos

(327) Viena trečioji šalis nesutiko su Komisija dėl Belgijos valstybės pateikto rinkos nepakankamumo buvimo ir reikšmingumo ir teigė, kad branduolinės technologijos tiesiog nėra ekonomiškai efektyvios ir neturėtų būti remiamos valstybės lėšomis. Ši šalis priminė, kad apskritai pagal ES valstybės pagalbos taisykles veiklos pagalba leidžiama tik išimtinėmis aplinkybėmis ir turėtų būti teikiama tik toms technologijoms, kurios dar nėra tinkamos parduoti arba dar nėra brandžios, jei tenkinamos konkrečios sąlygos. Ši trečioji šalis nesutiko su paramos branduolinei energetikai tinkamumu ir būtinumu, nes tokią energetiką ji laikė brandžia ir nepelninga technologija.

(328) Trys iš septynių trečiųjų šalių teigė, kad branduolinė energetika nėra tinkama technologija tiekimo saugumo klausimams spręsti, nes branduolinių elektrinių, kurios turi nuolat vykdyti gamybą, nes moduliavimas dažniausiai yra nepageidaujamas, lankstumas yra nedidelis.

6.2.1.2. Susitarimo dėl skirtumų koncepcijos tinkamumas

(329) Penki iš septynių respondentų pritarė Komisijos susirūpinimui dėl susitarimo dėl skirtumų koncepcijos tinkamumo. Svarbiausi susirūpinimą keliantys klausimai buvo šie: i) atitiktis ES teisės aktams, ii) vykdymo kainos nustatymas nerengiant konkurso procedūros (pvz., jūros vėjo elektrinių parkams), iii) ribotos paskatos pritaikyti gamybą prie rinkos sąlygų, nes (pradinėje susitarimo dėl skirtumų koncepcijoje) produkcijos mažinimo riba nustatoma tik po 6 valandų neigiamų kainų elektros energijos rinkose, iv) referencinės kainos pasirinkimas.

(330) Tačiau viena trečioji šalis pripažino, kad branduolinių elektrinių operatoriams sunku reaguoti į rinkos signalus dėl ribotų branduolinių elektrinių moduliavimo pajėgumų. Be to, viena trečioji šalis teigė, kad, kalbant apie susitarimo dėl skirtumų koncepciją, neturėtų būti vieno visiems tinkamo sprendimo, o valstybės narės turėtų turėti galimybę lanksčiai koreguoti susitarimo dėl skirtumų koncepciją atsižvelgdamos į konkrečias aplinkybes. Pavyzdžiui, susitarimo dėl skirtumų koncepcijos principai branduolinėms technologijoms turėtų būti taikomi kitaip, nei kintamos atsinaujinančiųjų išteklių energijos šaltiniams, ir turėtų būti pripažinta, kad branduolinės elektrinės yra bazinės apkrovos pajėgumai.

(331) Komisija pažymi, kad priimant sprendimą pradėti procedūrą konkrečių pastabų dėl to, kaip patobulinti Belgijos valstybės pasiūlytą susitarimo dėl skirtumų koncepciją, neturėjo nė viena trečioji šalis.

6.2.2. *Pastabos dėl priemonės proporcingumo*

(332) Šeši iš septynių respondentų pritarė sprendime pradėti procedūrą Komisijos išreikštoms abejonėms dėl priemonės proporcingumo.

6.2.2.1. Pastabos dėl finansinių priemonių rinkinio

(333) Apskritai penki iš septynių respondentų manė, kad finansinio atlygio priemonių rinkinys (įskaitant susitarimą dėl skirtumų, MVSKI, kelias paskolas) būtų neproporcingas. Šios trečiosios šalys pritarė Komisijos sprendime pradėti procedūrą pateiktam preliminariam vertinimui, kad finansinio atlygio priemonių rinkinys leistų visiškai panaikinti bendrovei „Engie“ tenkančią riziką.

(334) Viena šalis teigė, kad Belgijos vyriausybės padėtis šiame sandoryje yra nepalankiausia, nes ji prisiėmė vis daugiau finansinių įsipareigojimų skatinti bendrovę „Engie“ dalyvauti sandoryje, kadangi riziką galiausiai prisiima Belgijos mokesčių mokėtojai.

(335) Viena šalis, kaip ir Komisija, palygino sandorį su ankstesniu „Doel 1“, „Doel 2“ ir „Tihange 1“ eksploatavimo trukmės pratęsimu 2015 m. ir priminė, kad šis eksploatavimo trukmės pratęsimas buvo užtikrintas be valstybės pagalbos.

(336) Kalbant apie atlygį ir vidinės grąžos normos (VGN) apskaičiavimą, viena trečioji šalis pažymėjo, kad nors toks grąžos dydis branduolinės energetikos sektoriuje gali būti tipiškas, dabartinis VGN dydis neatspindi daugelio rizikos mažinimo elementų, įtrauktų į siūlomą sandorį. Nors nebuvo konkrečiai nurodyta, ką reikštų proporcinga VGN, manytina, kad būtina ją sumažinti.

(337) Komisija atkreipia dėmesį į bendrą trečiųjų šalių sutarimą dėl būtinybės atidžiai ištirti finansinio atlygio priemonių rinkinį.

6.2.2.2. Pastabos dėl sandorio dėl atliekų

(338) Kaip bendrą pastabą, viena trečioji šalis priminė, kad eksploatuojant branduolines elektrines susidaro itin ilgaamžės ir pavojingos medžiagos, kurios niekur Žemėje nėra aptinkamos natūraliai. Ši šalis teigė, kad į visas elektros energijos gamybos sąnaudas turi būti įtrauktas patikimas šių medžiagų sutvarkymo jas panaudojus energijai gaminti planas.

(339) Branduolinių atliekų tvarkymo klausimu ta pati šalis teigė, kad giluminiai geologiniai atliekynai negali būti naudojami neribotam saugiam saugojimui, nes geologinės formacijos, kurios Žemės istorijoje ilgą laiką buvo stabilios, ilgainiui gali tapti nestabilios dėl klimato kaitos ar pačios spinduliuotės. Taigi, laikantis atsargumo principo, būtų tikslingas saugojimas antžeminėse saugyklose arba lengvai prieinamose vietose ir perpakavimas kas 50–100 metų.

(340) Kalbant apie ekonominius sandorio dėl atliekų aspektus, kelios trečiosios šalys laikėsi nuomonės, kad sandoris yra pernelyg optimistiškas bendrovės „Engie“ atžvilgiu, nes branduolinių atliekų tvarkymo išlaidos įvertintos nepakankamai.

(341) Komisija pažymi, kad dauguma trečiųjų šalių nepateikė konkrečios informacijos apie tai, kuri sandorio dėl atliekų dalis kelia problemų, kokius parametrus reikėtų keisti ir kokia būtų pagrįsta ir proporcinga susitarimo dėl atliekų vertė. Tik viena šalis pareiškė, kad Belgija taip pat turėtų atsižvelgti į branduolinių atliekų saugyklos nustatymo išlaidas, tačiau išsamesnės informacijos taip pat nepateikė.

6.2.3. *Gauta pastaba dėl galimų netinkamų valstybių narių konkurencijos ir prekybos iškraipymų*

6.2.3.1. Poveikis atsinaujinančiųjų išteklių energijai ir dekarbonizavimui

(342) Šešios iš septynių trečiųjų šalių teigia, kad parama branduolinei energetikai nėra palanki klimatui, nepaisant to, kad ja prisidedama prie mažesnio išmetamo CO2 kiekio. Šios trečiosios šalys pažymėjo, kad parama branduolinei energetikai lėtina atsinaujinančiųjų energijos išteklių plėtrą ir nepadeda siekti klimato srities tikslų. Visų pirma šiuo atžvilgiu buvo pateikti šie argumentai:

a) viena trečioji šalis buvo susirūpinusi dėl to, kad viešųjų subsidijų Dulio ir Tianžo branduolinėms elektrinėms lygis ir forma galėtų sumažinti paskatas plėsti atsinaujinančiųjų išteklių energiją ir taip atidėti Europos energetikos sistemos dekarbonizavimą ir ekonomikos elektrifikavimą. Kita trečioji šalis pažymėjo, kad saulės ir vėjo energijos gamyba turės prisitaikyti prie nelanksčios branduolinės energijos gamybos, todėl jų gamyba atsidurs nepalankioje padėtyje. Visų pirma dėl to, kad atsinaujinančiuosius energijos išteklius veikia konkurencija, o branduolinės energetikos operatoriams kylančią riziką absorbuoja valstybės narės;

b) kai kurios trečiosios šalys teigė, kad branduolinė energetika negali būti tinkama ES ekonomikos dekarbonizavimo strategija, nes branduolinė energetika nėra konkurencinga išlaidų požiūriu, jai reikia per daug ribotų išteklių (ne tik finansinių, bet ir žmogiškųjų bei materialinių išteklių) ir šiame sektoriuje sistemingai vėluojama;

c) viena trečioji šalis teigė, kad net jei branduolinės technologijos gali labiau prisidėti prie dekarbonizavimo, palyginti su kitomis technologijomis, bendras aplinkosauginis balansas yra neigiamas (pvz., dėl branduolinių atliekų šalinimo);

d) viena trečioji šalis pažymėjo, kad dėl bendrovei „Engie“ suteiktos valstybės pagalbos gali nukentėti daug mažesnių būsimos decentralizuotos energetikos sistemos dalyvių. Ši šalis paragino Komisiją apsvarstyti investicijų į saulės ir vėjo jėgaines Belgijoje aplinką, t. y. kitas ekonomiškai efektyvesnes technologijas, kurioms gali nereikėti valstybės pagalbos, prieš neatšaukiamai skiriant dideles valstybės pagalbos sumas branduolinėms elektrinėms. Ši šalis taip pat paragino įvertinti būsimą bazinės apkrovos elektros energijos poreikį.

(343) Kita vertus, viena trečioji šalis nesutiko su pirmiau išdėstytais argumentais ir teigė, kad branduolinė energetika atlieka svarbų vaidmenį siekiant ES klimato srities tikslų ir užtikrinant tiekimo saugumą. Ši šalis paragino Komisiją atsižvelgti į investicijų į branduolinę energetiką sudėtingumą ir suteikti valstybėms narėms tam tikrą laisvę pasirinkti tinkamų pagalbos priemonių rinkinį investicijoms į branduolinę energetiką remti.

6.2.3.2. Konkurso procedūros nebuvimas ir branduolinės elektros energijos pardavimas

(344) Viena trečioji šalis apgailestavo, kad dėl siūlomos Belgijos valstybės, „Engie“ ir „Electrabel“ sutarties dėl „Doel 4“ ir „Tihange 3“ eksploatavimo trukmės pratęsimo buvo deramasi nerengiant konkurso procedūros. Šio respondento teigimu, didelio masto atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir kaupimo baterijose portfelio derinys būtų galėjęs užtikrinti panašų elektros energijos gamybos profilį, kaip ir branduolinė energetika.

(345) Kalbant apie branduolinės energijos pardavimą sudarius šį sandorį, kitas respondentas pažymėjo, kad, jei su konkursą laimėjusiu dalyviu sudaryti sutarties nepavyktų, energijos valdymo paslaugas turėtų teikti nepriklausoma šalis.

6.2.4. *Kitos trečiųjų šalių pateiktos pastabos*

(346) Viena trečioji šalis teigė, kad branduolinės energijos naudojimas elektros energijos gamybai pažeidžia principą „teršėjas moka“ ir SESV 191 straipsnyje įtvirtintą atsargumo principą.

(347) Kelios trečiosios šalys išreiškė susirūpinimą dėl saugumo klausimų, susijusių su branduolinių technologijų eksploatavimu.

a) Viena šalis laikėsi nuomonės, kad negalima atmesti didelių avarijų branduolinėse elektrinėse tikimybės, o tai turėtų įtakos ir kitoms valstybėms narėms.

b) Apskritai ta pati šalis manė, kad branduolinių elektrinių keliamas pavojus ginkluotų konfliktų metu pastaruoju metu tapo akivaizdus, nes civilinė branduolinė infrastruktūra iš esmės nėra skirta tiesioginiam ir netiesioginiam karo įvykių poveikiui atlaikyti. Taigi, branduolinės elektrinės gali tapti potencialiais taikiniais, kurių sunaikinimas galėtų sukelti radioaktyviąją taršą, o tai ne tik kelia didžiulį pavojų saugumui, bet ir gali destabilizuoti šalies energijos tiekimą.

c) Kita šalis teigė, kad bet koks branduolinės elektrinės eksploatavimo trukmės pratęsimas, nepaisant visų modernizavimo ir saugos didinimo veiksmų, kelia didesnę neigiamo poveikio, susijusio su ilgainiui mažėjančia tokių branduolinių reaktorių komponentų kokybe ir patikimumu, riziką. Šios šalies teigimu, dėl senėjimo labai užteršti reaktoriaus komponentai dažniau veikia netinkamai ir veikla sutrinka.

d) Viena šalis priminė, kad urano ir torio prieinamumas tebėra ribotas ir kad ES valstybių narių priklausomybė nuo urano rūdų importo siekia beveik 100 %. Ši šalis atmeta „kuro ciklo“ idėją, pateikdama argumentą, kad panaudoto branduolinio kuro regeneravimo negalima kartoti kuo dažniau, ir teigia, kad regeneravimas kelia didelį su sauga, sveikata, aplinka ir platinimu susijusį pavojų.

(348) Viena trečioji šalis teigė, kad jai susirūpinimą kelia poveikio aplinkai vertinimo atlikimas. Visų pirma ji pažymėjo, kad per viešas konsultacijas nebuvo išnagrinėti pagrindiniai klausimai, susiję su būtinu saugos didinimu ir senėjimo valdymu. Ši šalis pareiškė, kad pateikė išplėstinę poziciją šiuo klausimu ir į ją nebuvo atsižvelgta.

(349) Galiausiai, viena trečioji šalis priminė, kad nors vienas iš Belgijos pateiktų argumentų imtis ilgalaikio eksploatavimo projekto yra jos priklausomybės nuo Rusijos gamtinių dujų mažinimas, Europos branduolinė pramonė tebėra labai priklausoma nuo Rusijos branduolinio kuro, nes Rusija atlieka svarbų vaidmenį tiek gaminant, tiek regeneruojant uraną. Šio respondento teigimu, būtų lengviau rasti alternatyvių gamtinių dujų šaltinių, nei sumažinti dabartinį Rusijos vaidmenį Europos branduolinės energetikos sektoriuje.

7. **BELGIJOS ATSAKYMAS Į TREČIŲJŲ ŠALIŲ PASTABAS**

(350) 2024 m. spalio 30 d. Belgijos valdžios institucijos atsiuntė atsakymą į trečiųjų šalių pateiktas pastabas

(351) Apskritai Belgijos valstybė palankiai įvertino pareikštas nuomones, tačiau mano, kad keli iškelti klausimai yra grynai politinio pobūdžio, neaiškūs arba grindžiami neteisingu ilgalaikio eksploatavimo projekto supratimu.

(352) Be to, Belgija paaiškino, kad dauguma nurodytų problemų jau išspręsta jos ankstesnėse pastabose ir jos atsakyme dėl sprendimo pradėti procedūrą. Toliau bus išskiriami pagrindiniai Belgijos pateikti argumentai dėl trečiųjų šalių iškeltų svarbiausių klausimų. Bus išskiriami visų pirma atsakymai į pastabas, tiesiogiai susijusias su valstybės pagalbos vertinimu.

(353) Dėl kai kurių trečiųjų šalių kritikos, kad turėjo būti apsvarstyti kiti finansavimo mechanizmai ar kitos gamybos technologijos (pvz., konkurso procedūra dėl elektros energijos gamybos profilio, kurioje galėtų dalyvauti kiti energijos gamintojai, Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmo naudojimas, investicijos į didelio masto atsinaujinančiuosius energijos išteklius ir kaupimą baterijose), Belgija pateikė šiuos atsakymus:

a) Belgija paminėjo dideles su branduoliniais projektais susijusias investicines sąnaudas ir tai, kad, palyginti su kitomis technologijomis, yra papildomų rinkos nepakankamumo aspektų (žr. 39 konstatuojamąją dalį), dėl to ilgalaikio eksploatavimo projekto neįmanoma finansuoti taikant Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmą. Be to, Belgija teigė, kad aukciono mechanizmas, kaip antai Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmo aukcionai, nėra tinkama branduolinės energijos gamybos finansavimo priemonė, todėl ilgalaikio eksploatavimo blokams reikalingas specialus paramos priemonių rinkinys;

b) Belgija priminė, kad pagal SESV 194 straipsnio 2 dalį valstybės narės gali savarankiškai formuoti savo energetikos politiką, įskaitant galimybę į savo energijos rūšių derinį įtraukti branduolinę energiją, ir kad, siekiant išlaikyti patikimą ir subalansuotą elektros energijos tinklą, būtinas įvairus energijos gamybos būdų derinys. 2022 m. Belgija nusprendė, kad atitinkami branduoliniai pajėgumai turėtų būti įtraukti į Belgijos energijos rūšių derinį dar dešimt metų, ir šis sprendimas dėl energijos rūšių derinio negali priklausyti nuo aukciono rezultatų;

c) be to, Belgija pabrėžė, kad pagrįstai eksploatuoti ilgalaikio eksploatavimo blokus gali tik „Electrabel“, kaip dabartinė ilgalaikio eksploatavimo blokų (akcijų daugumos) savininkė ir vienintelė Belgijos branduolinių elektrinių operatorė. Belgija priminė, kad prieigai prie branduolinės energijos gamybos pajėgumų reikalinga speciali praktinė patirtis, įskaitant patirtį, susijusią su konkrečia šalimi, o tokios patirties turi ne visi rinkos dalyviai, ir kad šioje byloje konkursas nebūtų davęs prasmingų rezultatų, nes nebūtų galėjęs būti atrinktas joks kitas operatorius, išskyrus „Electrabel“.

(354) Dėl trečiųjų šalių pastabų dėl įvairių priemonių (finansinės paramos, sandorio dėl atliekų), skirtų ilgalaikio eksploatavimo projektui remti, rinkinio, kuris būtų perteklinis, neatitiktų rinkos paskatų ir nebūtų proporcingas, Belgija teigia, kad į susitarimus įtraukti įvairūs mechanizmai, kuriais BE-NUC bus skatinama kuo labiau reaguoti į rinkos signalus, atsižvelgiant į techninius elektrinių apribojimus. Visų pirma:

a) dėl susitarimo dėl skirtumų Belgija pakartojo, kad susitarimo dėl skirtumų koncepciją veikia ilgalaikio eksploatavimo blokų techniniai, reguliavimo ir ekonominiai suvaržymai. Joje sukurtas sąnaudų ir naudos pasidalijimo mechanizmas, kurio VGN yra 6–8 %, o tai skatina BE-NUC: i) optimizuoti savo sąnaudų struktūrą prieš nustatant ir persvarstant vykdymo kainą, ii) kuo labiau padidinti elektrinių gamybos apimtį, kai tikimasi didelių kainų, ir elektros energijos sistemoje laukiama stygiaus (pvz., žiemą), iii) sumažinti galimą nenumatytą pelną, iv) pradėti moduliavimą užsitęsus neigiamų kainų laikotarpiams ir v) užtikrinti, kad planuojami atjungimai dėl ilgalaikio eksploatavimo, techninės priežiūros ir branduolinio kuro perkrovimo būtų numatomi vasarą, kai kainos paprastai būna mažiausios;

b) dėl kelių finansinių papriemonių, kurios papildo susitarimą dėl skirtumų, derinio Belgija teigė, kad šios priemonės yra apribotos iki būtino minimumo ir kiekviena iš jų apima konkrečią riziką, susijusią su ilgalaikio eksploatavimo projektu, (taigi jos viena kitą papildo). Belgija priminė, kad: i) MVSKI ir ILS paskolos yra labai svarbios siekiant užtikrinti, kad BE-NUC generuotų pakankamus pinigų srautus, kad galėtų sumokėti operatoriui ir išlaikyti ilgalaikį veiklos gyvybingumą, ir ii) bendrosios įmonės struktūra, akcininkų paskolos ir apyvartinio kapitalo priemonė yra sukurtos taip, kad būtų sudarytos vienodos sąlygos tiek Belgijos valstybei, tiek bendrovei „Electrabel“, kaip akcininkėms, ir jos bus sudarytos rinkos sąlygomis;

c) Belgija teigė, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas neprieštarauja principui „teršėjas moka“ ir atsargumo principui, ir priminė, kad jau nustatyta, jog panašūs branduoliniai projektai Vokietijoje ir Jungtinėje Karalystėje tiek finansavimo mechanizmų, tiek atliekų viršutinės ribos sistemos atžvilgiu atitinka principą „teršėjas moka“ ir atsargumo principą, todėl Komisija juos patvirtino;

d) dėl sandorio dėl atliekų Belgija teigė, kad atitinkami įsipareigojimai dėl branduolinių atliekų bus perleisti Belgijos valstybei sumokant vienkartinę 15 mlrd. EUR sumą, kurios dydis buvo nustatytas remiantis patikima metodika ir ekspertų nuomone. Belgija taip pat pažymėjo, kad galutinė atsakomybė už saugų panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų branduolinių atliekų tvarkymą tenka valstybėms narėms ir tai yra pagrindinis principas, įtvirtintas Tarybos direktyvos 2011/70/Euratomas ([125]) 4 straipsnio 1 dalyje.

(355) Dėl trečiųjų šalių pastabų dėl kliūčių plėtoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją Belgija teigė, kad elektros energijos paklausa ir toliau didės, todėl atsiras galimybių gaminti visų rūšių elektros energiją. Belgija taip pat pabrėžė ketinanti plėtoti ir remti tolesnę atsinaujinančiųjų išteklių energijos sektoriaus plėtrą.

(356) Dėl trečiosios šalies pastabos dėl poveikio aplinkai vertinimo Belgija teigė, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto poveikio aplinkai vertinimas buvo atliktas Ekonomikos reikalų federalinės viešosios tarnybos iniciatyva ir kad jis buvo organizuotas visapusiškai laikantis Belgijos įstatymų ir Orhuso konvencijos ([126]). Be to, Belgija pabrėžė, kad Belgijos valdžios institucijos ir „Engie“ laikėsi visų viešųjų pirkimų taisyklių.

(357) Dėl trečiųjų šalių susirūpinimo dėl elektros energijos, pagamintos naudojant branduolinę energiją, pardavimo Belgija pabrėžė, kad siekiant užtikrinti papildomas apsaugos priemones, susijusias su EVPS partneriu, taikomos specialios apsaugos priemonės. Belgija pabrėžė, kad „Engie“ bus pašalinta iš atrankos ir sprendimų priėmimo procedūros ir kad bus imtasi pakankamų priemonių, kad būtų išvengta interesų konfliktų, kai GEMS dalyvaus EVPS konkurse.

(358) Dėl pastabos, susijusios su tebesitęsiančia priklausomybe nuo Rusijos, Belgija teigė, kad „Synatom“ tiekimo sutartyse, dėl kurių susiderėta arba deramasi prižiūrint Euratomo tiekimo agentūrai, aiškiai draudžiama bendradarbiauti su Rusijos gamtinio urano tiekėjais ir konvertavimo paslaugų teikėjais.

8. **PRIEMONĖS ĮVERTINIMAS**

8.1. **Valstybės pagalbos buvimas**

(359) SESV 107 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

(360) Pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį priemonė yra valstybės pagalba, jeigu ji atitinka keturias kartu taikomas sąlygas. Pirma, priemonę finansuoja valstybė arba ji finansuojama iš valstybės išteklių. Antra, taikant šią priemonę pagalbos gavėjui turi būti suteikiamas pranašumas. Trečia, taikant priemonę turi būti palankiau žiūrima į tam tikras įmones arba ekonominės veiklos rūšis (t. y. turi būti taikomas tam tikras atrankumas). Ketvirta, priemonė turi veikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir iškraipyti konkurenciją vidaus rinkoje.

([125]) 2011 m. liepos 19 d. Tarybos direktyva 2011/70/Euratomas, kuria nustatoma panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų atsakingo ir saugaus tvarkymo Bendrijos sistema, (OL L 199, 2011 8 2, p. 48, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj).

([126]) UNECE konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimant sprendimus ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, paprastai vadinama Orhuso konvencija. Orhuso konvencija yra daugiašalis aplinkos apsaugos susitarimas, kuriuo piliečiams suteikiama daugiau skaidrių galimybių susipažinti su informacija apie aplinką, taip pat užtikrinama patikima reguliavimo procedūra.

(361) Sprendimo pradėti procedūrą 4.1.1 skirsnyje Komisija paaiškino, kad trys priemonės, apie kurią pranešta, komponentai buvo planuojami kartu ir yra neatskiriami vienas nuo kito. Pagal Komisijos pranešimo apie pagalbos sąvoką 81 punktą įvairios priemonės gali būti laikomos viena intervencija. Kaip pavyzdį visų pirma būtų galima paminėti atvejį, kai tarp kelių iš eilės įgyvendintų intervencijos priemonių, ypač atsižvelgiant į jų laiką, tikslą ir įmonės padėtį įgyvendinant tas intervencijos priemones, yra toks glaudus ryšys, kad jų neįmanoma atskirti ([127]). Pavyzdžiui, paskesnės valstybės intervencijos priemonės, kurios yra susijusios su ta pačia įmone ir įgyvendinamos per gana trumpą laiką, yra tarpusavyje susijusios arba buvo visos suplanuotos arba numatytos tuo metu, kai buvo įgyvendinta pirmoji intervencijos priemonė, gali būti vertinamos kaip viena intervencija ([128]).

(362) Sprendimo pradėti procedūrą 204 ir 208 konstatuojamosiose dalyse Komisija paaiškino, kad trimis priemonės komponentais, įskaitant visus jų pakomponenčius, kartu buvo siekiama pratęsti ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmę, nes jie buvo planuojami kartu, jais siekiama to paties tikslo ir jie nustatyti tuo pačiu susitarimu, t. y. 2023 m. gruodžio 13 d. įgyvendinimo susitarimu (žr. 24 konstatuojamąją dalį), tuo pačiu teisėkūros procedūra priimtu aktu, t. y. „Phoenix“ įstatymu dėl energijos tiekimo saugumo ir branduolinės energetikos sektoriaus reformos (žr. 3.5.2 skirsnį), ir juos visus suteikia ta pati pagalbą teikianti institucija, t. y. Belgijos valstybė. Be to, dviejų branduolinių reaktorių, taigi ir ilgalaikio eksploatavimo projekto, eksploatavimo trukmės pratęsimą inicijavo Belgijos vyriausybė, o „Engie“ ir „Electrabel“ dalyvavimas susitarime priklausė nuo to, ar bus gautas tinkamas atlygis, garantija, apsauganti nuo teisės aktų pakeitimų, susijusių su elektros gamyba iš branduolinių šaltinių, ir papildomas su branduolinių atliekų sąnaudomis susijusios rizikos sumažinimas (žr. 23 konstatuojamąją dalį). Taigi, kiekvienas iš trijų priemonės, apie kurią pranešta, komponentų, įskaitant jų pakomponenčius, yra glaudžiai susijęs ir jų nebūtų buvę įmanoma atskirti, nes jie kartu yra būtina sąlyga, kad „Engie“ ir „Electrabel“ galėtų dalyvauti ilgalaikio eksploatavimo projekte.

(363) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija nustatė, kad šiuos tris komponentus reikėtų nagrinėti kartu kaip vieną intervencinę priemonę. Šie trys komponentai yra tarpusavyje susiję ir turi abipusį teigiamą poveikį ilgalaikio eksploatavimo projekto rezultatams. Komisija taip pat padarė preliminarią išvadą, kuri taikoma visiems trims priemonės komponentams, kad intervencija būtų valstybės pagalba, nes ji buvo suteikta iš Belgijos valstybei priskirtinų valstybinių išteklių, kad priemone būtų suteiktas atrankusis ekonominis pranašumas ir kad ji galėtų daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai ir iškraipyti konkurenciją vidaus rinkoje.

(364) Kai vyko oficialus tyrimas, Komisija nerado jokių priežasčių, dėl kurių jai tektų pakeisti savo vertinimą dėl tų aspektų. Kadangi trys priemonės komponentai buvo planuojami kartu, jais siekiama to paties tikslo, jie nustatyti tame pačiame susitarime ir teisės aktuose, juos suteikė ta pati pagalbą teikianti institucija ir visi trys buvo būtini siekiant įtikinti „Engie“ ir „Electrabel“ dalyvauti ilgalaikio eksploatavimo projekte, Komisija mano, kad jie yra vienos intervencinės priemonės dalis ir turėtų būti nagrinėjami kartu kaip viena intervencinė priemonė.

8.1.1. *Priskirtinumas valstybiniams ištekliams ir jų buvimas*

(365) Kad priemonės būtų laikomos pagalba, kaip ji suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį, jos turi būti suteiktos tiesiogiai arba netiesiogiai iš valstybinių išteklių.

(366) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 213 konstatuojamojoje dalyje, dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto papriemonių derinio, kaip aprašyta šio sprendimo 3 skirsnyje, Belgijos valstybė (susitarusi su bendrove „Engie“) nusprendė 2023 m. gruodžio 13 d. pasirašydama įgyvendinimo susitarimą. Be to, pagal ilgalaikio eksploatavimo projektą įsteigiamas iš dalies valstybei priklausantis subjektas (BE-NUC), o pagalbą teikianti institucija yra Belgijos valstybė.

([127]) 2013 m. kovo 19 d. Sprendimas *Bouygues ir Bouygues Télécom / Komisija ir kt.*, sujungtos bylos C-399/10 P ir C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, 104 punktas; 2010 m. rugsėjo 13 d. Sprendimas *Graikija ir kt. / Komisija*, sujungtos bylos T-415/05, T-416/05 ir T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, 177 punktas; 1998 m. rugsėjo 15 d. Sprendimas *BP Chemicals / Komisija*, T-11/95, ECLI:EU:T:1998:199, 170 ir 171 punktai.

([128]) 2021 m. gruodžio 15 d. Sprendimas *Oltchim SA / Komisija*, T-565/19, ECLI:EU:T:2021:904, 93–197 punktai.

(367) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 214 konstatuojamojoje dalyje, ilgalaikio eksploatavimo projektą sudaro kelios papriemonės, susijusios su valstybės išteklių perleidimu naujai įsteigtai bendrajai įmonei BE-NUC, priklausančiai Belgijos valstybei ir bendrovei „Electrabel“. Visų pirma dėl valstybės remiamo susitarimo dėl skirtumų, pagal kurį bendroji įmonė gali gauti papildomą atlygį, jei dėl rinkos kainų atsirastų pajamų iš veiklos trūkumas, valstybei tektų perleisti valstybės išteklius bendrosios įmonės naudai.

(368) Remdamasi pirmiau išdėstytomis priežastimis, Komisija daro išvadą, kad priemonė teikiama iš valstybinių išteklių ir yra priskirtina valstybei, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

8.1.2. *Atrankusis ekonominis pranašumas*

(369) Priemonė laikoma atrankiąja, jeigu ja palaikomos tam tikros įmonės arba tam tikrų prekių gamyba. Komisija pakartoja, kad nagrinėjama priemone, įskaitant jos pakomponenčius, vertinamus kartu ir atskirai, suteikiamas atrankusis pranašumas, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

(370) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 217 konstatuojamojoje dalyje, ilgalaikio eksploatavimo projektas, įskaitant tris priemonės, apie kurią pranešta, komponentus, skirtas dviejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmei pratęsti, siekiant pasiūlyti elektros energiją energijos rinkoje ir taip prisidėti prie tiekimo saugumo. Priemone pagrindiniams naudos gavėjoms bendrovėms „Electrabel“ ir „Luminus“, taip pat BE-NUC bus suteiktas konkretus pranašumas: i) kurio negali gauti kiti panašioje teisinėje ir faktinėje padėtyje esantys energetikos operatoriai, atsižvelgiant į priemonės tikslą ir poveikį (teikti finansavimą ir stabilias pajamas siekiant pratęsti dviejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmę ir užtikrinti elektros energijos tiekimo saugumą Belgijoje), ir ii) kurio jie nebūtų gavę įprastomis rinkos sąlygomis ir be konkretaus susitarimo dėl įvairių priemonės komponentų. Šis pranašumas yra atrankusis, nes yra palankus ilgalaikio eksploatavimo blokų savininkams ir operatoriui, kurių faktinė ir teisinė padėtis yra panaši į kitų gamybos pajėgumų teikėjų, kurie neturi galimybės eksploatuoti branduolinių elektrinių Belgijoje, tačiau kurie taip pat gali prisidėti prie tiekimo saugumo (pvz., dujinių elektrinių, reguliavimo apkrova operatorių, saugyklų paslaugų teikėjų), padėtį.

(371) Be to, kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 218 konstatuojamojoje dalyje, daugeliu atskirų papriemonių, kurios yra ilgalaikio eksploatavimo projekto dalis, bendrovėms „Electrabel“ ir (arba) „Luminus“ (ir, kai tinkama, prisidedančioms bendrovėms) suteikiamas atrankusis ekonominis pranašumas. Pavyzdžiui, su 1 komponentu susijęs susitarimas dėl atlygio apima abipusį susitarimą dėl skirtumų, kuriuo nustatomas fiksuotas pajamų srautas elektros energijos gamybai naudojant branduolinius šaltinius, taip apsaugant elektrinių savininkus nuo rinkos rizikos. Belgijos valstybė taip pat teikia akcininkų paskolą, ILS paskolas ir minimalių veiklos sąnaudų ir kapitalo išmoką, kad padengtų ilgalaikio eksploatavimo blokų veiklos pradžios sąnaudas ir galimą jų pelningumo trūkumą. Šiomis paskolomis ir susitarimais negali naudotis kiti konkurentai, todėl bendrovė „Electrabel“, kaip BE-NUC dalis, ir bendrovė „Luminus“ įgyja atrankųjį ekonominį pranašumą. 3 komponentu užtikrinama bendrovių „Engie“ ir „Luminus“ sąnaudų padengimo apsauga pasikeitus teisės aktams ar politikai, taip sumažinant investavimo riziką ir ją perkeliant valstybei bei užtikrinant ekonominę naudą, kurios nebūtų buvę galima gauti įprastomis rinkos sąlygomis ir kurios negalėtų gauti kiti rinkos dalyviai.

(372) Belgija teigia, kad konkursas dėl EVPS bus rengiamas pagal 2016 m. birželio 17 d. Belgijos viešųjų pirkimų įstatymą ir 2017 m. birželio 18 d. Karališkąjį dekretą dėl viešųjų pirkimų komunalinių paslaugų sektoriuose. EVPS partneris bus atrinktas atviro, skaidraus, nediskriminacinio ir besąlyginio konkurso būdu. Taikant konkurencingą konkurso dėl EVPS procedūrą, kurioje naudojamos viešųjų pirkimų direktyvose numatytos procedūros ir jų laikomasi, užtikrinama, kad sandoris, šioje byloje – energijos valdymo paslaugų pirkimas, atitiktų rinkos sąlygas ir kad energijos valdytojui nebūtų suteiktas joks pranašumas. Taigi, ilgalaikio eksploatavimo projektu EVPS partneriui nėra suteikiamas atrankusis pranašumas.

(373) Remdamasi pirmiau išdėstytomis priežastimis, Komisija daro išvadą, kad ilgalaikio eksploatavimo projektu priemonės naudos gavėjams suteikiamas atrankusis ekonominis pranašumas.

8.1.3. *Netinkamo konkurencijos iškraipymo ir poveikio prekybai grėsmė*

(374) Kaip Komisija pažymėjo sprendimo pradėti procedūrą 221 konstatuojamojoje dalyje, elektros energijos rinka buvo liberalizuota ir elektros energijos gamintojai dalyvauja valstybių narių tarpusavio prekyboje, todėl branduolinės elektros energijos gamintojams suteiktas pranašumas gali iškraipyti konkurenciją ir paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą. Elektros energija iš branduolinių šaltinių paprastai parduodama elektros energijos vidaus rinkoje, kurioje ji konkuruoja su visais elektros energijos šaltiniais, įskaitant esančius kitose valstybėse narėse. Be to, Belgijos elektros energijos rinka yra glaudžiai sujungta pagrindiniame pralaidumo skaičiavimo regione.

(375) Todėl Komisija pakartoja savo poziciją, kad naudos gavėjams suteiktas pranašumas ilgalaikio eksploatavimo projekte gali iškraipyti konkurenciją ir daryti poveikį valstybių narių tarpusavio prekybai.

8.1.4. *Išvada dėl pagalbos buvimo*

(376) Komisija daro išvadą, kad priemonės, apie kurią pranešta, 1 komponentas, 2 komponentas ir 3 komponentas (kartu – ilgalaikio eksploatavimo projektas), kaip skirtingos priemonės, susijusios su viena valstybės intervencija, yra valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį.

8.2. **Pagalbos teisėtumas**

(377) Kaip Komisija pažymėjo sprendimo pradėti procedūrą 224 konstatuojamojoje dalyje, apie priemonę Komisijai pranešta 2024 m. birželio 21 d. ir ji iki šiol neįgyvendinta. Belgija patvirtino, kad iki sandorio pabaigos nebus vykdomi jokie faktiniai darbai, išskyrus parengiamuosius darbus, kurie yra pagal BPS++ vykdomos plėtros veiklos dalis. Sandorio užbaigimas ir priemonės įgyvendinimas priklauso nuo to, ar Komisija patvirtins priemonę, nes valstybės pagalbos patvirtinimas yra būtinoji įgyvendinimo susitarimo taikymo sąlyga.

(378) Todėl Belgijos valdžios institucijos įvykdė SESV 108 straipsnio 3 dalyje nustatytas pareigas pranešti ir laukti sprendimo.

8.3. **Priemonės suderinamumas su vidaus rinka**

(379) Nustačiusi, jog priemonė susijusi su valstybės pagalba, Komisija toliau nagrinėjo, ar ją galima laikyti suderinama su vidaus rinka.

8.3.1. *Pagalbos vertinimo teisinis pagrindas*

(380) Komisija įvertino priemonę, apie kurią pranešta, remdamasi SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktu, kuriame nustatyta, kad Komisija gali pripažinti, kad suderinama yra „*pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui*“.

8.3.2. *Pozityvioji sąlyga: ekonominės veiklos plėtra*

8.3.2.1. *Indėlis į ekonominės veiklos plėtrą*

(381) SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte nustatyta, kad Komisija gali pripažinti, kad suderinama yra „pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui“. Todėl pagal šią Sutarties nuostatą suderinama pagalba turi prisidėti prie tam tikros ekonominės veiklos plėtros ([129]).

(382) Valstybės intervencija gali būti reikalinga siekiant palengvinti arba paskatinti tam tikros ekonominės veiklos, kuri, jei pagalba nebūtų teikiama, nebūtų plėtojama arba būtų plėtojama tokiu pačiu tempu ar tokiomis pačiomis sąlygomis, plėtrą.

([129]) 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, 20 ir 24 punktai.

(383) Belgija teigia, kad visi trys priemonės komponentai sumažina pagrindinius rizikos veiksnius, atsirandančius dėl investicijų į branduolinės energijos gamybos įrenginius. Kaip paaiškinta šio sprendimo 3.1 skirsnyje ir sprendimo pradėti procedūrą 2.3 skirsnyje, priemonės, apie kurią pranešta, tikslas – sudaryti sąlygas investuoti į du esamus branduolinius reaktorius, kad būtų užtikrintas jų eksploatavimas 10 metų ilgesnį laikotarpį (visų pirma pagal priemonės 1 komponentą, žr. 3.3.1 skirsnį), taip prisidedant prie tiekimo saugumo Belgijoje ir užtikrinant ilgalaikį branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro finansavimą (visų pirma pagal priemonės 2 komponentą, žr. 3.3.2 skirsnį). Be to, Belgija teigia, kad teisinė apsauga (pagal priemonės 3 komponentą, žr. 3.3.3 skirsnį) yra būtina siekiant paspartinti ilgalaikio eksploatavimo projektą sumažinant tam tikrą riziką, kurios investuotojas negali kontroliuoti.

(384) Komisija primena, kad Teisingumo Teismas naujų branduolinių pajėgumų plėtrą pripažino ekonomine veikla, kaip tai suprantama pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą ([130]), ir konstatavo, kad SESV 107 straipsnis gali būti taikomas investicijoms į branduolinės energijos gamybą ([131]). Kadangi ilgalaikio eksploatavimo projektu prisidedama prie elektros energijos gamybos iš branduolinės energijos šaltinių plėtros Belgijoje, juo prisidedama prie ekonominės veiklos plėtros Belgijoje.

(385) Todėl Komisija mano, kad priemone skatinama tam tikros ekonominės veiklos plėtra, kaip reikalaujama SESV 107 straipsnio 3 dalies c punkte.

8.3.2.2. Skatinamasis poveikis

(386) Valstybės pagalba gali būti laikoma skatinančia ekonominę veiklą, tik jei ji turi skatinamąjį poveikį. Pagalba tokį poveikį daro, jei ji skatina pagalbos gavėją keisti savo elgesį, susijusį su ekonominės veiklos, kuri vykdoma teikiant pagalbą, plėtra, ir jei be pagalbos šis elgesys nepasikeistų.

(387) Kaip paaiškinta sprendimo pradėti procedūrą 5 ir 6 konstatuojamosiose dalyse ir šio sprendimo 19 ir 23 konstatuojamosiose dalyse, Belgija paaiškino, kad be pagalbos „Engie“ neturės būtinų paskatų toliau investuoti į branduolinės elektros energijos gamybos pajėgumų plėtrą, visų pirma dėl to, kad prieš 2022 m. kovo mėn. Belgijos vyriausybei priimant sprendimą dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto Belgija planavo visiškai atsisakyti branduolinės energijos (žr. 2.2 skirsnį). Be to, Belgija paaiškino, kad esama svarbių rinkos nepakankamumo aspektų, susijusių su investicijomis į energijos gamybos išteklius apskritai ir konkrečiai į branduolinės energijos gamybą (žr. 3.1 skirsnį). Mažai tikėtina, kad investicijos į branduolinę energiją be valstybės paramos būtų pelningos, ypač tuo atveju, jei eksploatavimo trukmė būtų pratęsta ribotam 10 metų laikotarpiui, nes neaišku, kokie bus pokyčiai elektros energijos rinkoje.

(388) Kaip paaiškinta šio sprendimo 19 konstatuojamojoje dalyje ir sprendimo pradėti procedūrą 5 konstatuojamojoje dalyje, „Engie“ jau paskelbė apie savo planus pasitraukti iš branduolinio sektoriaus Belgijoje ir atitinkamai pakoregavo savo pranešimą ir strategiją. Atsiliepdama į viešas konsultacijas, susijusias su sprendimu pradėti procedūrą, „Engie“ patvirtino, kad neabejotina, jog „Electrabel“ nepratęstų ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo, jei nebūtų įgyvendinamas ilgalaikio eksploatavimo projektas, įskaitant tris komponentus (žr. 5.1.2 skirsnį).

(389) Belgija taip pat teigia, kad plėtros veikla, vykdoma sudarius BPS++ prieš užbaigiant sandorį, yra tik parengiamieji darbai ir galimybių studijos ir kad jokie faktiniai darbai nebus atliekami iki oficialaus sandorio užbaigimo (žr. 3.3.1.1 skirsnį).

(390) Komisija mano, kad visais priemonės komponentais siekiama to paties konkretaus tikslo ir jie visi reikalingi tam, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas būtų tęsiamas.

a) Finansinės paramos mechanizmai pagal priemonės, apie kurią pranešta, 1 komponentą yra būtini siekiant sumažinti ilgalaikio eksploatavimo projekto riziką ir padengti jo investicines išlaidas, įskaitant pagrįstą pelną, visų pirma dėl to, kad pagal dabartinį teisinį pagrindą branduolinių įrenginių operatorius turi vėl nutraukti branduolinę veiklą po 10 metų trukmės pratęsimo laikotarpio, o tai lemia dar didesnį neapibrėžtumą, susijusį su pajamomis iš branduolinės energijos gamybos.

([130]) *Ibid,* 63 punktas.
([131]) *Ibid,* 32 punktas.

b) „Engie“ ir „Electrabel“, prieš svarstydamos galimybę dalyvauti ilgalaikio eksploatavimo projekte ir vėl pradėti vykdyti branduolinę veiklą Belgijoje, taip pat reikalavo, kad būtų sudarytas sandoris dėl atliekų pagal priemonės 2 komponentą ir susitarimas dėl teisinės apsaugos pasikeitus teisės aktams, susijusiems su branduolinės energijos gamyba, (3 komponentas).

(391) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija mano, kad priemonė turi skatinamąjį poveikį, nes ji skatina naudos gavėjus vykdyti ekonominę veiklą, kurios be priemonės jie nevykdytų.

8.3.2.3. Atitinkamų ES teisės nuostatų laikymasis

(392) Kaip paaiškinta sprendime pradėti procedūrą, Teisingumo Teismas Hinklio kyšulio C projekto byloje ([132]) nusprendė, kad „*valstybės pagalba, kuria pažeidžiamos Sąjungos teisės nuostatos ar bendrieji principai, negali būti pripažinta suderinama su vidaus rinka*“. Konkrečiai dėl branduolinės energijos Teisingumo Teismas paaiškino, kad „*Euratomo sutarties reglamentuojamame branduolinės energijos sektoriuje, valstybės pagalba šiam sektoriui priskiriamai ekonominei veiklai, kurią ištyrus matyti, kad ji pažeidžia Sąjungos teisės normas aplinkos srityje, negali būti pripažįstama suderinama su vidaus rinka taikant šią nuostatą*“.

(393) Be to, Teisingumo Teismas pabrėžė, kad antrinės teisės aktai, kaip antai Direktyva 2011/92/ES, pagal kurią turi būti atliekamas tam tikrų projektų poveikio aplinkai vertinimas, taikomi branduolinėms elektrinėms ir kitiems branduoliniams reaktoriams.

(394) Teisingumo Teismas taip pat paaiškino, kad pagal SESV 194 straipsnį dėl Sąjungos energetikos politikos nedraudžiama investuoti į branduolinę energiją ([133]). Remiantis jurisprudencija ([134]), kadangi, remiantis SESV, ES valstybės narės turi teisę laisvai nuspręsti į savo energijos rūšių derinį įtraukti branduolinę energetiką, matyti, kad Sąjungos teisės tikslai ir principai aplinkos srityje ir Euratomo sutarties tikslai neprieštarauja vieni kitiems, todėl aplinkos apsaugos, atsargumo principai, principas „teršėjas moka“ ir tvarumo principas negali būti laikomi tokiais, kuriais remiantis bet kokiomis aplinkybėmis draudžiama teikti valstybės pagalbą branduolinės elektrinės statybai ar eksploatavimui.

(395) Taigi tai, kad priemonė yra susijusi su branduoline energija, nereiškia, kad ji yra nesuderinama su vidaus rinka. Belgija pasirinko branduolinę energiją, kad išspręstų tiekimo saugumo problemas ir prisidėtų prie savo energijos rūšių derinio dekarbonizavimo, (žr. 2.3 ir 2.4 skirsnius).

(396) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 240 konstatuojamojoje dalyje ir šio sprendimo 222 konstatuojamojoje dalyje, Belgija paaiškino, kad prieš plėtojant ilgalaikio eksploatavimo projektą buvo surengtas išsamus ir atviras poveikio aplinkai vertinimo procesas, laikantis ES antrinės teisės aktų reikalavimų ([135]). Atsakydama į trečiosios šalies pastabą šiuo klausimu (žr. 348 konstatuojamąją dalį), Belgija pakartojo, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto poveikio aplinkai vertinimas buvo atliktas Belgijos Ekonomikos reikalų federalinės viešosios tarnybos iniciatyva ir kad jis buvo organizuotas visapusiškai laikantis Belgijos įstatymų ir Orhuso konvencijos (žr. 356 konstatuojamąją dalį). Taigi, Komisija neįžvelgia jokių požymių, kad ilgalaikio eksploatavimo projektu būtų pažeistos kurios nors ES aplinkos teisės nuostatos.

(397) Apie ilgalaikio eksploatavimo projektą buvo pranešta Komisijai, Belgijos valdžios institucijos apie jį pranešė pagal Euratomo sutarties 41 straipsnį.

(398) Neatmetama tikimybė, kad „Electrabel“ turės atlikti statybos darbus, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai atitiktų saugos institucijos nustatytus reikalavimus. Pagal jurisprudenciją, *„kai Komisija taiko procedūrą dėl valstybės pagalbos, remiantis bendrąja Sutarties logika ji privalo laikytis valstybės pagalbą reglamentuojančių nuostatų ir kitų su valstybės pagalba*

([132]) 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, 44 ir 45 punktai.
([133]) 2022 m. rugsėjo 22 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, C-594/18 P, ECLI:EU:C:2020:742, 48 ir 49 punktai.
([134]) *Ibid*, 49 punktas.
([135]) 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/92/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012 1 28, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/92/oj).

nesusijusių konkrečių nuostatų nuoseklumo ir taip vertinti aptariamos pagalbos suderinamumą su šiomis konkrečiomis nuostatomis. Vis dėlto tokia pareiga Komisijai tenka tik tuo atveju, kai kalbama apie pagalbos aspektus, kurie yra taip neatskiriamai susiję su pagalbos tikslu, kad būtų neįmanoma jų nagrinėti atskirai. <...> Atvirkščiai, jeigu aptariamas aspektas gali būti atskirtas nuo pagalbos tikslo, Komisija, vykdydama SESV 108 straipsnyje numatytą procedūrą, neprivalo vertinti jo suderinamumo su nuostatomis, nesusijusiomis su valstybės pagalba.“ ([136]) Bendrasis Teismas savo sprendime dėl valstybės pagalbos Pakšo II branduolinei elektrinei patvirtino, kad Komisija neprivalo tikrinti, ar bet kokia su pagalba susijusi sąlyga ar elementas, jei jie nėra neatskiriamai su ja susiję, yra suderinami su Sąjungos teise ([137]). Atitinkamoje byloje Bendrasis Teismas taip pat pažymėjo, kad *„[v]iešųjų pirkimų procedūros vykdymas ir galimas kitos įmonės paskyrimas reaktorių statybai nepakeistų nei pagalbos dalyko, <...> nei pagalbos gavėjos*“ ([138]).

(399) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 243 konstatuojamojoje dalyje, Komisija mano, kad priemonės, apie kurią pranešta, suderinamumo vertinimui galėtų turėti įtakos galimas Direktyvos 2014/25/ES nesilaikymas, jei dėl to būtų papildomai nepagrįstai iškraipoma konkurencija ir prekyba elektros energijos rinkoje (rinkoje, kurioje veikia naudos gavėjai). Komisija pažymi, kad Direktyva 2014/25/ES yra svarbi, kalbant apie (galimos) ilgalaikio eksploatavimo blokų statybos sutarties sudarymą tiesiogiai su konkrečiomis įmonėmis.

(400) Šioje byloje, net jei „Electrabel“ būtų sudariusi subrangos sutartį dėl visų arba kai kurių (potencialių) statybos darbų, susijusių su ilgalaikio eksploatavimo projektu, kuriems galėtų būti taikomas viešųjų pirkimų reglamentavimas, Komisija mano, kad pagalbos ir viešųjų pirkimų aspektai nėra „neatsiejamai susiję“, nes juos galima įvertinti atskirai. Priemone, apie kurią pranešta, remiamas dviejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmės pratęsimas nepriklausomai nuo to, kaip bus pasirinktas (-i) būsimas (-i) rangovas (-ai). Pagalbos, apie kurią pranešta, įgyvendinimas taip pat nepriklauso nuo tikslaus viešųjų pirkimų taisyklių taikymo. Todėl ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimą ir elektros energijos pardavimo sąlygas galima atskirti nuo viešųjų pirkimų aspektų, susijusių su branduolinių reaktorių atnaujinimo darbais. Taigi Komisija gali įvertinti priemonę nevertindama atnaujinimo darbų viešųjų pirkimų aspektų, nes tokie aspektai nėra neatsiejamai susiję nei su ekonomine veikla, kurią skatina pagalba, nei su jos sąlygomis.

(401) Dėl EVPS Belgija teigia, kad vyksta viešas EVPS partnerio atrankos konkursas ir kad konkurso procedūra atitinka Belgijos viešųjų pirkimų teisės normas (žr. 3.3.1.5.1 skirsnį). Belgijos vyriausybė veikia kaip perkančioji organizacija BE-NUC vardu ir jos naudai (nes BE-NUC dar neveikia visu pajėgumu), tačiau EVPS sudarys pati BE-NUC. Atsižvelgiant į BE-NUC veiklą, buvo nuspręsta taikyti komunalinių paslaugų sektoriams skirtas taisykles. Perkančioji organizacija atrinks reikalavimus atitinkančias šalis ir paragins jas pateikti pasiūlymą, grindžiamą perkančiosios organizacijos pasiūlytu EVPS projektu, o vėliau gali būti vedamos derybos ir teikiami pasiūlymai. Todėl Komisija gali daryti išvadą, kad EVPS konkursas atitinka atitinkamas Belgijos ir ES viešųjų pirkimų taisykles.

(402) Belgija patvirtino, kad Belgijos valdžios institucijos ir „Engie“ laikėsi viešųjų pirkimų taisyklių, susijusių su EVPS konkurso procedūra (žr. 143 konstatuojamąją dalį), ir apskritai viešųjų pirkimų taisyklių (žr. 356 konstatuojamąją dalį). Dėl 398–401 konstatuojamosiose dalyse nurodytų priežasčių Komisija neturi pagrindo manyti, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas pažeidžia kokias nors viešųjų pirkimų teisės nuostatas.

([136]) Žr. 2014 m. gruodžio 3 d. Sprendimo *Castelnou Energía*, T-57/11, ECLI:EU:T:2014:1021, 181–184 punktus. 2022 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, 30 punktas.

([137]) 2022 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, 32 punktas.

([138]) 2022 m. lapkričio 30 d. Sprendimas *Austrija / Komisija*, T-101/18, ECLI:EU:T:2022:728, 37 punktas. Teisingumo Teismas Sprendime *Braesch* pritarė argumentams, kad pagalbos sąlygos turi būti „neatsiejamai susijusios“, kad Komisija galėtų įvertinti tam tikrų pagalbos sąlygų suderinamumą su ES teise. Žr. 2023 m. sausio 31 d. Sprendimo *Komisija / Braesch ir kt.*, C-284/21 P, ECLI:EU:C:2023:58, 96–99 punktus.

(403) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 245 konstatuojamojoje dalyje ir šio sprendimo 3.3.2.1 skirsnyje, dėl įsipareigojimų, susijusių su branduolinėmis atliekomis ir panaudotu branduoliniu kuru, perleidimo susitarimas atitinka Direktyvos 2011/70/Euratomas nuostatas. Euratomo sutartimi ir atitinkamais antrinės teisės aktais pagrindinė atsakomybė už atsakingą ir saugų panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą ir jų finansavimą tenka branduolinių įrenginių operatoriams, laikantis Direktyvos 2011/70/Euratomas 4 straipsnio 3 dalyje nustatyto principo. Tačiau galutinė atsakomybė už atsakingą ir saugų radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymą ir užtikrinimą, kad tokiam tvarkymui būtų skirta pakankamai finansinių išteklių, tenka valstybei. Belgijos valdžios institucijos įrodė, kad šia priemone siekiama užtikrinti panaudoto branduolinio kuro ir branduolinių atliekų tvarkymo finansavimą, nes tai yra būtinoji atsakingo ir saugaus šių medžiagų tvarkymo sąlyga. Todėl Komisija neturi pagrindo manyti, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto dalis, susijusi su sandoriu dėl atliekų, pažeidžia Direktyvos 2011/70/Euratomas nuostatas.

(404) Kadangi ilgalaikio eksploatavimo projektui parama teikiama kaip abipusis susitarimas dėl skirtumų, Komisija mano, kad Reglamento (ES) 2019/943 ([139]) su pakeitimais, padarytais Reglamentu (ES) 2024/1747, (toliau – Elektros energijos reglamentas), 19d straipsnio 2 dalyje nustatyti principai nuo to reglamento įsigaliojimo 2024 m. liepos 16 d. taikomi visiems abipusiams susitarimams dėl skirtumų. Tai apima atvejus, kai valstybė narė, neprivalėdama to daryti pagal Elektros energijos reglamentą, nusprendžia sudaryti abipusį susitarimą dėl skirtumų, susijusį su investicijomis, kuriomis siekiama pratęsti esamų įrenginių eksploatavimo trukmę, kaip yra ilgalaikio eksploatavimo projekto atveju. Atsižvelgdamos į tai, Belgijos valdžios institucijos padarė tam tikrų susitarimo dėl skirtumų koncepcijos pakeitimų, kad pagerintų sprendimus dėl moduliavimo, perleisdamos įgaliojimus priimti sprendimus dėl ekonominio moduliavimo EVPS partneriui, kaip paaiškinta 3.3.1.5.2 skirsnyje. Be to, Belgija sustiprino sąnaudų ir naudos pasidalijimo mechanizmą (atnaujintą RKRK), kad finansinė parama būtų labiau suderinta su rinkos kainų pokyčiais (žr. 107 konstatuojamąją dalį). Komisija pripažįsta, kad elektrinių dydis yra santykinai didelis, palyginti su Belgijos einamosios paros ir balansavimo rinkos likvidumu, kad nagrinėjamos elektrinės yra priklausomos nuo senos riboto lankstumo branduolinės technologijos, kad elektrinėms taikomi ypač aukšti saugumo reikalavimai ir kad pratęsus trukmę ir pradėjus taikyti ekonominį moduliavimą padidėja išjungimo rizika (žr. 2.1 skirsnį). Be to, Komisija pripažįsta, kad nors Belgijos einamosios paros ir balansavimo rinkos vis labiau integruojamos į gretimas rinkas, jos tebėra gana mažos, palyginti su abiejų elektrinių dydžiu. Atsižvelgdama į tai, Komisija pripažįsta, kad Belgijos valdžios institucijos padarė tam tikrų susitarimo dėl skirtumų koncepcijos pakeitimų, siekdamos ją labiau suderinti su Elektros energijos reglamento 19d straipsnio 2 dalies tikslais, užtikrindamos, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai būtų moduliuojami reaguojant į rinkos signalus, visų pirma, kiek techniškai įmanoma, kartu užtikrindamos veiksmingą gamybos ir techninės priežiūros grafiką.

(405) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 247 konstatuojamojoje dalyje ir šio sprendimo 110 konstatuojamojoje dalyje, Belgija teigia, kad visos pagal abipusį susitarimą dėl skirtumų gautos pajamos bus pervestos į bendrąjį valstybės biudžetą (taikant atskirą apskaitą) ir visų pirma bus naudojamos kitos susitarimo dėl atlygio šalies mokėjimams pagal susitarimą dėl skirtumų ilgalaikio eksploatavimo blokams finansuoti. Jeigu pajamos pagal susitarimą dėl skirtumų viršija sumas, būtinas susitarimo dėl skirtumų sąnaudoms, susijusioms su ilgalaikio eksploatavimo blokais, finansuoti, jos galėtų būti naudojamos kito susitarimo dėl skirtumų išlaidoms finansuoti. Belgija įsipareigoja, kad, jei likusios pajamos pagal susitarimą dėl skirtumų bus panaudotos joms paskirstyti įmonėms, jos bus paskirstytos pagal Elektros energijos reglamento 19d straipsnio 2 dalies d ir e punktus. Belgija iš anksto informuos Komisiją, jei susitarimo dėl skirtumų pajamos paskirstomos įmonėms, ir prireikus praneš apie tokią priemonę (žr. 110 konstatuojamąją dalį). Šiuo įsipareigojimu, Komisijos nuomone, Belgija pateikė pakankamą patikinimą, kad laikomasi Elektros energijos reglamento 19d straipsnio 2 dalies d ir e punktuose nustatytų principų. Belgija taip pat patvirtino, kad pagal Elektros energijos reglamento 19d straipsnio 2 dalies f punktą į susitarimo dėl skirtumų koncepciją įtrauktos nuostatos dėl sankcijų už nepagrįstą vienašališką susitarimo nutraukimą prieš terminą (žr. 110 konstatuojamąją dalį).

([139]) 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos (OL L 158, 2019 6 14, p. 54, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/943/oj), su pakeitimais, padarytais 2024 m. birželio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2024/1747, kuriuo dėl Sąjungos elektros energijos rinkos modelio tobulinimo iš dalies keičiami reglamentai (ES) 2019/942 ir (ES) 2019/943 (OL L, 2024/1747, 2024 6 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1747/oj).

(406) Kaip taip pat minėta sprendimo pradėti procedūrą 248 konstatuojamojoje dalyje, kalbant apie bendrosios įmonės atitiktį Tarybos reglamentui (EB) Nr. 139/2004 ([140]), iš Belgijos valstybės ir „Engie“ pastabų matyti, kad planuojama bendroji įmonė negali būti laikoma autonomiška, kaip tai suprantama pagal to reglamento 3 straipsnį. Todėl apie priemonės atitiktį tam reglamentui Europos Komisijai pranešti nereikia.

(407) Kaip nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 249 konstatuojamojoje dalyje ir šio sprendimo 3.6 skirsnyje, dėl priemonės finansavimo Belgijos valdžios institucijos paaiškino, kad su ilgalaikio eksploatavimo projektu susijusios sąnaudos prireikus padengiamos iš valstybės biudžeto. Projekto nauda taip pat pervedama į valstybės biudžetą. Išteklių priemonei neskirta, todėl priemone nepažeidžiamas SESV 30 ar 110 straipsnis.

(408) Dėl pirmiau išdėstytų priežasčių Komisija daro išvadą, kad siūloma priemone nepažeidžiamos jokios atitinkamos ES teisės nuostatos.

8.3.2.4. Išvada

(409) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas atitinka pirmąją (pozityviąją) suderinamumo vertinimo sąlygą (t. y. kad pagalba skatina ekonominės veiklos plėtrą).

8.3.3. *Negatyvioji sąlyga: pagalba negali trikdyti prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui*

8.3.3.1. Rinkos, kurią veikia pagalba, nustatymas

(410) Kaip nurodyta sprendime pradėti procedūrą, ilgalaikio eksploatavimo projektas buvo parengtas siekiant prisidėti prie elektros energijos tiekimo saugumo Belgijos rinkoje ir kartu sumažinti Belgijos priklausomybę nuo iškastinio kuro (tokiu būdu taip pat prisidedant prie Belgijos energetikos sistemos dekarbonizavimo). Tuo pat metu nustatyta, kad Belgijos rinka yra gerai susieta pagrindiniame pralaidumo skaičiavimo regione (žr. 374 konstatuojamąją dalį).

(411) Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, vertinant nagrinėjamas priemones atitinkamos rinkos yra Belgijos elektros energijos rinkos ir pagrindinio pralaidumo skaičiavimo regiono elektros energijos rinkos.

8.3.3.2. Teigiamo pagalbos priemonės poveikio nustatymas

(412) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 254 konstatuojamojoje dalyje ir parodyta šio sprendimo 2 lentelėje, tikimasi, kad abiejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmės pratęsimas sudarys 12–16 % Belgijoje pagaminamos elektros energijos, o tai leidžia toliau gaminti elektros energiją naudojant branduolinę energiją ir taip išlaikyti būtiną gamybą pasiūlos pusėje, atsižvelgiant į Belgijos pasirinktą konkretų energijos rūšių derinį. Kaip matyti iš naujausio Belgijos PSO išteklių adekvatumo vertinimo (žr. 2.4 skirsnį), kartu su pajėgumų užtikrinimo mechanizmu perkamais pajėgumais reikia išlaikyti du naujausius branduolinius reaktorius rinkoje dar 10 metų, kad būtų galima patenkinti nuolat didėjantį elektros energijos poreikį Belgijoje. Taigi, ilgalaikio eksploatavimo projektas daro teigiamą poveikį rinkai, nes padės spręsti išteklių adekvatumo problemas ir prisidės prie tiekimo saugumo Belgijoje.

(413) Be to, investicijos į branduolinės energijos šaltinius yra patikimas mažo anglies dioksido kiekio gamybos turtas. Užtikrinant saugų tiekimą laipsniškai atsisakant taršiausių degalų ir mažinant priklausomybę nuo gamtinių dujų, branduolinės energijos gamyba, kurią gaminant išmetamas mažas anglies dioksido kiekis vienai pagamintos elektros energijos MWh, padeda (kartu plėtojant atsinaujinančiųjų išteklių energiją) siekti nacionalinių ir Europos dekarbonizacijos tikslų.

(414) Ilgalaikio eksploatavimo projektu taip pat bus tiesiogiai remiami plano „REPowerEU“ tikslai, nes juo bus mažinama priklausomybė nuo importuojamo iškastinio kuro (visų pirma dujų), kurį veikia kainų svyravimai ir geopolitinė rizika, taip stiprinant energetinį saugumą (žr. 21 konstatuojamąją dalį).

([140]) 2004 m. sausio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 139/2004 dėl koncentracijų tarp įmonių kontrolės (OL L 24, 2004 1 29, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/139/oj).

(415) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas daro teigiamą poveikį rinkai, nes jis padidins tiekimo saugumą ir prisidės prie Belgijos energijos rūšių dekarbonizavimo. Kadangi pagrindinis pralaidumo skaičiavimo regionas yra gerai susietas, tikėtina, kad šis teigiamas poveikis būtų naudingas iš Belgijos elektros energiją importuojančioms kaimyninėms valstybėms narėms.

8.3.3.3. Valstybės intervencijos būtinybė

(416) Siekdama nustatyti, ar valstybės pagalba yra būtina, Komisija turi įvertinti, ar priemonė taikoma situacijoje, kurioje ja galėtų būti užtikrintas svarbus patobulinimas, kurio pati rinka užtikrinti negalėtų. Pagalba, kuri pagerina įmonės pagalbos gavėjos finansinę padėtį, bet nėra būtina numatytam tikslui pasiekti, negali būti laikoma suderinama su vidaus rinka.

(417) Šioje byloje Belgija nori pratęsti savo dviejų naujausių branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmę, kad išspręstų tiekimo saugumo problemas, kartu mažindama iškastinio kuro naudojimą ir taip prisidėdama prie dekarbonizavimo. Komisija turi įvertinti, ar valstybės pagalba, kuria siekiama išlaikyti branduolinę energiją rinkoje, yra būtina šiems tikslams pasiekti.

(418) Sprendimo pradėti procedūrą 2.3.2 skirsnyje ir šio sprendimo 3.1 skirsnyje Komisija paaiškino, kad rinkos nepakankamumas yra svarbus veiksnys vertinant pagalbos būtinumą, ir pripažino tam tikrus rinkos nepakankamumo atveju, dėl kurių reikia valstybės intervencijos branduolinės energijos plėtros srityje ([141]). Kalbant konkrečiai apie investicijas į branduolinę energiją, rinkos nepakankamumas visų pirma atsiranda dėl tam tikros ypatingos rizikos, kurią prekybiniams investuotojams sunku valdyti ([142]), pavyzdžiui:

a) branduolinės technologijos sudėtingumo, dėl kurio kyla techninė ir projekto valdymo rizika, taip pat rinkos ir investicijų rizika (dėl investicijų kapitalo intensyvumo ir energijos rinkų nepastovumo), kuriai taikomas priemonės 1 komponentas;

b) ilgalaikės rizikos, susijusios su branduolinių atliekų tvarkymu, branduolinių elektrinių eksploatavimo nutraukimu ir išmontavimu, kuriai taikomas priemonės 2 komponentas;

c) rizikos, susijusios su reguliavimo ir politiniais sprendimais, kuriai taikomas priemonės 3 komponentas.

(419) Belgijos teigimu, kiekvienas iš trijų ilgalaikio eksploatavimo projekto komponentų susijęs su viena iš rizikos rūšių ir rinkos nepakankamumo aspektų, kaip nurodyta 418 konstatuojamojoje dalyje.

(420) Belgija taip pat teigia, kad jos pajėgumų užtikrinimo mechanizmas nėra tinkamas šalies branduolinės energijos pajėgumų finansavimo mechanizmas, visų pirma atsižvelgiant į trumpą laikotarpį, per kurį buvo priimtas sprendimas dėl eksploatavimo trukmės pratęsimo, papildomą neapibrėžtumą ir rinkos nepakankamumą, susijusius su investicijomis į branduolinę energetiką, palyginti su kitomis technologijomis, konkrečias pajėgumų užtikrinimo mechanizmo, pagal kurį rengiami metiniai aukcionai, kurių rezultatai neaiškūs, charakteristikas ir laiką, nesuderinamą su ilgalaikio eksploatavimo projekto įgyvendinimo laiku, (žr. 3.3.4 skirsnį ir 353 konstatuojamąją dalį). Be to, Belgija teigia, kad priemonė, apie kurią pranešta, įskaitant papriemonių rinkinį, buvo būtina siekiant įtikinti bendrovę „Engie“ pradėti derybas dėl ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo, nes „Engie“ jau buvo priėmusi sprendimą nutraukti visą branduolinę veiklą Belgijoje, (žr. 19 konstatuojamąją dalį).

([141]) 2015 m. sausio 13 d. Komisijos sprendimas SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), Jungtinė Karalystė, Parama Hinklio kyšulio C branduolinei elektrinei (OL L 109, 2015 4 28, p. 44), 382–385 konstatuojamosios dalys.

([142]) Žr., pavyzdžiui, 2015 m. sausio 13 d. Komisijos sprendimą SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), Jungtinė Karalystė, Parama Hinklio kyšulio C branduolinei elektrinei (OL L 109, 2015 4 28, p. 44); 2017 m. liepos 24 d. Komisijos sprendimą SA.38454 (2017/C) (ex 2015/N), Vengrija, dviejų branduolinių reaktorių kūrimas Pakšo II branduolinėje elektrinėje (OL L 317, 2017 12 1, p. 45); 2017 m. kovo 17 d. Komisijos sprendimą SA.39487 (2016/NN), Belgija, „Tihange 1“, „Doel 1“ ir „Doel 2“ branduolinių elektrinių eksploatavimo trukmės pratęsimas (OL C 142, 2017 5 5, p. 1); 2017 m. birželio 16 d. Komisijos sprendimą SA.45296 (2017/N), Vokietija, Radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro perleidimas Vokietijoje (OL C 254, 2017 8 4, p. 1).

(421) Todėl Belgija tvirtina, kad mažai tikėtina, jog šių dviejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmė būtų pratęsta be valstybės paramos, įskaitant tinkamą atlygio modelį (1 komponentas), susitarimą dėl branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų perleidimo (2 komponentas) ir teisinės apsaugos nuostatas (3 komponentas), pagal kiekvieną iš jų pašalinant vieną iš pirmiau minėtų rinkos nepakankamumo problemų.

(422) Kiekvieno iš trijų priemonės komponentų būtinumas vertinamas (atskirai) 8.3.3.3.1, 8.3.3.3.2 ir 8.3.3.3.3 skirsniuose. 1 komponento, 2 komponento ir 3 komponento bendro būtinumo, taip pat galimo jų kaupiamojo poveikio vertinimas pateiktas 8.3.3.6 skirsnyje.

8.3.3.3.1. 1 komponento būtinumas

(423) Kalbant apie Belgijos nurodytą techninę, projektų valdymo, rinkos ir investicijų riziką, Komisija ankstesniuose sprendimuose pripažino, kad investicijoms į naujus branduolinės energijos projektus kyla didelė rizika, atsižvelgiant į dideles pradines kapitalo sąnaudas, ilgą statybos laikotarpį ir ilgą investicinių sąnaudų susigrąžinimo laikotarpį. Komisija taip pat pripažino, kad kadangi nėra rinka grindžiamų finansinių priemonių ir kitų rūšių sutarčių, kuriomis būtų galima apsidrausti nuo tokios didelės rizikos, atsiranda rinkos nepakankamumas, būdingas vos kelioms technologijoms, tarp kurių yra ir branduolinės energijos technologija ([143]). Tačiau tai susiję su investicijomis į naujas branduolines elektrines. Kita vertus, ši byla susijusi su investicijomis į dviejų esamų branduolinių įrenginių eksploatavimo trukmės pratęsimą. Todėl Komisija mano, kad investicijos į abiejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmės pratęsimą nebūtų padarytos be pagalbos.

(424) Pirma, dėl Komisijos pastabos, pateiktos sprendimo pradėti procedūrą 295 konstatuojamojoje dalyje, kad 2015 m. „Doel 1“, „Doel 2“ ir „Tihange 1“ eksploatavimo trukmė buvo pratęsta 10 metų netaikant finansinės paramos priemonių rinkinio ([144]), „Engie“, atsiliepdama į viešas konsultacijas (žr. 290 konstatuojamąją dalį), teigė, kad abiejų projektų aplinkybės nėra panašios, nes šioje byloje: i) Belgijos vyriausybė priėmė sprendimą dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto po to, kai „Engie“ pradėjo ruoštis nutraukti branduolinę veiklą, ii) patiriama papildomų sąnaudų, susijusių su įtemptu dabartinio ilgalaikio eksploatavimo projekto įgyvendinimo tvarkaraščiu ir tai taip pat pripažino Branduolinės saugos institucija (AFCN/FANC), ir iii) dėl padidėjusios atsinaujinančiųjų energijos išteklių dalies energetikos sistemoje didėja rinkos kainų nepastovumas, palyginti su padėtimi ir lūkesčiais 2015 m.

(425) Antra, dėl Komisijos abejonių dėl poreikio turėti visą atlygio priemonių rinkinį Belgija ir „Engie“ teigė, kad kiekviena 1 komponento dalis atitinka konkretų tikslą ir kad pakomponenčiai vienas kitą papildo. Belgija paaiškino finansinių priemonių struktūrą išsamiau (taip pat žr. 68 konstatuojamąją dalį).

a) Ilgalaikio eksploatavimo projekto veiklos ir techninės priežiūros sąnaudos finansuojamos iš ilgalaikio eksploatavimo veiklos pajamų, o pagal susitarimą dėl skirtumų užtikrinamas stabilus veiklos pajamų srautas. Kaip paaiškino Belgija ir „Engie“, atsižvelgiant į rinkos nepakankamumą, susijusį su branduolinės energetikos sektoriumi, ir didelį elektros energijos rinkos nepastovumą ateinančiais metais, ilgalaikio eksploatavimo projektui kyla didelė finansavimo trūkumo rizika, todėl susitarimas dėl skirtumų yra būtina priemonė stabilioms veiklos pajamoms pasiekti. Komisija mano, kad tinkamai parengtas susitarimas dėl skirtumų yra būtina priemonė siekiant užtikrinti stabilų pajamų srautą neaiškioje rinkos aplinkoje. Sprendime pradėti procedūrą Komisija jau pripažino, kad, nesant susitarimo dėl skirtumų, kyla didelė rizika, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto GDV bus neigiama. Be to, Komisija taip pat sutinka, kad ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimas (10 metų) apima trumpą laikotarpį, palyginti su vidutine investicijų į branduolinį sektorių trukme, (dar labiau taip, nes ilgalaikio eksploatavimo blokai per pirmuosius trejus metus neveiks 100 % pajėgumu dėl to, kad tuo pačiu metu reikės užbaigti ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmės pratęsimo darbus), tačiau patiriama didelių išlaidų, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai atitiktų saugos taisykles.

([143]) 2015 m. sausio 13 d. Komisijos sprendimas SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), Jungtinė Karalystė, Parama Hinklio kyšulio C branduolinei elektrinei (OL L 109, 2015 4 28, p. 44), 382 ir 383 konstatuojamosios dalys.

([144]) Toje byloje buvo suteikta tik teisinė apsauga nuo politinių kliūčių rizikos (panaši į teisinę apsaugą, kuri suteikiama pagal dabartinės priemonės 3 komponentą).

b) MVSKI ir ILS paskolos papildo susitarimą dėl skirtumų, kad būtų užtikrintas ilgalaikis finansinis stabilumas, nes negalima atmesti galimybės, kad per 10 metų laikotarpį bus ilgų neplanuoto prieinamumo laikotarpių. Iš „Electrabel“ pateiktų duomenų iš tiesų matyti, kad tokio įvykio tikimybė nėra maža, bet tikėtina, remiantis jos patirtimi, susijusia su Belgijos branduoliniais reaktoriais 2012–2022 m. laikotarpiu (žr. 10 lentelę). ILS paskolomis siekiama užtikrinti pakankamą pinigų kiekį ilgalaikio eksploatavimo projekto įjungimo iš naujo etape, kai dar reikia atlikti svarbius darbus, o ilgalaikio eksploatavimo blokai negali veikti visu pajėgumu, ir jas planuojama grąžinti iki 10 metų laikotarpio pabaigos. Priešingai, MVSKI yra prieinama per visą 10 metų laikotarpį, tačiau ji taikoma tik reikšmingo neplanuoto neprieinamumo atvejais. Apyvartinio kapitalo priemonė (AKP) yra vienų metų sąsaja su metine MVSKI. Belgija pateikė tris scenarijus, rodančius reikšmingų neplanuotų neprieinamumo įvykių poveikį. Kaip matyti iš 11 lentelės, be MVSKI ir ILS paskolų bendroji įmonė galėtų bankrutuoti tokiomis aplinkybėmis, kurios nėra mažai tikėtinos per 10 metų laikotarpį.

c) Taigi, Komisija pripažįsta, kad susitarimas dėl skirtumų, ILS paskolos, MVSKI ir AKP yra viena kitą papildančios priemonės, kurios visos yra būtinos siekiant užtikrinti, kad BE-NUC visada turėtų pakankamai likvidumo, kad galėtų padengti savo veiklos, techninės priežiūros ir kuro sąnaudas, kad ilgalaikio eksploatavimo blokus būtų galima eksploatuoti saugiai ir patikimai.

d) Kadangi bendrovė „Engie“ buvo pradėjusi riboti savo branduolinę veiklą (žr. 19 konstatuojamąją dalį) ir nenorėjo viena investuoti daugiau nei [2–2,5] mlrd. EUR reikiamų kapitalo sąnaudų į ilgalaikio eksploatavimo projektą ir viena prisiimti visus galimus nuostolius dėl netikėto neprieinamumo ir išlaidų viršijimo, prieš pasirašydama susitarimą dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto „Engie“ paprašė taikyti rizikos pasidalijimo per pusę su Belgijos valstybe mechanizmą (žr. 23 konstatuojamąją dalį) ir primygtinai reikalavo, kad bendrosios įmonės struktūra (steigiama BE-NUC) papildytų susitarime dėl atlygio numatytus atlygio mechanizmus, kad būtų padengta likusi finansavimo ir mokumo rizika. Ilgalaikio eksploatavimo projekto kapitalo sąnaudų reikalavimus bendrosios įmonės akcininkai finansuoja *pari passu* pagrindu arba nuosavo kapitalo, arba akcininkų paskolų lėšomis.

— Net ir taikant susitarime dėl atlygio numatytus finansinio atlygio mechanizmus, išlieka didelė rizika, kurios „Engie“ nenorėjo prisiimti pati. „Engie“ pateikė modeliavimą, iš kurio matyti mažesnį prieinamumą lemiančių įvykių ir (arba) padidėjusių veiklos sąnaudų poveikis veikimo etape, kurių neapima MVSKI; tai gali padaryti didelį neigiamą poveikį BE-NUC pelningumui, kaip parodyta 16 lentelėje.

— Dėl bendrosios įmonės struktūros kapitalo sąnaudos gali būti finansuojamos be skolos, kurią šioje byloje būtų labai brangu arba sunku gauti, nes komerciniai bankai nenori prisiimti su branduoliniu turtu susijusios rizikos.

— Be nuosavo kapitalo injekcijos, akcininkų paskolų sukūrimas grindžiamas finansiniais sumetimais, nes taip suteikiama daugiau lankstumo rengiant lėšų išmokėjimo ir grąžinimo grafikus ir optimizuojama finansinė struktūra apmokestinamųjų pajamų atžvilgiu.

e) Taigi, Komisija daro išvadą, kad bendrosios įmonės, kurioje rizika, susijusia su išlaidų perviršiu ir priverstiniais atjungimais, kurios nepadengia kitos finansinės priemonės, pasidalijama su Belgijos valstybe, įsteigimas gali būti laikomas būtinu.

f) BPS++ lėšomis padengiamos išlaidos, susijusios su plėtros veikla, kuri turi būti vykdoma siekiant patenkinti saugos institucijos lūkesčius, susijusius su ilgalaikio eksploatavimo projektu. Atsižvelgdama į įtemptą ilgalaikio eksploatavimo projekto tvarkaraštį, Komisija mano, kad būtina sukurti priemonę ir padaryti išvadą dėl šios veiklos finansavimo.

g) Dėl likusių 1 komponento papriemonių, kaip jau minėta sprendime pradėti procedūrą, Komisija mano, kad:

— ETP sutartimi galima užtikrinti, kad bet kuriuo metu būtų padengtos visos eksploatavimo ir techninės priežiūros sąnaudos, taigi ji yra būtina,

— susitarimo dėl administracinės praktikos ir dėl energijos pardavimo sudarymas yra būtinas, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas veiktų praktiškai, taigi APS ir EVPS yra būtinos,

— tai įprasta praktika, kaip dviejų šalių susitarimo dalis, susitarti dėl sąlygų tuo atveju, kai sandoris nesudaromas, taigi sąnaudų padengimo nuostolių atlyginimas tuo atveju, kai sandoris nesudaromas, yra būtinas.

(426) Trečia, Komisija primena trečiųjų šalių pastabas, kad energijos tiekimą taip pat galima užtikrinti pigesnėmis technologijomis, tvirtinant, kad subsidijos branduoliniame sektoriuje sulėtintų pažangą kitų pigesnių ir klimatui palankesnių technologijų (visų pirma atsinaujinančiųjų energijos išteklių) srityje. Belgija teigė, kad valstybės narės gali savarankiškai formuoti savo energetikos politiką, įskaitant galimybę įtraukti branduolinę energiją į savo energijos rūšių derinį, ir kad siekiant išlaikyti patikimą ir subalansuotą elektros energijos tinklą labai svarbu derinti įvairius energijos gamybos metodus. Atsižvelgdama į tai, kad pastaraisiais metais rinkos koncentracija dėl didesnės atsinaujinančiųjų išteklių energijos dalies Belgijos energijos rūšių derinyje sumažėjo (žr. 34–37 konstatuojamąsias dalis), ir į pastarojo meto Belgijos valstybės investicijas į jūros vėjo elektrinių parką „Princess Elisabeth“ ([145]), Komisija nemato priežasčių daryti išvadą, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas trukdytų atsinaujinančiųjų išteklių energijos plėtrai Belgijoje. Poreikis investuoti tiek į branduolinę, tiek į atsinaujinančiųjų išteklių energiją taip pat tikėtinas, nes šiuo metu atsinaujinančiųjų išteklių energija vis dar turi trūkumų, pvz., susijusių su aikštelių prieinamumu ir tinklo jungčių pajėgumais. Atlygis pagal (pakeistą) susitarimo dėl skirtumų koncepciją suteikia daugiau paskatų kuo labiau padidinti gamybą aukštų kainų valandomis (kiek tai įmanoma atsižvelgiant į senąją technologiją, naudojamą ilgalaikio eksploatavimo blokuose). Taip sumažinamas priemonės konkurencinis poveikis rinkos investicijoms į atsinaujinančiuosius energijos išteklius, nes galima tikėtis, kad atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybos įrenginiai bus naudojami ypač dažnai mažesnių kainų laikotarpiais (kadangi tais laikotarpiais turimi atsinaujinantieji energijos ištekliai yra dideli ir dėl to rinkos kainos sumažėja).

(427) Galiausiai, dėl Belgijos argumento, kad ilgalaikio eksploatavimo blokų finansavimo trūkumo negalima tinkamai pašalinti dalyvaujant pajėgumų užtikrinimo mechanizme (žr. 3.3.4 skirsnį ir 353 konstatuojamąją dalį), Komisija pripažįsta, kad neaiškus pajėgumų užtikrinimo mechanizmo aukcionų rezultatas ir aukcionų tvarkaraštis yra nesuderinami su Belgijos planu iš naujo įjungti ilgalaikio eksploatavimo blokus 2025 m. Visų pirma Belgijos vyriausybė 2022 m. kovo mėn. paskelbė apie ilgalaikio eksploatavimo projektą, o 2023 m. gruodžio 13 d. pasirašė privalomą įgyvendinimo susitarimą (žr. 2.3 skirsnį). Iki to laiko jau buvo surengti trys pajėgumų užtikrinimo mechanizmo aukcionai.

(428) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija mano, kad įrodyta, jog visos 1 komponento papriemonės viena kitą papildo ir yra būtinos.

8.3.3.3.2. 2 komponento būtinumas

(429) Dėl rinkos nepakankamumo ir rizikos, susijusios su neapibrėžtomis branduolinių atliekų tvarkymo ir eksploatavimo nutraukimo sąnaudomis, minėtomis sprendimo pradėti procedūrą 276 konstatuojamojoje dalyje, Komisija mano, kad šios problemos sprendžiamos perleidžiant įsipareigojimus, susijusius su radioaktyviosiomis atliekomis ir panaudotu branduoliniu kuru, taip pat perleidžiant papildomus eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimus, susijusius su ilgalaikio eksploatavimo projektu. Sandoriu dėl atliekų siekiama užtikrinti atsakingą ir saugų panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą, nes perleidimas užtikrins branduolinių atliekų finansavimą ir padidins šių medžiagų laikino saugojimo ir galutinio šalinimo saugos lygį. Belgija teigia, kad papildomi eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimai, susiję su ilgalaikio eksploatavimo projektu, padengia tik papildomas sąnaudas, susijusias su ilgalaikio eksploatavimo projektu, nepadengia jokių veiklos sąnaudų, susijusių su kasdieniu valdymu ar įprasta veikla ir todėl nedaro iškraipomojo poveikio.

([145]) Žr. 2024 m. rugsėjo 13 d. Komisijos sprendimą SA.107336 (2024/N), Belgija, Paramos mechanizmas, skirtas parko „Princess Elisabeth“ jūros zonos 1 daliai, (OL C, C/2024/5754, 2024 9 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5754/oj).

(430) Kaip Komisija pažymėjo ankstesniuose sprendimuose dėl branduolinių atliekų įsipareigojimų perleidimo Vokietijoje ir Jungtinėje Karalystėje ([146]), radioaktyviųjų atliekų tvarkymui būdingi ilgi laikotarpiai, todėl gali prireikti tam tikros valstybės intervencijos. Be to, valstybės intervencijos būtinumas siekiant atsakingai ir saugiai tvarkyti radioaktyviąsias atliekas įtvirtintas Direktyvos 2011/70/Euratomas 4 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta, kad galutinė atsakomybė šiuo klausimu tenka valstybei. Perleidžiant radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimus siekiama tikslo užtikrinti panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo finansavimą, nes tai yra būtina atsakingo ir saugaus šių medžiagų tvarkymo sąlyga. Be to, „Engie“ neketino toliau vykdyti branduolinės veiklos Belgijoje (žr. 19 konstatuojamąją dalį) ir sutiko pradėti derybas dėl eksploatavimo trukmės pratęsimo tik tada, kai buvo susitarta dėl finansinių priemonių, bet ir dėl su branduolinėmis atliekomis susijusių įsipareigojimų perleidimo (žr. 23 konstatuojamąją dalį).

(431) Kalbant apie papildomų eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų, susijusių visų pirma su ilgalaikio eksploatavimo projektu, perleidimą, kadangi šis perleidimas apima tik papildomas sąnaudas, susijusias su ilgalaikio eksploatavimo projektu, o įprastus eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimus ir toliau prisiima branduolinių įrenginių operatorius, taip pat kadangi eksploatavimo trukmę prašė pratęsti Belgijos vyriausybė, o ne „Engie“ ar „Electrabel“, Komisija mano, kad šis papildomų eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų, susijusių su ilgalaikio eksploatavimo projektu, perleidimas taip pat reikalingas. Palyginti su sprendime pradėti procedūrą pateiktu vertinimu, CPN/CNV taip pat patvirtino papildomas eksploatavimo nutraukimo išlaidas, susijusias su ilgalaikio eksploatavimo projektu, (žr. 200 konstatuojamąją dalį).

(432) Be to, Komisija neprieštarauja tam, kad ne Europoje esantis „Electrabel“ turtas būtų perduotas, nes „Engie“ užtikrins, kad bendrovėje „Electrabel“ liktų bent 4 mlrd. EUR vertės turto (žr. 59 ir 181 konstatuojamąsias dalis).

(433) Taigi, atsižvelgdama į pirmiau išdėstytus argumentus, Komisija mano, kad priemonės, apie kurią pranešta, 2 komponentas yra būtinas.

8.3.3.3.3. 3 komponento būtinumas

(434) Kalbant apie rinkos nepakankamumą, susijusį su reguliavimo ir politine rizika, kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 278 konstatuojamojoje dalyje, Komisija mano, kad nors nuo politinių kliūčių iš esmės gali nukentėti visos technologijos, atsižvelgiant į prieštaringą branduolinių technologijų pobūdį, galima numatyti, kad branduoliniai projektai dėl to kenčia labiau ([147]). Visų pirma per pastaruosius 25 metus Belgija jau keletą kartų pakeitė savo politinę kryptį branduolinės energijos srityje (žr. 2.2 skirsnį), todėl Komisija mano, kad ši rizika ypač reali Belgijoje. Be to, per viešas konsultacijas dėl šios bylos Komisija negavo jokių priešingų įrodymų.

(435) Taigi, Komisija mano, kad reguliavimo ir politinė rizika veiksmingai valdoma taikant teisinės apsaugos priemonę ir kad branduolinės energijos atveju teisinė apsauga yra būtina, kaip Komisija pripažino ir sprendime byloje SA.39487 ([148]).

8.3.3.3.4. Išvada dėl priemonės būtinumo

(436) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija daro išvadą, kad visi trys priemonės komponentai (įskaitant jų pakomponenčius) yra būtini siekiant užtikrinti dviejų Belgijos branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmės pratęsimą. Be to, Komisija daro išvadą, kad priemonė turi skatinamąjį poveikį naudos gavėjams ir taip ja užtikrinama, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas bus įgyvendintas sėkmingai.

([146]) Žr. 2017 m. birželio 16 d. Komisijos sprendimą SA.45296 (2017/N), Vokietija, Radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro perleidimas Vokietijoje (OL C 254, 2017 8 4, p. 1); 2016 m. balandžio 20 d. Komisijos sprendimą SA.34962 (2015/N), Jungtinė Karalystė, Atliekų perleidimo sutartis dėl naujų branduolinių elektrinių (OL C 161, 2016 5 4, p. 1).

([147]) Taip pat žr. Komisijos sprendimo byloje SA.34947 384–385 konstatuojamąsias dalis (žr. 144 išnašą).

([148]) Žr. 2017 m. kovo 17 d. Komisijos sprendimą SA.39487 (2016/NN), Belgija, „Tihange 1“, „Doel 1“ ir „Doel 2“ branduolinių elektrinių eksploatavimo trukmės pratęsimas (OL C 142, 2017 5 5, p. 1).

8.3.3.4. Tinkamumas

(437) 3.1 skirsnyje nurodytas rinkos nepakankamumas, atsirandantis dėl i) neaiškios padėties energijos rinkoje ir investicinės aplinkos, ii) nežinomų sąnaudų, susijusių su branduolinėmis atliekomis, ir iii) politinių sprendimų poveikio neleidžia branduolinių įrenginių operatoriui įgyti tikrumo dėl pajamų. Šioje byloje Komisija mano, kad tai kelia ypač daug problemų dėl senos technologijos, kuria grindžiami ilgalaikio eksploatavimo blokai, todėl lieka mažai lankstumo, taip pat dėl riboto eksploatavimo trukmės pratęsimo 10 metų. Šie ypatumai, kurie ypač akivaizdūs šioje byloje, dar labiau apsunkina pelningą ilgalaikio eksploatavimo blokų veiklą, todėl Komisija mano, kad valstybės parama yra tinkama.

(438) Belgija teigia, kad dėl nustatytų rinkos nepakankamumo aspektų ir konkrečios rizikos, susijusios su branduoline energetika, branduolinei energetikai reikalingas atskiras paramos mechanizmas. Kaip minėta 3.3.4 skirsnyje, Belgija teigia, kad buvo apsvarstytos kitų formų tiesioginės finansinės paramos schemos (fiksuotas supirkimo priedas, vienpusis susitarimas dėl skirtumų ir reguliuojamo turto bazės modelis), tačiau jos laikytos netinkamomis ilgalaikio eksploatavimo projektui remti. Belgija teigia, kad trys priemonės, apie kurią pranešta, komponentai yra būtini rinkos nepakankamumo ir rizikos klausimams spręsti. Belgijos teigimu: i) konkreti ilgalaikio eksploatavimo projekto struktūra ir 1 komponento finansinės paramos priemonės yra tinkamos siekiant užtikrinti stabilias branduolinių įrenginių operatoriaus pajamas ir išvengti bendrosios įmonės nemokumo, jei būtų reikšmingų neplanuotų įvykių, ii) 2 komponento atliekų viršutinė riba ir susijusios papriemonės yra tinkamos siekiant užtikrinti, kad bus skirta reikiamų lėšų atsakingo ir saugaus panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo sprendiniams finansuoti, o iii) 3 komponento teisinė apsauga yra tinkama siekiant užtikrinti apsaugą nuo viešosios nuomonės ir politikos formuotojų pozicijos pasikeitimo branduolinės energetikos atžvilgiu.

(439) Tolesniuose skirsniuose Komisija atskirai įvertins, ar priemonės, apie kurią pranešta, 1 komponentas, 2 komponentas ir 3 komponentas, įskaitant kelias jų papriemones, yra tinkami. 1 komponento, 2 komponento ir 3 komponento bendro tinkamumo ir galimo jų kaupiamojo poveikio vertinimas pateiktas 8.3.3.6 skirsnyje.

8.3.3.4.1. 1 komponento tinkamumas

(440) Pirma, kaip minėta atitinkamai sprendimo pradėti procedūrą 285, 300 ir 303 konstatuojamosiose dalyse, Komisija nustatė, kad BPS++, APS ir sąnaudų padengimo nuostolių atlyginimas tuo atveju, kai sandoris nesudaromas, yra tinkamos priemonės. Pirma, atsižvelgdama į trumpą laikotarpį iki ilgalaikio eksploatavimo blokų įjungimo iš naujo datos ir į poreikį kuo greičiau pradėti plėtros veiklą po to, kai Belgijos vyriausybė priėmė sprendimą pratęsti dviejų branduolinių reaktorių eksploatavimo trukmę, Komisija mano, kad BPS++ sudarymas, prieš galutinai užbaigiant sandorį, yra tinkama priemonė siekiant užtikrinti, kad branduolinių įrenginių operatorius laiku imtųsi būtinų plėtros veiksmų. Antra, Komisija mano, kad administracinių paslaugų sutarties (APS) sudarymas ir susitarimas dėl sąlygų tuo atveju, kai sandoris nesudaromas, yra įprasta praktika, kuri yra dviejų šalių susitarimo dalis. Be to, per viešas konsultacijas dėl šios bylos Komisija negavo jokių priešingų įrodymų dėl šių trijų papriemonių. Taigi, Komisija mano, kad BPS++, APS ir sąnaudų padengimo nuostolių atlyginimas tuo atveju, kai sandoris nesudaromas, yra tinkamos priemonės, kurios turi būti įtrauktos į ilgalaikio eksploatavimo projektą.

(441) Antra, dėl susitarimo dėl skirtumų Belgija teigia, kad abipusis susitarimas dėl skirtumų yra tinkamiausias būdas spręsti rinkos nepakankamumo problemas ir užtikrinti tikrumą dėl pajamų, kartu išvengiant pernelyg didelio branduolinių įrenginių operatoriaus atlygio. Belgijos valdžios institucijos išnagrinėjo alternatyvius paramos mechanizmus (dalyvavimą pajėgumų užtikrinimo mechanizme, fiksuotą supirkimo priedą, vienpusį susitarimą dėl skirtumų, RTB modelį), tačiau nusprendė, kad jie yra mažiau tinkami (žr. 3.3.4 skirsnį). Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 290–293 konstatuojamosiose dalyse, Komisijai kilo tam tikrų abejonių dėl susitarimo dėl skirtumų koncepcijos ir daugelis trečiųjų šalių respondenčių viešose konsultacijose pritarė Komisijos nuomonei (žr. 6.2.1.2 skirsnį):

a) (pradinė) susitarimo dėl skirtumų koncepcija atitiko fiksuotojo atlygio už faktiškai pagamintos elektros energijos MWh skyrimą ir stokojo tinkamų paskatų gaminti elektros energiją ir atlikti planinę techninę priežiūrą atsižvelgiant į rinkos aplinkybes, o tai kelia pavojų, kad rinkos veikimas bus nederamai iškraipytas;

b) be to, pagal (pradinę) iš anksto nustatytą moduliavimo priemonę buvo numatytos tik nuobaudos, taikytinos tada, kai ilgalaikio eksploatavimo blokų gamyba nesumažėjo, kai elektros energijos kaina yra minus 20 EUR už MWh arba mažesnė ilgiau nei 6 valandas, o tai reikštų, kad pagalba būtų teikiama tuo metu, kai elektros energijos kainos yra neigiamos;

c) tuo metu Komisija taip pat nebuvo įsitikinusi, kad (pradinis) sąnaudų ir naudos pasidalijimo mechanizmas turėtų praktinį poveikį;

d) galiausiai, buvo abejojama, ar KPR kaina kaip RRK susitarimo dėl skirtumų formulėje buvo veiksmingiausias pasirinkimas ir ar į RRK nebūtų tikslingiau įtraukti ir ilgalaikį produktą.

(442) Reaguodama į Komisijos susirūpinimą dėl susitarimo dėl skirtumų koncepcijos, Belgija atliko keletą pakeitimų:

a) Belgija pirmiausia paaiškino, kad dėl senos branduolinės technologijos, kuria grindžiami ilgalaikio eksploatavimo blokai, neįmanoma labai reaguoti į rinkos signalus. Kaip minėta 2.1 skirsnyje, „Engie“ pati galėjo įvertinti ilgalaikio eksploatavimo blokų lankstumą energijos rinkose taikant priemonę, kartu pabrėždama, kad dėl reaktorių moduliavimo kyla išjungimo rizika. Tuo pačiu metu Belgijos branduolinės saugos institucija apribojo ekonominių moduliacijų per ciklą skaičių. Siekdama atsakyti į Komisijai ir trečiosioms šalims susirūpinimą keliančius klausimus, kaip nurodyta 441 konstatuojamosios dalies a punkte, Belgija, atsižvelgdama į įrenginių techninius suvaržymus, nusprendė pakeisti nepriklausomo EVPS partnerio atlygį. Belgija į atlygio formulę įtraukė kintamąją dedamąją, kad EVPS partneris turėtų paskatų parduoti branduolinę elektros energiją kuo labiau atsižvelgdamas į rinkos aplinkybes, kartu turėdamas omenyje moduliavimo apribojimus, kaip paaiškinta 3.3.1.5.2 skirsnyje. Pagal šią naują struktūrą, siekiant reaguoti į 441 konstatuojamosios dalies b punkte nurodytus susirūpinimą keliančius klausimus, moduliavimo priemonės atsisakyta, nes spręsti, kada tikslinga pradėti ekonominį moduliavimą, turės EVPS partneris. EVPS partneris turės tinkamų paskatų reikalauti taikyti ekonominį moduliavimą, kai rinkos kainos yra mažos arba neigiamos, nes priešingu atveju jam bus skirta nuobauda;

b) kalbant apie 441 konstatuojamosios dalies c punkte nurodytą susirūpinimą keliantį klausimą, Belgija sustiprino RKRK mechanizmą, kad atlygis pagal susitarimą dėl skirtumų labiau atitiktų kintančias rinkos aplinkybes (žr. 3.3.1.3.2 skirsnį);

c) dėl 441 konstatuojamosios dalies d punkte nurodyto susirūpinimą keliančio klausimo Belgija dėl 98 konstatuojamojoje dalyje minėtų priežasčių susitarimo dėl skirtumų formulėje kaip RRK paliko KPR kainą. Visų pirma, oficialaus tyrimo etape Belgija pabrėžė didelę riziką ir didelį poveikį, susijusius su neplanuotais atjungimais, visų pirma ilgalaikio eksploatavimo projekto įjungimo iš naujo etape. Dėl to ilgalaikio eksploatavimo blokų pagaminamas kiekis per pirmuosius trejus gamybos metus būtų labai neaiškus, taigi, jei susitarimo dėl skirtumų koncepcijoje būtų nustatyta ilgalaikė referencinė kaina, elektrinėms kylanti rizika padidėtų;

d) galiausiai, Belgija taip pat patvirtina, kad kita susitarimo dėl skirtumų šalis (BE-WATT) parengs savo atvirosios pozicijos rizikos valdymo strategiją, kaip numatyta teisės aktuose, ir kad jos įgyvendinimas prisidės prie išankstinių sandorių elektros energijos rinkų likvidumo (žr. 99 konstatuojamąją dalį). Strategijos priėmimas priklauso nuo reguliavimo institucijos rekomendacijų, kurios apims strategijos poveikio atitinkamoms elektros energijos rinkoms vertinimą, (žr. 158 konstatuojamąją dalį).

(443) Komisija mano, kad pakeitimų, susijusių su susitarimo dėl skirtumų koncepcija ir įgyvendinimu, taip pat įsipareigojimo parengti rizikos valdymo strategiją, kuri prisidėtų prie išankstinių sandorių elektros energijos rinkų likvidumo, pakanka sprendime pradėti procedūrą iškeltoms abejonėms išsklaidyti. Komisija pripažįsta, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai yra pagrįsti sena riboto lankstumo technologija, o tai riboja branduolinių įrenginių operatoriaus pajėgumus reguliariai keisti elektrinių gaminamą kiekį. Tai nesuderinama su naujesnėmis branduolinėmis technologijomis ar kitomis branduolinių elektrinių konstrukcijomis (pvz., pilkaisiais arba juodaisiais valdymo strypais), kurios sudaro sąlygas reguliuoti pagal apkrovą. Atsižvelgdama į ribotą trukmės pratęsimą 10 metų, Komisija pripažįsta, kad technologija turi būti laikoma savaime suprantamu dalyku, o tai riboja

branduolinių įrenginių operatoriaus galimybes iš esmės pakeisti elektrinių veikimą. Tuo požiūriu Komisija palankiai vertina Belgijos valdžios institucijų ir „Electrabel“ bandymus kuo labiau suderinti gamybą ir techninę priežiūrą su rinkos aplinkybėmis, pirma, pavedant priimti sprendimus dėl ekonominio moduliavimo EVPS partneriui bei pakeičiant jo atlygį ir, antra, pereinant nuo 18 mėnesių prie 12 mėnesių kuro ciklo, kad techninė priežiūra būtų kuo labiau planuojama vasaros laikotarpiu. Tuo atžvilgiu intensyvesnis sąnaudų ir naudos padalijimo mechanizmas taip pat padeda siekti tikslo, kad atlygis pagal susitarimą dėl skirtumų būtų kuo labiau suderintas su rinkos sąlygomis, ir prisideda prie didesnės rinkos rizikos. Nors vis dar negalima visiškai atmesti tikimybės, kad parama teikiama neigiamų kainų laikotarpiais dėl riboto įrenginių lankstumo ir saugos problemų, pakeista SDS koncepcija kartu su pakeista EVPS atlygio formule mažina paskatas vykdyti gamybą esant neigiamoms kainoms. Komisija taip pat pripažįsta, kad, visų pirma ilgalaikio eksploatavimo projekto įjungimo iš naujo etape, kyla didelė neplanuoto neprieinamumo ir atjungimo rizika, todėl ilgalaikių rinkų poveikis gali kelti papildomą riziką; vadinasi, KPR kaina yra tinkamesnė kaip RRK pradiniu ilgalaikio eksploatavimo projekto laikotarpiu. Komisija taip pat pažymi, kad Belgijos valdžios institucijos po trejų pradinių projekto metų gali savo nuožiūra koreguoti susitarimo dėl skirtumų koncepcijoje numatytą RRK, taip pat atlygio pagal EVPS nustatymą. Galiausiai, KPR naudojimo poveikį išankstinių sandorių rinkoms mažina apsidraudimo strategija, kuria bus skatinamas išankstinių sandorių rinkų likvidumas, o poveikį einamosios paros rinkai sušvelnina EVPS partnerio prisiimamos kintamosios išlaidos.

(444) Todėl, atsižvelgdama į konkrečias šios bylos aplinkybes, susijusias su esamais branduoliniais blokais, veikiančiais naudojant seną riboto lankstumo technologiją, Komisija mano, kad pakeista susitarimo dėl skirtumų koncepcija kartu su pakeistu EVPS atlygiu yra tinkama.

(445) Trečia, Komisija taip pat išreiškė susirūpinimą dėl ILS paskolų ir MVSKI tinkamumo, apimant atitinkamai išjungimo laikotarpio sąnaudas ir veiklos pinigų srautų trūkumus, kurių gali atsirasti, panašiai kaip tuo atveju, kai skiriama galimai neribota dotacija, apsaugant bendrąją įmonę nuo bet kokios operacinės rizikos. Be to, MVSKI užtikrinama 50 % kapitalo apsauga. Belgija teigia, kad, nesant ILS paskolų, AKP ir minimalių veiklos sąnaudų ir kapitalo išmokos, reikėtų papildomų nuosavo kapitalo įnašų, nes įvykus vienam neprieinamumo įvykiui bendrosios įmonės akcininkams kiltų nemokumo rizika ir jie patirtų finansavimo trūkumą, todėl investicijos taptų nepelningos.

(446) Reaguodama į Komisijos susirūpinimą dėl ILS paskolų ir MVSKI, Belgija pateikė papildomų paaiškinimų ir pakoregavo šias priemones:

a) Belgija teigia, kad ILS paskolos iš esmės bus grąžintos. Dėl rizikos, kad ILS paskolos nebus kompensuotos, jei pinigų įplaukos būtų nepakankamos (nes jos būtų kompensuojamos po akcininkų įnašų grąžinimo), Belgija teigia, kad šis scenarijus yra labai mažai tikėtinas ir kad ILS paskolos nebus kompensuojamos tik susiklosčius labai neigiamam scenarijui (žr. 132 konstatuojamąją dalį), t. y. jei blokai būtų iš esmės neprieinami kelerius metus, pvz., jų prieinamumas būtų mažesnis nei 60 % 2029–2035 m. laikotarpiu. Nors tokios tikimybės atmesti negalima, ši rizika yra nedidelė ir pasireiškia tik ekstremaliomis aplinkybėmis, kai ilgą laiką būtų reikšmingas įvykis arba keli reikšmingi netikėti įvykiai ir kai galiausiai galėtų tekti uždaryti elektrinę (žr. b punktą). Tokia padėtis būtų nepalanki akcininkams: ILS paskolos nebus visiškai grąžintos tik tuo atveju, jei vykdant projektą nebus pakankamai pelno, kad būtų galima išmokėti bet kokią akcininkų investicijų grąžą, taigi ILS paskolos akcininkams neproporcingos naudos nesuteikia;

b) Belgija taip pat teigia, kad MVSKI skiriama tik esant labai neigiamai padėčiai ir kad „Engie“ vis dar rizikuoja prarasti 50 % savo kapitalo investicijų. Tačiau, reaguodama į susirūpinimą, kad MVSKI gali virsti neribota dotacija, Belgija nustatė MVSKI mokėjimų viršutinę ribą. Kaip paaiškinta 121 konstatuojamojoje dalyje, kita susitarimo dėl atlygio šalis (t. y. Belgijos valstybė) pasinaudos savo teise (-ėmis) nutraukti susitarimą, kaip numatyta susitarime dėl atlygio, kai išmokėta MVSKI pasieks 2 mlrd. EUR sumą;

c) galiausiai, Belgija pateikė papildomos informacijos apie riziką, kad per eksploatavimo trukmės pratęsimo 10 metų laikotarpį gali įvykti reikšmingas neplanuotas neprieinamumo įvykis, kuris, kaip nustatyta, nėra nedidelis, (žr. 114–118 konstatuojamąsias dalis) ir dėl jo poveikio bus padarytas didelis poveikis ilgalaikio eksploatavimo projekto pelningumui (žr. 11 lentelę).

(447) Todėl Komisija daro išvadą, kad ILS paskolos ir MVSKI yra būtinos ir tinkamos priemonės siekiant užtikrinti ilgalaikio eksploatavimo projekto gyvybingumą, visų pirma atsižvelgiant į konkrečias šios bylos aplinkybes, susijusias su esamais branduoliniais reaktoriais, kurie grindžiami sena technologija, todėl jiems kyla reikšmingų neplanuotų atjungimų rizika. Šiuo požiūriu, atsižvelgiant į tai, kad eksploatavimo trukmė pratęsiama tik 10 metų, o tai riboja galimybę susigrąžinti didelius nuostolius, MVSKI yra bendrosios įmonės finansinio stabilumo stiprinimo priemonė, apsauganti ją nuo operacinės rizikos. Be papildomų garantijų MVSKI ir ILS paskolų forma privatus investuotojas greičiausiai neprisiimtų rizikos, susijusios su ilgalaikio eksploatavimo projekto įgyvendinimu. Atsižvelgiant į galimą MVSKI mokėjimų mastą tuo atveju, jei vienas iš abiejų ilgalaikio eksploatavimo blokų būtų ilgai išjungtas kelerius metus, atrodė būtina apriboti šį mechanizmą tokia suma, kuri atitiktų rinkos praktiką ir kuri suteiktų pakankamai laiko normaliam ilgalaikio eksploatavimo bloko (-ų) veikimui atkurti. Komisija palankiai vertina (galimų) MVSKI mokėjimų apribojimą, kad Belgijos valstybės pozicija būtų bent jau kiekybiškai įvertinta ir žinoma iš anksto.

(448) Dėl Belgijos valstybės dalyvavimo bendrosios įmonės veikloje Belgija teigia, kad tai leidžia Belgijos valstybei bendrai kontroliuoti projekto bendrovę, nes abi akcininkės bendrosios įmonės veikloje dalyvauja vienodomis sąlygomis. Tai taip pat suteikia Belgijos valstybei galimybę išlaikyti tam tikrą ypatingos svarbos infrastruktūros objektų nuosavybės dalį. Todėl Komisija daro išvadą, kad bendroji įmonė yra tinkama.

(449) Ketvirta, dėl EVPS Komisija mano, kad tikslinga pasirinkti partnerį, kuris parduotų ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamą elektros energiją didmeninėje rinkoje, su sąlyga, kad šis partneris veiks visiškai nepriklausomai, o ne vadovaudamasis „Electrabel“ interesais. Tačiau Komisijai kilo abejonių dėl apribojimo, kad pardavimas turėtų vykti tik kitos paros didmeninėje rinkoje. Belgija paaiškino, kad EVPS partneris gali laisvai parduoti ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamą elektros energiją bet kurioje rinkoje, o ne tik KPR (žr. 152 konstatuojamąją dalį). Belgija taip pat patvirtino, kad EVPS partneris bus atrinktas konkurso būdu ir kad bus įdiegtos apsaugos priemonės siekiant užtikrinti, kad „Engie“ nedarytų įtakos konkurso procedūrai ar rezultatams (žr. 3.3.1.5.1 ir 3.3.1.5.3 skirsnius). Be to, jei GEMS bus pasirinktas EVPS partneriu, Belgija ir „Engie“ įsipareigos įdiegti būtinas apsaugos priemones, kad nebūtų trukdoma kitai GEMS prekybos veiklai (žr. 3.3.1.5.3 skirsnį). Todėl Komisija mano, kad EVPS sudarymas ir EVPS partnerio atranka yra tinkami.

(450) Galiausiai, Komisija išreiškė susirūpinimą dėl kelių atlygio mechanizmų, kurie papildo susitarimą dėl skirtumų, derinio tinkamumo ir laikėsi nuomonės, kad 1 komponento papriemonių rinkinys gali būti laikomas tinkamu tik tuo atveju, jei dėl jo nepagrįstai ir papildomai neiškraipoma prekyba ir konkurencija. Kadangi Komisija neturi pagrindo manyti, kad EVPS partneris neveiktų nepriklausomai arba kad „Engie“ būtų apsaugota nuo visos rinkos rizikos (taikant pakoreguotą RKRK mechanizmą, MVSKI viršutinę ribą ir 50 % kapitalo riziką), Komisija gali daryti išvadą, kad visos 1 komponento papriemonės gali būti laikomos tinkamomis tiek atskirai, tiek kartu.

8.3.3.4.2. 2 komponento tinkamumas

(451) Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 304 konstatuojamojoje dalyje, radioaktyviųjų atliekų tvarkymui būdingi ilgi laikotarpiai, todėl gali prireikti tam tikros valstybės intervencijos; galutinė valstybės atsakomybė už atsakingą ir saugų radioaktyviųjų atliekų tvarkymą nustatyta Direktyvos 2011/70/Euratomas 4 straipsnio 1 dalyje.

(452) Taigi, Komisija mano, kad įsipareigojimų, susijusių su branduolinėmis atliekomis ir panaudotu branduoliniu kuru, perleidimas nepriklausomai viešajai įstaigai „Hedera“ yra tinkama priemonė siekiant padidinti Belgijos valstybės atsakomybę už galutinį panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų šalinimą ir užtikrinti ilgalaikį jos finansavimą. Komisija taip pat nenustatė jokios alternatyvios priemonės ar struktūros, nei aprašyta 3.3.2.2 skirsnyje, kuri leistų Belgijai vienodai gerai pasiekti šiuos tikslus.

(453) Kalbant apie papildomų eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų, susijusių su ilgalaikio eksploatavimo projektu, perleidimą (toliau – eksploatavimo nutraukimo disinergija), kaip nurodyta 3.3.2.4 skirsnyje, šis perleidimas padengia tik papildomas išlaidas, susijusias su ilgalaikio eksploatavimo projektu, o įprastus eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo įsipareigojimus prisiima branduolinių įrenginių operatorius. CPN/CNV iš tiesų patvirtino, kad esama disinergijos, darančios poveikį eksploatavimo nutraukimo ir išmontavimo išlaidoms, ir kiekybiškai įvertino sumą. Kadangi pratęsti eksploatavimo trukmę prašė Belgijos vyriausybė, o ne „Engie“ / „Electrabel“, Komisija mano, kad eksploatavimo nutraukimo disinergijos perleidimas, Belgijos valstybei sumokant vienkartinę išmoką, yra tinkamas.

(454) Galiausiai, su branduolinėmis atliekomis susijusių įsipareigojimų perleidimas fondui „Hedera“ – atskiram viešajam subjektui, kuris užtikrina, kad lėšos būtų panaudojamos pagal numatytą paskirtį, ir kontroliuoja su perleistais įsipareigojimais susijusias išlaidas, abiem atvejais prižiūrint nepriklausomai valdžios institucijai (CPN/CNV), – pateisina ne Europoje esančio „Electrabel“ turto perdavimą ir užtikrina įsipareigojimų, susijusių su radioaktyviosiomis atliekomis ir panaudotu branduoliniu kuru, perleidimo tinkamumą.

(455) Taigi, Komisija mano, kad priemonės, apie kurią pranešta, 2 komponentas, įskaitant jos papriemones, yra tinkamas rinkos nepakankamumui, susijusiam su nežinomomis atliekų tvarkymo ir eksploatavimo nutraukimo sąnaudomis, įveikti.

8.3.3.4.3. 3 komponento tinkamumas

(456) Komisija mano, kad branduolinės technologijos yra ypač varžomos politiniu lygmeniu. Todėl, kaip jau nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 306 konstatuojamojoje dalyje, Komisija mano, kad susitarimas dėl teisinės apsaugos priemonių yra tinkamas rinkos nepakankamumo, susijusio su politine ir reguliavimo rizika, problemai spręsti, kaip Komisija pripažino ir sprendime byloje SA.39487 ([149]).

8.3.3.4.4. Išvada dėl priemonės tinkamumo

(457) Komisija mano, kad priemonės pakeitimų, įskaitant susitarimo dėl skirtumų koncepcijos pakeitimą, RKRK suintensyvinimą ir MVSKI viršutinę ribą, taip pat papildomų paaiškinimų dėl papriemonių derinio pakanka, kad Komisija galėtų padaryti išvadą dėl 1 komponento tinkamumo. Komisija taip pat atsižvelgia į konkrečias bylos aplinkybes, susijusias su investicijomis į esamas branduolines elektrines, grindžiamas sena technologija, jas darant ribotą laikotarpį. Kalbant apie 2 ir 3 komponentus, oficialiame tyrime nepateikta įrodymų, dėl kurių reikėtų nukrypti nuo ankstesnės Komisijos išvados, kad 2 ir 3 komponentai yra tinkami.

(458) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta pirmiau, Komisija mano, kad 1 komponento, 2 komponento ir 3 komponento papriemonės yra tinkamas būdas remti ilgalaikio eksploatavimo projektą.

8.3.3.5. Proporcingumas

(459) Siekdama įvertinti priemonės proporcingumą, Komisija turi patikrinti, kad priemonė būtų tik tokia, kokia yra būtina, kad būtų sėkmingai užbaigtas ilgalaikio eksploatavimo projektas siekiant įgyvendinti užsibrėžtus tikslus.

(460) Sprendime pradėti procedūrą Komisija paaiškino, kad atliekant proporcingumo vertinimą reikia atsižvelgti į Belgijos valdžios institucijų pasiūlytų paramos priemonių derinį, t. y. į 1 komponento, 2 komponento ir 3 komponento derinį, įskaitant kiekvieno komponento papriemonių derinį.

(461) Tolesniuose skirsniuose Komisija pirmiausia įvertins, ar priemonės, apie kurią pranešta, 1 komponentas, 2 komponentas ir 3 komponentas, įskaitant kelias jų papriemones, yra proporcingi. 1 komponento, 2 komponento ir 3 komponento bendro proporcingumo ir galimo jo kaupiamojo poveikio vertinimas pateiktas 8.3.3.6 skirsnyje.

([149]) Taip pat žr. Komisijos sprendimo byloje SA.39487 103 konstatuojamąją dalį (žr. 25 išnašą).

8.3.3.5.1. 1 komponento proporcingumas

(462) Kaip pažymėta sprendimo pradėti procedūrą 331 konstatuojamojoje dalyje, nustatyta, kad BPS++, ETP sutartis, APS ir sąnaudų padengimo nuostolių atlyginimas tuo atveju, kai sandoris nesudaromas, buvo sudaryti rinkos sąlygomis, todėl gali būti laikomi proporcingais. Kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 324 konstatuojamojoje dalyje, Komisija pripažino, kad, atsižvelgiant į ilgalaikio eksploatavimo blokų jautrumą ir specifinį pobūdį, gali būti netikslinga vykdyti konkurencinį konkursą dėl ETP sutarties, kad jo proporcingumą būtų galima įvertinti pagal „Electrabel“ įgyvendinant susitarimą uždirbtą skirtumą, kuris turėtų būti nustatytas rinkos sąlygomis. Kadangi ETP sutartyje nustatyti skirtumų lygiai yra suderinti su tais, kurie taikomi pagal ilgalaikio eksploatavimo partnerystės susitarimą su „Luminus“, kuris yra atitinkamas referencinis susitarimas, nes jis taikomas panašioms paslaugoms, Komisija nustatė, kad ETP sutartis yra proporcinga. Be to, per viešas konsultacijas dėl šios bylos Komisija negavo jokių priešingų įrodymų, susijusių su BPS++, ETP sutarties, APS ir sąnaudų padengimo nuostolių atlyginimo tuo atveju, kai sandoris nesudaromas, proporcingumu.

(463) Sprendime pradėti procedūrą bendroji įmonė taip pat buvo laikoma proporcinga, nes Belgijos vyriausybė ir „Electrabel“ savo teisėmis naudosis vienodomis sąlygomis: bendrosios įmonės valdymas, taip pat sąnaudos ir pajamos bus pasidalijami vienodai.

(464) Šiame skirsnyje Komisija vertina ilgalaikio eksploatavimo projekto vidinės grąžos normos (VGN) proporcingumą, taip pat likusių 1 komponento finansinių papriemonių (MVSKI, AKP, ILS paskolos, akcininkų paskolos) proporcingumą. Siekiant užtikrinti valstybės pagalbos priemonės proporcingumą ir išvengti kompensacijos permokos, valstybės pagalbos priemone turi būti užtikrinta minimali grąžos norma pagalbos gavėjui, kad jis galėtų investuoti. Kitaip tariant, minimali norma, kuria padengiamas projekto finansavimo trūkumas. Finansavimo trūkumas apibrėžiamas kaip skirtumas tarp faktinio scenarijaus ir priešingos padėties scenarijaus GDV ir kartu yra minimali valstybės pagalbos suma, kurios reikia, kad priemonė turėtų skatinamąjį poveikį įmonei, ir maksimali valstybės pagalbos suma, proporcinga investicijoms paskatinti.

(465) Finansavimo trūkumo koncepcija yra giliai įsišaknijusi priimant įprastus verslo sprendimus. Kai įmonės, siekiančios gauti kuo didesnį pelną, nusprendžia, ar vykdyti projektą, jos vertina atitinkamo projekto sukurtą vertę pagal alternatyvias veiksmų kryptis ir pasirenka tą, kurios numatoma grąža yra didžiausia. Taigi, kad įmonės būtų pasirengusios įgyvendinti projektą, kurio numatoma grąža nėra didžiausia, joms gali reikėti paskatų teikiant valstybės pagalbą finansavimo trūkumui padengti.

(466) Siekdama nustatyti, kuri kitokio pagerėjimo dalis priskirtina intervencinės priemonės poveikiui, nes toks pagerėjimas gali įvykti ne tik dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto, bet ir dėl kitų veiksnių, Belgija pateikė priešingos padėties scenarijų, kurio Komisija neturėjo sprendimo pradėti procedūrą priėmimo metu ([150]). Toje byloje priešingos padėties scenarijus yra scenarijus, pagal kurį ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmė nepratęsiama, o taip būtų tuo atveju, jei su Belgijos vyriausybe nebūtų sudarytas joks susitarimas. Atliekant priešingos padėties analizę, intervencijos rezultatai lyginami su rezultatais, kurie būtų pasiekti, jei intervencinė priemonė nebūtų įgyvendinta. Tokiu atveju „Electrabel“: i) toliau eksploatuotų branduolinius reaktorius iki jų pirminių teisės aktais nustatytų eksploatavimo pabaigos datų ir ii) išlaikytų visus su atliekomis susijusius įsipareigojimus. Belgijos vyriausybė pateikė su šiuo aspektu susijusius finansinius duomenis, t. y. konkrečius prognozuojamus nediskontuotus ([151]) laisvuosius pinigų srautus, susijusius su Belgijos branduolinių blokų eksploatavimu per likusį jų eksploatavimo laiką (iki jų teisės aktuose nustatytų eksploatavimo pabaigos datų 2025 m.). Belgija teigia, kad ilgalaikio eksploatavimo blokų pinigų srautai per likusį teisės aktuose nustatytą eksploatavimo laikotarpį lieka nepakitę, nesvarbu, ar ilgalaikio eksploatavimo projektas įgyvendinamas ar ne.

(467) Sprendime pradėti procedūrą buvo iškelti trys pagrindiniai Komisijos vertinimui atlikti svarbūs susirūpinimą keliantys klausimai, susiję su 1 komponento proporcingumu:

a) MVSKI ir AKP, akcininkų paskolų ir ILS paskolų sąlygos (žr. 8.3.3.5.1.1 skirsnį);

b) tikslinė 7 % VGN, kuria grindžiamas finansinis modelis (žr. 8.3.3.5.1.2 skirsnį);

c) EVPS (žr. 8.3.3.5.1.3 skirsnį).

([150]) Sprendime pradėti procedūrą nurodytoje priešingos padėties analizėje minimas scenarijus, pagal kurį „Engie“ imtųsi ilgalaikio eksploatavimo projekto nepasiekusi susitarimo su Belgijos vyriausybe.

([151]) Laisvieji pinigų srautai nebuvo diskontuoti, nes iki teisės aktuose nustatytos eksploatavimo pabaigos datos liko mažiau nei vieni veiklos metai.

8.3.3.5.1.1. 1 komponento finansinės paramos priemonių proporcingumas

(468) Pirma, kaip minėta sprendime pradėti procedūrą, Komisija laikėsi nuomonės, kad MVSKI iš tikrųjų yra bendrosios įmonės finansinio stabilumo stiprinimo priemonė, nes bet koks pajamų trūkumas, atsiradęs dėl elektros energijos gamybos trūkumo pradiniu laikotarpiu ir veikimo etape, bus padengtas Belgijos valstybės mokėjimu, taip finansiškai apsaugant bendrąją įmonę nuo bet kokios veiklos rizikos. Pagrindinis MVSKI klausimas buvo susijęs su tuo, kad *de facto* tai galėtų būti beveik neribota dotacija bendrajai įmonei BE-NUC tuo atveju, jei būtų ilgi neplanuoti ilgalaikio eksploatavimo blokų neprieinamumo laikotarpiai. Teoriškai, jei dėl didelio masto netikėto įvykio arba didelio masto netikėtų įvykių sekos ilgalaikio eksploatavimo blokai negalėtų gaminti elektros energijos 10 metų ilgalaikio eksploatavimo projekto įgyvendinimo laikotarpiu, MVSKI galėtų būti skiriama išmokant net iki [7 000–8 000] mln. EUR. Belgija pateikė papildomų paaiškinimų dėl neatmestinos tikimybės, kad tokių reikšmingų neplanuotų atjungimo įvykių bus (žr. 114–118 konstatuojamąsias dalis), ir galimų pasekmių (žr. 11 lentelę) ir Belgija įsipareigojo apriboti MVSKI mokėjimą iki 2 mlrd. EUR (žr. 121 konstatuojamąją dalį). Ši suma, kuri atitinka sektoriaus praktiką, susijusią su garantijų lygiais, atitinka viršutinę scenarijaus ribą, kai abu ilgalaikio eksploatavimo blokai vienu metu nėra prieinami dvejus metus iš eilės. Atsižvelgiant į elektrinės eksploatavimo trukmės pratęsimo laikotarpį (ne ilgiau kaip 10 metų), prieš svarstant galimybę nutraukti gamyklos eksploatavimą, buvo manoma, kad dveji metai yra ilgiausias laikotarpis, kurį būtų galima skirti problemai ar kelioms problemoms nustatyti ir išspręsti, atsižvelgiant į jų svarbą. Taigi, Komisija mano, kad viršutinė MVSKI sumos riba yra proporcinga.

(469) Antra, dėl ILS paskolų Belgija teigia, kad iki 2028 m. ILS paskolomis padengiamos sąnaudos laikotarpiu, kai ilgalaikio eksploatavimo blokai neplanuoja gauti grynųjų pajamų, ir jos yra grąžintinos Belgijos vyriausybei, kuri užtikrina, kad pagalba būtų minimali. Kaip minėta sprendime pradėti procedūrą, Komisijai kilo abejonių dėl ILS paskolų grąžinimo, nes praktiškai ILS paskolos yra mažesnio prioriteto finansavimo linija, palyginti su visomis kitomis paskolomis ir bendrosios įmonės nuosavu kapitalu. Tai reiškia, kad jos negali būti grąžintos ilgalaikio eksploatavimo laikotarpio pabaigoje, jei elektros energijos gamyba nebus pakankamai didelė, todėl kiltų didelė rizika, kurios palūkanų norma, kuri Belgijoje yra mažesnė (penkerių metų) ([152]) OLO norma, padidinta 200 bazinių punktų ir 6 %, gali neatspindėti. Belgija paaiškino, kad ILS paskolos nebus grąžintos tik susiklosčius labai neigiamam scenarijui, taigi rizika, kad jos nebus grąžintos Belgijos valstybei, yra labai maža (žr. 132 konstatuojamąją dalį). Visų pirma Belgija pabrėžė, kad pagal tokį labai neigiamą scenarijų nebūtų ir jokios kapitalo įnašo grąžos. Iš tiesų ILS paskolų rizika yra susijusi tik su projekto rezultatų ir pelningumo rizika, nes ILS paskolos nėra naudojamos kapitalo sąnaudoms finansuoti. Kalbant apie palūkanų normą, ji negali viršyti didžiausios ribos, kuri neviršytų tikslinio 6–8 % VGN intervalo taikant RKRK. Taigi, Komisija mano, kad ILS paskolų sąlygos yra proporcingos. Jei šiame sprendime nurodyta priemonė, apie kurią pranešta, galutinėse ILS paskolų sąlygose būtų iš dalies pakeista, Belgija įsipareigoja apie tai pranešti Komisijai.

(470) Trečia, kalbant apie AKP ir akcininkų paskolų sąlygas, per oficialią tyrimo procedūrą Belgija paaiškino, kad jos bus nustatomos rinkos sąlygomis, taikant palūkanų normas, kurios dar nebuvo nustatytos, tačiau būtų nustatytos atsižvelgiant į vyraujančias rinkos normas ir bet kokį panašų trečiųjų šalių finansavimą skolintomis lėšomis, prieinamą atitinkamu metu. Parengtas sąlygų dokumentas, kuriame nustatytos abiejų akcininkų paskolų sąlygos ir aprašyta palūkanų normos nustatymo metodika. Belgija paaiškino, kad ši metodika atitinka „Engie“ sandorių kainodaros paskolų politiką ir EBPO BEPS principą, kuriuo užtikrinama, kad palūkanų norma būtų nustatoma laikantis ištiestosios rankos principo. Pagal sąlygų dokumentą palūkanų norma turėtų būti kintamoji palūkanų norma, lygi EURIBOR 6 mėn. normai, pridėjus numatomą maždaug [0–3] % skirtumą. Komisija pažymi, kad prie EURIBOR 6 mėn. normos pridėtas skirtumas bus apskaičiuotas taikant [...], kuri yra plačiai pripažinta priemonė, naudojama skirtumų intervalams apskaičiuoti pagal tokius kriterijus kaip paskolos terminas, kreditingumas ir valiuta bei paskolos gavėjas. Kalbant apie reitingą, į kurį bus atsižvelgiama bendrajai įmonei apskaičiuojant skirtumų intervalą, jei kredito reitingų agentūra nėra suteikusi bendrajai įmonei BE-NUC oficialaus reitingo, Belgija jį vertina atsižvelgdama į žemiausią subjekto akcininkų kredito reitingą. Tai Belgijos valstybė („Moody's“ Aa3 reitingas ([153]),

([152]) Tai atitinka numatomą ILS paskolų trukmę (5 metai).
([153]) Lygiavertis AA- pagal „S&P“ ir „Fitch“ reitingų terminiją.

patvirtintas Belgijos vyriausybės svetainėje ([154]), „S &P“ AA reitingas ir „Fitch“ AA- reitingas, patvirtintas Belgijos vyriausybės svetainėje, kurį 2025 m. sausio 16 d. taip pat patikrino Europos Komisija „S&P Capital IQ Pro“ portale ([155])) ir „Electrabel“ („Moody's“ Baa1 reitingas ([156]), kaip nurodyta viešai paskelbtoje 2024 m. liepos 10 d. ataskaitoje ([157]), ir „Fitch“ BBB+ reitingas, viešai paskelbtas „Fitch“ svetainėje ([158])). Tai yra standartinis metodas, visų pirma atsižvelgiant į tai, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai yra pagrindinė įmonės „Electrabel“ veikla, kurią taip pat remia neribota patronuojančiosios įmonės „Engie“ garantija („Moody's“ Baa1 reitingas ([159]) ir „Fitch“ BBB+ reitingas ([160])), kartu atsižvelgiant į bendrosios įmonės nuosavo kapitalo struktūrą. Taigi, Komisija mano, kad AKP ir akcininkų paskolų sąlygos yra proporcingos. Jei šiame sprendime nurodyta priemonė, apie kurią pranešta, galutinėse AKP ir akcininkų paskolų sąlygose būtų iš dalies pakeista, Belgija įsipareigoja apie tai pranešti Komisijai.

(471) Atsižvelgdama į tai, kad buvo nustatyta MVSKI viršutinė riba ir pateikti papildomi paaiškinimai dėl ILS paskolų ir AKP bei akcininkų paskolų sąlygų, Komisija mano, kad MVSKI, AKP, ILS paskolos ir akcininkų paskolos yra proporcingos.

8.3.3.5.1.2. Tikslinės 7 % grąžos (kuria grindžiamas susitarimas dėl skirtumų) proporcingumas

(472) Kaip susitarimo dėl atlygio dalis, tarp šalių bus taikomas abipusis susitarimas dėl skirtumų. Komisija įvertino vykdymo kainos nustatymo metodiką, be kita ko, patikrino parametrus, kurie buvo įtraukti į finansinį modelį, pagal kurį nustatomas vykdymo kainos dydis. Kaip minėta 71 konstatuojamojoje dalyje, pagal pasirašymo finansinio modelio bazinį scenarijų, kuriuo grindžiamas 2023 m. gruodžio 13 d. pasirašytas įgyvendinimo susitarimas, Belgija daro prielaidą, kad abiejų reaktorių modernizavimo sąnaudos sudaro [2–2,5] mlrd. EUR kapitalo išlaidų, todėl vykdymo kaina būtų [80–90] EUR už MWh, siekiant užtikrinti 7 % vidinę grąžos normą per visą ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo laikotarpį. Kitaip tariant, diskontuojant laisvuosius pinigų srautus taikant 7 % normą atskaičius mokesčius, GDV būtų lygi nuliui; tai reikštų, kad VGN yra proporcinga, ir finansavimo trūkumo nebeliktų. Be to, Belgija teigia, kad į susitarimą dėl atlygio įtrauktas sąnaudų ir naudos pasidalijimo mechanizmas (RKRK), pagal kurį „Engie“ iš dalies dalijasi rizika su Belgijos valstybe, kai rinkos kainos yra mažesnės arba didesnės, nei tikėtasi pagal bazinį scenarijų. Esant mažesnėms kainoms tikslinė grąža (mažesnės vykdymo kainos pavidalu) sumažėja nuo 7 % iki 6 %, o esant didesnėms kainoms tikslinė grąža (didesnės vykdymo kainos pavidalu) padidėja iki 8 %.

(473) Per oficialią tyrimo procedūrą Belgija pateikė papildomų paaiškinimų, kodėl tikslinė 7 % grąžos norma ir 6–8 % intervalas yra proporcingi, įrodydama, kad pagalbos suma yra apribota iki minimumo, būtino finansavimo trūkumui panaikinti.

(474) Pirma, Belgija pakeitė susitarimo dėl skirtumų koncepciją taip, kad elektros energijos gamyba ilgalaikio eksploatavimo blokuose geriau atitiktų rinkos signalus ir EVPS partneriui nebūtų teikiama jokių paskatų parduoti elektros energiją neigiamomis kainomis. Kaip minėta 8.3.3.4.1 skirsnyje, Komisija mano, kad pakeista susitarimo dėl skirtumų koncepcija iš tiesų yra tinkama.

([154]) Žr. https://www.debtagency.be/en/datafederalstaterating.
([155]) Portale „S&P Capital IQ Pro“, prie kurio gali prieiti Europos Komisija, rodomi tik „S&P“ ir „Fitch“ reitingai, jei tokių yra.
([156]) Lygiavertis BBB+ pagal „S&P“ ir „Fitch“ reitingų terminiją.
([157]) Žr. https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2024-07/Credit_Opinion-Electrabel-SA-Update-to-credit-10Jul2024-PBC_1410170.pdf.
([158]) Žr. https://www.fitchratings.com/entity/electrabel-sa-96533890.
([159]) Baa1 yra lygiavertis BBB+ pagal „S&P“ ir „Fitch“ kredito reitingų terminiją. https://www.engie.com/sites/default/files/assets/documents/2024-07/Credit_Opinion-ENGIE-SA-Update-to-credit-03Jul2024-PBC_1409724.pdf.
([160]) Žr. https://www.fitchratings.com/entity/engie-sa-80361337.

(475) Antra, Belgija atnaujino lyginamąją analizę, kad padarytų išvadą, jog 6–8 % pelningumo intervalas atitinka sektoriaus lyginamuosius indeksus, t. y. 7 % VGN atitinka maždaug 4 % priedą, viršijantį maždaug 3 % nerizikingą normą, (žr. 3.3.1.3.1.1 skirsnį). Belgijos pateiktoje tarptautinėje lyginamojoje analizėje, kiek įmanoma, naudojamos panašios bendrovės ir projektai. Atsižvelgiant į tai, kad branduolinis sektorius priklauso nuo labai specifinio ir specialiai pritaikyto finansavimo, neretai aktyviai dalyvaujant vyriausybei, pasiūlyti tiksliai lygiaverčių mechanizmų lyginamąjį indeksą atrodo nerealistiška. Iš tiesų Belgija pripažino, kad rinkos ir reglamentavimo sistemų, rizikos profilių, taip pat įmonių ir projektų charakteristikų įvairovė trukdo sudaryti visapusiškai palygintiną bendrovių ar projektų rinkinį. Tačiau Belgijos pasiūlyti pavyzdžiai gali būti laikomi svarbiais, nes jie apima bendroves ir projektus, turinčius branduolinių įrenginių įvairiose geografinėse vietovėse, ir tam naudojami finansavimo mechanizmai, kurie yra labiausiai panašūs į šio projekto finansavimo mechanizmus. Kalbant apie 6–8 % VGN, atrodo, kad, kaip ir daugumoje projektų, kuriems taikomos panašios ribos ir finansinės apsaugos priemonės, Belgijos išlaikomi parametrai yra apatinėje skalės dalyje.

(476) Trečia, Belgija pakeitė RKRK mechanizmą, kad VGN būtų koreguojama greičiau, atsižvelgiant į rinkos aplinkybes (žr. 3.3.1.3.2 skirsnį). Pakoregavus RKRK veiksmus nuo 30 % iki 20 % ir taip suintensyvinus mechanizmą, VGN mažės greičiau, kai rinkos kaina bus mažesnė už vykdymo kainą, arba, kai rinkos kaina bus didesnė už vykdymo kainą, VGN greičiau didės. Jei visi kiti aspektai yra vienodi, bendrosios įmonės VGN būtų daromas didesnis poveikis, jei rinkos kainos keistųsi kainų intervalo ribose.

(477) Ketvirta, remdamasi atnaujintu RKRK ir dabartinėmis rinkos kainų projekcijomis, Belgija apskaičiavo faktinę šiuo metu BE-NUC tenkančią grąžos normą, kuri būtų 6,5 %, t. y. 0,5 bazinio punkto mažesnė už tikslinę 7 % normą ir būtų apatinėje 6–8 % intervalo dalyje. Šis vertinimas grindžiamas elektros energijos rinkų raida nuo susitarimo pasirašymo (2023 m.) ir tuo, kad 2025–2035 m. projekcijos būtų mažesnės. Komisija pažymi, kad šie vertinimai atitinka dabartines EEX kotiruotes. 2025 m. sausio 16 d. duomenimis vidutinių kainų projekcijos yra tokios: 2025 m. – 79,72 EUR/MWh, 2026 m. – 80,23 EUR/MWh, 2027 m. – 75,75 EUR/MWh, 2028 m. – 64,99 EUR/MWh ([161]).

(478) Penkta, Belgija palygino tikslinę VGN su teorinėmis kapitalo sąnaudomis, remdamasi dviem plačiai pripažintais metodais, t. y. vidutine svertine kapitalo kaina (VSKK) ir nuosavo kapitalo kaina (nuosavo kapitalo kaina be finansinio sverto). Belgija apskaičiavo VSKK, kuri yra 6,2–7,4 % ribose, ir nuosavo kapitalo kainą be finansinio sverto, kuri yra 6,2–7,5 % ribose. Šiomis aplinkybėmis, siekdama papildomai įsitikinti, ar tikslinė VGN yra proporcinga, Komisija palygino Belgijos tikslinę VSKK su rinka grindžiamų VSKK intervalu ([162]). Tikslinė VGN, viršijanti intervalą, reiškia neproporcingai didelę grąžą, o tikslinė VGN, mažesnė už intervalą, reiškia neproporcingai mažą grąžą (t. y. grąžą, kurios rinkos investuotojas nepriimtų). Siekdama įvertinti teorinį VSKK intervalą remdamasi rinkos duomenimis, Komisija taiko standartinę VSKK formulę, kurią taip pat naudoja Belgija ir kuri aprašyta 3.3.1.3.1.2.1 skirsnyje.

(479) Apskaičiuodama nuosavo kapitalo kainą, Komisija rėmėsi standartine KĮM formule, kurią taip pat naudojo Belgija ir kuri aprašyta 3.3.1.3.1.2.2 skirsnyje, ir kiekvieną jos komponentą įvertino remdamasi rinkos duomenimis, kaip paaiškinta toliau.

(480) Apskaičiuodama nerizikingą palūkanų normą, Komisija, laikydamasi Belgijos požiūrio, remiasi 10 metų Belgijos vyriausybės obligacijų (OLO) pajamingumu, pagal kurį galima gana patikimai nustatyti Belgijos valstybės reitinge eurais išreikštą nerizikingą veiksnį, atsižvelgiant į 10 metų projekto trukmę. Kalbant apie vidurkinimo laikotarpį,

([161]) Žr. https://www.eex.com/en/market-data.

([162]) Atsižvelgdama į tai, kad rinkos parametrai, naudojami nuosavo kapitalo kainai be finansinio sverto ir VSKK apskaičiuoti, yra tie patys, Komisija šiame skirsnyje daugiausia dėmesio skirs VSKK apskaičiavimui.

Komisija atsižvelgė tiek į 6 mėnesių, tiek į 12 mėnesių slankųjį vidurkį, kuris 2024 m. rugsėjo mėn. buvo atitinkamai 3,01 % ir 3,03 % ([163]). Todėl apskaičiuotasis nerizikingos normos intervalas atitinka Belgijos apskaičiuotus 2,8 % ir 3,11 % apatinius ir viršutinius įverčius (remiantis atitinkamai 2023 m. vidurio ir 2023 m. pabaigos 12 mėnesių slankiuoju vidurkiu). Šie įverčiai taip pat atitinka vidutines nerizikingas normas, naudojamas Belgijoje pagal 2024 m. pradžios Fernandez *et al.* ([164]) duomenis.

(481) Remdamasi A. Damodarano ir „Kroll“ duomenimis (žr. 8 lentelę), Belgija daro prielaidą, kad rinkos rizikos priedas yra 5,27 % ir 5,75 % intervalo ribose. Šios duomenų bazės plačiai pripažįstamos ir jomis remiamasi finansų ir verslo pasaulyje. Komisija mano, kad šie šaltiniai yra patikimi, ir pagal savo žemo lygio scenarijų naudoja A. Damodarano duomenų vidurkį (5,27 %), o pagal aukšto lygio scenarijų – 5,75% Belgijos konservatyvų skaičių. Pagal atskaitos scenarijų Komisija atsižvelgė į trečią plačiai pripažintą ir naudojamą duomenų šaltinį, t. y. Fernandez *et al.* ([165]) Skelbiamus metinius tyrimų duomenis, pagal kuriuos apskaičiuotasis rinkos rizikos priedas 2024 m. pradžioje buvo 5,7 %. Norėdama laikytis konservatyvaus požiūrio, Komisija savo atskaitos scenarijuje atsižvelgia į trijų šaltinių (A. Damodarano, „Kroll“ ir P. Fernandezo) vidurkį, kuris yra 5,57 %.

(482) Kalbant apie beta koeficientą be finansinio sverto, Komisija įvertino abi Belgijos pateiktas metodikas, kurios grindžiamos aritmetiniu vidurkiu ir penkių panašių komunalinių paslaugų įmonių sverto (skolos ir nuosavo kapitalo santykio) mediana bei beta koeficientais, kasdien apskaičiuojamais remiantis 2023 m. vidurio duomenimis kaip 5 metų slankieji vidurkiai. Komisija mano, kad ši metodika ir duomenų šaltinis („Bloomberg“) atitinka plačiai pripažintas metodikas ([166]). Savo atskaitos scenarijuje Komisija naudoja savo atskaitos scenarijaus ([0,40–1,00]) apatinių ([0,40–1,00]) ir viršutinių ([0,40–1,00]) įverčių vidurkį. Beta koeficiento įverčiams netaikant finansinio sverto ir jį taikant Komisija, kaip ir Belgija, taip pat remiasi Hamados metodu (kaip aprašyta 6 lentelėje) ir konservatyvumo sumetimais naudoja Belgijos apskaičiuoto 53 % tikslinio sverto (skolos ir nuosavo kapitalo) apatinę ribą.

(483) Kalbant apie finansinį svertą ([167]), Komisija pažymi, kad 34,6–35,2 % intervalas (žr. 6 lentelę) nustatomas pagal tikslinį 53–54,5 % svertą, remiantis panašiomis bendrovėmis, naudotomis beta koeficiento įverčiams apskaičiuoti, kaip aprašyta 482 konstatuojamojoje dalyje. Konservatyvumo sumetimais Komisija savo atskaitos scenarijuje naudoja apatinę įverčių ribą ([168]).

(484) Kalbant apie skolos tvarkymo išlaidų neatskaičius mokesčių įverčius, Belgija taiko plačiai pripažintą metodiką, pagal kurią prie nerizikingos normos pridedamas įmonių pelno skirtumas (remiantis bendrovės veiklos sektoriumi). Pagal šią metodiką Komisija prie savo atskaitos scenarijaus 3,03 % nerizikingos normos (atskaitos scenarijus) prideda 2023 m. pradžios ir 2024 m. pradžios įmonių pelno skirtumų vidurkį – atitinkamai 2,69 % ir 2,17 % ([169]).

([163]) 2024 m. rugsėjo 4 d. iš „S&P Capital IQ Pro“ gauti duomenys.

([164]) Plačiai pripažintas duomenų šaltinis. Prof. P. Fernandez *et al.* kasmet skelbia rinkos rizikos priedo ir nerizikingos normos, taikomos daugelyje šalių, tyrimą. Čia pateikiamas 2024 m. tyrimas, iš kurio matyti, kad vidutinė nerizikinga norma yra 3,1 %. Tyrimas: *Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 96 countries in 2024*, Pablo Fernandez, Diego Garcia de la Garza, Lucía Fernández Acín – https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4754347.

([165]) Plačiai pripažintas duomenų šaltinis. Prof. P. Fernandez *et al.* kasmet skelbia rinkos rizikos priedo ir nerizikingos normos, taikomos daugelyje šalių, tyrimą. Čia pateikiamas 2024 m. tyrimas, iš kurio matyti, kad vidutinis rinkos rizikos priedas yra 5,7 %: Tyrimas: *Market Risk Premium and Risk-Free Rate used for 96 countries in 2024*, Pablo Fernandez, Diego Garcia de la Garza, Lucía Fernández Acín: SSRN.

([166]) Naudojant kasdienį 5 metų slankųjį vidurkį, galima sušvelninti trumpalaikį nepastovumą ir nustatyti stabilesnį rizikos matą.

([167]) Finansinis svertas (skolos ir bendro kapitalo santykis) nustatomas pagal tikslinį svertą, naudojamą taikant finansinį svertą beta koeficiento įverčiui ir jo netaikant, kaip aprašyta 3.3.1.3.1.2 skirsnyje. Finansinis svertas apskaičiuojamas taip: (tikslinis svertas / (1 +tikslinis svertas)).

([168]) Finansinis svertas taip pat iš esmės atitinka A. Damodarano pateiktą sektoriaus informaciją; jo vertinimu, 2023 m. elektros energijos sektoriuje vidutinis finansinis svertas siekė 39,25 % (2024 m. sausio mėn. duomenys, paskelbti adresu https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/dataarchived.html#capstru).

([169]) Iš A. Damodarano svetainės puslapio „Archived data“ (https://pages.stern.nyu.edu/~adamodar/New_Home_Page/dataarchived.html#discrate), Europai skirtos 1/24 ir 1/23 rinkmenos skirsnyje „Cost of Capital by Industry“.

(485) Komisijos išvados dėl VSKK pateiktos 17 lentelėje. Šioje lentelėje pateikti trys VSKK scenarijai, pagrįsti trimis prielaidų rinkiniais: Belgijos apatinės ribos duomenimis, Komisijos atskaitos scenarijumi ir Belgijos viršutinės ribos duomenimis.

17 lentelė

Trijų VSKK scenarijų apibūdinimas

Scenarijai (*)	Belgijos apatinės ribos duomenys	Komisijos atskaitos scenarijus	Belgijos viršutinės ribos duomenys
Nerizikinga norma	2,8 %	3,0 %	3,1 %
Rinkos rizikos priedas	5,3 %	5,6 %	5,8 %
Su finansiniu svertu susieto beta koeficiento vertė	[0,40–1,00]	[1,00–1,60]	[1,00–1,60]
Skolos tvarkymo išlaidos neatskaičius mokesčių	5,5 %	5,5 %	5,3 %
Finansinis svertas	34,6 %	34,6 %	35,2 %
Mokesčio tarifas	25 %	25 %	25 %
VSKK	6,5 %	7,0 %	7,2 %

(*) Skaičiai, suapvalinti iki dešimtųjų.

(486) Remiantis 17 lentelėje pateiktais VSKK parametrais, pagal Komisijos atskaitos scenarijų VSKK yra apie 7,0 % ir atitinka Belgijos pagal apatinės ir viršutinės ribų scenarijus apskaičiuotą intervalą. Tikslinė 7 % VGN yra šio intervalo ribose. Reikėtų pažymėti, kad:

a) į šiuos skaičius neįtraukti jokie konkretūs branduolinės rizikos priedai ar kiti priedai, pvz., nelikvidumo priedas, siekiant atspindėti rizikos sumažinimą, kurį užtikrina įvairios pirmesniuose skirsniuose aprašytos priemonės ([170]);

b) Belgijos apatinės ribos scenarijaus beta koeficientas ir finansinio sverto įvertis grindžiami atrinktų panašių bendrovių aritmetiniu vidurkiu. Tačiau, visų pirma kalbant apie beta koeficientą, savo papildomuose paaiškinimuose dėl 2024 m. gruodžio mėn. pateiktų kapitalo kainos įverčių intervalo, kaip aptarta 3.3.1.3.1.2 skirsnyje, Belgija pabrėžia, kad palyginamų beta koeficientų aritmetinis vidurkis nepakankamai įvertintų rinkos riziką, susijusią su tam tikra branduolinės energijos gamyba, nes taip bendrovėms, kurių portfelių sudėtis yra įvairi, būtų suteikiama vienoda svarba ([171]). Dėl šios priežasties Belgija pateikė šiek tiek patikslintus beta koeficiento be finansinio sverto įverčius, naudodama visų panašių įmonių, išskyrus tą, kurios energijos gamybos rūšių derinyje branduolinės energijos dalis yra mažiausia, aritmetinį vidurkį, gaunant [0,40–1,00] vertę, ir imdama dviejų bendrovių, kurių veikloje branduolinės energijos dalis yra didžiausia, beta koeficientų be finansinio sverto įverčių vidurkį, gaunant [0,40–1,00] vertę. Komisija pripažįsta Belgijos pateiktų pastabų pagrįstumą. Jei pagal Komisijos atskaitos scenarijų siekiant nustatyti VSKK būtų atsižvelgta į dviejų beta koeficientų be finansinio sverto įverčių beta įverčių vidurkį ([0,40–1,00]), VSKK įvertis būtų šiek tiek didesnis – 7,12 %;

c) remiantis patikslintomis rinkos (elektros energijos) kainų projekcijomis, kaip nurodyta 3.3.1.3.1.3 skirsnyje, apskaičiuotoji realizuota VGN iš tikrųjų yra 6,5 %.

(487) Galiausiai, kaip minėta sprendimo pradėti procedūrą 318 konstatuojamojoje dalyje, 1 komponento finansinių priemonių proporcingumas sietinas su jų tinkamumu. Kaip minėta 8.3.3.4.1 skirsnyje, Komisija padarė išvadą, kad 1 komponento finansinių priemonių rinkinys gali būti laikomas tinkamu rinkos nepakankamumui ir rizikai, susijusiems su investicijomis į branduolinę energiją, sumažinti.

([170]) Tai atitinka Dukovanų sprendimą.

([171]) Žr. 2024 m. gruodžio mėn. sprendimą: Belgija, SA.106107 Papildomas pranešimas. Papildomi paaiškinimai dėl kapitalo kainos įverčių intervalo. Pavyzdžiui, „Iberdrola“ (kurios beta koeficiento be finansinio sverto vertė yra [0,00–0,60]) 5 % įrengtosios galios buvo branduoliniai įrenginiai, o 14 % jos energijos gaminama iš branduolinės energijos. Tuo pat metu 53 % viso „Fortum“ gaminamo kiekio buvo branduolinė energija, o jos beta koeficiento vertė – [0,40–1,00].

(488) Dėl pirmiau nurodytų priežasčių Komisija mano, kad Belgija pakankamai įrodė susitarimo dėl skirtumų koncepcijos ir pagrindinės VGN proporcingumą.

8.3.3.5.1.3. EVPS proporcingumas

(489) Galiausiai, per oficialią tyrimo procedūrą Belgija patvirtino, kad bus surengtas EVPS partnerio atrankos konkursas ir išsamiau paaiškino EVPS partneriui taikomus atrankos kriterijus ir sąlygas (žr. 3.3.1.5.1 skirsnį). Komisija mano, kad konkursas yra konkurencingas, t. y. atviras, aiškus, skaidrus, nediskriminacinis ir grindžiamas objektyviais kriterijais, kurie buvo nustatyti *ex ante* atsižvelgiant į priemonės tikslą ir siekiant kuo labiau sumažinti strateginio pasiūlymų teikimo riziką. Atrankos kriterijai taip pat buvo paskelbti atitinkamose Belgijos ir ES platformose ir likus pakankamai laiko iki paraiškų pateikimo termino, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingai konkurencijai. Iš tiesų Belgija įgyvendino papildomas nuostatas ir apsaugos priemones, siekdama užtikrinti, kad būtų pasiekti EVPS tikslai ir kad numatomos paslaugos būtų teikiamos tinkamai (pvz., prašymas pateikti informacija, prašymas pareikšti kandidatūras, kaip paaiškinta 3.3.1.5.1 skirsnyje).

(490) Rengdama konkurso procedūrą, Belgija taip pat ėmėsi priemonių siekdama veiksmingai nustatyti bet kokius galimus interesų konfliktus su „Engie“ ir užkirsti jiems kelią.

(491) Reaguodama į sprendimo pradėti procedūrą 328 konstatuojamojoje dalyje Komisijai susirūpinimą keliančius klausimus, Belgija taip pat iš dalies pakeitė susitarimo dėl skirtumų koncepciją, suteikdama EVPS partneriui įgaliojimus priimti sprendimus dėl ekonominio moduliavimo, kad jis, taikydamas pakeistą atlygio formulę, turėtų tinkamas paskatas sprendimus dėl ekonominių moduliavimų priimti atsižvelgdamas į rinkos aplinkybes bei užtikrindamas optimalų ilgalaikio eksploatavimo blokų dispečerinį skirstymą ir techninę priežiūrą, taip pat kad būtų mažiau paskatų vykdyti gamybą esant neigiamoms kainoms (žr. 8.3.3.4.1 skirsnį). Taigi, Komisija mano, kad EVPS partneris nebus skatinamas siūlyti visus ilgalaikio eksploatavimo blokų pajėgumus KPR už mažiausią leidžiamą kainą.

(492) Pakeistoje EVPS partnerio atlygio formulėje taip pat užtikrinama tinkama pusiausvyra tarp padidėjusios išjungimo rizikos ir tinkamų paskatų EVPS partneriui siekti pusiausvyros išlaikymo. Taigi, Komisija mano, kad konkursas dėl EVPS pritrauks pakankamai dalyvių.

(493) Be to, Belgija paaiškino, kad buvo numatytos konkrečios nuostatos ir priemonės, taikomos GEMS dalyvavimui ir atrankai konkurse arba tuo atveju, jei GEMS turėtų laikinai veikti kaip EVPS partneris, jei konkurso procedūra būtų nesėkminga, (žr. 3.3.1.5.3 skirsnį). Komisija mano, kad šių priemonių pakanka siekiant užtikrinti EVPS partnerio nepriklausomumą bet kokiomis aplinkybėmis.

(494) Dėl pirmiau išdėstytų priežasčių Komisija mano, kad Belgija pakankamai įrodė EVPS proporcingumą.

8.3.3.5.2. 2 komponento proporcingumas

(495) Siekdama nustatyti, ar branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų perleidimas yra proporcingas, Komisija patikrino, ar branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų perleidimo sąlygos yra nustatytos taip, kad poveikį valstybei daranti sąnaudų perviršio rizika ir su tuo susijęs neapibrėžtumas būtų kuo mažesni. Atsižvelgiant į radioaktyviųjų atliekų tvarkymo pobūdį ir likusį neapibrėžtumą dėl vietos parinkimo ir šalinimo sąnaudų, negalima visiškai atmesti sąnaudų perviršio susidarymo tikimybės, kaip pripažinta ankstesniuose Komisijos sprendimuose dėl branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų (žr. 149 išnašą).

(496) Ankstesnėse bylose Komisija taip pat yra pažymėjusi, kad radioaktyviųjų atliekų tvarkymui būdingi ilgi terminai, dėl kurių gali prireikti tam tikros valstybės intervencijos. Belgija taip pat teigia, kad būtinybė imtis valstybės intervencijos siekiant užtikrinti atsakingą ir saugų radioaktyviųjų atliekų tvarkymą įtvirtinta Direktyvos 2011/70/Euratomas 4 straipsnio 1 dalyje, kurioje numatyta galutinė valstybės atsakomybė šiuo klausimu, taip pat Jungtinėje panaudoto kuro tvarkymo saugos ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo saugos konvencijoje. Belgija teigia, kad valstybės intervencija gali būti pateisinama siekiant išvengti didesnės būsimos naštos valstybei, jei nebūtų imtasi jokių veiksmų.

(497) Belgija taip pat teigė, kad pagal Euratomo rekomendacijoje 2006/851 nustatytą principą „teršėjas moka“ Belgijos branduolinių įrenginių operatorius atidėjo pakankamai finansinių išteklių sąnaudoms, susijusioms su panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymu septynių branduolinių reaktorių naudojimo laikotarpiu, padengti. CPN/CNV reguliariai tikrina šių finansinių išteklių adekvatumą. Be to, Belgija teigia, kad dabartiniu sandoriu dėl atliekų ir toliau laikomasi principo „teršėjas moka“ ir Direktyvos 2011/70/Euratomas 4 straipsnio 3 dalies e punkte, 5 straipsnio 1 dalies f punkte ir 9 straipsnyje nurodytų reikalavimų, dėl šių priežasčių:

a) branduolinių įrenginių operatorius lieka atsakingas už eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimus ir veiklą, kuria siekiama užtikrinti, kad radioaktyviosios atliekos ir panaudotas branduolinis kuras atitiktų sutartinius perleidimo kriterijus. Be to, Belgija teigia, kad šie SPK gali būti laikomi labai griežtais, dar labiau ribojančiais Belgijos valstybės prisiimamą riziką. Valstybė taip pat neprisiima jokios finansinės ar kitokios atsakomybės už iki perleidimo užtikrinamą valdymą, už kurį atsako branduolinių įrenginių operatorius;

b) atliekų kiekis nustatytas iš anksto ir branduolinių įrenginių operatorius prisiima su kiekiu susijusią riziką, jei susidaro daugiau atliekų, nei susitarta, taikant kiekio koregavimo mokestį, o jei susidaro mažiau atliekų, tai nekompensuojama;

c) į vienkartinę išmoką įtrauktas rizikos priedas, skirtas neapibrėžtiems atvejams, kuriems dar nereikėjo formuoti atidėjinių pagal 37-ąjį TAS (tarptautiniai apskaitos standartai), padengti;

d) vienkartinę 15 mlrd. EUR sumą bendrovė „Electrabel“ moka iš karto, o ne per kelis dešimtmečius, o ją valdo ir investuoja nepriklausoma viešoji įstaiga („Hedera“), užtikrindama, kad lėšos būtų naudojamos pagal numatytą paskirtį, ir kontroliuodama su perleistais įsipareigojimais susijusias sąnaudas, abiem atvejais prižiūrint nepriklausomai valdžios institucijai (CPN/CNV). Taip užtikrinama, kad pradėjus galutinai šalinti radioaktyviąsias atliekas būtų prieinami finansiniai ištekliai, ir būtų sumažinama rizika, susijusi su galimu „Electrabel“ nemokumu. Iš anksto išmokėdama vienkartinę apribotų sumų išmoką Belgijos valstybė jau turės finansinių išteklių ir nebepriklausys nuo to, ar tolimoje ateityje branduolinių įrenginių operatorius bus privatus subjektas.

(498) Sprendimo pradėti procedūrą 337–340 konstatuojamosiose dalyse Komisija pripažino, kad Belgijos ir „Engie“ sudarytame sandoryje dėl atliekų yra daug teigiamų požymių, pavyzdžiui: i) neatidėliotinas mokėjimas grynaisiais pinigais, grindžiamas esamais branduoliniais atidėjiniais (patvirtintais tarptautinių apskaitininkų), įskaitant rizikos priedą, kuriuo Belgijos valstybė apdrausta nuo galimo branduolinių įrenginių operatoriaus nemokumo, ii) kiekio koregavimo mokesčio įtraukimas tuo atveju, jei branduolinių atliekų kiekis būtų didesnis, nei šiuo metu numatyta, ir iii) griežtų sutartinių perleidimo kriterijų įtraukimas.

(499) Komisija mano, kad branduolinių atliekų įsipareigojimų perleidimas fondui „Hedera“, kuri yra atskira viešoji įstaiga, kuri užtikrina, kad lėšos būtų panaudojamos pagal numatytą paskirtį, ir kontroliuoja su perleistais įsipareigojimais susijusias išlaidas, abiem atvejais prižiūrint nepriklausomai valdžios institucijai (CPN/CNV), pateisina tai, kad „Electrabel“ ne Europos turtas nebeliktų „Electrabel“ perimetre, (ir kartu vykdomą CPN/CNV stebėseną) ir užtikrina perleistų įsipareigojimų, susijusių su radioaktyviosiomis atliekomis ir panaudotu branduoliniu kuru, perleidimo proporcingumą, atsižvelgiant į tai, kad buvo įvertinta, jog sudarant sandorį „Electrabel“ perimetre turto vertė yra ne mažesnė kaip 4 mlrd. EUR. Be to, kaip jau minėta sprendimo pradėti procedūrą 334 konstatuojamojoje dalyje, turto perdavimas gali būti laikomas proporcingu, nes „Engie“ suteikia neribotą ir neatšaukiamą patronuojančiosios įmonės garantiją, kuri apima: i) bendrovės „Electrabel“ eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimus (kurie taip pat apima riziką, kad atidėjinių vertė bus nepakankama), ii) kiekio riziką pagal susitarimą dėl atliekų viršutinės ribos ir iii) paskolų bendrovei „Synatom“ grąžinimą.

(500) Galiausiai, Belgija taip pat paaiškino, kad pasirašymo finansiniame modelyje atsižvelgiama į ilgalaikio eksploatavimo atliekų ir ilgalaikio eksploatavimo panaudoto kuro tvarkymo arba baigiamojo apdorojimo sąnaudas, kurios, kaip apskaičiuota, sudaro apie 0,9 mln. EUR vienam įrenginiui (2022 m. vertėmis), (žr. 177 konstatuojamąją dalį), todėl šias atliekų vertes galima priskirti tik eksploatavimo trukmės pratęsimo laikotarpiui, o sandoryje dėl atliekų į jas neatsižvelgiama.

(501) Buvo trys pagrindiniai neišspręsti klausimai, susiję su sprendimo pradėti procedūrą 2 komponento proporcingumu, kurie yra svarbūs Komisijos vertinimui:

a) diskonto normos, pagal kurią apskaičiuojama perleistų branduolinių atliekų įsipareigojimų dabartinė vertė, dydis, galbūt neatspindintis labai ilgalaikės rizikos, susijusios su visišku visų su atliekomis susijusių įsipareigojimų perleidimu Belgijos valstybei, (kaip savo rekomendacijoje minėjo CPN/CNV);

b) rizikos priedo dydis;

c) papildomų eksploatavimo nutraukimo įsipareigojimų, susijusių su ilgalaikio eksploatavimo projektu, perleidimo vertė, kuri sprendime pradėti procedūrą vertinimo metu dar nebuvo žinoma.

(502) Pirma, siekdama apskaičiuoti dabartinę branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų vertę, Belgija pasirinko vieną 3 % nominalųjį diskonto veiksnį, pagrįstą 2 % infliacijos norma ir 1 % realia norma, priešingai nei pagal CPN/CNV rekomenduojamą taikyti dviejų etapų metodą, pagal kurį pirmuosius 30 metų taikoma 3,17 % diskonto norma (remiantis 30 metų OLO norma), o vėlesniu laikotarpiu – 2,17 % diskonto norma (remiantis nerizikinga norma). Komisijai kilo klausimų, kodėl Belgija nukrypo nuo CPN/CNV metodo.

(503) Kaip paaiškinta 3.3.2.3.1 skirsnyje, Belgija paaiškino, kad 3 % diskonto norma yra konservatyvi ilgalaikė norma, lygindama ją su sumodeliuota viena norma, atitinkančia dviejų etapų metodą pagal CPN/CNV rekomendaciją (apskaičiuotą skirtingais laiko momentais) ir EIOPA galutinę išankstinių sandorių palūkanų normą (UFR). Kaip parodyta 14 lentelėje, palyginus 3 % diskonto normą su kitomis referencinėmis normomis, kurios buvo taikomos skirtingu metu nuo įgyvendinimo susitarimo pasirašymo, 3 % norma yra apatinėje referencinių normų intervalo dalyje.

(504) 3 % norma taip pat atitinka Belgijos 30 metų OLO normą ir būtų geriausias turimas įvertis, atitinkantis rinkos praktiką, atsižvelgiant į pratęstą laikotarpį ir į tai, kad 3 % jau yra apatinėje įvairių įverčių intervalo dalyje. Ji taip pat yra gerokai mažesnė už 4,58 % diskonto normą, kurią Vokietija taikė panašioje byloje ir kurią Komisija patvirtino byloje SA.45296.

(505) Belgija, apskaičiuodama atliekų viršutinę ribą, daro prielaidą, kad pastovus infliacijos lygis yra 2 %, o tai yra ilgalaikis siektinas ECB infliacijos lygis. CPN/CNV išreiškė susirūpinimą, kad faktinė branduolinės energetikos objektų statybos sąnaudų infliacija (remiantis ABEX indeksu) gali būti didesnė už ECB nustatytą tikslinę 2 % infliaciją (žr. 278 konstatuojamąją dalį). Belgija teigia, kad ECB 2 % tikslinis infliacijos lygis yra teisingas infliacijos pakaitinis rodiklis apskaičiuojant atliekų viršutinę ribą, nes: i) ABEX indeksas yra tik nepatikimas branduolinės energetikos objektų statybos sąnaudų pakaitinis rodiklis, nes jis apima tik gyvenamųjų namų statybą, ir ii) pagrindinės ABEX indekso ir VKI struktūrinės tendencijos yra panašios. Komisija pritaria Belgijos argumentui, kad tinkamas infliacijos lygis yra ECB tikslinis 2 % lygis, atitinkantis rinkos praktiką.

(506) Taigi, Komisija daro išvadą, kad 3 % diskonto normą galima laikyti konservatyvia ir todėl proporcinga.

(507) Antra, dėl rizikos priedo dydžio Belgija paaiškino, kad, remiantis ONDRAF/NIRAS techniniu pranešimu, prie 9 815 mln. EUR bazinės sumos pridėtas reikšmingas papildomas 5 185 mln. EUR rizikos priedas, skirtas padengti likusiems neapibrėžtiems atvejams.

(508) Oficialaus tyrimo etape Belgija paaiškino, kaip apskaičiuojant rizikos priedą atsižvelgta į neapibrėžtumą ir riziką, susijusius su finansinės atsakomybės už septynių Belgijos branduolinių elektrinių radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto kuro tvarkymą perleidimu Belgijos valstybei, kaip nurodyta ONDRAF/NIRAS pranešime, (žr. 15 lentelę).

(509) Komisija pripažįsta, kad nėra paprasta kiekybiškai įvertinti visą šią riziką ir įvertinti jos tikėtinumą. Nepaisant to, Komisija mano, kad susitarime dėl atliekų viršutinės ribos nustatytas rizikos priedas skirtas padengti visai rizikai, kuri yra labiau netikėtina nei tikėtina ir kuri yra nustatyta ONDRAF/NIRAS pranešime, todėl mano, kad 5 185 mln. EUR rizikos priedas yra proporcingas.

(510) Trečia, dėl eksploatavimo nutraukimo disinergijos sumos apskaičiavimo Komisija atsižvelgia į CPN/CNV rekomendaciją sumažinti „Engie“ pasiūlytą sumą iki [100–500] mln. EUR (nominaliąja verte) (žr. 200 konstatuojamąją dalį) ir mano, kad ši suma yra proporcinga.

(511) Atsižvelgdama į pirmiau išdėstytus argumentus ir Belgijos pateiktus papildomus paaiškinimus, Komisija mano, kad priemonės 2 komponentas yra proporcingas.

8.3.3.5.3. 3 komponento proporcingumas

(512) Su „Engie“ sudarytose nuostatose dėl teisinės apsaugos numatyta, kad Belgijos valstybė atlygins bendrovei „Engie“ tiesioginius nuostolius, kuriuos ji faktiškai patirs, kai bus priimtos su Belgijos branduolinių įrenginių operatoriais arba „Electrabel“ branduoline veikla susijusios naujos taisyklės, darančios neigiamą poveikį sandorio sąlygoms.

(513) Jeigu Belgijos valstybė vienašališkai imsis veiksmų, dėl kurių bus pirma laiko uždaryti branduoliniai reaktoriai „Doel 4“ ir „Tihange 3“ arba pakeisti susitarimuose nustatyti ekonominiai parametrai, branduolinių elektrinių savininkai galės aktyvuoti sutartyse numatytas kompensavimo nuostatas ir kreiptis į teismą arba arbitražo kolegiją dėl kompensacijos. Pareiškėjas turi įrodyti savo reikalavimą, o kompensacijos dydį nustato ne Belgijos valstybė ar branduolinių reaktorių savininkai, o trečioji šalis.

(514) Kaip jau minėta sprendime pradėti procedūrą, procesas teisme arba arbitražo kolegijoje dėl atlygintinos žalos dydžio nustatymo turėtų užtikrinti, kad pagalbos suma būtų kuo mažesnė ir todėl proporcinga.

8.3.3.5.4. Išvada dėl priemonės proporcingumo

(515) Komisija mano, kad priemonės pakeitimų, įskaitant susitarimo dėl skirtumų koncepcijos pakeitimą, RKRK suintensyvinimą ir MVSKI viršutinę ribą, taip pat papildomų paaiškinimų dėl papriemonių derinio pakanka, kad ji galėtų padaryti išvadą, kad 1 komponentas yra proporcingas. Komisija taip pat atsižvelgia į konkrečias bylos aplinkybes, susijusias su riboto 10 metų laikotarpio investicijomis į esamas branduolines elektrines, grindžiamas sena technologija. Be to, Komisija mano, kad papildomų paaiškinimų dėl diskonto normos ir rizikos priedo apskaičiavimo pakanka, kad būtų galima padaryti išvadą, kad priemonės 2 komponentas yra proporcingas. Galiausiai, kalbant apie 3 komponentą, per oficialų tyrimą nerasta įrodymų, dėl kurių reikėtų nukrypti nuo ankstesnės Komisijos išvados, kad 3komponentas yra proporcingas.

(516) Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, Komisija mano, kad 1, 2 ir 3 komponento papriemonės yra proporcingas būdas remti ilgalaikio eksploatavimo projektą.

8.3.3.6. Trijų komponentų derinys ir galimas kaupiamasis poveikis

(517) Atsakydama į sprendimą pradėti procedūrą (žr. 4.4.4 skirsnį), Belgija teigė, kad priemonės 1, 2 ir 3 komponentai, nors jais siekiama to paties tikslo – pratęsti ilgalaikio eksploatavimo blokų eksploatavimo trukmę ir jie buvo sudaryti tuo pačiu metu, skiriasi savo dalyku, pobūdžiu, tikslu ir naudos gavėjais, todėl visi priemonės komponentai ir pakomponenčiai gali būti laikomi vienas kitą papildančiais, o tai riboja galimo kaupiamojo poveikio atsiradimą.

(518) Dėl Belgijos teiginių (žr. 517 ir 419 konstatuojamąsias dalis), kad kiekvienas iš trijų ilgalaikio eksploatavimo projekto komponentų yra susijęs su 418 konstatuojamojoje dalyje minėta konkrečia rizika arba konkrečiu įvairių rūšių rizikos deriniu ir konkrečiu rinkos nepakankamumu, Komisija ankstesniuose sprendimuose dėl branduolinės energetikos pripažino, kad šios konkrečios rizikos ir rinkos nepakankamumo derinys yra būdingas tik branduolinei technologijai ([172]) ir yra bendras visų ES rinkų, įskaitant Belgijos elektros energijos rinką, bruožas.

(519) Komisija mano, kad kiekvienas iš trijų priemonės komponentų apima atskirą riziką ir rinkos nepakankamumą ir kad šiuo atžvilgiu šie trys komponentai nesutampa. Taigi, Komisija daro išvadą, kad siekiant padengti visą nustatytą riziką, susijusią su branduolinėmis technologijomis (techninę ir projektų valdymo riziką, rinkos ir investicijų riziką, ilgalaikę riziką, susijusią su branduolinių atliekų tvarkymu ir branduolinių elektrinių eksploatavimo nutraukimu ir išmontavimu, reguliavimo ir politikos riziką), būtina ir tikslinga derinti visus tris priemonės komponentus (1, 2 ir 3 komponentus).

(520) Dėl viso priemonių rinkinio proporcingumo, visų pirma kiek tai susiję su visų papriemonių rinkinio proporcingumu, Komisija sprendime pradėti procedūrą laikėsi nuomonės, kad Belgija nepakankamai įrodė trijų priemonės komponentų poveikį vienas kitam.

(521) Per oficialų tyrimą Belgija paaiškino, kad, viena vertus, finansinis modelis, kuriuo grindžiamos 1 komponento finansinės paramos priemonės, apima papildomas sąnaudas, susijusias su ilgalaikio eksploatavimo blokuose per ilgalaikio eksploatavimo laikotarpį susidariusiomis eksploatavimo atliekomis ir panaudotu branduoliniu kuru, taip pat eksploatavimo nutraukimo disinergijos suma (kurią prisiima Belgijos valstybė), o sandoris dėl atliekų, kita vertus, yra susijęs ne tik su ilgalaikio eksploatavimo blokais, bet ir su visais septyniais Belgijos branduoliniais reaktoriais, ir jame atsižvelgiama į visus branduolines atidėjinius, kurie turi būti suformuoti iki pradinės septynių branduolinių reaktorių teisės aktuose nustatytos eksploatavimo pabaigos datos, (žr. 3.3.2.5 skirsnį). Todėl Komisija sutinka, kad į branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro sąnaudas atitinkamais atvejais atsižvelgta 1 komponento finansiniame modelyje, kuriuo grindžiamas 1 komponento finansinių papriemonių kalibravimas, o didžiausia į 2 komponentą įtraukta sandorio dėl atliekų dalis (atsižvelgiant į įsipareigojimų, susijusių su branduolinėmis atliekomis ir panaudotu branduoliniu kuru, perleidimą iki pradinės septynių branduolinių reaktorių teisės aktuose nustatytos eksploatavimo pabaigos datos) su 1 komponento finansinėmis papriemonėmis nesutampa. Taigi, Komisija daro išvadą, kad analizuojant 1 komponento proporcingumą buvo tinkamai atsižvelgta į 2 komponento papriemonių poveikį.

(522) Belgija pripažįsta, kad priemonės 2 ir 3 komponentai (galbūt) keičia „Electrabel“ rizikos profilį. Tačiau, Belgijos teigimu, 2 ir 3 komponentai pagrindinės 1 komponento naudos gavėjos BE-NUC rizikos profilio nekeičia. Vadinasi, BE-NUC rizikos profilis yra svarbus veiksnys vertinant 1 komponento proporcingumą. Kaip minėta 3.4 skirsnyje, Komisija sutinka, kad trijų priemonės komponentų naudos gavėjai kiekvieną kartą šiek tiek skiriasi ir kad kiekvieno priemonės komponento poveikį reikia vertinti atitinkamo naudos gavėjo lygmeniu. Taigi, pagrindinės 1 ir 3 komponentų naudos gavėjos yra BE-NUC ir „Electrabel“. Pavyzdžiui, vertinant 1 komponento finansines papriemones, buvo atsižvelgta į „Electrabel“ ir BE-NUC mažesnės rizikos profilį taikant 3 komponento teisinės apsaugos priemones, nes atnaujintoje lyginamojoje analizėje laikoma, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto tikslinė VGN yra apatinėje spektro dalyje (žr. 3.3.1.3.1.1 skirsnį), taigi artėjama prie mažesnės rizikos profilio bendrovių pelningumo. Be to, atsižvelgiant į mažesnės rizikos profilį, nebuvo pridėtas joks papildomas branduolinės rizikos priedas (arba likvidumo priedas) (žr. 486 konstatuojamosios dalies a punktą). Galiausiai, nors tikslinė VGN yra 7 %, tikėtina, kad realizuota VGN yra 6,5 % ir galėtų būti net daug mažesnė, atsižvelgiant į tai, kad labai tikėtina, jog per metus įvyks netikėtų įvykių, darančių neigiamą poveikį projekto grąžai, (žr. 3.3.1.3.1.3 skirsnį).

([172]) Žr., pavyzdžiui, 2015 m. sausio 13 d. Komisijos sprendimo SA.34947 (2013/C) (ex 2013/N), Jungtinė Karalystė, Parama Hinklio kyšulio C branduolinei elektrinei (OL L 109, 2015 4 28, p. 44), 385 konstatuojamąją dalį; 2017 m. liepos 24 d. Komisijos sprendimo SA.38454 (2017/C) (ex 2015/N), Vengrija, Dviejų branduolinių reaktorių įrengimas Pakšo II atominėje elektrinėje (OL L 317, 2017 12 1, p. 45), 322 konstatuojamąją dalį; 2022 m. birželio 30 d. sprendimo pradėti procedūrą SA.58207 (2021/N), Čekija, Parama naujai atominei elektrinei „Dukovany II“ Čekijoje (OL C 299, 2022 8 5, p. 5), 182–184 konstatuojamąsias dalis.

(523) Taigi, Komisija daro išvadą, kad vertinant proporcingumą atitinkamais atvejais buvo atsižvelgta į trijų priemonės komponentų kaupiamąjį poveikį, ir todėl daro išvadą, kad trijų priemonės komponentų derinys taip pat yra proporcingas.

8.3.3.7. Nederamo neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai vengimo ir pusiausvyros užtikrinimo kriterijus

(524) Kad priemonė būtų suderinama su vidaus rinka, neigiamas pagalbos priemonės poveikis (netinkamas konkurencijos iškraipymas ir poveikis valstybių narių tarpusavio prekybai) turi būti ribotas ir mažesnis už teigiamą pagalbos poveikį.

(525) Siekdama išanalizuoti poveikį rinkai, Komisija išnagrinėjo poveikį konkurencijai, kurį sukėlė tai, kad pagrindinės priemonės, apie kurią pranešta, naudos gavėjos yra dviejų ilgalaikio eksploatavimo blokų dabartinė ir vienintelė operatorė „Electrabel“ ir dar viena bendrovė (pagal rinkos dalis) Belgijos elektros energijos rinkoje – „Luminus“. Atsižvelgiant į tvirtą bendrovės „Electrabel“ padėtį itin koncentruotoje Belgijos elektros energijos rinkoje (žr. 2.5 skirsnį), „Electrabel“, kaip pagrindinės naudos gavėjos, pasirinkimas sukėlė abejonių dėl galimo nederamo rinkos struktūros iškraipymo.

(526) Sprendimo pradėti procedūrą 4.3.3.1 skirsnyje Komisija įvertino tai, kad „Electrabel“ (kaip svarbi ilgalaikio eksploatavimo projekto naudos gavėja ir vienintelė ilgalaikio eksploatavimo blokų operatorė) buvo pasirinkta nerengiant konkurso ar atrankos proceso arba neskelbiant viešo kvietimo pareikšti susidomėjimą. Todėl nebuvo aišku, ar buvo apsvarstyti kiti potencialūs operatoriai, ir kilo klausimas, ar „Electrabel“ būtų veiksmingiausia operatorė, ir kokiu techniniu ar ekonominiu pagrindu „Electrabel“ buvo pasirinkta.

(527) Kad galėtų padaryti išvadą, jog dėl „Electrabel“ pasirinkimo be konkurso nėra jokio galimo nederamo rinkos struktūros iškraipymo, sprendime pradėti procedūrą Komisija išnagrinėjo šiuos argumentus:

a) „Electrabel“ visada buvo vienintelė branduolinių elektrinių operatorė Belgijoje, todėl ji turi reikiamą patirtį eksploatuojant Belgijoje veikiančias branduolines elektrines ir reikiamas licencijas. Taigi, kito operatoriaus, kuris būtų tinkamesnis branduolinių reaktorių operatorius, nėra (žr. 22 konstatuojamąją dalį);

b) kitose bylose, susijusiose su naujų branduolinių reaktorių (pvz., Pakšo II ([173])) statyba, pagalbos, susijusios su elektrinių eksploatavimu, gavėjas nebuvo atrinktas konkurso būdu;

c) parama teikiama ribotam laikotarpiui (10 metų) ir ja remiamas tik tolesnis dviejų branduolinių elektrinių eksploatavimas, nedarant naujų investicijų.

(528) Sprendime pradėti procedūrą Komisija taip pat nurodė tvirtą „Engie“ padėtį Belgijos elektros energijos rinkoje ir išreiškė susirūpinimą dėl galimo nederamo rinkos struktūros iškraipymo dėl aptariamos pagalbos priemonės. Šiuo atžvilgiu Komisijai kilo abejonių ir klausimų, visų pirma susijusių su:

a) susitarimo dėl skirtumų koncepcija,

b) EVPS partnerio, paskirto parduoti branduolinę elektros energiją, nepriklausomumu,

c) galimu alternatyvių investicijų perkėlimu dėl priemonės.

([173]) Žr. 145 išnašą.

(529) Pirma, kaip išsamiau paaiškinta 3.3.1.3.2 skirsnyje ir įvertinta 8.3.3.4.1 skirsnyje, Belgija iš dalies pakeitė susitarimo dėl skirtumų koncepciją, suteikdama įgaliojimus priimti sprendimus dėl moduliavimo EVPS partneriui, kuris, taikydamas pakeistą atlygio formulę, yra skatinamas vykdyti ekonominius moduliavimus, kai rinkos kainos yra mažesnės, ir jų nevykdyti, kai rinkos kainos yra didesnės, (priešingai nei pradinėje susitarimo dėl skirtumų koncepcijoje, pagal kurią branduolinių įrenginių operatorius buvo skatinamas vykdyti gamybą visą laiką). Komisija taip pat suabejojo dėl KPR kainos, kaip RRK, naudojimo susitarimo dėl skirtumų formulėje. Belgija nepakeitė RRK, šiuo atžvilgiu tvirtindama, kad ilgalaikio produkto naudojimas susitarime dėl skirtumų yra mažiau tinkamas dėl mažesnės gamybos apimties per ilgalaikio eksploatavimo projekto įjungimo iš naujo etapą (kai tuo pat metu bus tęsiami ilgalaikio eksploatavimo blokų darbai) ir atjungimo rizikos per visą ilgalaikio eksploatavimo projekto įgyvendinimo laikotarpį, kai branduolinės energetikos ūkis tuo pačiu metu bus sumažintas nuo 7 iki 2 branduolinių reaktorių (žr. 98 konstatuojamąją dalį). Belgija gali lanksčiai po 3,5 metų peržiūrėti RRK pasirinkimą (žr. 100 konstatuojamąją dalį). Belgija taip pat patvirtina, kad kita susitarimo dėl skirtumų šalis (BE-WATT) parengs savo atvirosios pozicijos rizikos valdymo strategiją, kaip numatyta teisės aktuose, ir kad jos įgyvendinimas prisidės prie išankstinių sandorių elektros energijos rinkų likvidumo (žr. 99 konstatuojamąją dalį).

(530) Antra, Belgija patvirtino, kad EVPS bus sudaryta atviro konkurso tvarka, kad būtų atrinktas nepriklausomas EVPS partneris ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamai elektros energijai parduoti. Konkurso organizavimas išsklaido Komisijos abejones dėl EVPS sudarymo procedūros. Kalbant apie Komisijos susirūpinimą dėl EVPS partnerio nepriklausomumo, visų pirma tuo atveju, jei konkurso rezultatas nėra aiškus, o elektros energiją pirmaisiais metais parduotų „Engie“ prekybos padalinys, arba, jei GEMS būtų pasirinktas EVPS partneriu konkurso būdu, Belgija išsamiau paaiškino papildomas apsaugos priemones, kurių bus imtasi tokiais atvejais, (žr. 3.3.1.5.3 skirsnį).

(531) Galiausiai, kaip jau minėta sprendime pradėti procedūrą, Komisijai susirūpinimą kėlė tai, kad dėl ilgalaikio eksploatavimo projekto kitiems energetikos sektoriaus investiciniams projektams liks per mažai galimybių. Kai kuriose trečiųjų šalių pastabose taip pat atkreiptas dėmesys į galimą neigiamą ilgalaikio eksploatavimo projekto poveikį visų pirma investicijoms į atsinaujinančiųjų išteklių energiją (žr. 6.2.3.1 skirsnį). Komisija mano, kad trečiųjų šalių tvirtinimai nebuvo pakankamai pagrįsti ir kad įgyvendinant ilgalaikio eksploatavimo projektą 2025–2035 m. nepakankami elektros energijos gamybos pajėgumai nebus visiškai padengti dėl šių priežasčių:

a) naujausiame išteklių adekvatumo tyrime (2023 m. NIPT) „Elia“ paminėjo, kad papildomų 2 GW ilgalaikio eksploatavimo blokų pajėgumų nepakaks numatomam elektros energijos poreikio padidėjimui per ateinančius 10 metų patenkinti;

b) pagal Belgijos pajėgumų užtikrinimo mechanizmą kitos naujos ir esamos gamybos technologijos (visų pirma šilumos gamyba, reguliavimas apkrova ir kaupimas) gali gauti finansavimą trumpam ar ilgesniam laikotarpiui (pajėgumų užtikrinimo mechanizmo sutartys sudaromos 1, 3, 8 arba 15 metų laikotarpiams). Taigi, ilgalaikio eksploatavimo projektas nedarys nederamo poveikio kitų gamybos technologijų padėčiai Belgijoje ir neatgrasys nuo investicijų į naujus šilumos gamybos įrenginius, reguliavimą apkrova ir kaupimą iki 2035 m.;

c) nėra jokio pagrindo manyti, kad Belgija nustotų remti naujų gamybos iš atsinaujinančiųjų energijos išteklių pajėgumų plėtrą. Pavyzdžiui, 2024 m. Komisija patvirtino Belgijos planus dėl vėjo elektrinių parkų plėtros Šiaurės jūroje įgyvendinant jūros vėjo energijos projektą „Princess Elisabeth“ (žr. 148 išnašą).

(532) Dėl pirmiau minėtų priežasčių Komisija neturi jokių priežasčių manyti, kad ilgalaikio eksploatavimo projektas trukdytų naujiems rinkos dalyviams patekti į rinką elektros energijai gaminti Belgijoje ir (arba) trukdytų kitiems dalyviams plėtoti naujus gamybos pajėgumus. Todėl tikimasi, kad ilgalaikio eksploatavimo projekto poveikis mažmeninei rinkai taip pat bus nedidelis.

(533) Be to, Komisija taip pat pažymi, kad Belgijos energijos rinkos koncentracija pastaraisiais metais šiek tiek mažėjo (žr. 2.5 skirsnį), o dėl lygiagretaus kitų „Engie“ branduolinių reaktorių eksploatavimo nutraukimo Belgijoje ši tendencija galbūt tęsis.

(534) Dėl 2 komponento Komisija sprendimo pradėti procedūrą 372 konstatuojamojoje dalyje pažymėjo, kad branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų perleidimas iš karto nepagerins naudos gavėjų konkurencinės padėties jų konkurentų atžvilgiu. Iš pradžių šis priemonės komponentas privers branduolinių įrenginių operatorių sumokėti didesnę pinigų sumą nei šiuo metu sukaupta balanse. Kiekio koregavimo mokestis, kuriuo užtikrinama, kad branduolinių įrenginių operatorius sumokėtų papildomą sumą tuo atveju, jei susidarytų daugiau branduolinių atliekų, nei numatyta iš pradžių, taikomas kaip apsaugos priemonė. Be to, atlikusi oficialų tyrimą, Komisija, remdamasi papildomais Belgijos pateiktais elementais, kaip paaiškinta 3.3.2.3 skirsnyje, daro išvadą, kad išankstinis vienkartinis 15 mlrd. EUR mokėjimas pakankamai sumažins Belgijos valstybės prisiimamą riziką perimant įsipareigojimus dėl „Electrabel“ branduolinių atliekų, todėl yra proporcingas. Be to, nustatyta, kad kitos 2 komponento papriemonės taip pat yra proporcingos (žr. 8.3.3.5.2 skirsnį). Taigi, 2 komponento papriemonės nedaro galimo neigiamo poveikio konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai.

(535) Galiausiai, kalbant apie 3 komponentą, kaip nurodyta sprendimo pradėti procedūrą 373 konstatuojamojoje dalyje, teisinės apsaugos nuostatos, jei ir kai taikytina, yra tik kompensacinio pobūdžio. Todėl Komisija mano, kad jos nedaro galimo neigiamo poveikio konkurencijai ir valstybių narių tarpusavio prekybai.

(536) Taigi, atsižvelgdama į susitarimo dėl skirtumų koncepcijos pakeitimus, konkurso dėl EVPS organizavimą (ir EVPS partnerio atlygio pakeitimus) ir garantijas dėl EVPS partnerio nepriklausomumo, į tai, kad nėra pagrindo manyti, jog ilgalaikio eksploatavimo projektas trukdys Belgijoje plėtoti kitas elektros energijos gamybos technologijas, taip pat į perleistų branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų ir teisinės apsaugos priemonių proporcingumą, Komisija mano, kad galimi netinkami iškraipymai Belgijos rinkoje išliks riboti.

8.3.4. *Teigiamo pagalbos poveikio ir neigiamo poveikio konkurencijai ir prekybai pasvėrimas*

(537) Atlikusi vertinimą šio sprendimo 8.3.2 skirsnyje, Komisija pripažįsta, kad priemone siekiama skatinti investicijas į branduolinę energetiką, todėl ja prisidedama prie ekonominės veiklos, t. y. elektros energijos gamybos iš branduolinės energijos šaltinių, plėtojimo, kartu prisidedant prie elektros energijos tiekimo saugumo, taip pat sumažinant Belgijos priklausomybę nuo iškastinio kuro (taip kartu prisidedant prie Belgijos dekarbonizavimo tikslų).

(538) Komisija pripažįsta, kad be pagalbos, įskaitant visus tris priemonę sudarančius komponentus, nebūtų galima tikėtis, kad investicija bus įgyvendinta. Todėl pagalba yra būtina šiai ekonominei veiklai plėtoti ir daro skatinamąjį poveikį.

(539) Komisija nustatė, kad abipusis susitarimas dėl skirtumų, papildytas kitomis finansinėmis priemonėmis, skirtomis bendrosios įmonės finansiniam gyvybingumui remti, sandoris dėl branduolinių atliekų ir panaudoto branduolinio kuro įsipareigojimų perleidimo ir teisinės apsaugos priemonės yra tinkamos priemonės. Oficialiame tyrime nepateikta įrodymų, kad kitos priemonės būtų buvusios vienodai veiksmingos ir turėtų mažesnį iškraipomąjį poveikį, visų pirma atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, susijusias su esamo turto eksploatavimo trukmės pratęsimu, ir į tai, jog tai daroma ribotam laikotarpiui.

(540) Pagalba bus teikiama proporcingai, nes pagalbos gavėjas nekaups papildomo pelno, viršijančio tai, kas tikrai būtina branduolinės elektrinės ekonominiam veikimui ir gyvybingumui užtikrinti. Iš dalies pakeista susitarimo dėl skirtumų koncepcija ir pakeista EVPS partnerio atlygio formule (kurios parametrai turi būti peržiūrimi po 3 metų), taip pat MVSKI viršutine riba užtikrinama, kad ilgalaikio eksploatavimo blokai gamintų elektros energiją atsižvelgdami į rinkos signalus, kad branduolinių įrenginių operatorius ir bendroji įmonė prisiimtų didesnę rinkos riziką, o Belgijos valstybės prisiimama rizika būtų sumažinta.

(541) Reguliaria aiškiai nustatyto finansinio modelio įvesties verčių rinkinio peržiūra, sudarančia sąlygas tas vertes didinti ir mažinti, užtikrinama, kad dėl šiuo metu egzistuojančių didelių neaiškumų, susijusių su kapitalo ir veiklos sąnaudomis, pagalbos gavėjai negautų kompensacijos permokos. Taikant (suintensyvintą) sąnaudų ir naudos pasidalijimo mechanizmą taip pat užtikrinama, kad būtų paskatų ilgalaikio eksploatavimo blokus eksploatuoti kuo veiksmingiau, kartu dalijantis našta su Belgijos valstybe, jei rinkos kainos būtų didesnės arba mažesnės, nei tikėtasi.

(542) Nuosavo kapitalo grąžos norma nuo 6 % iki 8 % (tikslinė norma – 7 %) yra mažesnė, palyginti su lyginamaisiais projektais, ir atitinka kapitalo kainą, todėl laikoma proporcinga. Tai ypač pasakytina šiuo atveju, atsižvelgiant į ilgalaikio eksploatavimo projekto aplinkybes, susijusias su esamų įrenginių, grindžiamų sena technologija, eksploatavimo trukmės pratęsimu ribotam 10 metų laikotarpiui.

(543) Komisija taip pat pažymi, kad nei „Electrabel“, nei BE-NUC nekontroliuoja ilgalaikio eksploatavimo blokų gaminamos elektros energijos pardavimo ir visą elektros energiją rinkoje parduos nepriklausomas EVPS partneris. Tai padės užtikrinti, kad „Engie“ padėtis Belgijos rinkoje nesustiprėtų.

(544) Be to, Komisija neturi jokių priežasčių manyti, jog ilgalaikio eksploatavimo projektas trukdytų naujiems rinkos dalyviams patekti į Belgijos elektros energijos gamybos rinką ir (arba) trukdytų kitiems dalyviams plėtoti naujus gamybos pajėgumus, ir, remdamasi 8.3.3 skirsnyje išdėstytais argumentais, daro išvadą, kad apskritai galimas netinkamas konkurencijos iškraipymas yra ribotas.

(545) Išsamiai apsvarsčiusi siūlomus įsipareigojimus ir į juos atsižvelgusi Komisija priėjo prie išvados, kad netinkamas konkurencijos iškraipymas, kurį sukeltų priemonė, yra tik būtinas minimumas ir kad jį kompensuoja teigiamas priemonės poveikis.

8.3.5. *Išvada dėl pagalbos suderinamumo*

(546) Remdamasi šiame sprendime atliktu vertinimu ir atsižvelgdama į konkrečias šios bylos aplinkybes, t. y. esamų branduolinių reaktorių, grindžiamų sena riboto lankstumo technologija, eksploatavimo trukmės pratęsimą ribotam 10 metų laikotarpiui, Komisija mano, kad priemonių rinkinys, apie kurį pranešta ir kurį Belgijos valdžios institucijos vėliau iš dalies pakeitė, įskaitant numatytas peržiūros galimybes ir įsipareigojimus, yra suderinamas su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą.

9. **IŠVADA**

(547) Iš dalies pakeista priemonė yra suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktą.

(548) Komisija pažymi, kad įgyvendinimo susitarimas ir prie jo pridedami dokumentai pateikti įvertinti kartu su EVPS sąlygomis ir pasirašymo finansiniu modeliu. Belgija įsipareigoja, kad į susitarimus, kurių galutinės sąlygos dar nenustatytos (pvz., APS, akcininkų paskolų, ILS paskolų, AKP sąlygos), būtų įtrauktos standartinės sąlygos, kurių bet kuris investuotojas siektų dėl panašaus projekto, ir kad sąlygos būtų nustatytos laikantis ištiestosios rankos principo. Belgija įsipareigoja, kad jei šiame sprendime nurodyta priemonė, apie kurią pranešta, galutinėse tų dokumentų sąlygose būtų iš dalies pakeista, apie tai pranešti Komisijai,

PRIĖMĖ ŠĮ SPRENDIMĄ:

1 straipsnis

Priemonė, kurią Belgija planuoja įgyvendinti, kad paremtų dviejų Belgijos branduolinių reaktorių, t. y. „Doel 4“ ir „Tihange 3“, eksploatavimo trukmės pratęsimą, yra suderinama su vidaus rinka.

Todėl priemonę leidžiama įgyvendinti.

2 straipsnis

Šis sprendimas skirtas Belgijos Karalystei.

Priimta Briuselyje 2025 m. vasario 21 d.

Komisijos vardu
Teresa RIBERA
Vykdomoji pirmininko pavaduotoja